

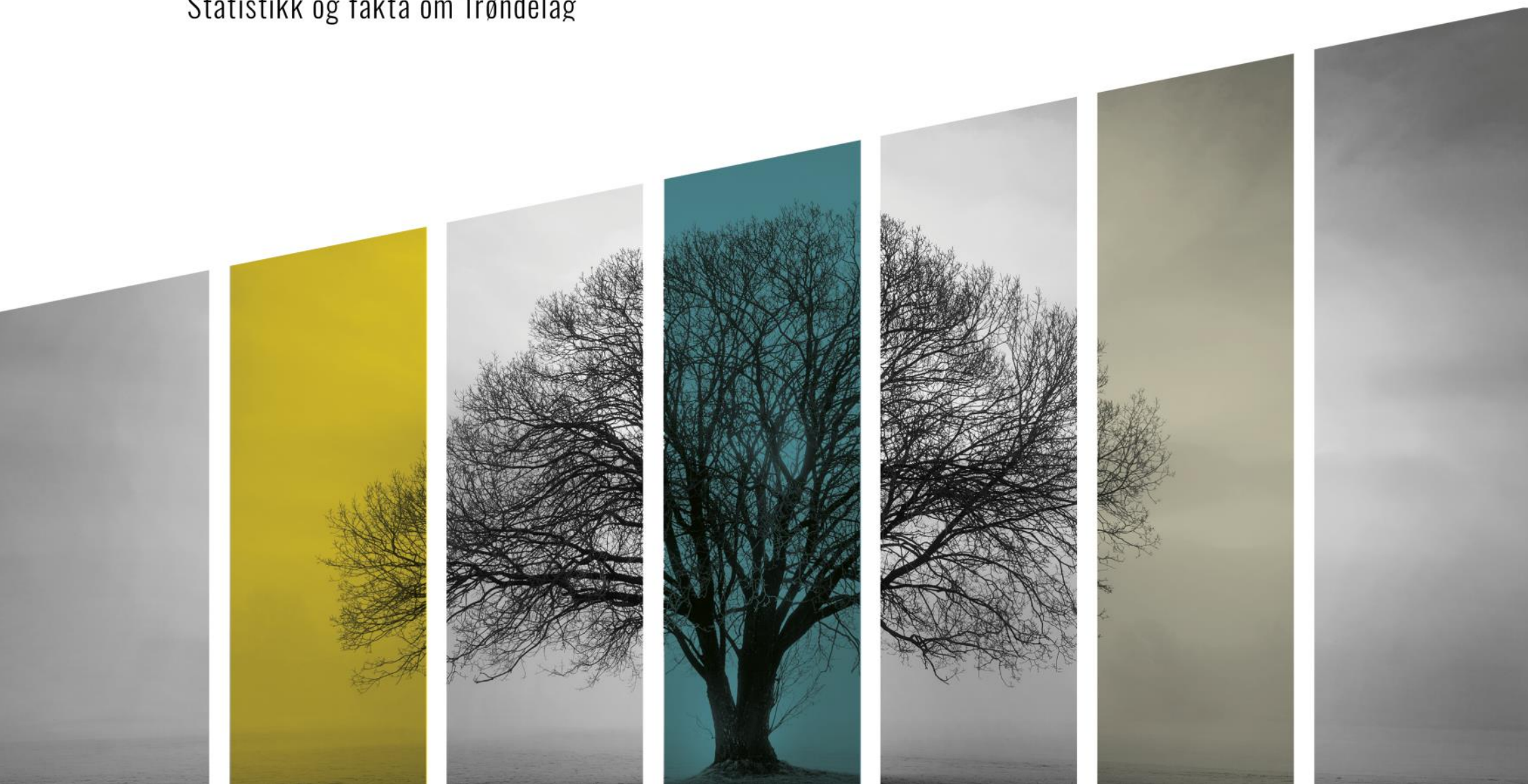

Trøndelag
fylkeskommune

TRØNDELAG I TALL 2018

Statistikk og fakta om Trøndelag

Forord

Dette er tredje gang statistikkheftet Trøndelag i tall publiseres. De to foregående publikasjonene var samarbeidsprosjekter mellom tidligere Sør- og Nord-Trøndelag. Denne gangen er dokumentet et produkt fra et sammenslått Trøndelag. Trøndelag i tall er en del av det overordnede kunnskapsgrunnlaget til fylkeskommunen. Heftet er tematisk bredt og er tiltenkt å gi et grovt overblikk over Trøndelags styrker og utfordringer. Dokumentets form og det store tematiske spennet som blir omtalt gjør det umulig å gå alt for dypt inn på alle enkelt områdene.

Trøndelag i tall 2018 presenterer tall og fakta om Trøndelag slik fylket ser ut i dag. Det legges til grunn den eksisterende kommunestrukturen og fylkesgrensen per 2018. Veldig mange av kildene som brukes har tall for de to tidligere trøndelagsfylkene, men ikke for den nye sammenslåtte fylket. Der hvor det er mulig har vi regnet ut tallene også for det nye sammenslåtte trøndelagsfylket.

Både kommunestrukturen og fylkesgrensen blir endret de neste årene. Alt fra 1.1.2019 får Trøndelag en ny kommune, Rindal. Og i 2020 vil det være ni kommunesammenslåinger i Trøndelag, hvorav en går på tvers av dagens fylkesgrense. Av praktiske grunner har vi prioritert å vise frem tall og statistikk på dagens kommunestruktur og med dagens kommunegrenser. Det er imidlertid satt av to sider i starten av dokumentet som omtaler Rindal og de nye kommunene fra 2020. Omregninger og sammenstillinger av tall for de nye kommunene vil være en prioritert oppgave i arbeidet med neste utgave av Trøndelag i tall.

Vi har lagt vekt på at Trøndelag i tall skal presentere mest mulig data på kommunenivå, samt tidsserier som viser utvikling over tid. Fylkeskommunen ønsker at heftet også skal kunne være nyttig for andre enn oss, for eksempel at kommunene i Trøndelag kan bruke det i sitt planarbeid. Tallene som blir brukt i Trøndelag i tall er så langt det har lagt seg gjøre offentlig tilgjengelig statistikk og alle tabeller har oppgitt kilde slik at leseren skal kunne finne bakgrunnstallene om man ønsker å gjøre egne sammenstillinger.

Det er tatt mange valg på hva som er inkludert og ikke minst hva som ikke er utelatt. Mange av temaene kunne hver for seg ha fortjent mye mer oppmerksomhet og det er andre viktige temaer som av ulike grunner ikke blir omtalt i dokumentet. I produksjonen av heftet har vi arbeidet med mange temaer som ikke har fått plass i det endelige dokumentet. Lesere som savner enkelte tema, eller har andre spørsmål, kan ta kontakt med statistikk- og analysefunksjonen på planseksjonen i Trøndelag fylkeskommune.

Odd Inge Mjøen
Fylkesrådmann

Mer statistikk fra Trøndelag fylkeskommune

På Trøndelag fylkeskommune sine hjemmesider kan man finne mer informasjon om hva vi gjør innen statistikk og analyse:

<https://www.trondelagfylke.no/vare-tjenester/plan-og-areal/kart-statistikk-og-analyse/>

Her finner man både tidligere utgaver av Trøndelag i tall og kontakt informasjon til de som jobber med statistikk og analyse ved planseksjonen i Trøndelag fylkeskommune.

I samarbeid med Fylkesmannen i Trøndelag så utvikler Trøndelag fylkeskommune en ressursportal hvor vi samler statistikk, analyser, analysemetoder, forskning og annen relevant informasjon:

<https://ressursportal.no/>

Trøndelag fylkeskommune har en rekke web-baserte karttjenester som man kan finne på fylkeskommunens nettsted for kart i Trøndelag

<http://stfk-gis.maps.arcgis.com/home/index.html>

Her finner man også Gislink, som er en et samarbeidsprosjekt mellom Trøndelag fylkeskommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Fylkesmannen i Møre og Romsdal og Fylkesmannen i Trøndelag .

Navigering i Trøndelag i tall 2018

De som leser Trøndelag i tall i digitalversjon kan navigere i dokumentet ved hjelp av navigasjonsikonene oppe i høyre hjørne på de fleste sidene.

Til innholdsfortegnelsen

Gå en side tilbake

Gå til neste side

Innholdsfortegnelsen i digitalversjonen er lenket med hyperkoblinger for rask navigering i dokumentet.

Innhold

Det gjenforente Trøndelag	6
Trøndelagsplanen	7
Kommunesammenslåinger: Trøndelag i 2020	8
Ny trønder kommune — Dette er Rindal	9

Kapittel 1: Befolkning

Den lange trenden	11
Hvor folk bor i Trøndelag	12
Folketall og befolkningsendringer	13-18
Flytting og flyttestrømmer	19-20
Befolkningsframskrivinger	21-22
Innvandring	23 -26
Befolkningens alderssammensetning	27-30
Kjønnsfordeling	31
Tettbygde og befolkningstetthet	32-33
Fokus Trøndelag: Demografiske utfordringer	34
Boliger og fritidsboliger	35-37

Kapittel 2: Utdanning og kompetanse

Utdanningsnivå	39-41
Grunnskole	42
Videregående - skoler og elever	43-47
Videregående - gjennomføring	48-49
Lærlinger	50
Fokus Trøndelag: Kompetanse	51

Fagskole	52-53
Studenter og studiesteder	54-55
Sysselsetting etter utdanningsnivå	56

Kapittel 3: Arbeids- og næringsliv

Sysselsetting i fylker og kommuner	59
Sysselsetting fordelt på næring	64
Offentlig og privat sektor	66
Arbeidsledighet og sysselsettingsgrad	67-68
Foretak	69
Verdiskaping	70
Eksport	72
Akvakultur og fiskeri	74-76
Jordbruk	77-79
Fokus Trøndelag: Verdiskaping og innovasjon	80
Detaljhandel	81
Turisme	82
Forskning og utvikling	83-84
Olje og gass	85

Kapittel 4: Klima og energi

Klimagassutslipp	87-90
Vannregion Trøndelag	91
Kartlagte friluftslivsområder	92
Kraftproduksjon	93-95
Energiforbruk	96-97

Kapittel 5: Samferdsel

Infrastruktur	99
Bil og trafikkmengde	100-102
Trafikkulykker	103
Pendling	104-105
Kollektivtransport-Buss	106
Jernbane	107
Luftfart	108-109
Fokus Trøndelag: Bosetning, Arbeidsplasser og kollektiv transport	110-111
Bredbåndsdekning	112

Kapittel 6: Kultur

Norsk kulturindeks	115-116
UKM (Ung Kultur Møtes)	117
Museum	118
Kulturminner	119
Bibliotek	120-121
Kulturutgifter	122
Musikk- og kulturskole	123
Kulturnæring	124-125
Den kulturelle skolesekken	126
Idrettsanlegg og spillemidler	127

Kapittel 7: Folkehelse

Fokus Trøndelag: Folkehelse	129
Befolkningsforhold	130
Barns gjennomføring etter foreldrenes utdanning	131
Lavinntekt og inntektsforskjeller	132-133
Frivillighet. Deltagelse i lag og organisasjoner	134
Sosialt nettverk	135
Valgdeltakelse	136
Skader og ulykker	137
Vaksinasjonsdekning	138
Tobakk	139
Uføre	140
Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag - HUNT	141
Helsetilstand	142
Tannhelse	143
Folkehelseprofil	144

Det gjenforente Trøndelag

I den pågående regionreformen er det Trøndelag som har vært først ute av fylkene i Norge med å slå seg sammen. De andre fylkes-sammenslåingene kommer i 2020.

I 1804 delte danskekongen Christian VII Trøndelag i to. Søndre og Nordre Trondhjems amt ble navnene på de nye administrative enhetene. I 1919 endret amtene så navn til Nord- og Sør-Trøndelag fylke, som igjen ble til fylkeskommune på 1960-tallet. I oktober 2014 vedtok trønderfylkene å utrede en mulig sammenslåing. Den 28. april 2016 så kom vedtaket i de to fylkestingene i Trøndelag om å søke Stortinget om fylkessammenslåing. 8. juni samme år ble sammenslåingen vedtatt, med endelig sluttbehandlet av Kongen i statsråd 30. september 2016.

Den 1. januar 2018 ble Trøndelag igjen samlet til ett fylke etter å ha vært delt i 204 år.

Målsetningene for sammenslåingen var blant annet å gi Trøndelag tyngde på den nasjonale arena. Det var et ønske om å etablere en folkevalgt region, hvor fylkesnivåets ressurser og innsats kan organiseres på en mer helhetlig måte for å fremme Trøndelags samfunns- og næringsmessige utvikling. Man håper videre at sammenslåingen skal gi økte muligheter til å sikre en balansert utvikling i fylket, at man kan fremme Trøndelag som en attraktiv region, og gjøre regionen bedre i stand til å ta på seg nye oppgaver.

Det samlede Trøndelag er Norges nest største fylke i areal, med sine drøye 41.000 kvadratkilometer. Samtidig er fylket landets femte mest folkerike. Den nye fylkeskommune har en delt administrasjon med to lokaliteter, Steinkjer og Trondheim. Rådmannsfunksjon er lagt til Steinkjer, Ordførerfunksjonen er lagt til Trondheim.

Trøndelag fylkeskommune har i dag ca. 4 500 medarbeidere og har mange ulike oppgaver knyttet til blant annet utdanning, samferdsel, tannhelse, næring, plan og areal, kultur, folkehelse, idrett og frivillighet, klima og miljø.

I tillegg til de to administrasjonssentrene har fylkeskommunen aktiviteter rundt omkring i hele Trøndelag, blant annet med de 32 videregående- og sju fagskolene som drives av fylkeskommunen, så vel som de 52 fylkeskommunale tannklinikene. Fylkeskommunen har også ansvaret for 5 965 km med fylkesvei og for kollektivtransporten med buss, ferje og hurtigbåt.

Visjonen for Trøndelag fylkeskommune er:

«Vi skaper historie!»

Fakta om Trøndelag

Antall kommuner: 47 i 2018, 38 i 2020

Areal totalt: 41 265 km²

Landareal: 38 610 km²

Ferskvannsareal: 2 655 km²

Største kommune : Lierne, 2 962 km²

Minste kommune: Ørland, 73 km²

Største øy: Hitra, 569 km²

Største innsjø: Snåsavatnet, 125,73 km²

Lengste elv: Namsen, 230 km

Høyeste fjell: Storskrynten (Oppdal), 1985,3 moh.

Det laveste, høyeste punktet i en kommune: Besselvassheia (Frøya), 76 moh.

Innbyggere: 448 744 per 1. januar 2018

Befolkningstetthet: 11,1 innbyggere per km² i 2018

Andel av Norges befolkning: 8,7 % i 2018

Kommune med flest innbyggere: Trondheim, 193 501 per 1. januar 2018

Kommune med færrest innbyggere: Røyrvik, 473 per 1. januar 2018

Kommune med høyest befolkningstetthet: Trondheim, 565,5 innbygger per km² i 2018

Kommune med lavest befolkningstetthet: Røyrvik, 0,3 innbygger per km² i 2018

Andel av Trøndelags areal som er bebygd : 1,4 % i 2018

Mest bebygde kommune: Trondheim, 18,7 % av kommunens areal er bebygd i 2018

Sysselsatte: 229 098 per 4. kvartal 2017

Verdiskaping: 193,2 milliarder kr i 2016

Verdiskaping per sysselsatt: 832 000 kr i 2016

Vareeksport: 25 400 millioner kr i 2017

FoU-utgifter som andel av bruttoprodukt: 5,3 % i 2016

HVOR SKAL TRØNDELAG VÆRE I 2030?

Bolyst og livskvalitet

I 2030 kjennetegnes Trøndelag av **god livskvalitet og mangfold**

I 2030 er **kunst og kultur en viktig drivkraft for samfunnsutvikling** i Trøndelag

I 2030 er Trøndelag best i Norge på **regional samhandling**

Regionale tyngdepunkt og kommunikasjoner

I 2030 har Trøndelag en **bærekraftig areal- og transportstruktur**

I 2030 har Trøndelag et **balansert utbyggings- og bosettingsmønster**

I 2030 har Trøndelag et **samordnet transport- og samferdselssystem**

Kompetanse, verdiskaping og naturressurser

I 2030 har Trøndelag et **omstillingsdyktig og framtidsrettet arbeids- og næringsliv**

I 2030 er trøndersk næringsliv basert på **miljøvennlig næringsutvikling og teknologi**

I 2030 har Trøndelag **bærekraftig produksjon av mat og bioråstoff**

Trøndelagsplanen 2018 - 2030* skal sette de overordnede målsetningene for Trøndelag. Den uttrykker i hvilken retning vi vil at Trøndelag skal utvikles, og hvor vi vil at Trøndelag skal være i 2030. De valgte innsatsområdene i trøndelagsplanen er *Bolyst og livskvalitet; Kompetanse, verdiskaping og naturressurser; Regionale tyngdepunkt og kommunikasjoner*. Disse synliggjøres gjennom ni prioriterte retningsmål for at utviklingen skal være balansert for hele Trøndelag.

Trøndelagsplanen er det overordnede leddet i en sammenhengende planstruktur. På flere områder er det utviklet - eller er under utvikling - egne temaplaner, strategier og handlingsprogram som går mer detaljert inn på hvordan det skal

jobbes eller hvilke tiltak som skal iverksettes for å realisere målene. Trøndelagsplanens målsetninger er ambisiøse og hvis vi skal nå disse kreves samordnet innsats fra en rekke aktører, både offentlige og private.

**Trøndelagsplanen 2018 - 2030 var fremdeles på høring når Trøndelag i tall ble ferdigstilt, endelig vedtak i desember 2018. Det tas dermed forbehold om mulige endringer i den endelige versjonen.*

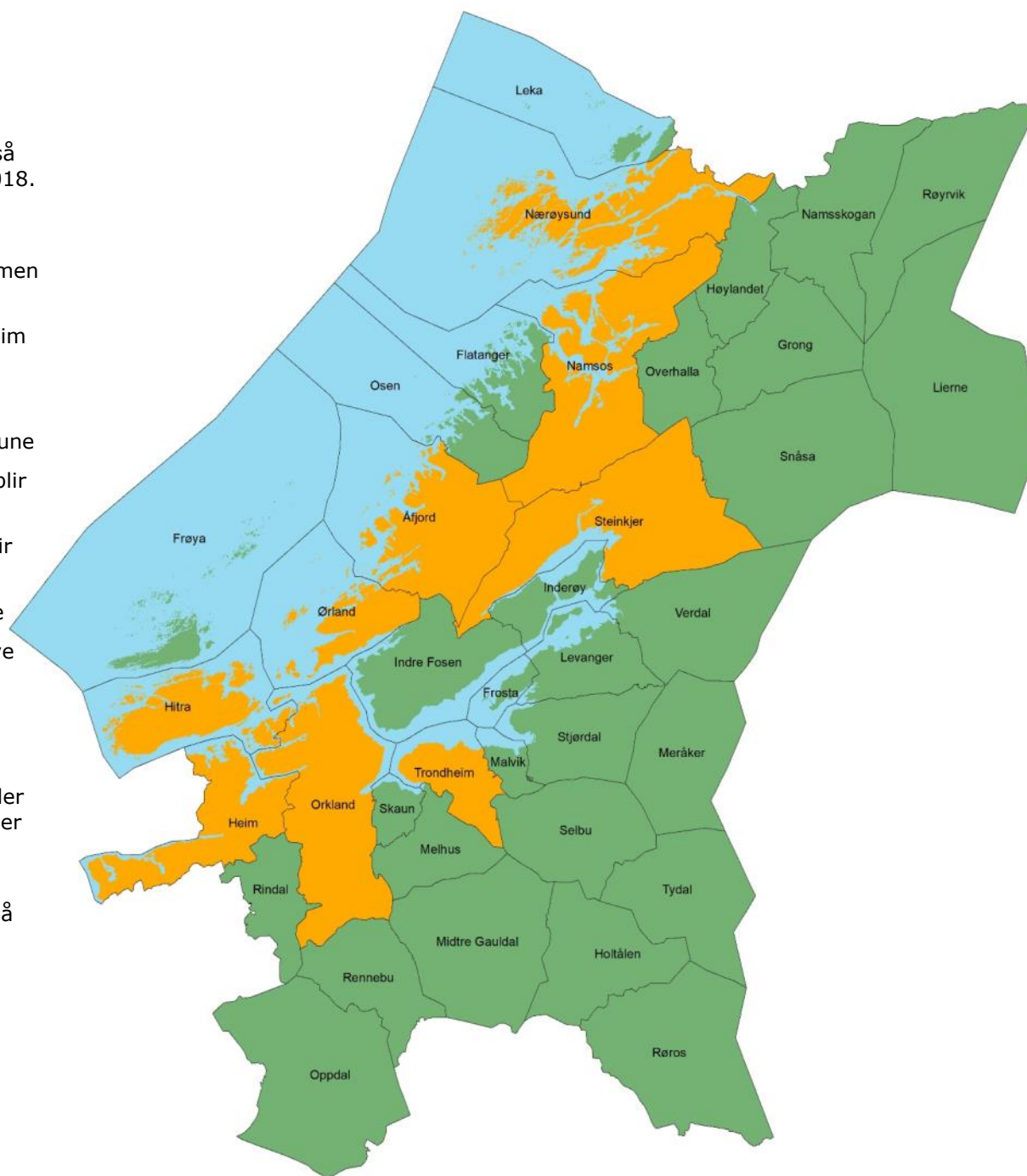
Kommunereform: Trøndelag i 2020

I tillegg til sammenslåingen av de to trøndelagsfylkene så slo også Rissa og Leksvik seg sammen til Indre Fosen kommune fra 1.1.2018. I 2020 så kommer det ytterligere 9 kommunesammenslåinger i Trøndelag.

1. Orkdal, Meldal, Agdenes og deler av Snillfjord slår seg sammen til Orkland kommune
2. Hemne, Halså og deler av Snillfjord slår seg sammen til Heim kommune
3. Den siste delen av Snillfjord blir en del av Hitra kommune
4. Klæbu og Trondheim går sammen og blir Trondheim kommune
5. Ørland og Bjugn slår seg sammen, og den nye kommunen blir hetende Ørland
6. Åfjord og Roan slår seg sammen og den nye kommunen blir hetende Åfjord
7. Verran og Steinkjer går sammen og blir Steinkjer kommune
8. Namsos, Fosnes og Namdalseid slår seg sammen og den nye kommunen blir hetende Namsos
9. Vikna og Nærøy går sammen og blir Nærøysund kommune

Av disse er det kun sammenslåingen mellom Hemne, Halså og deler av Snillfjord som går på tvers av fylkesgrensen. Halså, som i dag er en del av Møre og Romsdal, flytter dermed over til Trøndelag i forbindelse med kommunesammenslåingen.

I tillegg så bytter Rindal fylke allerede fra 1.1.2019, slik at de også blir en del av Trøndelag.

Ny trøndelagskommune fra 1.1.2019 - Rindal

Rindal er eneste kommune i dagens Møre og Romsdal uten kystlinje. Kommunen har et areal på 631 km² og det bor 2 039 personer i kommunen per 1 januar 2018.

Siden 2010 har Rindal hatt en minimal befolkningsendring på -0,1%, noe som utgjør 2 personer. Trøndelag har i samme periode hatt en befolkningsvekst på 8,7 %. Rindal vil utgjøre 0,4 % av Trøndelags befolkning og blir den 34 største kommunen i fylket målt etter folketall. De siste befolkningsprognosene fra SSB spår at Rindal i 2040 vil ha 2 191 innbyggere, en vekst på 7,5 %. Det er ett tettsted i kommunen Rindal. Tettstedet deler navn med kommunen og det bor 699 personer i tettstedet Rindal.

3,3 % av befolkningen i Rindal, per 1. januar 2018, er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre. Snittet for Trøndelag er 11,8 %. Rindal blir den kommune i Trøndelag med laveste andel av befolkningen som er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre. De største gruppene med innvandrere i Rindal kommer fra Eritrea og Syria.

Det er per 4. kvartal 2017 871 sysselsatte med arbeidssted i Rindal. Siden 2008 har Rindal hatt en sysselsetningsvekst på 3,0 %. I samme periode har Trøndelag hatt en vekst på 6,5 %. Hva gjelder næringsstruktur så har Rindal mye jordbruk og skogbruk, men også forholdsvis mye sekundærnærings, blant annet knyttet til trelast- og trevareindustri.

Rindal har en netto utpendling på 135 personer. De viktigste pendlerrelasjonene til Rindal er Surnadal (186 utpendlere og 101 innpendlere) og Meldal (26 utpendlere og 41 innpendlere)

68,7 % av befolkningen i Rindal mellom 15 og 74 år er sysselsatt sammenlignet med et snitt for Trøndelag på 66,8 %. 37,2 % av de sysselsatte i Rindal jobber i offentlig sektor. Snittet i Trøndelag er 35,8 %

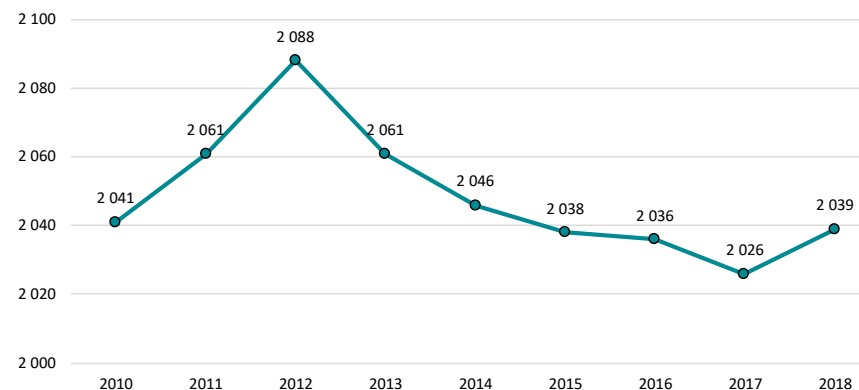
20,1 % av befolkningen i Rindal per 2017 har høyere utdanning noe som er betydelig lavere enn snittet for Trøndelag, som er på 33,0 %. Trøndelagssnittet er imidlertid betydelig påvirket av Trondheim.

Elever fra Rindal har høy gjennomføringsgrad på videregående, 75,8% av 2012-kullet gjennomførte i løpet av 5 år. Dette er en av de høyeste gjennomføringsgradene i landet. Snittet for Trøndelag var 74,3 %.

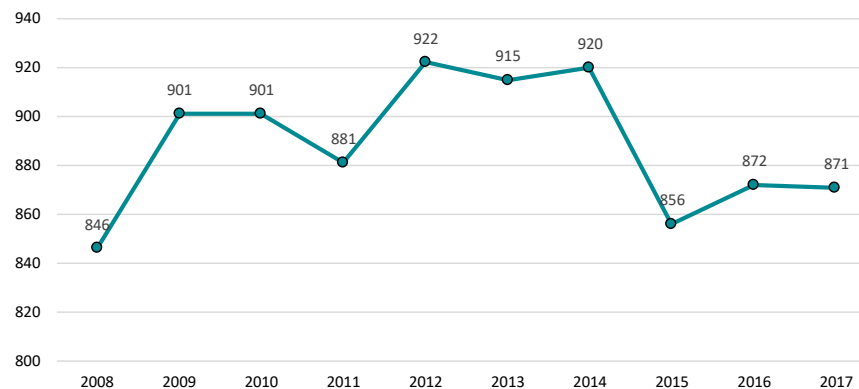
Rindal er rangert som nr. 300 på Norsk kulturindeks, men gjør det bra innen kategorien museum der kommunen er rangert som nr. 9 i landet.

I forbindelse med kommuneproposisjonen som ble lagt fram 15.5.2018 ble det klart at Rindal kommune blir en del av Trøndelag fra 1.1.2019. Trøndelag i tall presenterer statistikk for Trøndelag slik fylkesgrensen og kommunegrensene er i 2018, og tar dermed ikke med Rindal i de påfølgende sidene.

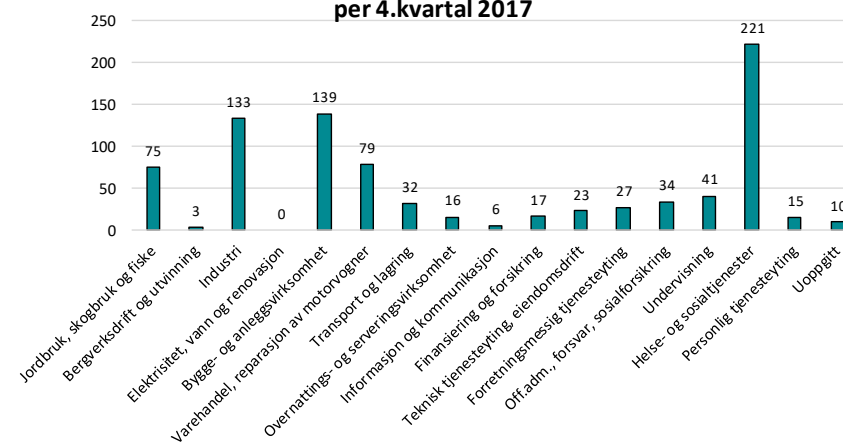
Befolkningsutvikling Rindal 2010-2018

Sysselsetning i Rindal 2010-2017

Sysselsatte personer med arbeidssted Rindal per 4.kvartal 2017

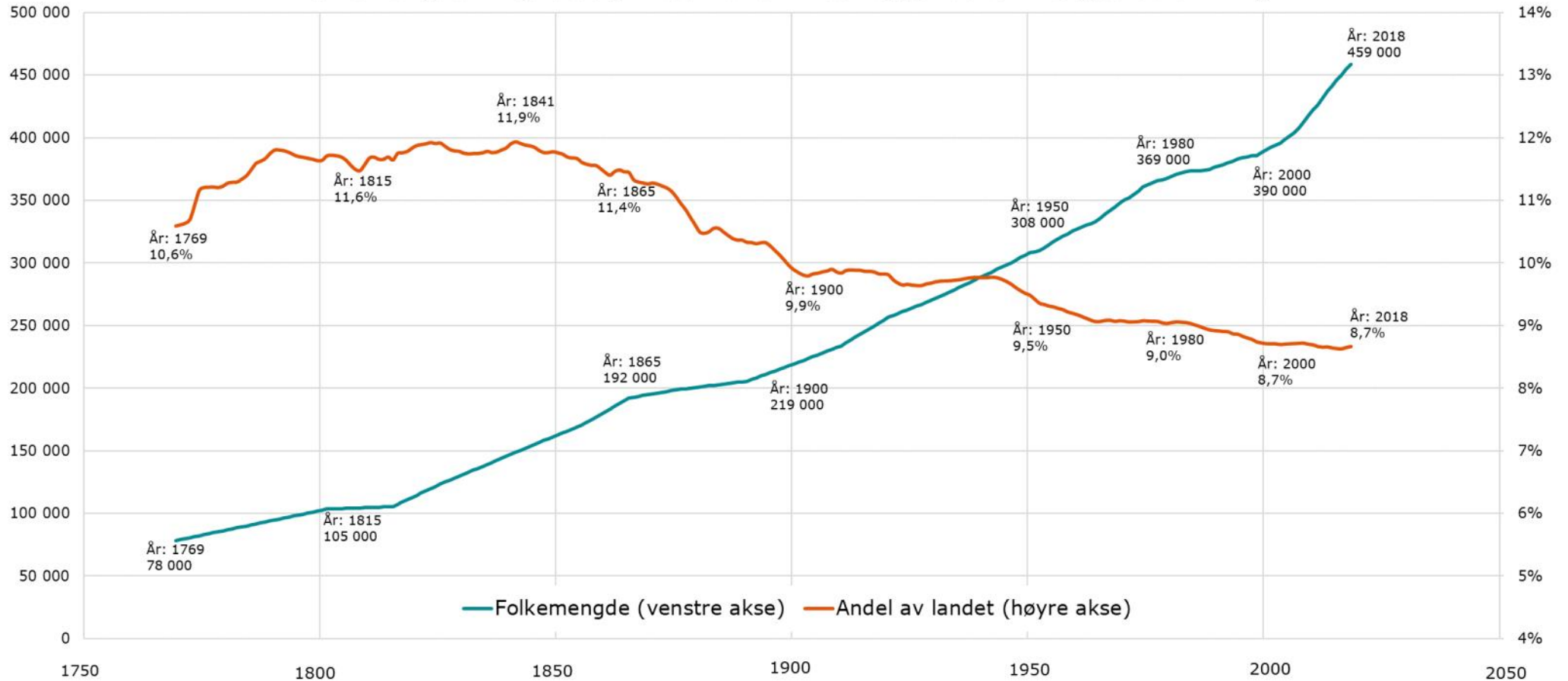

KAPITTEL 1

BEFOLKNING

Den lange trenden. Folkemengde i Trøndelag 1769-2018. Antall og andel av Norges befolkning.

Kilde: SSB tabell 09501, 06913 og 05803

I Norge er det gjennomført systematiske folketellinger siden 1769. Den gang var det 78 000 mennesker som bodde i Trøndelag. I 1800 hadde folkemengden steget til 100 000, og i 1900 var den blitt 219 000. I 1950 var antallet kommet opp i 308 000. I 2018 er vi nesten 460 000 trøndere.

Fra 1769 og frem til 1800 var den årlige befolkningsveksten i Trøndelag på litt under 1 %. Fra 1800 og frem til 1815 var befolkningsveksten i snitt kun 0,1 % i året. Her var det trolig enkelte år mellom folketellingene hvor det var betydelig befolkningsnedgang, blant annet på grunn av hungersnød som følge av blokaden av Norge under Napoleonskrigen. Deretter kom en periode mellom 1815–1865 med veldig sterk folketalsvekst, faktisk den sterkeste Trøndelag noensinne har sett. Fra 1860-tallet fulgte en periode med lavere vekst i folketallet som blant annet skyldtes stor utvandring til Amerika.

De høyeste fødselstallene kom etter krigen og varte til midten av 1960-tallet. Deretter kom en periode med lavere fødselstall som nådde bunnen på begynnelsen av 1980-tallet. Siden har fruktbarheten igjen økt noe. Etter 2005 har det vært stor nettoinnvandring til landet og Trøndelag, og innvandring står for omtrent to tredjedeler av befolkningsveksten de siste årene. Selv om den prosentvise veksten var høyere i perioden 1815-1865 enn i perioden etter år 2000 så har den årlige veksten målt i antall personer vært høyest i perioden etter år 2000.

I 1841 er det estimert at 11,9 % av Norges befolkning bodde i Trøndelag. Dette er den høyeste «trønderandelen» i Norges befolkning som noensinne er målt. Siden har Trøndelags andel av befolkningen sunket og er i 2018 på 8,7 %.

Hvor folk bor i Trøndelag?

Kartet illustrerer hvor det bor folk i Trøndelag per 1 januar 2017. Kartet er delt i kvadrater på 250x250 meter. Grå arealer har ingen bosatte personer. På fargede felter bor det minst 1 person.

Befolkningstettheten i Trøndelag er 11,9 personer per kvadratkilometer. Til sammenlikning er tallet 14,5 for hele Norge, som med det er blant verdens 20 minst tettbefolkede land.

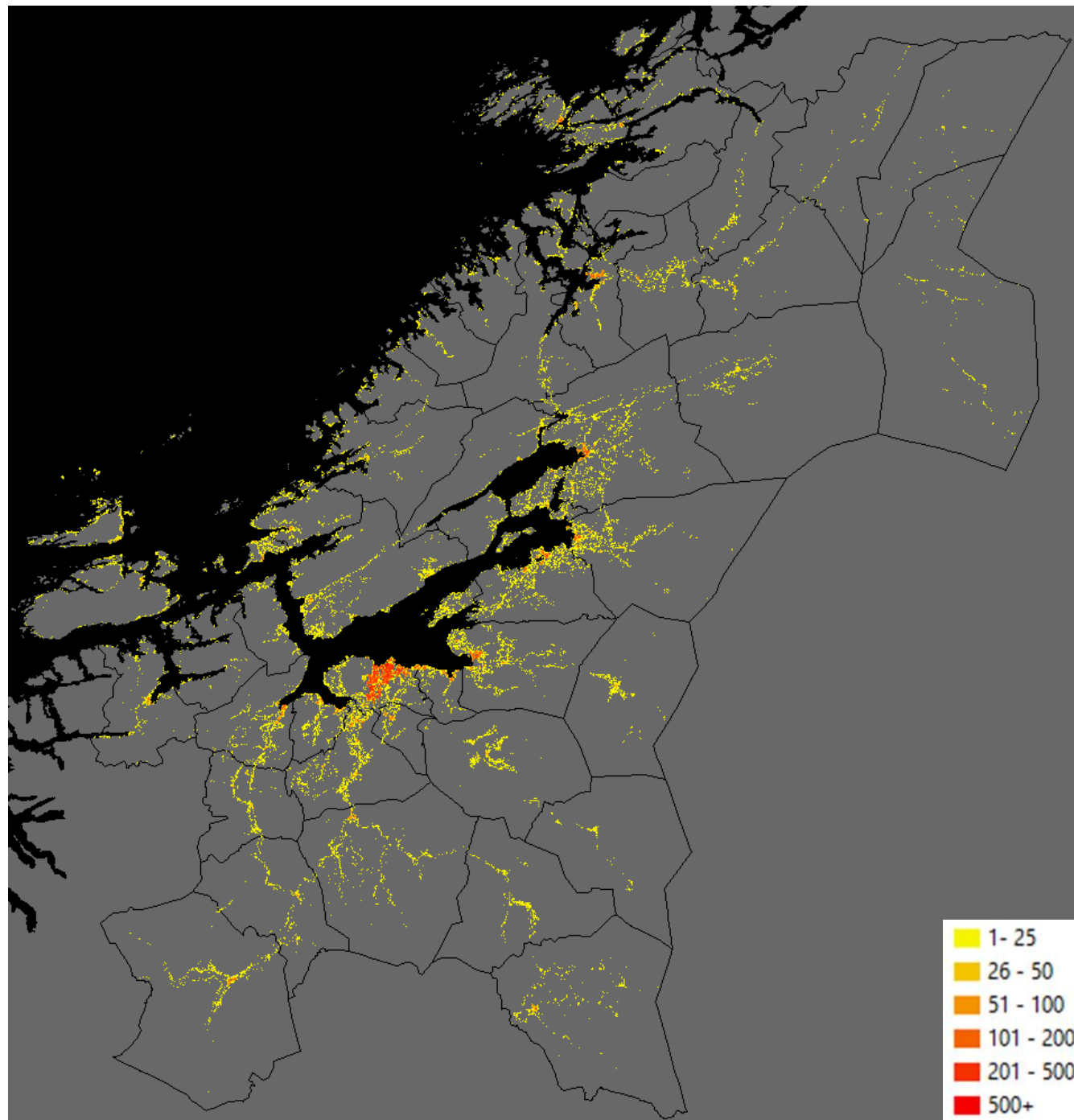
I Trøndelag bor folk tettest på Lademoen i Trondheim, hvor det bor 1 078 personer på et 250x250 meter stort område. Dette tilsvarer en befolkningstetthet på over 17 200 personer per kvadratkilometer.

Kartet viser at Trøndelag har store områder ikke har bosetting i det hele tatt. Mye av dette arealet er områder med fjell, myr og skog. Hytter og fritidsboliger vises ikke i dette kartet.

Trøndelag har et bosettingsmønster med store områder med spredt bebyggelse. Samtidig er det en sterk befolkningskonsentrasjon i Trondheimsområdet.

Det er mye bosetting langs jernbanen og E6 i nord-sør-retning på kartet. Ellers ser man at elvedaler og store innsjøer kommer fram i kartet fordi bosettingen er samlet langs disse. Bosetningen i kystkommunene følger stort sett kystlinjen.

Kartet viser tydelig at regionhovedstaden Trondheim har tettest bosetting, men at det også er flere andre steder i Trøndelag med tett bosetning, blant annet i Innherredsbyene og Namsos.

Folketall i norske fylker

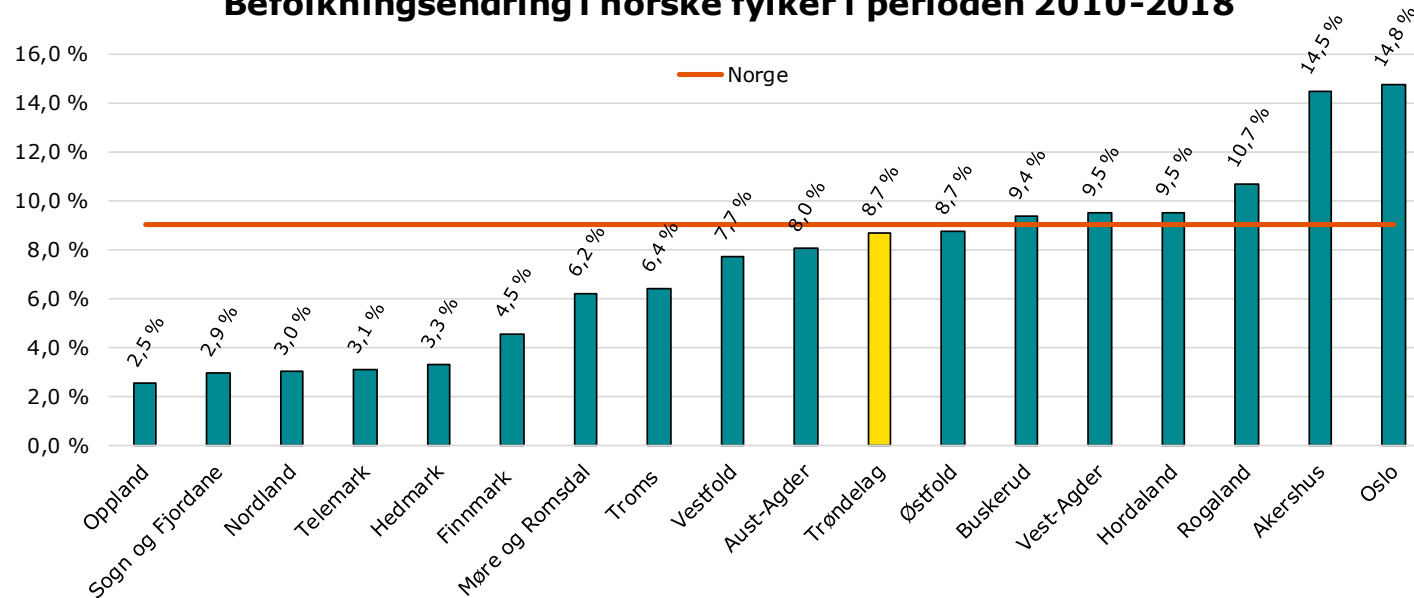
458 700 trøndere i 2018

1. januar 2018 var det 458 744 personer bosatt i Trøndelag og siden 2010 har det blitt 36 642 flere trøndere. Det betyr en befolkningsvekst på 8,7 %.

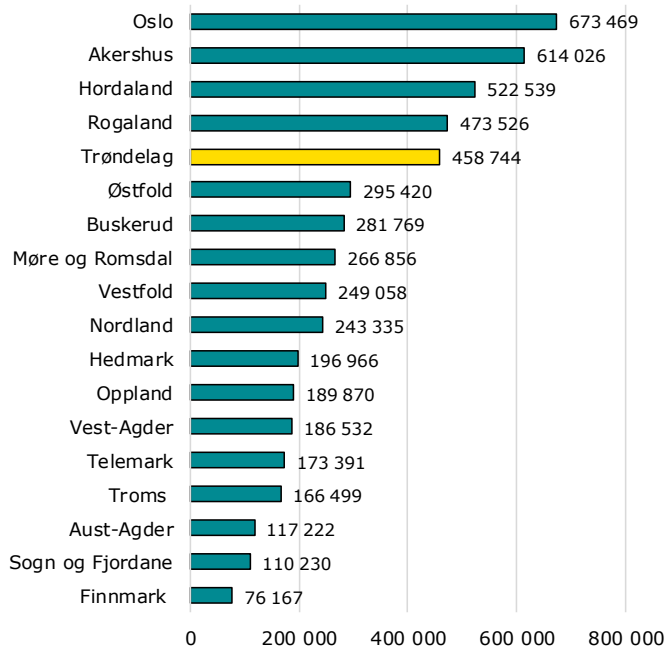
Det nasjonale snittet i samme periode var en befolkningsvekst på 9,0 %. Oslo og Akershus har hatt størst befolkningsvekst med henholdsvis 14,8 % og 14,5 % i perioden.

Siden 2017 har befolkningen i Trøndelag vokst med 4 148 personer eller 0,9 % som er 0,2 prosentpoeng høyere enn landssnittet. Trøndelag er det femte mest folkerike fylket i Norge per 1. januar 2018.

Befolkningsendring i norske fylker i perioden 2010-2018

Befolkning per 1 januar 2018

Befolkning og befolkningsendringer i norske fylker

	2000	2005	2010	2015	2017	2018	Endring 2017-2018	Endring 2010-2018
Østfold	248 217	258 542	271 662	287 198	292 893	295 420	2 527 0,9 %	23 758 8,7 %
Akershus	467 052	494 218	536 499	584 899	604 368	614 026	9 658 1,6 %	77 527 14,5 %
Oslo	507 467	529 846	586 860	647 676	666 759	673 469	6 710 1,0 %	86 609 14,8 %
Hedmark	187 103	188 376	190 709	195 153	196 190	196 966	776 0,4 %	6 257 3,3 %
Oppland	182 701	183 174	185 216	188 807	189 479	189 870	391 0,2 %	4 654 2,5 %
Buskerud	236 811	243 491	257 673	274 737	279 714	281 769	2 055 0,7 %	24 096 9,4 %
Vestfold	212 775	220 736	231 286	242 662	247 048	249 058	2 010 0,8 %	17 772 7,7 %
Telemark	165 038	166 289	168 231	171 953	173 307	173 391	84 0,0 %	5 160 3,1 %
Aust-Agder	102 178	103 596	108 499	114 767	116 673	117 222	549 0,5 %	8 723 8,0 %
Vest-Agder	155 691	161 276	170 377	180 877	184 116	186 532	2 416 1,3 %	16 155 9,5 %
Rogaland	373 210	393 104	427 947	466 302	472 024	473 526	1 502 0,3 %	45 579 10,7 %
Hordaland	435 219	448 343	477 175	511 357	519 963	522 539	2 576 0,5 %	45 364 9,5 %
Sogn og Fjordane	107 589	107 032	107 080	109 170	110 266	110 230	-36 0,0 %	3 150 2,9 %
Møre og Romsdal	243 158	244 689	251 262	263 719	266 274	266 856	582 0,2 %	15 594 6,2 %
Trøndelag	389 960	401 011	422 102	445 785	454 596	458 744	4 148 0,9 %	36 642 8,7 %
Nordland	239 109	236 825	236 271	241 682	242 866	243 335	469 0,2 %	7 064 3,0 %
Troms	151 160	152 741	156 494	163 453	165 632	166 499	867 0,5 %	10 005 6,4 %
Finnmark	74 059	73 074	72 856	75 605	76 149	76 167	18 0,0 %	3 311 4,5 %
Norge	4 478 497	4 606 363	4 858 199	5 165 802	5 258 317	5 295 619	37 302 0,7 %	437 420 9,0 %

Befolkningen i kommunene

10 av de 47 kommunene i Trøndelag har mer enn 10 000 innbyggere. Størst er Trondheim som med 193 501 innbyggere har 8 ganger så stor befolkning som Stjørdal, som med 23 887 innbyggere er den nest største kommunen i Trøndelag. 42,2 % av befolkningen i Trøndelag bor i Trondheim.

Det er åtte kommuner i Trøndelag som har mindre enn 1 000 innbyggere. Minst er Røyrvik med 473 innbyggere, etterfulgt av Leka med 580 innbyggere.

Befolkningsvekst i Trøndelag

Skaun og Frøya har hatt størst befolkningsvekst

Når man ser på perioden 2010 til 2018 er det Skaun og Frøya som har hatt den sterkeste befolkningsveksten i Trøndelag med henholdsvis 22,9 % og 15,0 %. Siden åpningen av nye E39 fra Klett til Orkanger i 2005 har Skaun vært en av kommunen med størst prosentvis befolkningsvekst hvert eneste år. I tillegg til Skaun har flere av de andre nabokommune til Trondheim også sterk befolkningsvekst. Befolkningen i Melhus har siden 2010 økt med 1 584 personer eller 10,7 %, mens Malvik har hatt en befolkningsøkning på 1 408 eller 11,2 %.

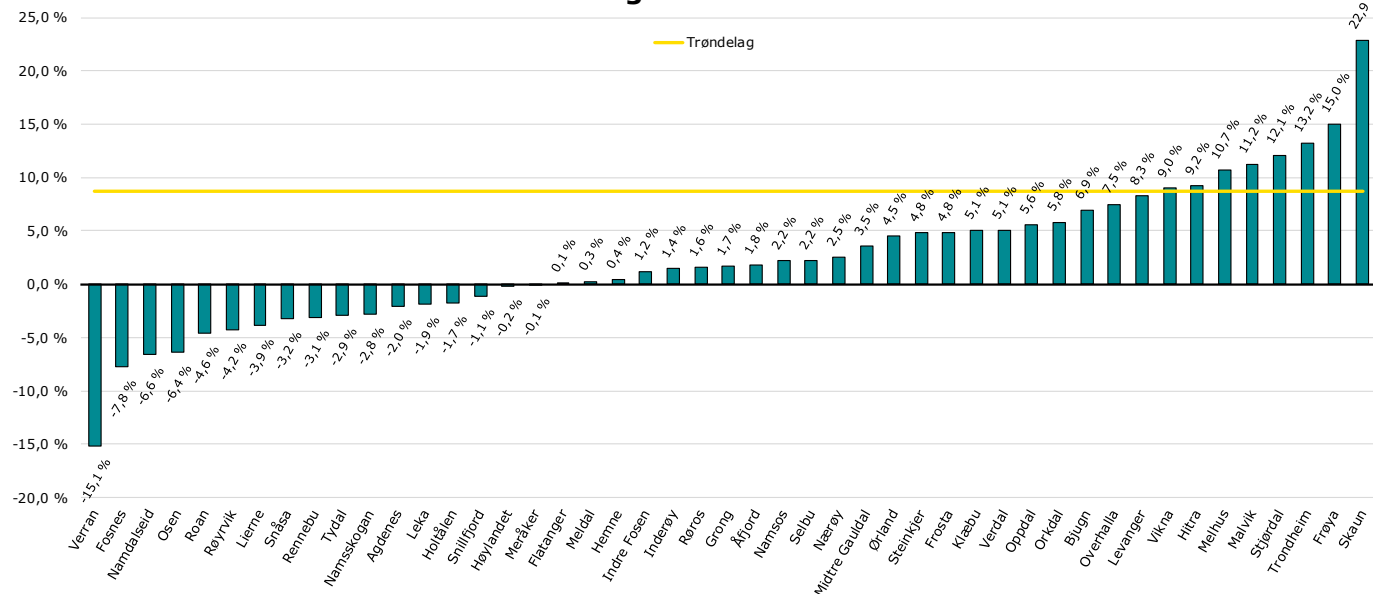
Målt i antall personer er det Trondheim som har hatt den største befolkningsveksten med 22 565 personer siden 2010. Den nest største veksten finner vi i Stjørdal som i samme periode har økt med 2 589 personer.

Blant Innherredsbyene er det Levanger som har hatt den største veksten med en befolkningsøkning på 1 535 personer eller 8,3 %, Steinkjer har hatt en befolkningsvekst på 1 016 personer eller 4,8 %, mens Verdal har økt befolkningen med 721 personer og 5,1 %.

Det er Verran, Fosnes og Namdalseid som har hatt den største nedgangen i folketallet, med henholdsvis -15,1 %, -7,8 % og -6,6 %.

Den kraftige befolkningsnedgangen i Verran skyldes en hendelse som gjorde at det var et større antall arbeidsinnvandrere som i en periode feilaktig hadde registrert bosted i Verran. Dette ble rettet i statistikken fra 2013 og fremover, men ikke bakover i tid. Mye av denne nedgangen er derfor et resultat av rettingen av statistikk fremfor enn en reell endring.

Befolkningsvekst 2010-2018

Befolkningsendring 2010 -2018

	2010	2018	Endring 2010-2018			2010	2018	Endring 2010-2018	
Trondheim	170 936	193 501	22 565	13,2 %	Selbu	4 004	4 093	89	2,2 %
Steinkjer	21 080	22 096	1 016	4,8 %	Tydal	859	834	-25	-2,9 %
Namsos	12 795	13 078	283	2,2 %	Meråker	2 471	2 469	-2	-0,1 %
Hemne	4 207	4 225	18	0,4 %	Stjørdal	21 375	23 964	2 589	12,1 %
Snillfjord	998	987	-11	-1,1 %	Frosta	2 495	2 616	121	4,8 %
Hitra	4 256	4 648	392	9,2 %	Levanger	18 580	20 115	1 535	8,3 %
Frøya	4 314	4 962	648	15,0 %	Verdal	14 222	14 943	721	5,1 %
Ørland	5 121	5 351	230	4,5 %	Verran	2 914	2 473	-441	-15,1 %
Agdenes	1 719	1 684	-35	-2,0 %	Namdalseid	1 697	1 585	-112	-6,6 %
Bjugn	4 548	4 864	316	6,9 %	Snåsa	2 164	2 094	-70	-3,2 %
Åfjord	3 220	3 277	57	1,8 %	Lierne	1 435	1 379	-56	-3,9 %
Roan	999	953	-46	-4,6 %	Røyrvik	495	474	-21	-4,2 %
Osen	1 033	967	-66	-6,4 %	Namsskogan	928	902	-26	-2,8 %
Oppdal	6 603	6 970	367	5,6 %	Grong	2 361	2 400	39	1,7 %
Rennebu	2 622	2 541	-81	-3,1 %	Høylandet	1 270	1 268	-2	-0,2 %
Meldal	3 920	3 930	10	0,3 %	Overhalla	3 577	3 845	268	7,5 %
Orkdal	11 276	11 933	657	5,8 %	Fosnes	670	618	-52	-7,8 %
Røros	5 576	5 663	87	1,6 %	Flatanger	1 104	1 105	1	0,1 %
Holtålen	2 064	2 028	-36	-1,7 %	Vikna	4 122	4 492	370	9,0 %
Midtre Gauldal	6 012	6 225	213	3,5 %	Nærøy	4 990	5 117	127	2,5 %
Melhus	14 841	16 424	1 583	10,7 %	Leka	593	582	-11	-1,9 %
Skaun	6 626	8 142	1 516	22,9 %	Inderøy	6 689	6 785	96	1,4 %
Klæbu	5 801	6 094	293	5,1 %	Indre Fosen	9 970	10 090	120	1,2 %
Malvik	12 550	13 958	1 408	11,2 %	Trøndelag	422 102	458 744	36 642	8,7 %

Den geografisk fordelingen av befolkningsveksten i Trøndelag

Størst vekst rundt Trondheim

Av kartet til høyre ser man hvordan befolkningsutviklingen siden 2010 er fordelt geografisk i Trøndelag. Det er en markant vekst i og rundt Trondheim. Det er også en vekstakse som følger Trondheimsfjorden og går fra Orkdal i Sør til Steinkjer i nord. Grovt sett har områdene som faller utenfor denne vekstaksen hatt en flat befolkningsutvikling eller nedgang.

Det er imidlertid flere unntak. Hitra og Frøya i sørenden av Trøndelagskysten og Vikna i nord er kommuner som har hatt en sterk sysselsetningsvekst drevet av havbruksnæringen. Befolkningsøkningen i disse kommunene skyldes i stor grad arbeidsinnvandring.

Ellers så har Overhalla, Bjugn og Oppdal også hatt en sterk vekst.

Tilgangen til arbeid er den store driveren for befolkningsutviklingen i kommunene, enten i form av tilgjengelige arbeid i kommunen eller gjennom tilgang til arbeidsplasser i nærliggende kommuner.

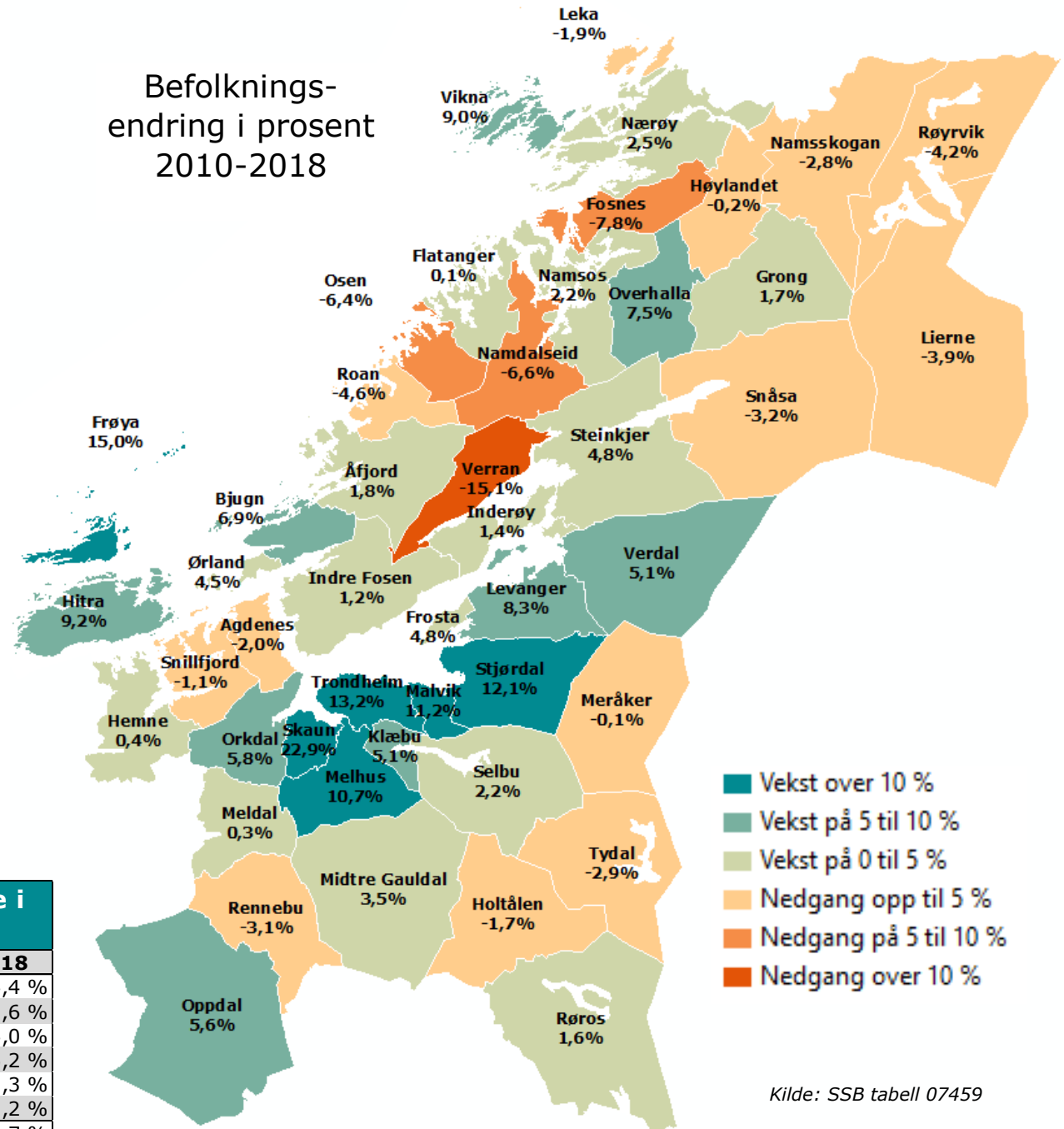
Trenden i Trøndelag som i resten av landet er at de store kommunene blir større og de som alt er små fortsetter å miste innbyggere. Siden 2010 har Trondheim stått for 62 % av den totale befolkningsveksten i Trøndelag og de fem mest folkerike kommuner i Trøndelag vokser alle raskere enn snittet for fylket.

Alle kommuner med over 3 000 innbyggere har en positiv befolkningsutvikling. Av de 20 kommunene i Trøndelag med mindre enn 3 000 innbyggere så er det kun tre som har hatt en positiv befolkningsutvikling siden 2010.

Befolkningsutvikling 2010-2018 i kommunene i Trøndelag etter antall innbyggere i 2018

	2010	2018	Endring 2010-2018	
Under 1 000	5 577	5 330	- 247	-4,4 %
1 000-2 500	17 283	16 999	- 284	-1,6 %
2 500-5 000	44 199	45 966	1 767	4,0 %
5 000-10 000	47 418	50 347	2 929	6,2 %
10 000-25 000	136 689	146 601	9 912	7,3 %
Trondheim	170 936	193 501	22 565	13,2 %
Sum	422 102	458 744	36 642	8,7 %

Befolknings- endring i prosent 2010-2018

Kilde: SSB tabell 07459

Bakgrunn for befolkningsveksten i Trøndelag

Innflytting viktigste driver for befolkningsveksten i Trøndelag

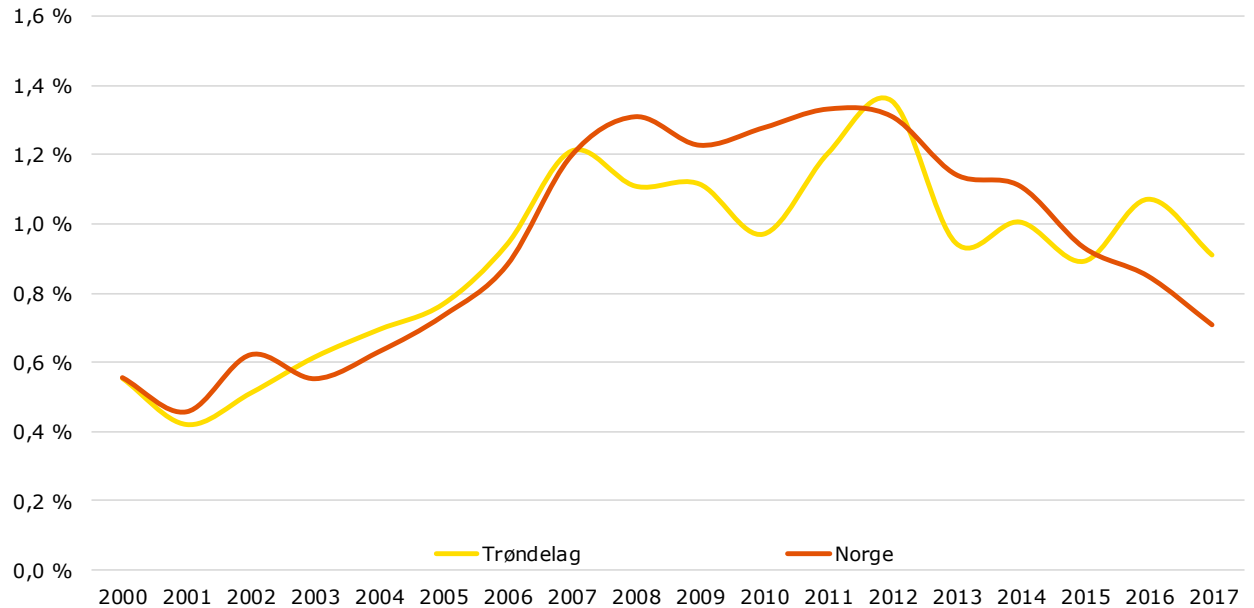
Den årlige befolkningsveksten i Trøndelag målt i prosent følger stort sett svingningen i befolkningsveksten man ser også i resten av landet. Trøndelag har hatt litt høyere befolkningsvekst enn resten av landet de to siste årene, mens den i perioden 2007-2015 stort sett lå litt under landsnittet.

Den årlige befolkningsveksten i Norge økte kraftig utover 2000-tallet, stabiliserte seg på et høyt nivå (1,2 %- 1,3 %) i perioden 2007-2012, for deretter å gå jevnt nedover til en årlig vekst på 0,7 % i 2017.

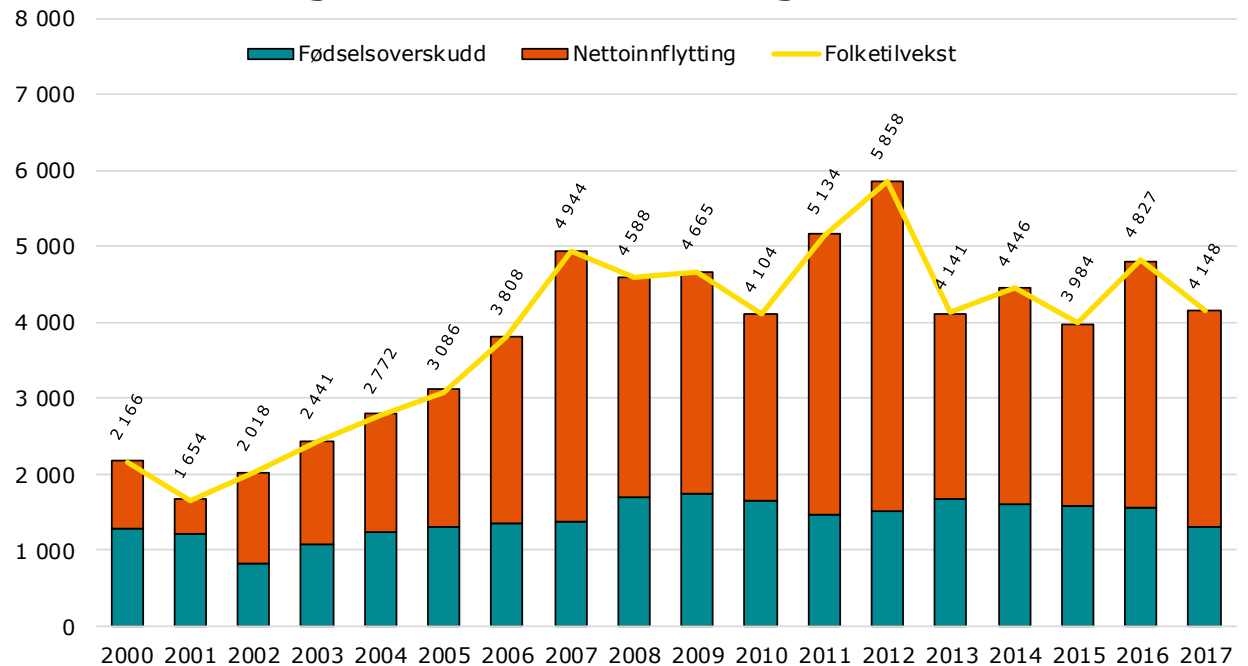
Trøndelag har samlet sett hatt både fødselsoverskudd og nettoinnflytting i hele perioden 2000-2018. Mens fødselsoverskuddet har vært ganske stabilt, i snitt 1 400 personer i året, så er det vært en sterk vekst i innflyttingen til Trøndelag.

I år 2000 hadde Trøndelag en positiv nettoinnflytting på 889 personer, dette økte til 4 345 personer i 2012 og lå i 2017 på 2 852 personer. Av en samlet befolkningsvekst i Trøndelag på 4 148 personer i 2017 så var altså 68,7 % av veksten et resultat av nettoinnflyttingen.

Årlig befolkningsvekst (%) i Trøndelag og i landet

Årlig folketilvekst i Trøndelag 2000-2017

Bakgrunn for befolkningsutviklingen i kommunene

Fødselsunderskudd, men positiv nettoinnflytting til distriktene

Kartet til høyre viser om kommunene i Trøndelag har hatt positiv eller negativ fødselsbalanse og nettoutflytting. Kartet skiller ikke på om det er en vekst eller nedgang på 1 person eller 1000 personer, men ser kun på om fødselsbalansen og nettoutflyttingen har bidratt positivt eller negativt til befolkningsutviklingen.

Kommuner som har fødselsoverskudd, også kalt naturlig befolkningsvekst, har et mer stabilt grunnlag for befolkningsutviklingen enn kommuner som er avhengig av innflytting for å opprettholde befolkningen. Innflytting, og da spesielt arbeidsinnvandring, er mer ustabil og svinger ofte med økonomiske konjunkturer.

Kartet viser en klar sentrum-periferi dimensjon hva gjelder hvor det er både fødselsoverskudd og positiv nettoutflytting.

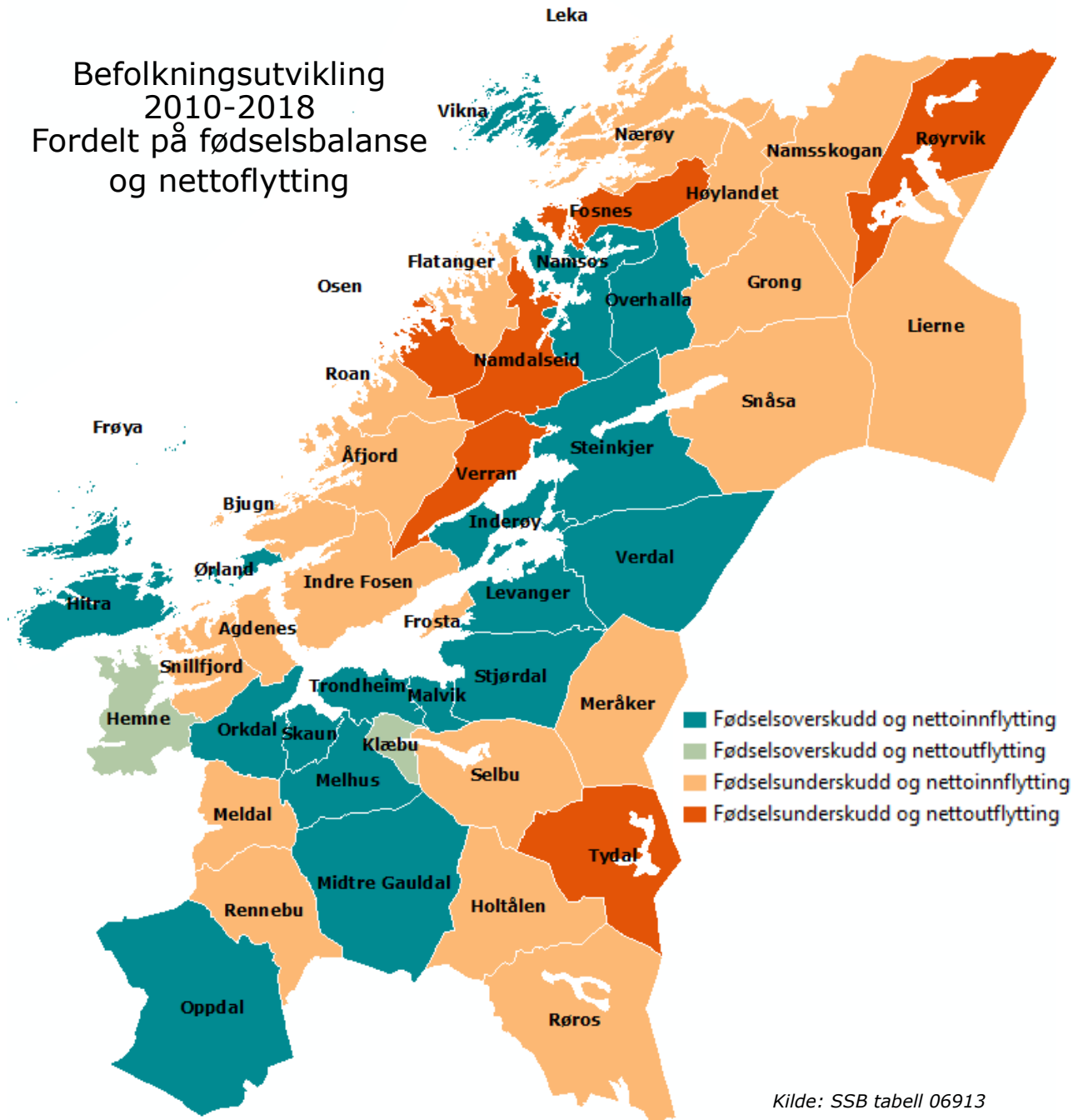
Det den sentrale vekstaksen Orkdal-Trondheim-Steinkjer har både fødselsoverskudd og positiv nettoutflytting, mens i distriktene er befolkningsutviklingen i mye større grad avhengig av innflytting og da spesielt innvandring. Eksempelvis på Fosen så er det kun Ørland som har hatt en positiv befolkningsutvikling fra 2010 når man ser bort fra innflytting.

Fødselsoverskudd eller **fødselsbalanse** er definert som antall fødte per år minus antall døde. Når dette tallet er positivt brukes betegnelsen **fødselsoverskudd**, Når dette tallet er negativt brukes betegnelsen **fødselsunderskudd**

Nettoutflytting er antall personer som har flyttet inn til en kommune, minus antall personer som har flyttet ut. Både innenlands flytting og innvandring og utvandring regnes med. Positive og negative verdier betegnes som henholdsvis **nettoutflytting** og **nettinnflytting**

Summen av **fødselsoverskudd** og **nettoutflytting** er lik **befolkningsvekst**.

Befolkningsutvikling
2010-2018
Fordelt på fødselsbalanse
og nettoutflytting

Kilde: SSB tabell 06913

Flytting

Netto utflytting fra Trondheim til resten av Trøndelag

I perioden 2007-2016 var det en total nettotilflytting til Trøndelag på 30 762 personer. 28 624 av disse personene kom fra utlandet, mens 2 138 kom fra resten av landet. Når man ser på flyttingen internt i Trøndelag så var det en utflytting fra Trondheim til restene av Trøndelag. Det er spesielt til omlandskommunen Skaun, Melhus og Malvik som er mottakere av en stor mengde tilflytting fra Trondheim. Dette er de samme kommunene som har størst utpendling til Trondheim. Disse tre kommunene har igjen en netto utflytting til resten av Trøndelag. Totalt er det 13 kommuner i Trøndelag som har en positiv flytte-balanse med Trondheim.

Når man ser på den interne flyttingen mellom kommunene i Trøndelag så er det

Stjørdal som har hatt den største nettotilflyttingen fra resten av fylket. Stjørdal har i perioden 2007-2016 hatt positiv nettoutflytting med resten av Trøndelag på 1 349 personer. Stjørdal har en nettotilflytting fra Trondheim på 545 personer og en nettotilflytting fra de andre kommunene i Trøndelag på 804 personer. Andre kommuner som utpreger seg med stor innflytting fra de andre kommunene i Trøndelag er Orkdal og Verdal.

Steinkjer har i perioden 2007-2016 hatt en sterk positiv flyttebalanse med resten av Trøndelag uten Trondheim, totalt på 558 personer. Samtidig som det er en sterk nettoutflytting fra kommunen til Trondheim på 452 personer.

Sum nettoutflytting i perioden 2007-2016

	Nettoutflytting med Trondheim	Nettoutflytting med resten av Trøndelag	Nettoutflytting med Trøndelag totalt	Nettoutflytting med resten av landet	Nettoutflytting med utlandet	Nettoutflytting totalt		Nettoutflytting med Trondheim	Nettoutflytting med resten av Trøndelag	Nettoutflytting med Trøndelag totalt	Nettoutflytting med resten av landet	Nettoutflytting med utlandet	Nettoutflytting totalt
Trondheim	:	-622	-622	5 152	12 572	17 102	Selbu	127	28	155	-48	139	246
Steinkjer	-452	558	106	-322	1 391	1 175	Tydal	7	-27	-20	22	26	28
Namsos	-438	-166	-604	-533	1 223	86	Meråker	-38	-181	-219	-97	423	107
Hemne	-227	-176	-403	-351	713	-41	Stjørdal	545	804	1 349	20	924	2 293
Snillfjord	0	-26	-26	-8	39	5	Frosta	13	-98	-85	78	183	176
Hitra	-59	3	-56	-77	832	699	Levanger	-442	398	-44	-220	1 354	1 090
Frøya	-26	-54	-80	-16	953	857	Verdal	-159	479	320	-306	542	556
Ørland	-97	-74	-171	75	229	133	Verran	-27	-348	-375	-2	419	42
Agdenes	-5	-10	-15	-60	77	2	Namdalseid	-33	-73	-106	-25	53	-78
Bjugn	-49	251	202	-48	159	313	Snåsa	-21	-31	-52	-14	121	55
Åfjord	9	42	51	-10	109	150	Lierne	-34	-45	-79	15	54	-10
Roan	-16	-35	-51	-10	82	21	Røyrvik	-6	-17	-23	-32	10	-45
Osen	-24	-64	-88	32	38	-18	Namsskogan	3	-95	-92	27	46	-19
Oppdal	-65	82	17	-31	380	366	Grong	-222	-252	-474	-178	752	100
Rennebu	2	-53	-51	-9	81	21	Høylandet	-21	-17	-38	14	26	2
Meldal	-4	137	133	-9	88	212	Overhalla	-70	93	23	-50	226	199
Orkdal	69	390	459	-130	403	732	Fosnes	-5	-99	-104	-11	53	-62
Røros	-30	119	89	-175	232	146	Flatanger	-20	-51	-71	-36	107	0
Holtålen	29	12	41	0	66	107	Vikna	-51	101	50	-78	279	251
Midtre Gauldal	-6	-157	-163	-38	602	401	Nærøy	-90	-106	-196	28	262	94
Melhus	820	-162	658	-285	703	1 076	Leka	-10	-16	-26	20	41	35
Skaun	972	-80	892	177	157	1 226	Inderøy	-45	-255	-300	64	168	-68
Klæbu	254	-115	139	-225	208	122	Indre Fosen	-58	-20	-78	-145	502	279
Malvik	622	-594	28	-7	577	598	Trøndelag	622	-622	0	2 138	28 624	30 762

Flyttestrømmer mellom kommunene i Trøndelag

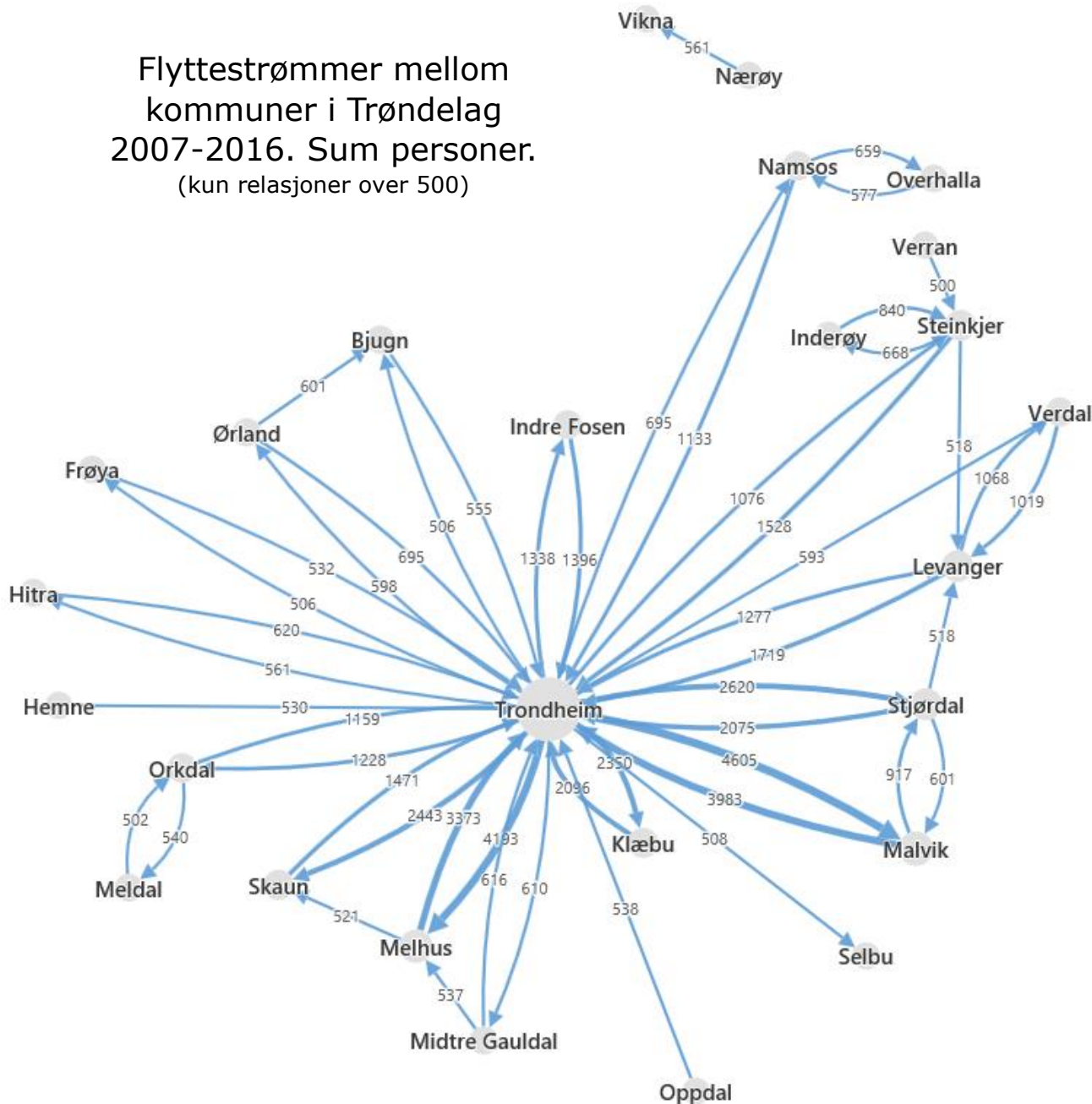
Figuren til høyre viser de største flyttestrømmene i Trøndelag i perioden 2007 til 2016. Kun der hvor det totalt har vært 500 eller flere flyttinger i perioden er tatt med.

De fleste av de store flyttestrømmene internt i Trøndelag går enten til eller fra Trondheim. I tillegg ser man at flyttingen sjelden går bare en vei, det er betydelig flyttestrømmer begge veier. F.eks. har 4 605 personer flyttet fra Trondheim til Malvik, mens 3 983 personer har flyttet den andre veien.

Når man ser på flyttestrømmene til og fra Trøndelag så er det hovedsakelig til Oslo og det sentrale Østlandet det er en utflytting til, mens Trøndelag har en positiv flyttebalanse med de fleste andre fylkene. I 2017 var det 728 flere som flyttet til Oslo fra Trøndelag enn det var personer som flyttet den andre veien. Totalt hadde Trøndelag i 2017 en positiv nettoinnflytting fra resten av landet på 105 personer.

Flytting til og fra Trøndelag i 2017			
	Innflyttere til Trøndelag	Utflyttere fra Trøndelag	Nettoflytting
Utlandet	5 082	-2 335	2 747
Oslo	1 273	-2 001	-728
Møre og Romsdal	1 264	-1 054	210
Nordland	1 242	-997	245
Akershus	886	-945	-59
Hordaland	620	-554	66
Hedmark	553	-485	68
Troms	477	-426	51
Vestfold	460	-380	80
Rogaland	446	-377	69
Oppland	365	-364	1
Østfold	341	-356	-15
Buskerud	271	-329	-58
Vest-Agder	234	-230	4
Telemark	222	-173	49
Finnmark	213	-151	62
Sogn og Fjordane	201	-131	70
Aust-Agder	110	-120	-10
Total	14 260	-11 408	2 852

Flyttestrømmer mellom kommuner i Trøndelag 2007-2016. Sum personer. (kun relasjoner over 500)

Befolkningsprognoser

2040 vil det være 520 000 trøndere

Hovedalternativet i SSBs befolkningsprognoser tilsier at befolkningen i Trøndelag slik det er definert med dagens grenser vil være på 519 533 i 2040. Dette er 60 789 eller 13,3 % flere enn i dag. Trøndelag passerer en halv million innbyggere i 2032.

Den samme prognosen legger opp til at Norge kommer til å ha en befolkningsvekst på 14,4 % i perioden 2018-2040. Blant fylkene er det Akershus (21,9 %) og Oslo (21,1%) som vil ha den største prosentvise befolkningsveksten i perioden 2018-2040, mens det er Finnmark (2,2%) og Sogn og Fjordane (2,9%) som i følge prognosen vil ha den laveste veksten.

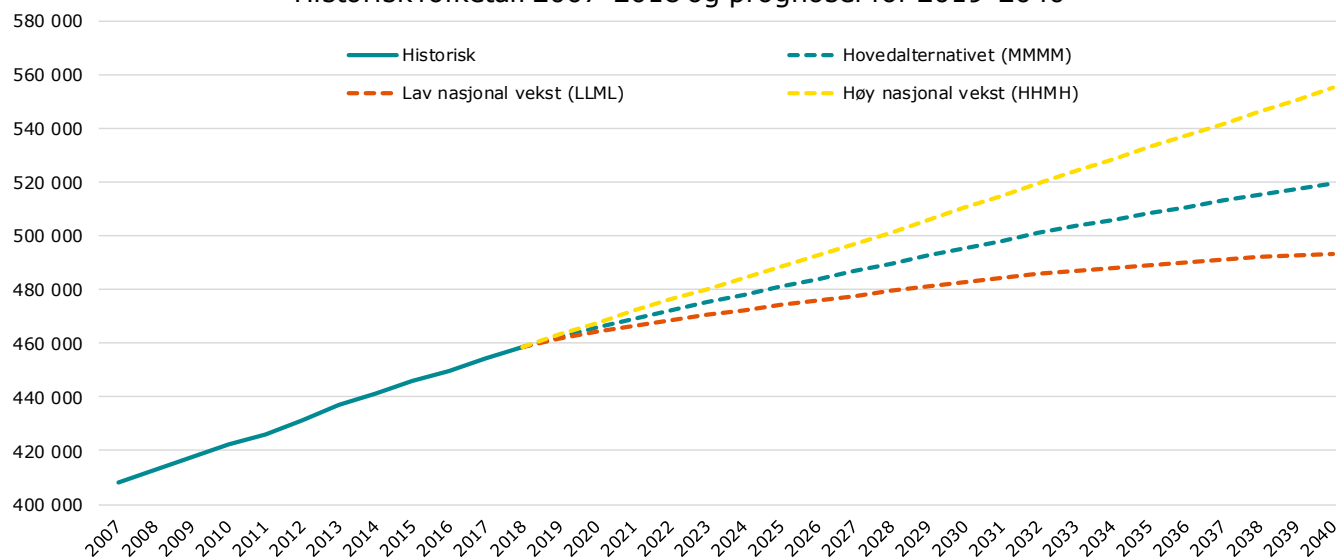
Hovedalternativet legger altså opp til at Trøndelag vil vokse litt saktere enn landsnittet på 14,4%. Hvis prognosen slår til vil Trøndelags andel av Norges befolkning gå fra 8,7 % i 2018 til 8,6 % i 2040.

Anslagene i hovedalternativet i den siste prognosen er en nedjustering på 15 147 personer bosatt i Trøndelag i 2040 i forhold til prognosen SSB laget i 2016. SSB har nedjustert den forventede befolkningsveksten nasjonalt. Blant annet fordi at arbeidsinnvandringen til Norge har vært noe lavere de siste årene.

SSB har ni prognosealternativ for befolkningsprognosene på kommunenivå. Hvert alternativ beskrives ved fire bokstaver i følgende rekkefølge: **Fruktbarhet, levealder, innenlands flytting og innvandring**. Alternativene navngis ut fra vekstforutsetningene for hver variabel. M = midt-dels, L = lav, H = høy, K = konstant og 0 = null.

Middelsalternativet, MMMM, er SSBs hovedalternativ. Det vil si Middels fruktbarhet, Middels levealder, Middels innenlandsk flytting og Middels

Befolkningsprognoser Trøndelag.
Historisk folketall 2007-2018 og prognoser for 2019-2040

Befolkningsprognoser 2018-2040. Hovedalternativet (MMMM)

	2018	2040	MMMM	Endring	2018-2040		2018	2040	MMMM	Endring	2018-2040
Trondheim	193 501	220 545		27 044	14 %	Selbu	4 093	4 093		0	0 %
Steinkjer	22 096	24 817		2 721	12 %	Tydal	834	719		-115	-14 %
Namsos	13 078	13 885		807	6 %	Meråker	2 469	2 390		-79	-3 %
Hemne	4 225	4 388		163	4 %	Stjørdal	23 964	29 733		5 769	24 %
Snillfjord	987	909		-78	-8 %	Frosta	2 616	2 840		224	9 %
Hitra	4 648	4 554		-94	-2 %	Levanger	20 115	23 605		3 490	17 %
Frøya	4 962	5 821		859	17 %	Verdal	14 943	16 126		1 183	8 %
Ørland	5 351	6 493		1 142	21 %	Verran	2 473	1 881		-592	-24 %
Agdenes	1 684	1 545		-139	-8 %	Namdalseid	1 585	1 288		-297	-19 %
Bjugn	4 864	5 643		779	16 %	Snåsa	2 094	1 954		-140	-7 %
Åfjord	3 277	3 705		428	13 %	Lierne	1 379	1 237		-142	-10 %
Roan	953	884		-69	-7 %	Røyrvik	474	416		-58	-12 %
Osen	967	847		-120	-12 %	Namsskogan	902	908		6	1 %
Oppdal	6 970	7 804		834	12 %	Grong	2 400	2 457		57	2 %
Rennebu	2 541	2 593		52	2 %	Høylandet	1 268	1 233		-35	-3 %
Meldal	3 930	4 408		478	12 %	Overhalla	3 845	4 534		689	18 %
Orkdal	11 933	13 809		1 876	16 %	Fosnes	618	432		-186	-30 %
Røros	5 663	6 201		538	10 %	Flatanger	1 105	1 090		-15	-1 %
Holtålen	2 028	2 218		190	9 %	Vikna	4 492	5 329		837	19 %
Midtre Gauldal	6 225	6 893		668	11 %	Nærøy	5 117	5 426		309	6 %
Melhus	16 424	19 706		3 282	20 %	Leka	582	490		-92	-16 %
Skaun	8 142	12 870		4 728	58 %	Indreøy	6 785	6 593		-192	-3 %
Klæbu	6 094	7 083		989	16 %	Indre Fosen	10 090	9 893		-197	-2 %
Malvik	13 958	17 245		3 287	24 %	Trøndelag	458 744	519 533		60 789	13 %

Det er i de sentrale områdene rundt Trondheim og på aksen Orkdal-Trondheim-Steinkjer at befolkningsveksten kommer til å bli størst de neste 20 årene, mens store deler av innlandet vil få en svakere befolkningsutvikling.

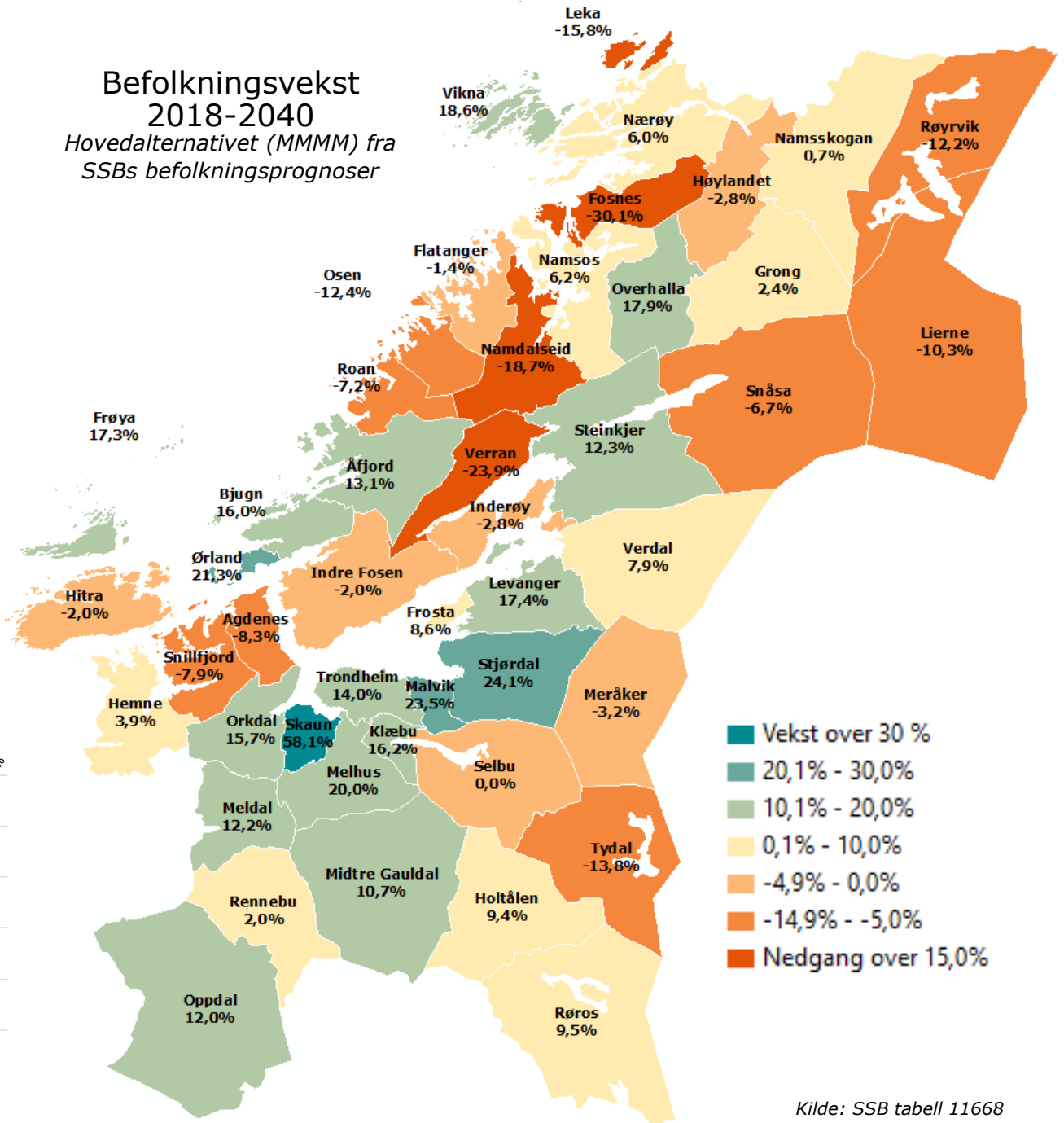
I følge hovedalternativet er det Skaun (58,1%), Stjørdal (24,1%) og Malvik (23,5%) som vil ha den største prosentvise befolkningsveksten i Trøndelag i perioden 2018-2040. Skaun vil ifølge prognosen ha 12 870 innbyggere i 2040, 4 728 flere enn i dag. Det kun Ås i Akershus (69 %) og Våler i Østfold (61 %) som i følge prognosene vil ha en større vekst enn Skaun. Stjørdal vil ha en vekst på 5 769 innbyggere mot i alt 29 733 innbyggere i 2040. For Malvik sier prognosen at kommunen får 17 245 innbyggere i 2040, 3 287 flere enn i dag.

Trondheim vil i følge prognosen få en vekst på 14,0 % i perioden 2018 til 2040 og vil ha 220 545 innbyggere i 2040, 27 044 flere enn i dag. Steinkjer vil ha 24 817 innbyggere i 2040 noe som er 2 721 flere enn i dag eller en vekst på 12,3 %. Levanger vil ha 23 605 innbyggere i 2040, en vekst på 3 490 innbyggere eller 17,4 %. Melhus passerer nesten 20 000 innbyggere i 2040, med 19 706 innbyggere, 3 282 eller 20,0 % flere enn i dag.

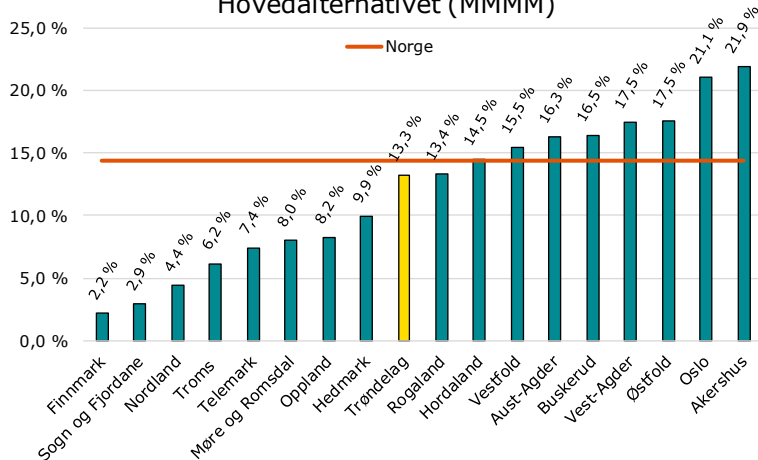
For Hitra legger prognosen fra SSB opp til et brudd med en lengere veksttrend. De vurderingene fylkeskommunen har gjort av befolkningsutviklingen på Hitra tilsier imidlertid en mer positiv utvikling enn SSBs prognose.

Befolkningsvekst 2018-2040

Hovedalternativet (MMMM) fra SSBs befolkningsprognoser

Befolkningsvekst per fylke 2018-2040. Hovedalternativet (MMMM)

Kilde: SSB tabell 11668

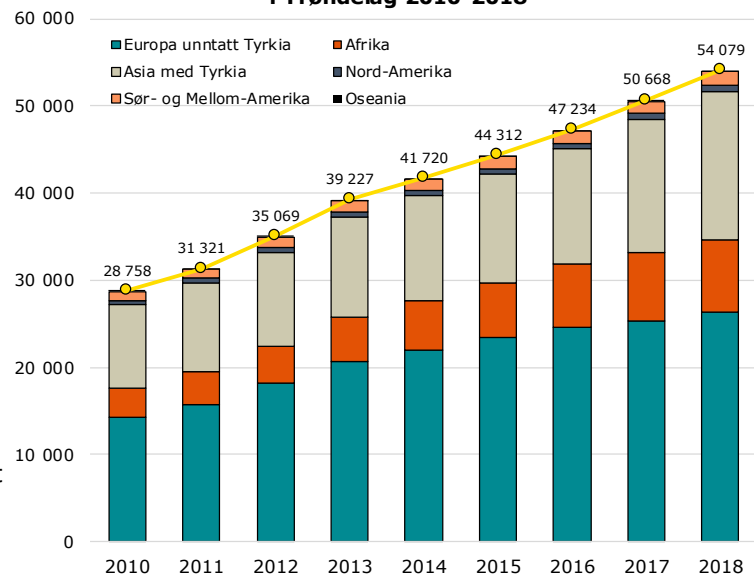
Innvandrere i Trøndelag

11,8 % av befolkningen i Trøndelag er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre

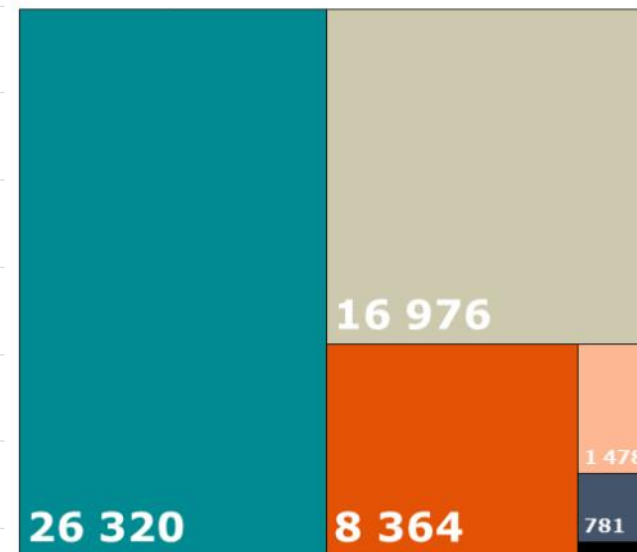
Trøndelag har en betydelig lavere andel innvandrere enn landssnittet som er på 17,3 %. Antall innvandrere i Trøndelag har imidlertid vokst raskt de siste årene; 88 % vekst siden 2010. Av de 54 079 bosatte personene med innvandrerbakgrunn Trøndelag i 2018 kom 26 320 fra europeiske land, 16 976 kom fra Asia (inkludert Tyrkia) og 8 364 kom fra Afrika. Det er kun 160 personer fra Oseania bosatt i Trøndelag.

Den største prosentvise veksten av bosatte personer med innvandrerbakgrunn finner man blant personer fra Afrika, en økning på 145 % siden 2010. Målt i antall personer er det Europa unntatt Tyrkia som har hatt den største veksten, 12 052 flere personer siden 2010.

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Trøndelag 2010-2018

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Trøndelag 2018

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Trøndelag 2010-2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Endring 2010-2018
Europa unntatt Tyrkia	14 268	15 655	18 168	20 704	22 030	23 459	24 668	25 356	26 320	12 052 84 %
Afrika	3 415	3 851	4 280	5 005	5 635	6 282	7 170	7 858	8 364	4 949 145 %
Asia med Tyrkia	9 489	10 139	10 802	11 549	11 990	12 483	13 254	15 239	16 976	7 487 79 %
Nord-Amerika	516	552	580	621	652	616	662	699	781	265 51 %
Sør- og Mellom-Amerika	982	1 034	1 145	1 240	1 301	1 355	1 348	1 372	1 478	496 51 %
Oseania	88	90	94	108	112	117	132	144	160	72 82 %
Total	28 758	31 321	35 069	39 227	41 720	44 312	47 234	50 668	54 079	25 321 88 %

Kilde: SSB tabell 07110, 07108, 07111 og 07459

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 2018

	Antall	Andel av befolkningen
Norge	916 624	17,3 %
Trøndelag	54 079	11,8 %
Oslo	222 843	33,1 %
Akershus	126 149	20,5 %
Buskerud	55 313	19,6 %
Rogaland	83 081	17,5 %
Østfold	50 918	17,2 %
Vest-Agder	28 206	15,1 %
Vestfold	36 954	14,8 %
Finnmark	11 212	14,7 %
Hordaland	75 705	14,5 %
Telemark	23 215	13,4 %
Aust-Agder	15 513	13,2 %
Møre og Romsdal	33 944	12,7 %
Sogn og Fjordane	13 085	11,9 %
Troms	19 702	11,8 %
Oppland	20 825	11,0 %
Hedmark	21 178	10,8 %
Nordland	24 702	10,2 %

SSB definerer innvandrere som personer født i utlandet med to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre. Norskfødte med innvandrerforeldre er personer som er født i Norge og har to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre.

Asylsøkere og personer på korttidsopphold i Norge regnes ikke med i statistikken. Personer uten lovlig opphold i Norge er også utelatt. Estimert på denne gruppens størrelse er meget usikre.

Innvandrerens landbakgrunn er definert ut fra fødeland som er mors bosted ved personens fødsel, for norskfødte med innvandrerforeldre brukes foreldrenes fødeland. I de tilfeller der foreldrene har ulikt fødeland er det morens fødeland som blir gjeldende.

Landbakgrunn for bosatte innvandrere

Flest fra Polen og Litauen

Polen og Litauen er de landene som flest innvandrere i Trøndelag har bakgrunn fra. Syria og Eritrea har de siste årene gått forbi Sverige og Tyskland som bare for to år siden var de tredje og fjerde største gruppene av innvandrere i Trøndelag. For to år siden var ikke Syria blant de 15 største landsgruppene av innvandrere i Trøndelag, mens Eritrea var på 6. plass.

I 26 av kommunene i Trøndelag er personer fra Polen den største innvandrergruppen.

24 % av innvandrere i Trøndelag kommer fra kun tre land. Røyrvik (77,1%) og Lierne (73,4%) er kommunene i Trøndelag hvor den største andelen av innvandrende er konsentrert på bare tre opprinnelsesland. Trondheim (18,2 %) og Namsos (27,5%) er kommunene hvor de tre største opprinnelseslandene utgjør den laveste andelen av den totale befolkningen med innvandrerbakgrunn.

Innvandrere etter landsbakgrunn 15 største grupper i Trøndelag i 2018	
Polen	5 742
Litauen	2 810
Syria	2 641
Eritrea	2 351
Sverige	2 188
Tyskland	1 883
Thailand	1 533
Somalia	1 487
Afghanistan	1 270
Filippinene	1 247
Russland	1 146
Iran	1 129
Irak	1 087
Tyrkia	951
Latvia	812
Total topp 15	28 277

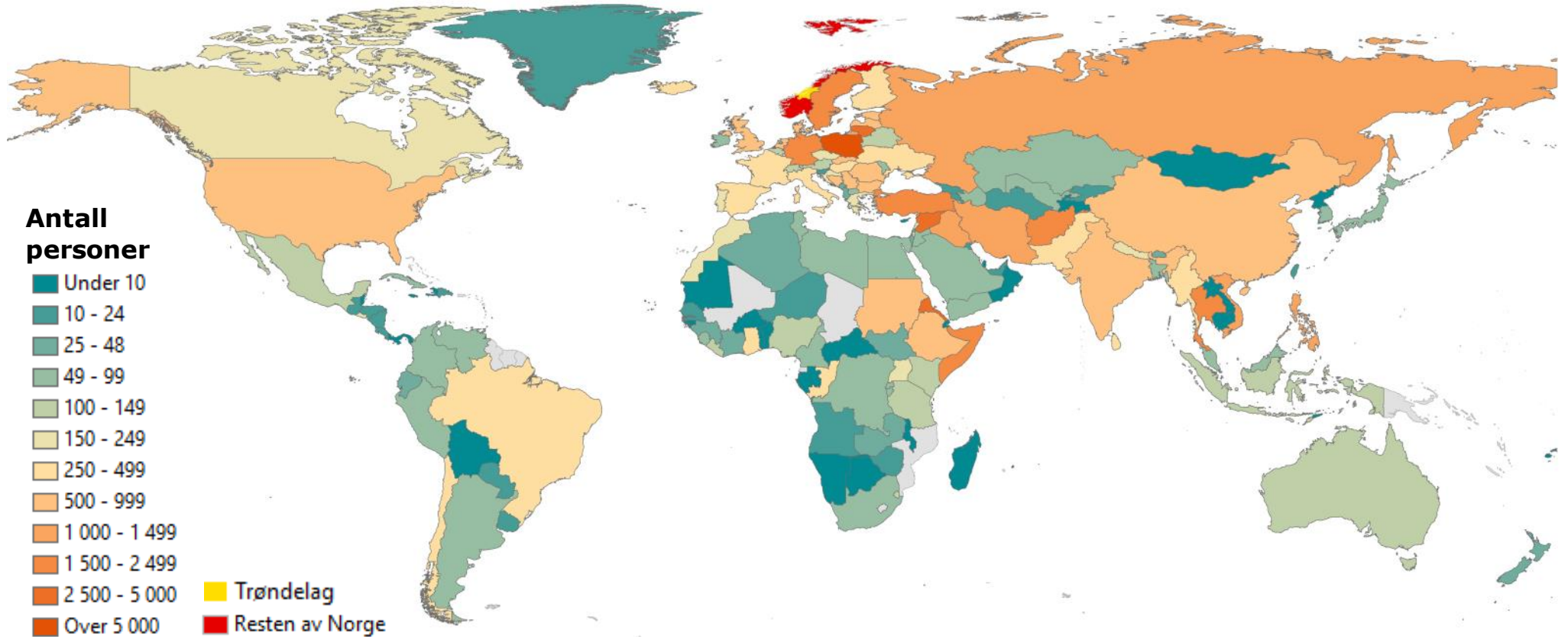
Kilde: SSB tabell 09817

Innvandrere etter landsbakgrunn per 1 januar 2018								
	Land nr 1		Land nr 2		Land nr 3		Innvandrere totalt	Top 3 som andel av total
Trondheim	Polen	2 358	Sverige	1 181	Tyskland	983	24 831	18,2 %
Steinkjer	Polen	241	Eritrea	161	Syria	126	1 692	31,2 %
Namsos	Polen	104	Syria	99	Eritrea	79	1 025	27,5 %
Hemne	Polen	43	Syria	18	Thailand	16	260	29,6 %
Snillfjord	Tyskland	27	Polen	8	Syria	7	77	54,5 %
Hitra	Polen	219	Litauen	99	Slovakia	79	816	48,7 %
Frøya	Litauen	429	Polen	172	Estland	91	1 093	63,3 %
Ørland	Polen	77	Filippinene	36	Thailand	29	382	37,2 %
Agdenes	Litauen	44	Latvia	13	Syria	12	141	48,9 %
Bjugn	Nederland	43	Filippinene	33	Polen	29	304	34,5 %
Åfjord	Syria	44	Polen	33	Litauen	15	180	51,1 %
Roan	Polen	35	Litauen	15	Nederland	11	98	62,2 %
Osen	Polen	17	Syria	15	Litauen	8	53	75,5 %
Oppdal	Polen	110	Eritrea	79	Litauen	56	607	40,4 %
Rennebu	Polen	41	Eritrea	30	Syria	27	160	61,3 %
Meldal	Polen	68	Syria	29	Litauen	19	250	46,4 %
Orkdal	Polen	107	Somalia	88	Syria	70	901	29,4 %
Røros	Sverige	59	Litauen	47	Bosnia-Herce	35	449	31,4 %
Holtålen	Litauen	26	Syria	19	Eritrea	13	119	48,7 %
Midtre Gauldal	Polen	244	Slovakia	179	Litauen	68	759	64,7 %
Melhus	Polen	279	Litauen	152	Syria	85	1 201	43,0 %
Skaun	Litauen	51	Syria	45	Polen	37	417	31,9 %
Klæbu	Polen	111	Litauen	80	Syria	37	501	45,5 %
Malvik	Polen	240	Syria	102	Tyskland	78	1 263	33,3 %
Selbu	Polen	61	Eritrea	37	Tyskland	18	243	47,7 %
Tydal	Sudan	14	Eritrea	13	Sverige	9	65	55,4 %
Meråker	Eritrea	47	Sverige	31	Syria	24	263	38,8 %
Stjørdal	Polen	181	Somalia	152	Syria	124	1 842	24,8 %
Frosta	Litauen	102	Syria	23	Eritrea	20	241	60,2 %
Levanger	Litauen	268	Polen	151	Eritrea	101	1 681	30,9 %
Verdal	Polen	182	Syria	96	Somalia	63	997	34,2 %
Verran	Polen	69	Syria	54	Eritrea	45	272	61,8 %
Namdalseid	Syria	18	Polen	7	Latvia	6	74	41,9 %
Snåsa	Sverige	20	Syria	18	Somalia	16	138	39,1 %
Lierne	Sverige	55	Syria	21	Eritrea	18	128	73,4 %
Røyrvik	Syria	15	Sverige	14	Polen	8	48	77,1 %
Namsskogan	Syria	49	Nepal	9	Polen	8	97	68,0 %
Grong	Polen	41	Syria	27	Afghanistan	26	250	37,6 %
Høylandet	Polen	18	Eritrea	17	Syria	8	63	68,3 %
Overhalla	Polen	97	Somalia	40	Sverige	15	277	54,9 %
Fosnes	Polen	12	Syria	12	Thailand	12	65	55,4 %
Flatanger	Litauen	41	Tyskland	15	Sverige	11	115	58,3 %
Vikna	Polen	60	Litauen	59	Syria	52	424	40,3 %
Nærøy	Syria	91	Eritrea	53	Polen	44	493	38,1 %
Leka	Eritrea	19	Litauen	11	Filippinene	9	61	63,9 %
Inderøy	Eritrea	51	Sudan	46	Polen	44	382	36,9 %
Indre Fosen	Polen	107	Litauen	95	Filippinene	67	763	35,3 %
Trøndelag	Polen	5 742	Litauen	2 810	Syria	2 641	46 561	24,0 %

Kilde: SSB tabell 09817 25

Trøndere fra hele verden

Landbakgrunn til personer bosatt i Trøndelag

Kilde: SSB tabell 09817

Kartet bruker data per 1.1 2018 - land som har mindre enn tre personer bosatt i Trøndelag er farget grå.

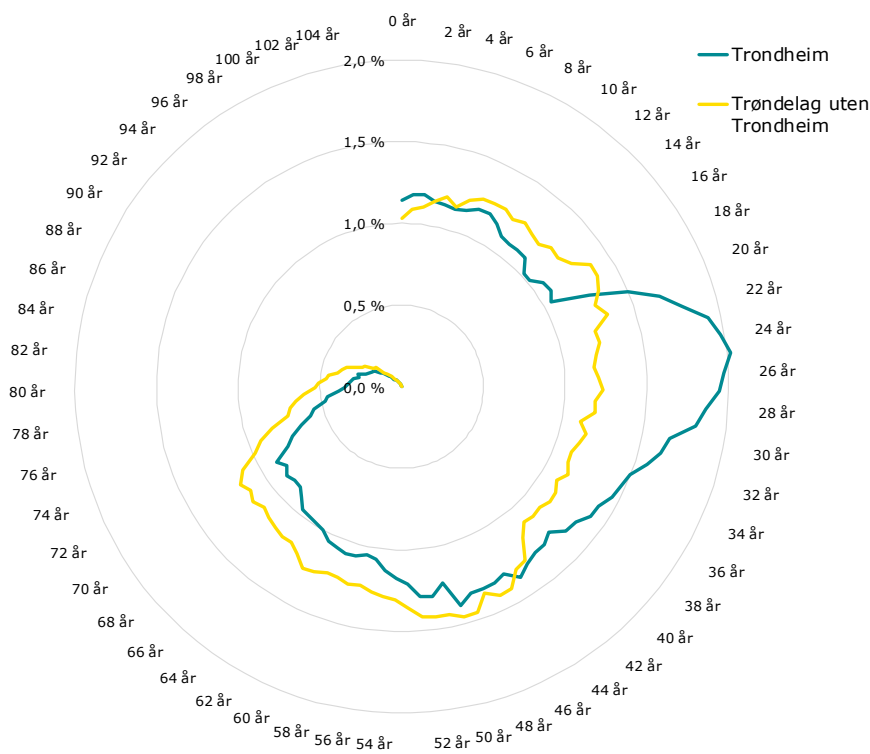
Befolkningens alder

Trondheim har større andel 20-40 åringer enn resten av Trøndelag

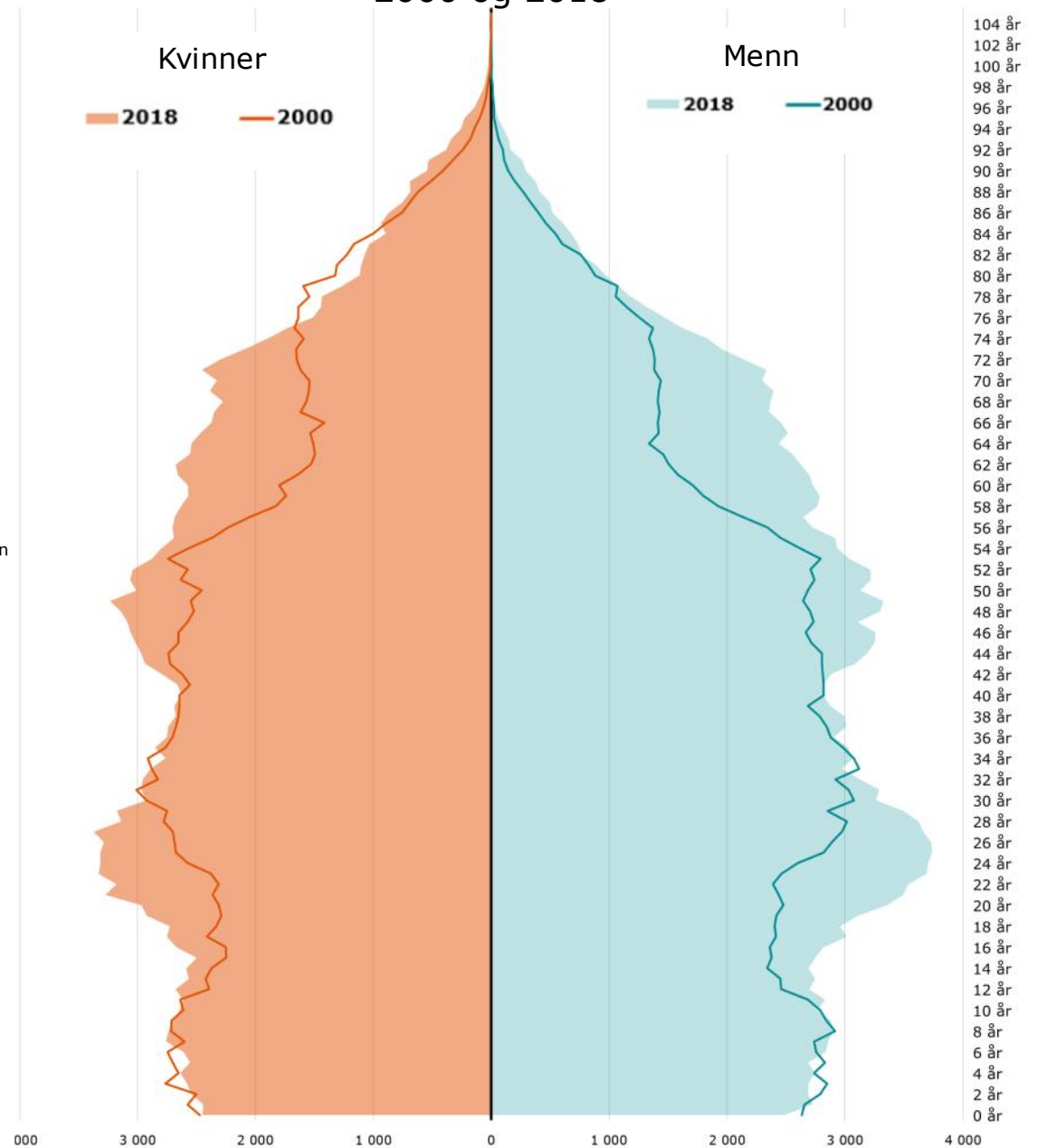
Figuren under viser andel av befolkningen i Trondheim og Trøndelag etter alder. Trondheim skiller seg klart fra resten av Trøndelag ved å ha en lavere andel under 20 år, en høyere andel 20 til 40 år og en lavere andel over 40 år. Trondheim har en spesielt høy andel personer i 20-årene sammenlignet med resten av Trøndelag. Forklaringen ligger blant annet i studentbefolkningen i byen.

Figuren til høyre viser hvordan antall trøndere i de ulike aldersgruppene har endret seg fra 2000 til 2018. Det fremkommer at den forestående eldrebølgen er i emning i Trøndelag.

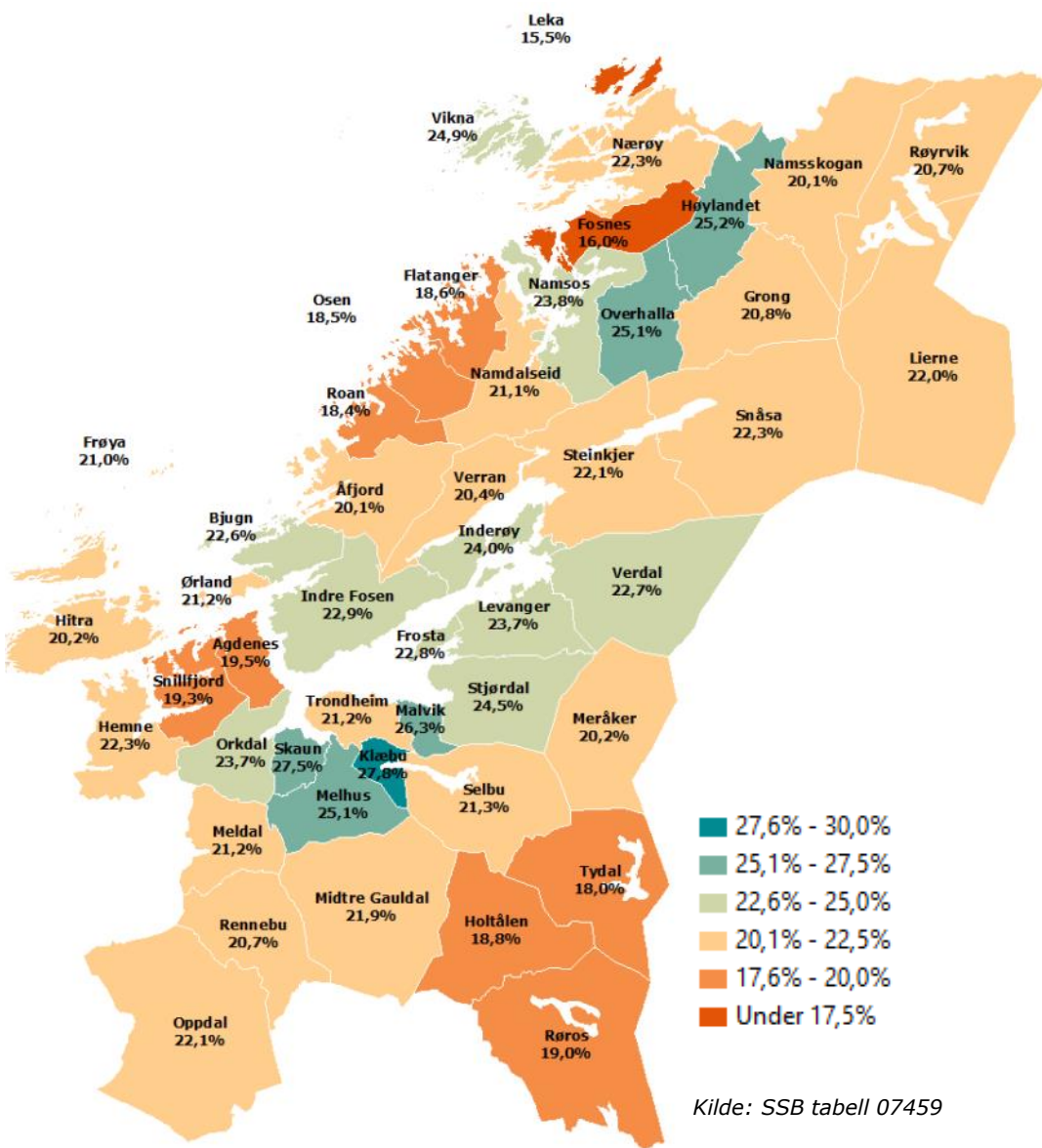
Innbyggere etter ett-årlig alder som andel av befolkningen i Trondheim og resten av Trøndelag i 2018

Befolkningen i Trøndelag etter kjønn og alder i 2000 og 2018

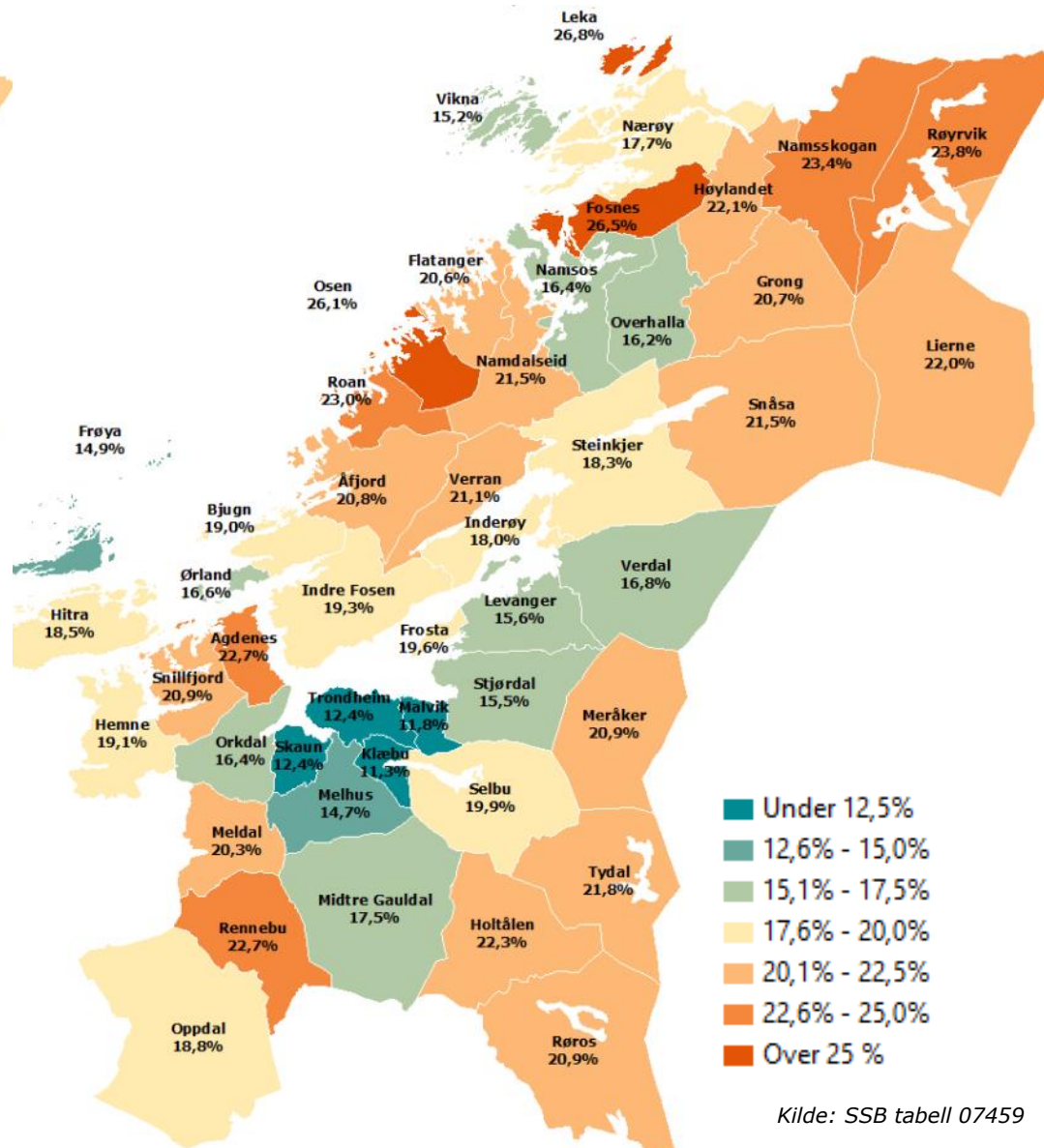

Andel av befolkningen som er 18 år eller yngre per 1. januar 2018

Kilde: SSB tabell 07459

Andel av befolkningen som er 67 år eller eldre per 1. januar 2018

Kilde: SSB tabell 07459

Indeks for forsørgerevne

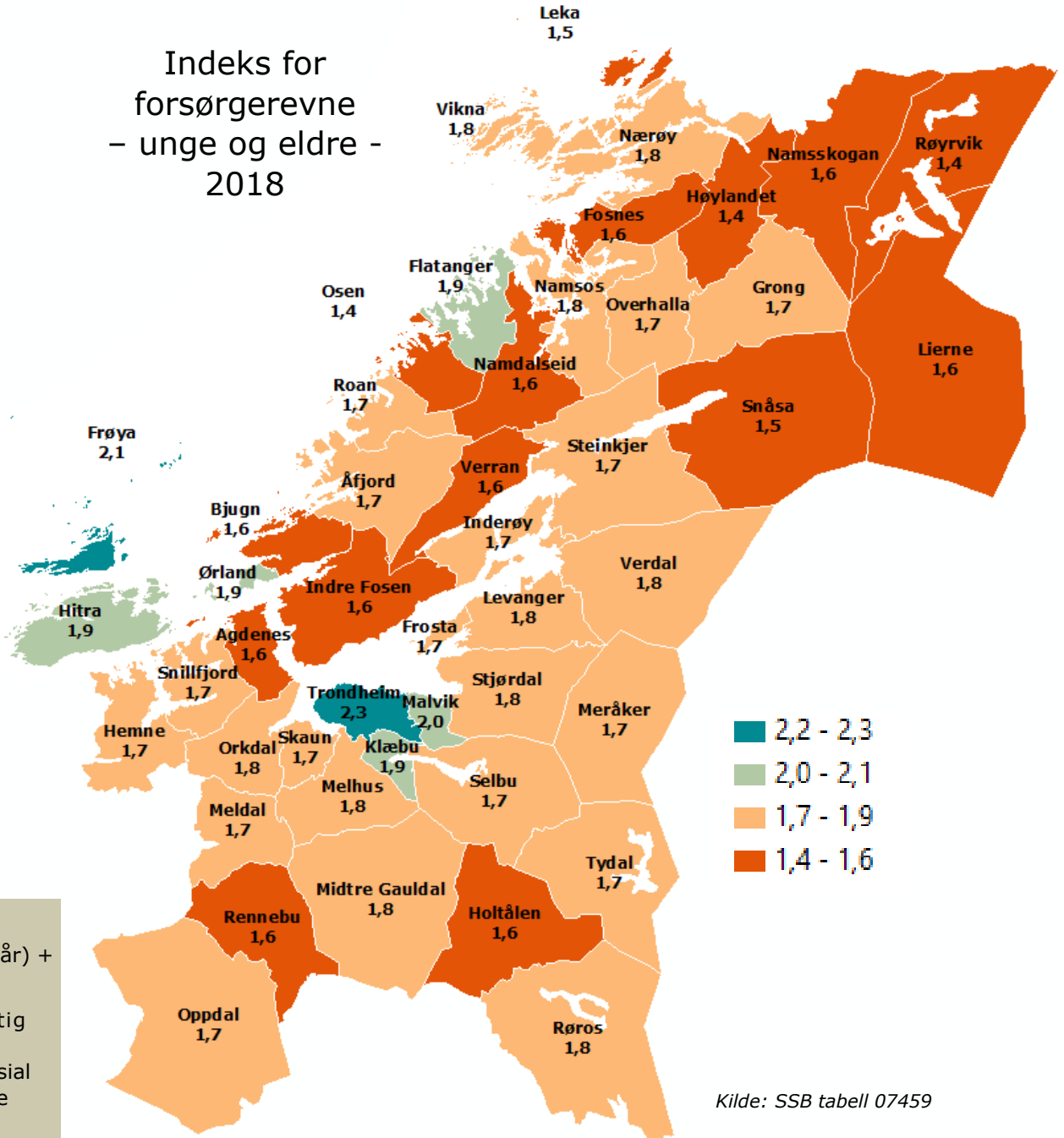
Trondheim og Frøya har den høyeste forsørgerevnen i Trøndelag

Forsørgerevnen baserer seg på hvor mange personer som er i arbeidsdyktig alder (16-66 år) i forhold til antall personer som er 67+ og under 16 år. Gjennomsnittlig forsørgerevne i Trøndelag i 2018 er på 2. Trondheim ligger høyest med 2,3, mens Røyrvik ligger lavest med 1,4. Dette sier noe om den relative bærekraften i aldersstrukturen i kommunene og hvor sårbar kommunen er for endringer i befolkningsstrukturen.

Det er ikke noe fasitsvar på hva som er et urovekkende lavt nivå på indeksen for forsørgerevne. Indeksen tar ikke hensyn til at personer over 67 år får en stadig lenger frisk og aktiv alderdom og at aldersterskelen for pleiebehov øker. Samtidig tar indeksen heller ikke hensyn til at en stadig større andel unge går lenger på skole ettersom flere velger å gjennomføre høyere utdanning enn før. Grensen på 16 år, som indeksen bruker som terskel for arbeidsdyktig alder, er satt på bakgrunn av internasjonale standarder for når man regner en person med i arbeidsstyrken.

Det er forskjeller mellom kommunene i om det er en høy andel unge eller eldre som gir mest utslag i forsørgerevnen. Enkelte av bo- og pendlerkommunene rundt Trondheim har en forholdsvis høy andel unge i befolkningen, noe som kan føre med seg press på skole- og oppvekstsektoren i de kommunene. For mange av distriktskommunene er det andel eldre som slår inn på indeksen, som på sin side kan gi press på kommunens helse- og omsorgs-sektor.

Indeks for forsørgerevne – unge og eldre - 2018

Forsørgerevne

Definisjon: $\frac{\text{Befolkning (alder 16-66)}}{\text{Befolkning (alder 0-15 år)} + \text{Befolkning (alder 67+)}}$

Forklaring: Forsørgerevnen er antall personer i arbeidsdyktig alder per person under 16 år og over 67 år. Dette sier noe om de potensielle effektene av endringer i befolkningsstruktur har på sosial og økonomisk utvikling. Lav verdi på indeksen indikerer en høyere byrde for den yrkesaktive befolkningen.

Kilde: SSB tabell 07459

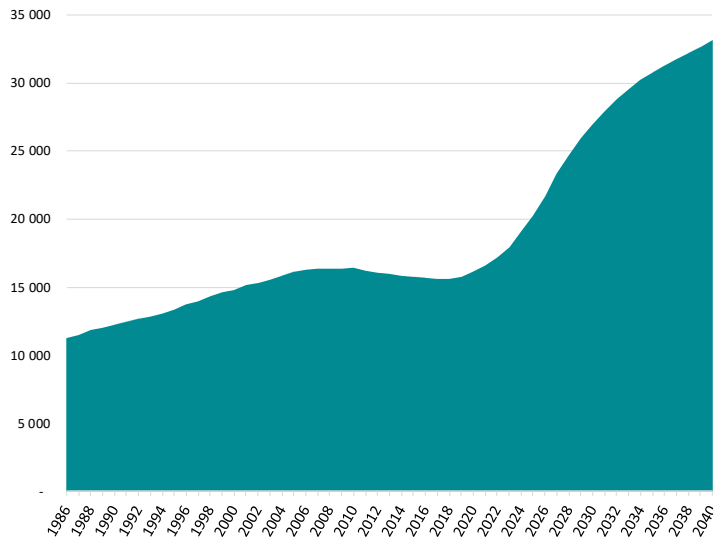
Eldrebølgen

I 2018 er 19 437 trøndere over 80 år, noe som utgjør 4,2 % av befolkningen. Antallet trøndere over 80 år har vært på omtrent samme nivå de siste 10 årene, men fra 2020 er det forventet sterk vekst i denne aldersgruppen. I 2040 viser hovedalternativet i prognosen til SSB at 41 942 trøndere vil være over 80 år, noe som tilsvarer 8,1 % av befolkningen.

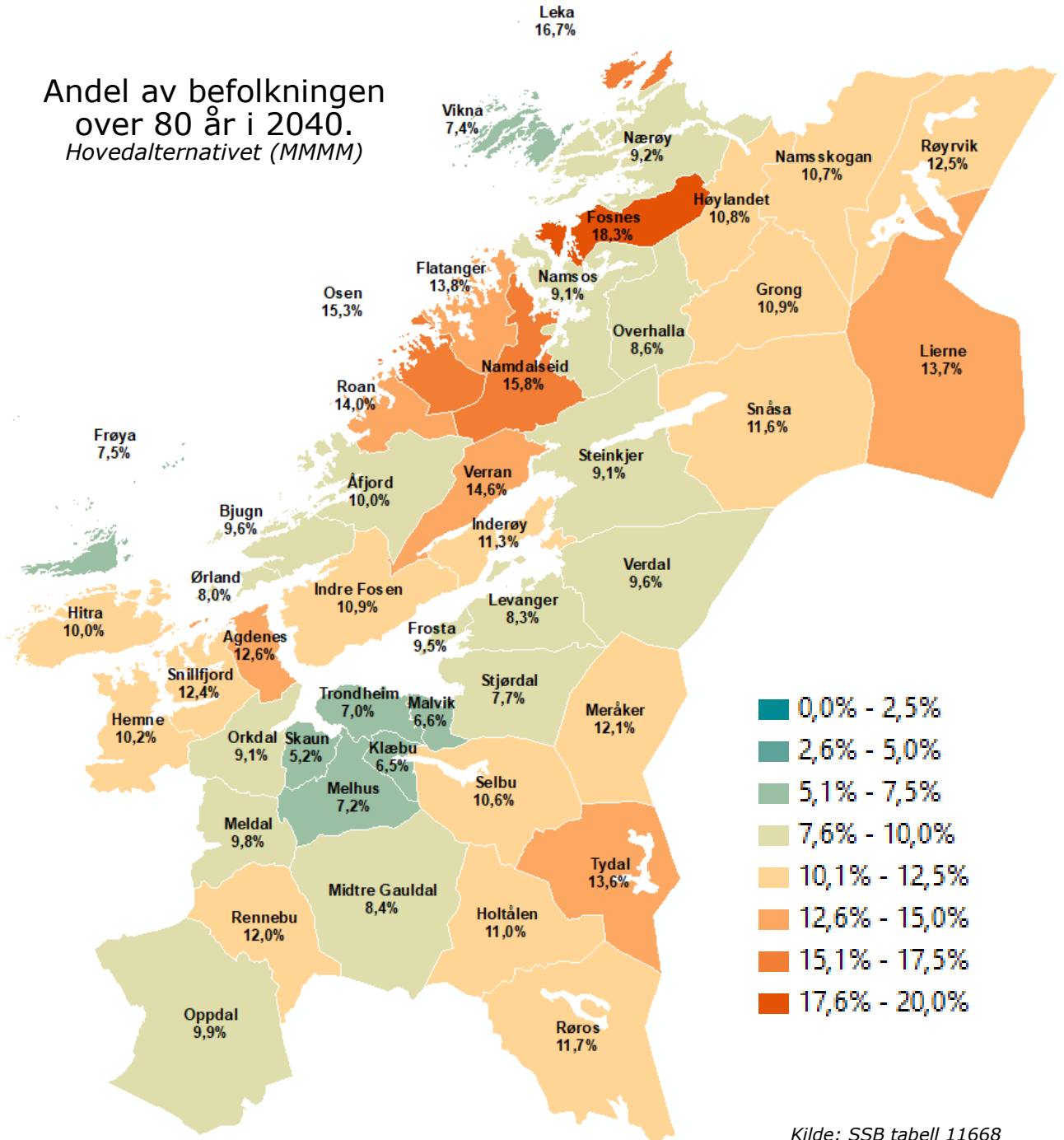
Alderssammensetningen varierer mye fra kommune til kommune i Trøndelag. I 2018 er det lavest andel over 80 år i Klæbu, Skaun, Malvik og Trondheim med under 4 %. Høyest andel finner vi i Agdenes, Tydal, Fosnes og Verran, med over 8 %.

I 2040 vil det være høyest andel over 80 år i Fosnes, Leka, Namdalseid og Osen, med over 15 %. Lavest andel vil det være i Skaun, Malvik og Klæbu, som forespeiles under 7 %. Det ventes altså en betydelig høyere andel eldre i alle kommuner, men forskjellen mellom kommunene er fortsatt store.

Trøndelags befolkning som er 80-90 år
Historiske tall 1986-2018 og hovedalternativet (MMMM) 2019-2040

Andel av befolkningen over 80 år i 2040. Hovedalternativet (MMMM)

Kilde: SSB tabell 11668

Kjønnsbalansen i Trøndelag

Synkende fertilitetsrate i Trøndelag

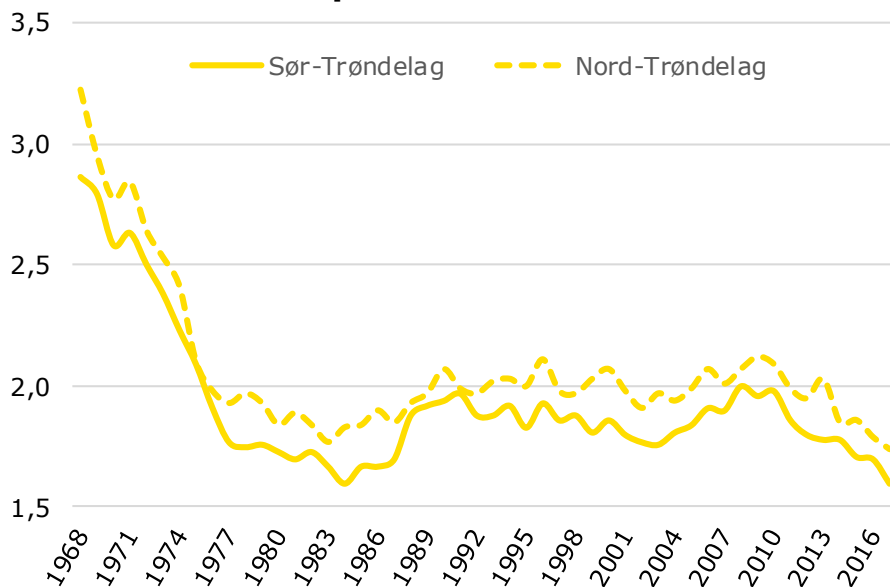
Fra naturens side fødes det noen flere gutter enn jenter. Kvinner lever imidlertid lenger enn menn, noe som gjør at brorparten av befolkningen over 75 år er kvinner. 89 % av de over 100 år i Trøndelag i 2018 er kvinner.

Kvinneandelen i befolkningen er en indikator som kan fortelle om eventuelle skjevheter i befolkningsstrukturen som kan gi utslag på den fremtidige befolkningsveksten i en kommune i form av færre barnefødsler.

Her må man også ta hensyn til at gjennomsnittskvinnen i Trøndelag i dag føder omtrent halvparten så mange barn som i 1968. Da var fertilitetsraten for kvinner i Sør- og Nord-Trøndelag på henholdsvis 2,9 og 3,3. I 2017 var disse tallene 1,6 og 1,7. Grunnen til at Trøndelag opprettholder et fødsels-overskudd er dermed at folk lever lenger og at dødeligheten har gått ned.

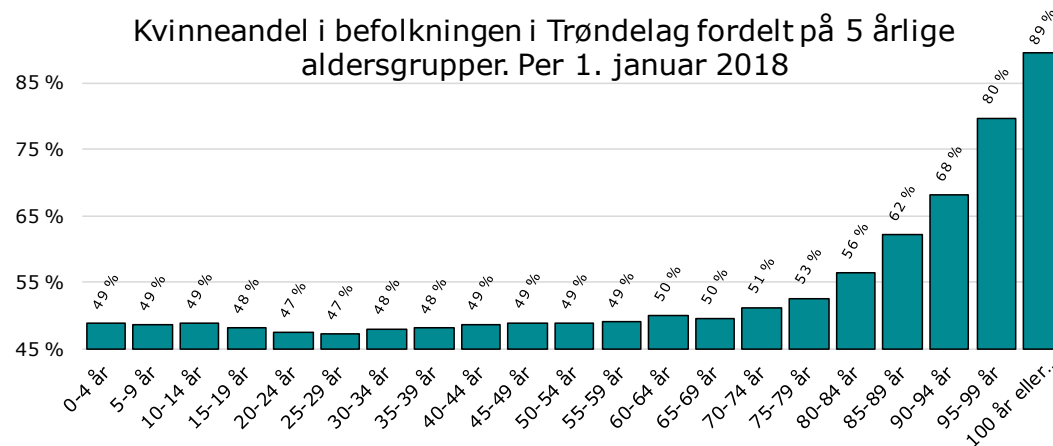
Hvis fertilitetsratene holder seg på dagens nivå vil Trøndelag over tid få en negativt fødselsbalanse.

Fertilitetsrate for kvinner i Trøndelag. Antall barn per kvinne. 1968 til 2017

Kilde: SSB tabell 04232

Kvinneandel i befolkningen i Trøndelag fordelt på 5 årlige aldersgrupper. Per 1. januar 2018

Kvinneandel i kommuner i Trøndelag. Per 1 januar 2018

	Kvinneandel	Kvinneandel 20-44 år		Kvinneandel	Kvinneandel 20-44 år
Trondheim	49,2 %	47,1 %	Selbu	48,7 %	46,5 %
Steinkjer	49,6 %	48,1 %	Tydal	49,5 %	45,1 %
Namsos	50,6 %	50,0 %	Meråker	48,9 %	50,0 %
Hemne	49,1 %	50,3 %	Stjørdal	49,6 %	49,0 %
Snillfjord	43,7 %	43,4 %	Frosta	50,2 %	48,1 %
Hitra	47,8 %	47,8 %	Levanger	50,3 %	49,9 %
Frøya	48,0 %	46,6 %	Verdal	49,3 %	48,2 %
Ørland	49,2 %	47,5 %	Verran	48,1 %	44,9 %
Agdenes	49,0 %	45,7 %	Namdalseid	48,3 %	45,6 %
Bjugn	49,4 %	48,5 %	Snåsa	48,9 %	47,8 %
Åfjord	48,6 %	47,6 %	Lierne	47,9 %	48,0 %
Roan	48,1 %	48,3 %	Røyrvik	49,6 %	43,5 %
Osen	46,0 %	45,5 %	Namsskogan	48,6 %	49,5 %
Oppdal	49,7 %	47,6 %	Grong	48,6 %	46,0 %
Rennebu	48,8 %	48,5 %	Høylandet	49,5 %	49,4 %
Meldal	49,3 %	47,6 %	Overhalla	48,5 %	49,4 %
Orkdal	49,8 %	49,1 %	Fosnes	48,7 %	42,9 %
Røros	50,8 %	50,3 %	Flatanger	46,3 %	45,4 %
Holtålen	49,9 %	48,5 %	Vikna	48,8 %	49,4 %
Midtre Gauldal	49,5 %	48,5 %	Nærøy	47,6 %	45,2 %
Melhus	49,1 %	48,6 %	Leka	49,7 %	43,0 %
Skaun	49,2 %	49,5 %	Inderøy	49,9 %	48,0 %
Klæbu	48,6 %	49,1 %	Indre Fosen	48,8 %	48,3 %
Malvik	49,1 %	48,9 %	Trøndelag	49,3 %	47,8 %

Kilde: SSB tabell 07459

Tettsteder og befolkningstetthet

3 150 innbygger per km² i Trondheim

74,7 % av befolkningen i Trøndelag bor i et tettsted. I seks kommuner i Trøndelag er det ingen steder som kvalifiserer til betegnelsen tettsted, mens i Trondheim bor 96,9 % av befolkningen i tettsted; nemlig tettstedet Trondheim.

Det er totalt 105 tettsteder i fylket. Det største tettstedet er Trondheim med 180 557 innbyggere i 2017, mens det minste er Kvithammer med 214 innbyggere. 34 av tettstedene har mer enn 1 000 innbyggere.

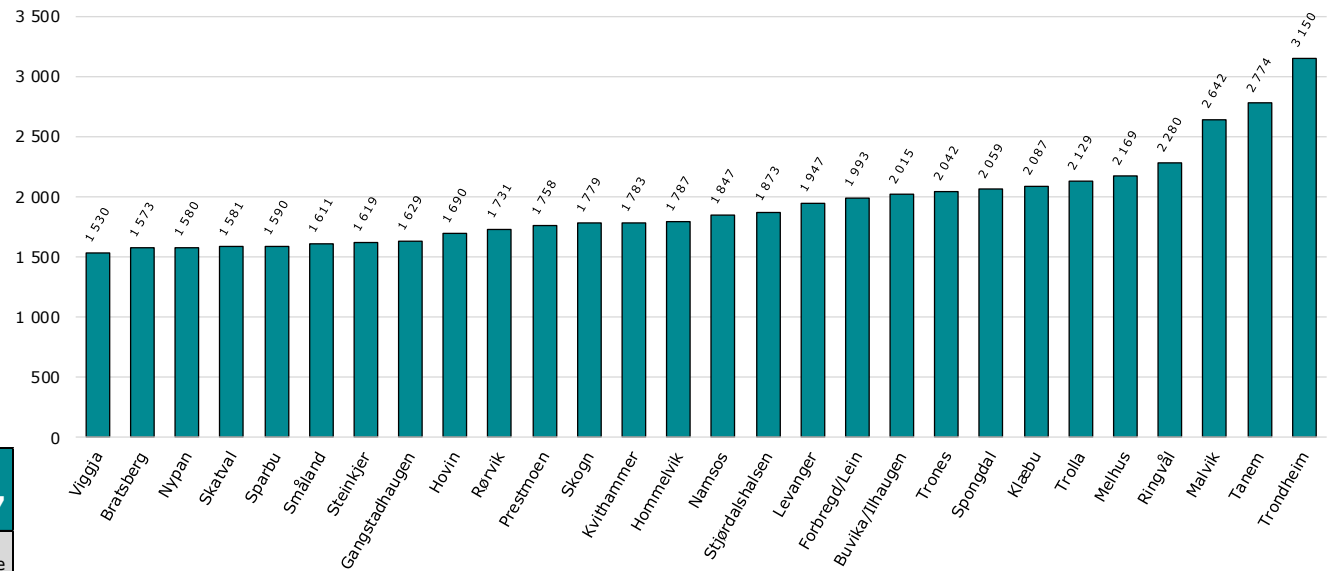
Trondheim og Tanem er tettstedene med høyest befolkningstetthet med henholdsvis 3 150 og 2 774

innbygger per km². Også relativt små tettsteder kan ha høy befolkningstetthet. Trones i Namsskogan med 388 innbyggere har en befolknings-tetthet på 2 042 innbygger per km².

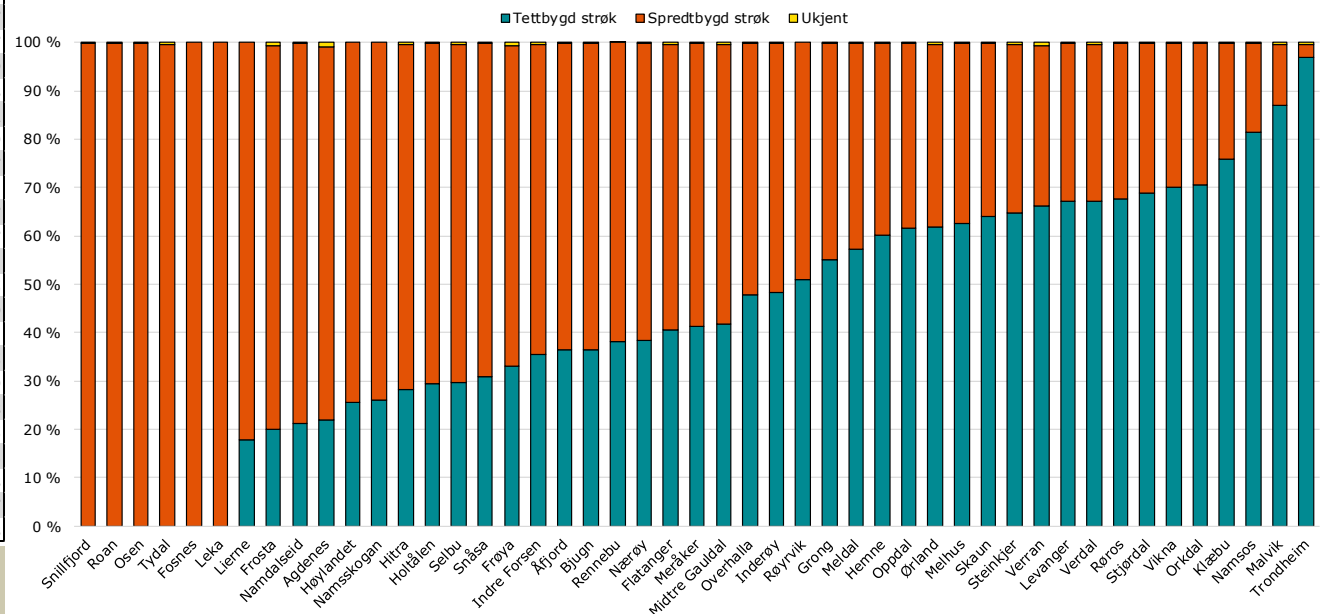
Tettstedsgrensene i Trøndelag er tilgjengelige på <https://kart.ssb.no/>

De 25 mest folkerike tettstedene i Trøndelag i 2017			
	Innbyggere	Areal av tettsted (km ²)	Innbyggere per km ²
Trondheim	180 557	57,32	3 150
Steinkjer	12 744	7,87	1 619
Stjørdalshalsen	12 737	6,80	1 873
Levanger	10 008	5,14	1 947
Namsos	8 367	4,53	1 847
Verdalsøra	8 200	5,82	1 409
Orkanger/Fannrem	8 108	6,15	1 318
Malvik	6 949	2,63	2 642
Melhus	6 246	2,88	2 169
Hommelvik	5 290	2,96	1 787
Oppdal	4 299	3,58	1 201
Rørøs	3 808	3,18	1 197
Klæbu	3 319	1,59	2 087
Rørvik	3 098	1,79	1 731
Buvika/Ilhaugen	2 942	1,46	2 015
Kyrksæterøra	2 563	2,29	1 119
Støren	2 331	2,53	921
Brekstad	2 066	1,87	1 105
Skogn	1 975	1,11	1 779
Kolvareid	1 748	1,25	1 398
Straumen	1 642	1,33	1 235
Børsa	1 602	1,08	1 483
Hell	1 558	1,04	1 498
Spillum	1 331	1,65	807
Løkken	1 292	1,64	788

Befolkningstetthet (innbyggere per km²) i tettsteder i Trøndelag i 2017. Tettsteder med befolkningstetthet på over 1200 innbyggere per km²

Fordeling av befolkningen i tettbygde og spredtbygde strøk i Trøndelag i 2017

En hussamling skal registreres som et tettsted dersom det bor minst 200 personer der og avstanden mellom husene skal normalt ikke overstige 50 meter.

Befolkningstetthet i Trondheim

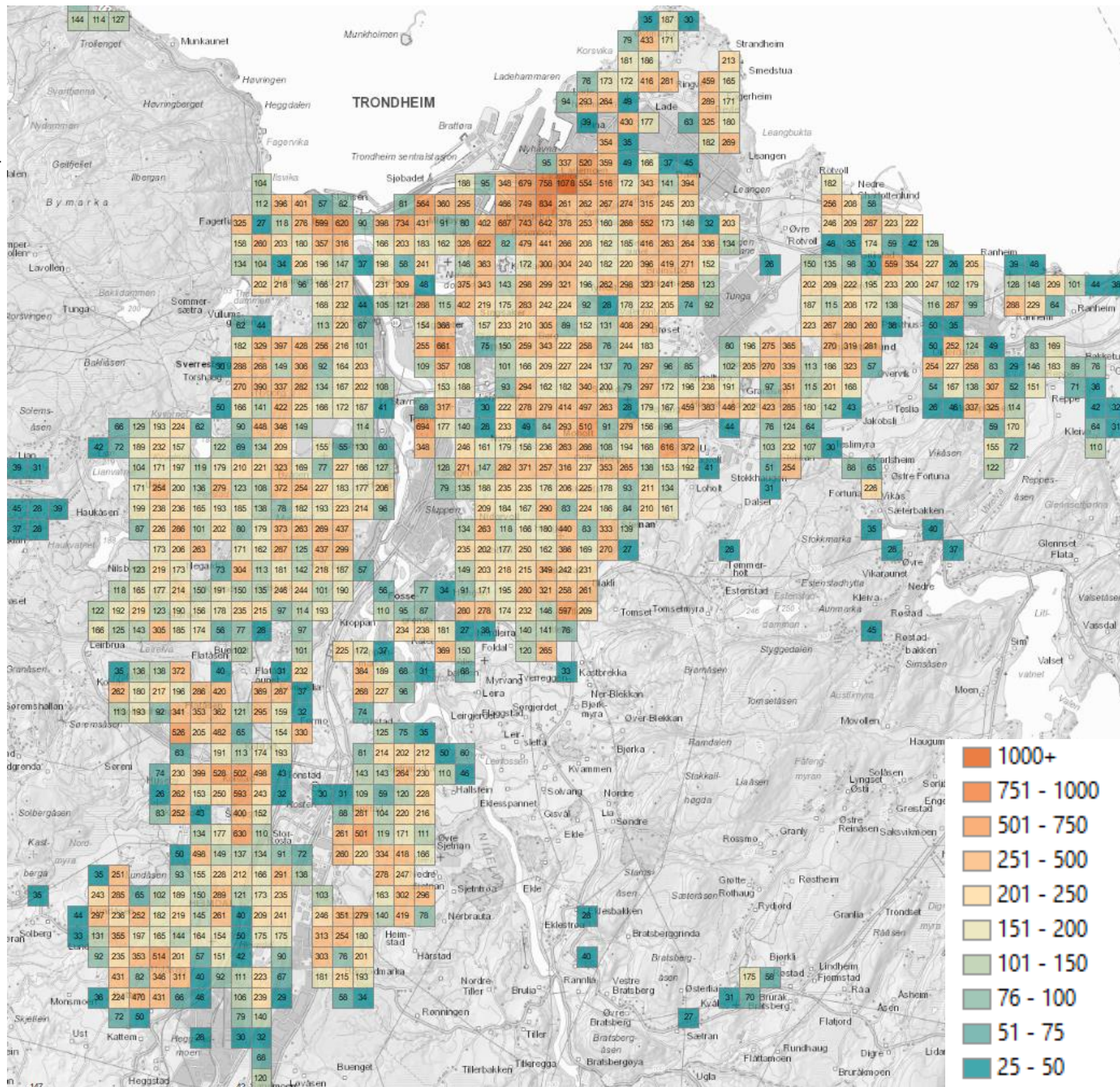
Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging legger vekt på høy arealutnyttelse, foretting og transformasjon i by- og tettstedsområder og rundt kollektivknutepunkt. Befolkningstettheten er en indikator som kan fortelle oss noe om arealutnyttelsen i boligområder i byer og tettsteder.

Kartet til høyre viser antall innbygger i Trondheim innenfor ruter på 250x250 meter per 1. januar 2017. Ruter hvor det bor mindre enn 25 personer er ikke tatt med i kartet.

Den høyeste befolkningstettheten i Trondheim og i Trøndelag finner vi på Lademoen der det bor 1 078 personer på et 250x250 meter stort område. Dette tilsvarer en befolkningstetthet på over 17 200 personer per kvadratkilometer, og er nesten seks ganger høyere enn den gjennomsnittlige befolkningstettheten i Trondheim.

Det er 30 ruter på 250x250 meter Trøndelag med mer enn 500 innbyggere, altså med en befolkningstetthet på 8 000 innbygger per kvadratkilometer. Alle disse rutene er i Trondheim. Det totale arealet av disse rutene er 1,9 Km² og det bor totalt 18 882 personer i disse områdene.

Den høyeste befolkningstettheten i et 250x250 meters område utenfor Trondheim finner vi i Stjørdal, med 393 innbyggere.

Kilde: SSB

Fokus Trøndelag:

Befolkningsutvikling og befolkningsutfordringer

*Trøndelagsplanen 2018 - 2030** legger opp til en målsetning om å ha et balansert utbyggings- og bosettingsmønster. Dette beskrives som at Trondheim er en konkurransedyktig storby og en positiv drivkraft for utvikling i fylket, at fylket har attraktive småbyer og regionale tyngdepunkt med varierte funksjoner og tjenester og at Trøndelag består av livskraftige regioner og distrikter med identitet og særpreg. Trøndelagsplanen sier videre at «Et samfunn i god balanse forutsetter at bosetting og aktivitet opprettholdes i hele regionen, og at utviklingen i hele fylket ses i sammenheng.» Dette er målsetninger for hvilken retning man ønsker at fylket skal utvikle seg i. Men hva sier tallene om hvordan utviklingen har vært?

Trondheim er en stor by i norsk sammenheng, kun Oslo og Bergen er større i folketall. Trondheim har hatt en befolknings- og sysselsettingsvekst som absolutt tilsier at byen er konkurransedyktig, både regionalt og nasjonalt. Trondheims størrelse i forhold til resten av fylket betyr at byen også fremover kommer til å være en av de viktigste premissgiverne for utviklingen av fylket. Det skal mye til for at Trøndelag skal få en positiv utvikling hvis ikke pilene peker i riktig retning også for Trondheim.

Trondheim har vokst raskere enn Trøndelag totalt sett og man kan dermed si at det er en sentraliseringstrend i Trøndelag inn mot Trondheim.

Man ser imidlertid at Trondheim i stor grad tiltrekker seg innflyttere fra resten av landet og at Trondheim har en netto utflytting til resten av Trøndelag. Det er spesielt kommunene rundt Trondheim som er mottakere av de som flytter ut av byen. Man kan dermed si at Trondheim virker som et alternativ og en motkraft til sentralisering mot Oslo og det sentrale Østlandet. I en del distriktskommuner er det ikke alltid lett å finne jobb til begge i familien og muligheten til å pendle inn til Trondheim kan dermed være med å holde opp bosetningen også i distriktskommunene i Trøndelag. Trondheim har også den nødvendige størrelsen til å tilby og opprettholde av en rekke tjenester som kommer hele Trøndelag til gode.

Det er en sentral vekstakse i Trøndelag som går fra Trondheim sørover til Orkdal og nordover til Steinkjer. På denne akse finner man nesten 3/4 av befolkningen og mye av veksten i Trøndelag. Det er også i vekstaksen at man finner de fleste kommunene med fødselsoverskudd i Trøndelag. I resten av fylket er veksten i mye større grad avhengig av innvandring. I tillegg til Trondheim har man på denne akse flere mindre byer med en positiv utvikling. Spesielt Stjørdal og Levanger har hatt en god befolkningsvekst.

Utenfor den sentral vekstaksen i Trøndelag er det også flere regionale tyngdepunkter, for eksempel Oppdal, Røros, Hitra/Frøya, Ørland/Bjugn, Namsos, Grong og Vikna/Nærøy.

De regionale tyngdepunktene i Trøndelag fyller litt ulike roller og har forskjellige styrker og svakheter. To av disse regionale tyngdepunktene, Hitra/Frøya og Vikna/Nærøy, er sterkt knyttet opp mot oppdrettsindustrien og er som det blir vist på side 75 viktige akvakulturklynger også i nasjonal sammenheng. Namsos er den eneste bykommunen i Trøndelag som ligger utenfor den sentral vekstaksen og har en viktig senterfunksjon for Ytre Namdalen med både sykehus og flyplass. De regionale tyngdepunktene i innlandet (Oppdal, Røros og Grong) har alle omland som er stort i areal men har en lav befolkningstetthet.

Den historiske utviklingen viser at det kan bli vanskelig å oppholde bosetting og aktivitet i hele regionen. Spesielt i innlandet i Trøndelag har man i lengere tid hatt en negativ utvikling i folketall og arbeidsplasser. Mange av de samme innlandskommunene har dessuten så lave folketall at det er utfordrende å opprettholde fullverdige tjenestetilbud. Alderssammensetningen og lav aldersbæreevne tyder også på at flere av innlandskommunene i Trøndelag kommer til å stå ovenfor betydelige utfordringer de kommende årene. For å motvirke denne utviklingen kan det å bygge opp under de regionale tyngdepunktene i innlandet være et godt virkemiddel.

Kystkommunene i Trøndelag har over en lengere periode hatt en mer positiv utvikling. Befolkningsveksten i flere av disse kommunene har kommet som et resultat av mye arbeidsinnvandring. Det er spesielt veksten i marine næringer og da særlig akvakultur som har vært driveren for denne utviklingen. Det at veksten er så bundet opp mot én næring gjør at kystkommunene er sårbare for eventuelle konjunkturrendringer eller biologiske hendelser som kan påvirke oppdrettsproduksjonen, som i tur kan ha innvirkning på befolkningsgrunnlaget i disse kommunene. På grunn av den store arbeidsinnvandringen er også en vellykket integrering en viktig forutsetning for at disse kommunen skal ha en fortsatt positiv utvikling. Arbeidsinnvandring til disse kommunene har pågått over en lang tid, det har med årene blitt mindre sesongarbeidere og en større andel som er bosatt med hus og familie.

**Trøndelagsplanen 2018 - 2030 var fremdeles på høring når Trøndelag i tall ble ferdigstilt, endelig vedtak i desember 2018. Det tas dermed forbehold om mulige endringer i den endelige versjonen.*

Boliger og boligbygging

Det ble bygd 3 867 boliger i Trøndelag i 2017. 2 244 var i boligblokker (58 % av boligbyggingen), mens 770 (19,9%) var eneboliger og 533 (13,8 %) var rekkehus, kjedehus og andre småhus.

Trondheim sto i 2017 for 47,6 % av boligbyggingen i Trøndelag. Det ble bygd 1 840 boliger i Trondheim i 2017, 76,1 % av boligbyggingen i Trondheim kom i form av boligblokker.

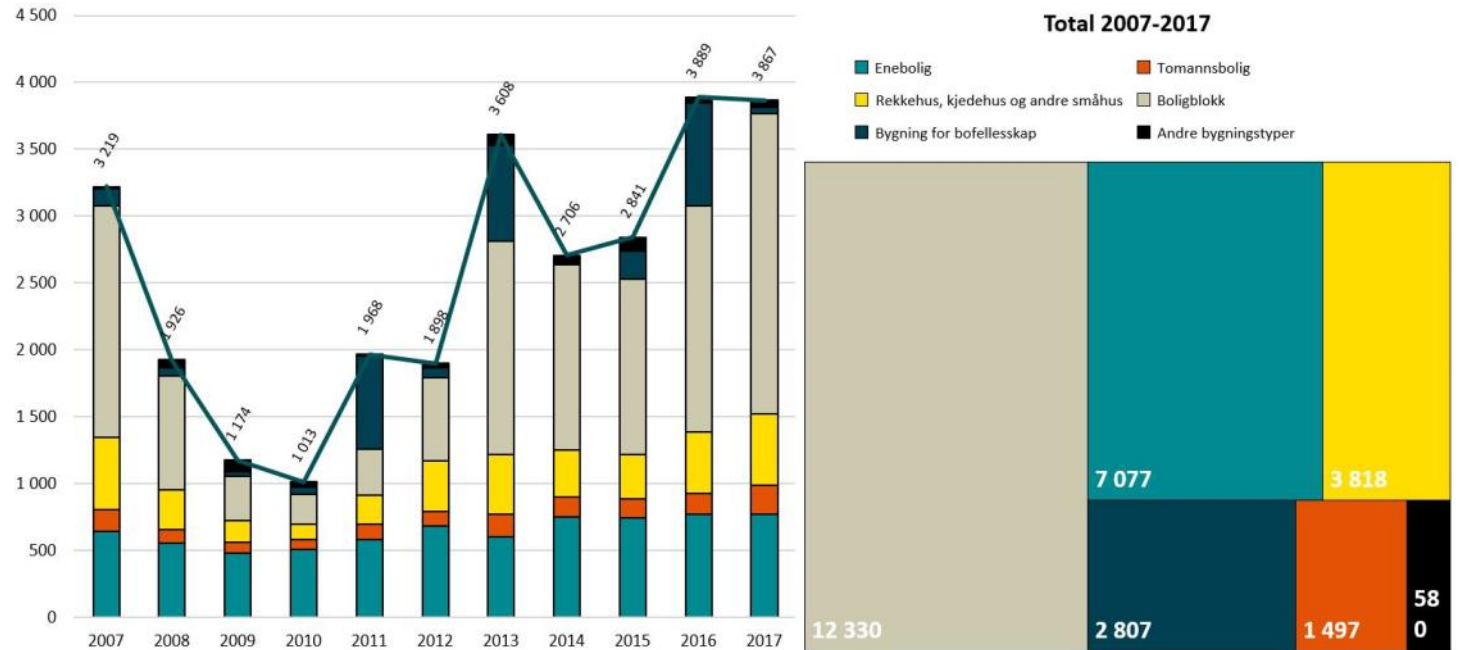
Siden 2007 har det litt bygd 28 109 boliger i Trøndelag. 12 330 var i blokk og 7 077 var eneboliger. Av den eksisterende boligmassen i Trøndelag på 229 574 boliger i 2018 er 49,4 % enebolig og 22,5 % blokk.

11 % av boligene i Trøndelag er under 50 m² og 10,2 % av befolkningen i Trøndelag bor trangt. 14,1 % av befolkningen i Trondheim bor trangt. Totalt er det 46 200 personer som bor trangt i Trøndelag, 60 % (27 900) av disse bor i Trondheim.

Nøkkeltall boliger i Trøndelag

Andel Eneboliger 2018	Antall innbygger per boliger 2018	Antall boliger bygd i 2017	Andel boliger under 50 m ²	Andel som bor trangt i 2016	Andel boliger bygd etter 2011	Antall omsetninger enebolig i 2017
49 %	2,00	3 867	11 %	10,2 %	9,7 %	2 159

Boligbygging (fullførte boliger) i Trøndelag etter bygningstype. Per år og total for perioden 2007-2017

Husholdninger regnes som **trangbodd** dersom:

1. Antall rom i boligen er mindre enn antall personer eller én person bor på ett rom.

2. Antall kvadratmeter (**p-areal**) er under 25 kvm per person.

I tilfeller hvor det mangler opplysninger om antall rom eller p-areal, vil husholdninger regnes som trangbodde dersom en av de to betingelsene er oppfylt.

Boliger i Trøndelag etter bygningstype. Utvikling i perioden 2007-2018.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Endring 2007-2018
Enebolig	107 194	107 203	107 736	108 343	108 472	108 944	109 641	110 475	111 212	111 903	112 843	113 410	↑ 6 216 ↑ 5,8 %
Tomannsbolig	21 422	21 714	21 751	21 746	21 783	21 954	22 092	22 225	22 352	22 538	22 667	22 748	↑ 1 326 ↑ 6,2 %
Rekkehus, kjedehus og andre småhus	22 485	23 006	23 434	23 695	23 896	24 290	24 877	25 267	25 624	25 942	26 475	27 050	↑ 4 565 ↑ 20,3 %
Boligblokk	37 897	40 323	41 199	41 602	41 896	42 179	43 194	44 695	46 110	47 821	49 685	51 578	↑ 13 681 ↑ 36,1 %
Bygning for bofellesskap	7 333	7 554	7 747	7 296	7 922	8 123	8 228	8 950	9 010	9 224	9 693	9 675	↑ 2 342 ↑ 31,9 %
Andre bygningstyper	3 794	3 770	3 807	4 041	4 208	4 482	4 608	4 557	4 695	4 795	5 005	5 113	↑ 1 319 ↑ 34,8 %
Total	200 125	203 570	205 674	206 723	208 177	209 972	212 640	216 169	219 003	222 223	226 368	229 574	↑ 29 449 ↑ 14,7 %

Kilde: SSB tabell 05940, 06265, 11046, 06266, 06035 og 07459

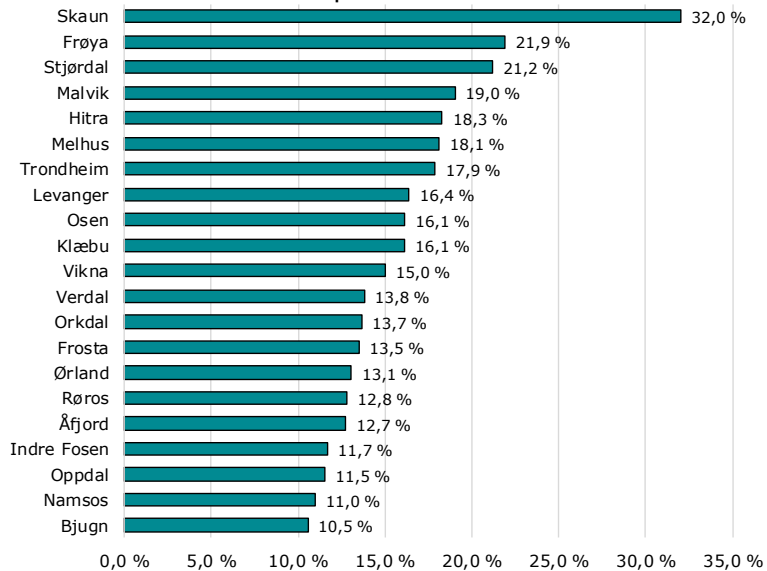
Skaun har hatt størst vekst i boligmassen

I de fleste kommunene i Trøndelag er eneboligen den mest utbredte boligtypen og utgjør over 75 % av boligene i over halvparten av kommunen i Trøndelag. Snittet for fylket er at 49,4 % av boligene er enebolig.

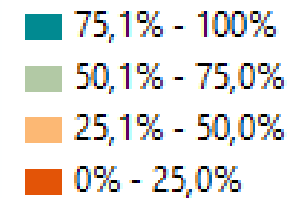
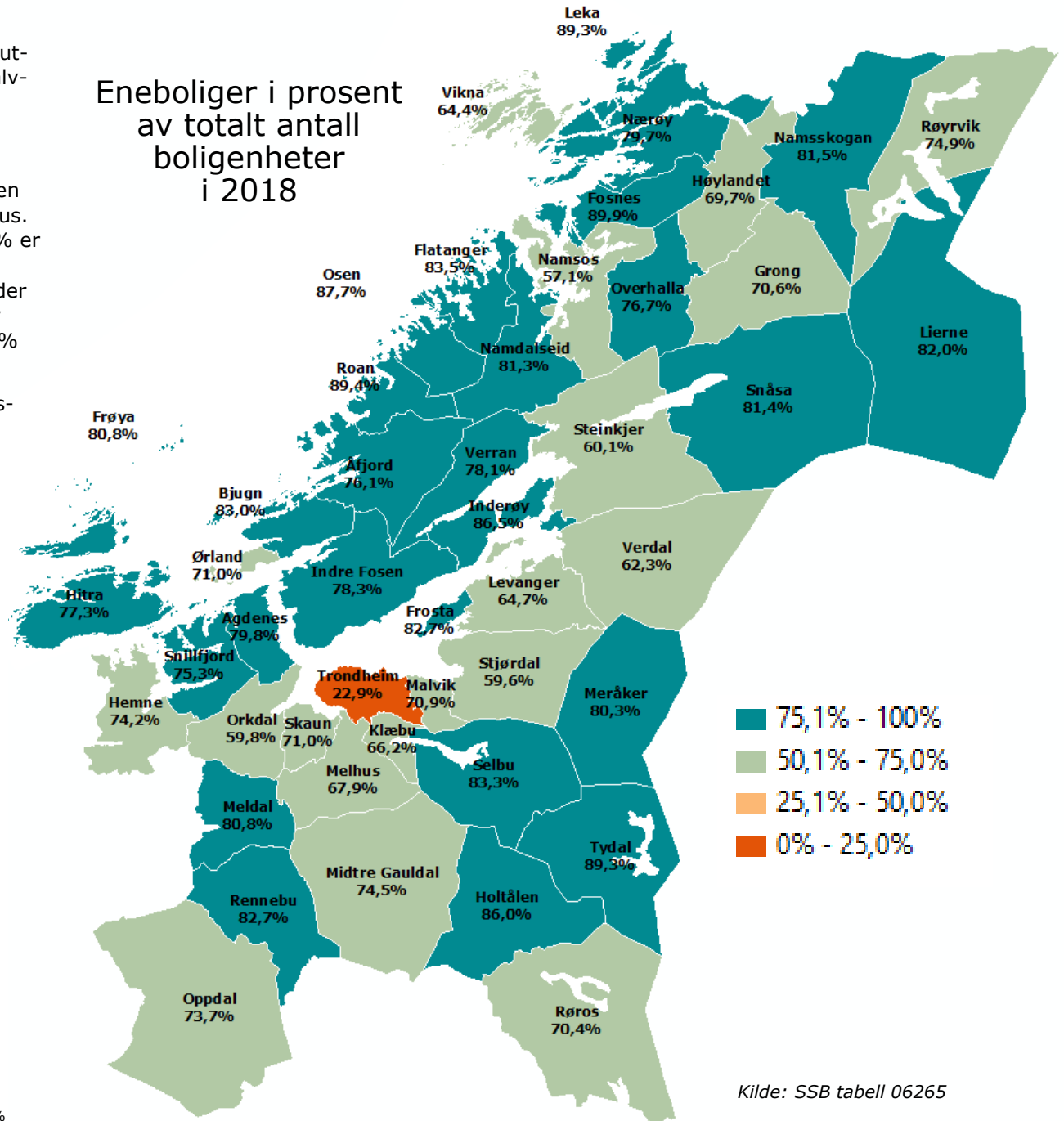
Andelen eneboliger er høyest i distriktene og boligmassen i Trondheim skiller seg klart fra resten av fylket ved å ha en mindre andel eneboliger og en større andel blokk og rekkehus. 41,3 % av boligene i Trondheim er i blokk, mens kun 22,9 % er enebolig. Boligene i Trondheim er også i snitt mindre enn i resten av Trøndelag. 19,5 % av boligene i Trondheim er under 50 m² og kun 40,5 % er over 100 m². Snittet for resten av Trøndelag er at 4,9 % av boligene er under 50 m² mens 67,3 % er over 100 m².

Veksten i boligmassen henger tett sammen med befolkningsveksten, og det er i kommunene som har hatt størst befolkningsvekst vi finner mest boligbygging. Boligmassen i Trøndelag har siden 2007 økt med 14,7 %. Den største økningen i boligmassen finner vi i Skaun (32,0 %), Frøya (21,9 %) og Stjørdal (21,2 %).

Kommuner med nettovest i boligmasse på over 10 % i perioden 2007-2018

Eneboliger i prosent av totalt antall boligheter i 2018

Kilde: SSB tabell 06265

Hytter og fritidsboliger

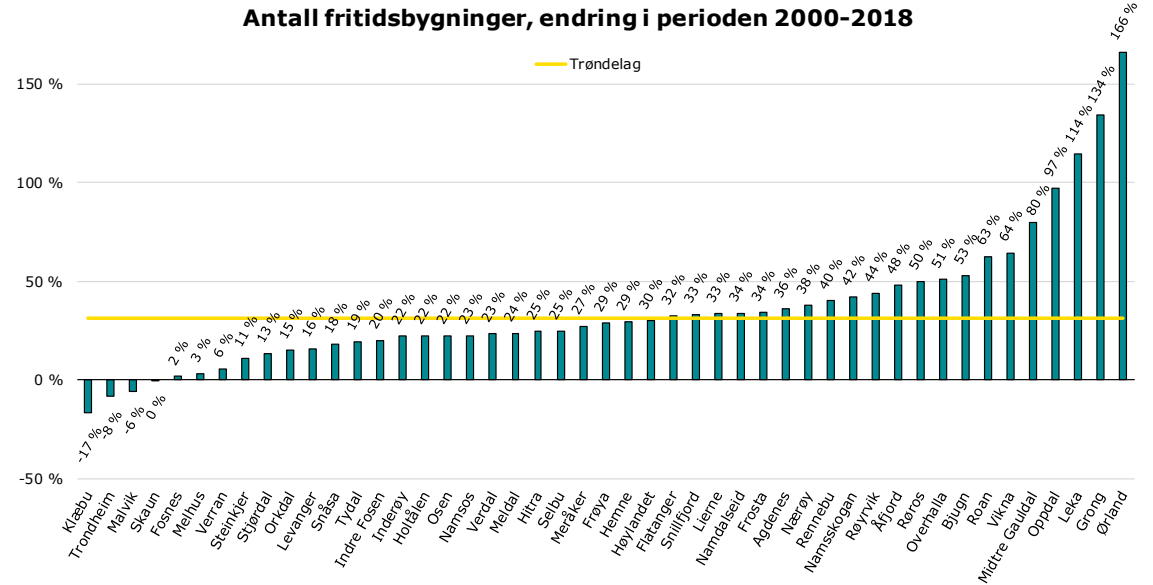
Størst hyttetetthet på Frosta

Det er 48 471 fritidsboliger i Trøndelag i 2018. Siden 2000 har antall fritidsboliger i Trøndelag økt med 31 % (11 479 fritidsboliger) Oppdal og Røros har flest fritidsboliger med henholdsvis 3 627 og 3 328. Siden 2000 har antall fritidsboliger i Oppdal økt med 97 % mens Røros har hatt en vekst på 50 %. Den største prosentvise veksten har vært på Ørlandet (166 %) og i Grong (134 %).

Frosta og Hitra har størst tetthet av fritidsboliger med henholdsvis 7,42 og 4,62 per km². Snittet for Trøndelag er en tetthet på 1,26 fritidsboliger per km².

I Tydal er det over tre ganger flere fritidsboliger enn boliger, mens det i Snillfjord er nesten dobbelt så mange fritidsboliger som boliger.

Antall fritidsbygninger, endring i perioden 2000-2018

Antall fritidsbygninger og antall fritidsbygninger per km²

	Antall fritidsbygninger					Antall fritidsbygninger per km ²									
	2000	2010	2015	2018	Endring 2000-2018	2000	2010	2015	2018	Endring 2000-2018	Antall fritidsbygninger per km ² 2018				
Trondheim	1 180	1 177	1 113	1 080	-100	-8,5 %	3,36	Selbu	1 364	1 607	1 686	1 702	338	24,8 %	1,49
Steinkjer	1 579	1 763	1 708	1 752	173	11,0 %	1,23	Tydal	1 273	1 465	1 514	1 520	247	19,4 %	1,25
Namsos	764	927	931	936	172	22,5 %	1,25	Meråker	950	1 141	1 159	1 210	260	27,4 %	1,02
Hemne	985	1 199	1 256	1 275	290	29,4 %	2,01	Stjørdal	972	1 076	1 103	1 099	127	13,1 %	1,20
Snillfjord	792	933	1 012	1 055	263	33,2 %	2,16	Frosta	411	499	515	551	140	34,1 %	7,42
Hitra	1 107	1 198	1 348	1 381	274	24,8 %	2,14	Levanger	1 844	2 080	2 100	2 138	294	15,9 %	3,50
Frøya	824	762	925	1 061	237	28,8 %	4,62	Verdal	1 120	1 358	1 369	1 383	263	23,5 %	0,93
Ørlandet	83	125	217	221	138	166,3 %	3,02	Verran	681	715	718	720	39	5,7 %	1,29
Agdenes	765	934	1 015	1 039	274	35,8 %	3,50	Namdalseid	281	354	354	376	95	33,8 %	0,51
Bjugn	717	947	1 069	1 095	378	52,7 %	3,08	Snåsa	303	366	354	357	54	17,8 %	0,17
Åfjord	875	1 103	1 240	1 294	419	47,9 %	1,45	Lierne	789	938	1 035	1 053	264	33,5 %	0,40
Roan	238	248	336	387	149	62,6 %	1,09	Røyrvik	278	383	390	400	122	43,9 %	0,30
Osen	276	286	323	338	62	22,5 %	0,91	Namsskogan	162	243	287	230	68	42,0 %	0,17
Oppdal	1 839	3 040	3 386	3 627	1 788	97,2 %	1,65	Grong	149	302	338	349	200	134,2 %	0,32
Rennebu	1 434	1 722	1 915	2 008	574	40,0 %	2,17	Høylandet	177	205	225	230	53	29,9 %	0,33
Meldal	1 149	1 380	1 404	1 422	273	23,8 %	2,40	Overhalla	191	223	289	288	97	50,8 %	0,42
Orkdal	1 368	1 495	1 541	1 572	204	14,9 %	2,79	Fosnes	173	188	185	176	3	1,7 %	0,37
Røros	2 219	3 075	3 228	3 328	1 109	50,0 %	1,90	Flatanger	372	499	470	492	120	32,3 %	1,13
Holtålen	914	1 073	1 101	1 119	205	22,4 %	0,96	Vikna	259	366	402	426	167	64,5 %	1,37
Midtre Gauldal	1 207	1 964	2 054	2 171	964	79,9 %	1,20	Nærøy	507	607	671	698	191	37,7 %	0,69
Melhus	980	988	1 000	1 012	32	3,3 %	1,55	Leka	42	51	71	90	48	114,3 %	0,83
Skaun	598	598	593	596	-2	-0,3 %	2,80	Indreøy	618	618	707	756	138	22,3 %	2,15
Klæbu	142	122	122	118	-24	-16,9 %	0,67	Indre Fosen	1 610	1 856	1 927	1 934	324	20,1 %	1,96
Malvik	431	428	413	406	-25	-5,8 %	2,51	Trøndelag	36 992	44 627	47 119	48 471	11 479	31,0 %	1,26

KAPITTEL 2

UTDANNING OG KOMPETANSE

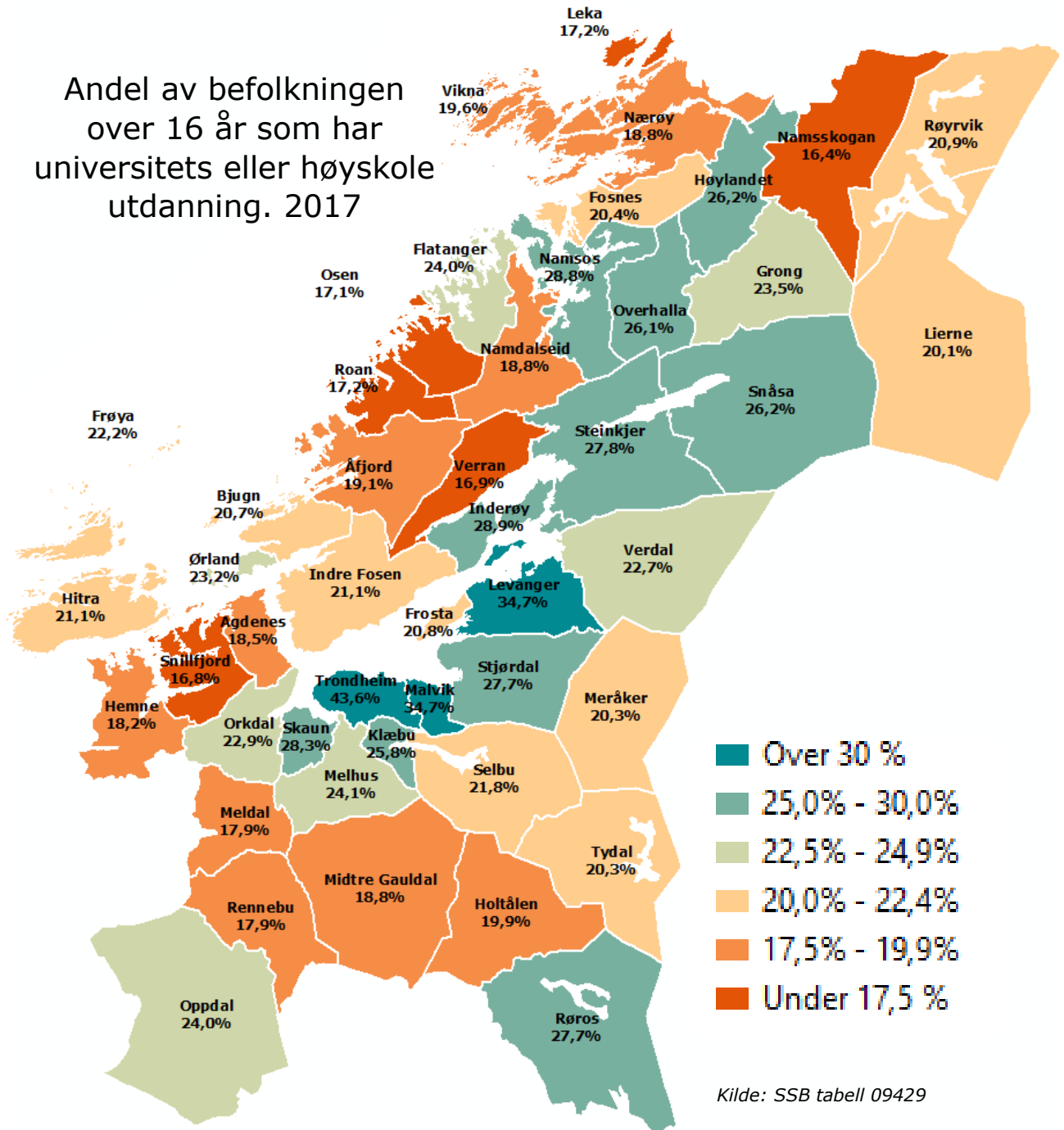
Befolkningens utdanningsnivå

122 787 personer med universitets- eller høyskoleutdanning i Trøndelag

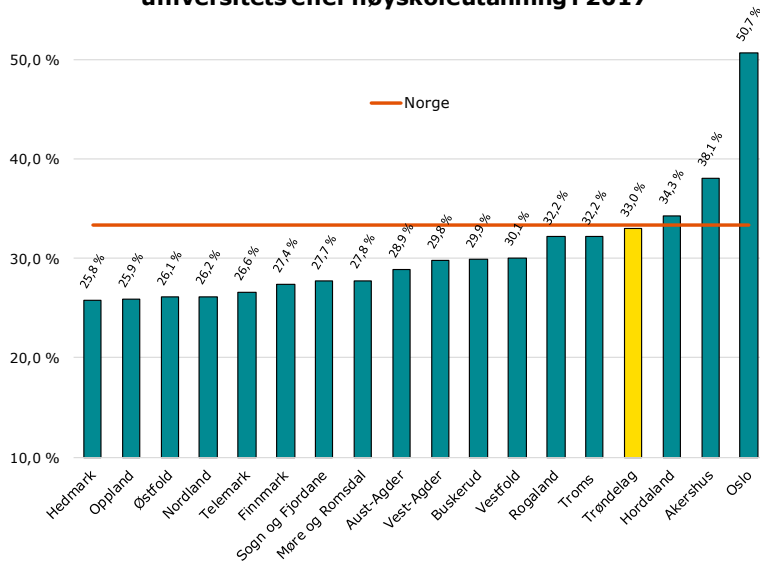
Per 1. oktober 2017 hadde 33,0 % av Trøndelags befolkning over 16 år universitets- eller høyskoleutdanning. Trøndelag er et av fylkene i Norge hvor størst andel av befolkningen har høyere utdanning, kun Oslo (50,7%), Akershus (38,1 %) og Hordaland (34,3) har en høyere andel. 39,5 % av befolkningen i Trøndelag over 16 år har videregående som høyeste utdanningsnivå, ytterligere 2,5 % har fagskoleutdanning, mens 24,9 % kun har grunnskoleutdanning.

Selv om Trøndelag samlet sett har en høyt utdannet befolkning så er det kun Trondheim (43,6 %), Malvik (34,7 %), Levanger (34,7 %) som ligger over landsnittet på 33,4 %. Når man ser på Trøndelag uten Trondheim så har 25,2 %, av befolkningen høyere utdanning, altså en lavere andel enn landsnittet.

Andel av befolkningen over 16 år som har universitets eller høyskole utdanning. 2017

Andel av av befolkningen over 16 år som har universitets eller høyskoleutanning i 2017

- Over 30 %
- 25,0% - 30,0%
- 22,5% - 24,9%
- 20,0% - 22,4%
- 17,5% - 19,9%
- Under 17,5 %

Kilde: SSB tabell 09429

49,0 % av befolkningen i Midtbyen i Trondheim har universitets- eller høyskoleutdanning

Trondheim er kommunen i Trøndelag hvor størst andel av befolkningen har høyere utdanning; 43,6 % i 2017. Det er imidlertid store forskjeller mellom bydelene. I Midtbyen har 49,0 % av befolkningen over 16 år høyere utdanning, mens 29,1 % av befolkningen på Heimdal har høyere utdanning. 46,8 % av befolkningen i Østbyen og 44,4 % befolkningen på Lerkendal har høyere utdanning. Utenfor Trondheimsregionen er det Innherred og Værnesregionen som har høyest andel av befolkningen med høyere utdanning, med henholdsvis 28,1 % og 26,1 %. Forskjeller i næringsstruktur, plassering av utdanningsinstitusjonene og sykehus er med på å forklare noen av forskjellene i mellom kommunene.

Midtre Gauldal (54,1 %), Holtålen (53,3 %) og Snillfjord (52,5 %) er kommunene som har størst andel av befolkningen med videregående- og fagskoleutdanning som høyeste utdanningsnivå.

Det er i Roan (37,8 %), Frøya (37,2 %) og Osen (36,2 %) man har størst andel av befolkningen med kun grunnskoleutdanning. For Roan og Osen ligger forklaringen i at disse kommunene har en av de høyeste snittalderne i Trøndelag. For Frøya ligger noe av forklaringen i at en stor andel av befolkningen er arbeidsinnvandrere.

Utdanningsnivå i Trøndelag per 1 oktober 2017 blant befolkningen 16+

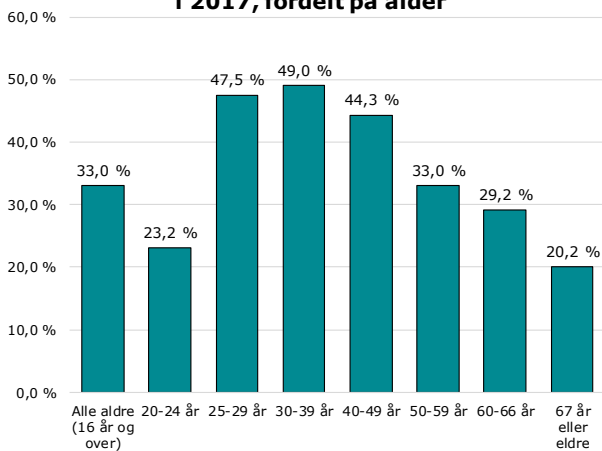
	Grunnskole	Videregående	Fagskole	Universitets- og høyskole 1-4 år	Universitets- og høyskole 4 år+	Høyere utdanning (kort+ lang)		Grunnskole	Videregående	Fagskole	Universitets- og høyskole 1-4 år	Universitets- og høyskole 4 år+	Høyere utdanning (kort+ lang)
Trondheim	20,9 %	33,2 %	2,3 %	27,6 %	16,0 %	43,6 %	Ørland	29,2 %	43,9 %	3,8 %	19,1 %	4,0 %	23,2 %
└ Midtbyen	18,6 %	30,3 %	2,1 %	29,6 %	19,4 %	49,0 %	Bjugn	32,7 %	43,7 %	3,0 %	17,2 %	3,4 %	20,7 %
└ Østbyen	19,2 %	31,6 %	2,3 %	29,4 %	17,4 %	46,8 %	Åfjord	30,5 %	47,3 %	3,2 %	15,8 %	3,2 %	19,1 %
└ Lerkendal	20,2 %	33,4 %	2,0 %	27,8 %	16,6 %	44,4 %	Roan	37,8 %	43,4 %	1,6 %	14,7 %	2,5 %	17,2 %
└ Heimdal	28,2 %	40,2 %	2,7 %	21,6 %	7,5 %	29,1 %	Osen	36,2 %	43,9 %	2,8 %	15,5 %	1,6 %	17,1 %
Melhus	27,7 %	45,6 %	2,7 %	19,1 %	5,0 %	24,1 %	Indre Fosen	30,2 %	45,9 %	2,8 %	17,4 %	3,6 %	21,1 %
Skaun	24,9 %	44,0 %	2,9 %	22,2 %	6,1 %	28,3 %	Fosen	31,0 %	45,1 %	3,0 %	17,4 %	3,5 %	20,9 %
Klæbu	27,4 %	44,3 %	2,6 %	19,9 %	5,8 %	25,8 %	Steinkjer	26,4 %	43,2 %	2,5 %	22,3 %	5,5 %	27,8 %
Malvik	23,1 %	39,4 %	2,7 %	24,5 %	10,2 %	34,7 %	Frosta	30,9 %	46,2 %	2,1 %	16,8 %	3,9 %	20,8 %
Trondheimsregionen	21,8 %	35,0 %	2,3 %	26,5 %	14,4 %	40,9 %	Levanger	22,8 %	40,1 %	2,5 %	27,2 %	7,5 %	34,7 %
Hemne	30,2 %	49,0 %	2,7 %	15,2 %	3,0 %	18,2 %	Verdal	28,5 %	46,0 %	2,8 %	19,2 %	3,6 %	22,7 %
Snillfjord	30,7 %	50,7 %	1,8 %	15,0 %	1,8 %	16,8 %	Verran	35,8 %	44,5 %	2,8 %	14,8 %	2,1 %	16,9 %
Hitra	32,0 %	44,5 %	2,4 %	16,2 %	4,9 %	21,1 %	Snåsa	26,6 %	45,5 %	1,7 %	20,8 %	5,4 %	26,2 %
Frøya	37,2 %	37,6 %	3,0 %	17,2 %	5,0 %	22,2 %	Inderøy	24,3 %	44,1 %	2,6 %	23,5 %	5,5 %	28,9 %
Agdenes	31,7 %	47,2 %	2,5 %	15,2 %	3,4 %	18,5 %	Innherred	26,2 %	43,2 %	2,5 %	22,6 %	5,5 %	28,1 %
Meldal	30,6 %	48,9 %	2,6 %	15,2 %	2,7 %	17,9 %	Namsos	28,0 %	40,4 %	2,8 %	23,4 %	5,4 %	28,8 %
Orkdal	29,0 %	45,1 %	3,1 %	18,5 %	4,4 %	22,9 %	Namdalseid	29,8 %	49,0 %	2,4 %	16,0 %	2,8 %	18,8 %
Orkdalsregionen	31,2 %	45,1 %	2,8 %	16,8 %	4,1 %	20,9 %	Lierne	27,9 %	48,6 %	3,4 %	17,5 %	2,6 %	20,1 %
Oppdal	29,0 %	45,2 %	1,8 %	19,1 %	4,9 %	24,0 %	Røyrvik	33,8 %	43,6 %	1,8 %	17,8 %	3,1 %	20,9 %
Rennebu	30,3 %	49,3 %	2,6 %	14,9 %	3,0 %	17,9 %	Namsskogan	38,0 %	42,0 %	3,7 %	14,0 %	2,4 %	16,4 %
Røros	23,1 %	46,8 %	2,3 %	21,7 %	6,0 %	27,7 %	Grong	27,1 %	46,9 %	2,6 %	19,6 %	3,9 %	23,5 %
Holtålen	26,8 %	50,6 %	2,8 %	17,5 %	2,3 %	19,9 %	Høylandet	26,2 %	46,0 %	1,5 %	22,2 %	4,1 %	26,2 %
Midtre Gauldal	27,1 %	51,5 %	2,6 %	15,5 %	3,2 %	18,8 %	Overhalla	25,0 %	45,7 %	3,1 %	22,0 %	4,1 %	26,1 %
Trøndelag-Sør	27,0 %	48,2 %	2,3 %	18,2 %	4,3 %	22,5 %	Fosnes	30,8 %	47,7 %	1,1 %	17,6 %	2,8 %	20,4 %
Selbu	27,9 %	47,6 %	2,7 %	18,0 %	3,7 %	21,8 %	Flatanger	31,4 %	42,4 %	2,2 %	19,0 %	5,1 %	24,0 %
Tydal	29,1 %	48,4 %	2,2 %	17,9 %	2,3 %	20,3 %	Vikna	35,4 %	40,2 %	4,8 %	16,6 %	3,0 %	19,6 %
Meråker	31,2 %	46,2 %	2,3 %	17,6 %	2,7 %	20,3 %	Nærøy	34,5 %	43,3 %	3,5 %	15,5 %	3,2 %	18,8 %
Stjørdal	26,2 %	43,3 %	2,8 %	21,8 %	6,0 %	27,7 %	Leka	35,2 %	44,5 %	3,2 %	15,0 %	2,2 %	17,2 %
Værnesregionen	26,9 %	44,2 %	2,8 %	20,8 %	5,3 %	26,1 %	Namdalen	30,0 %	43,0 %	3,1 %	19,8 %	4,1 %	23,9 %

Andelen med høyere utdanning vokser raskt

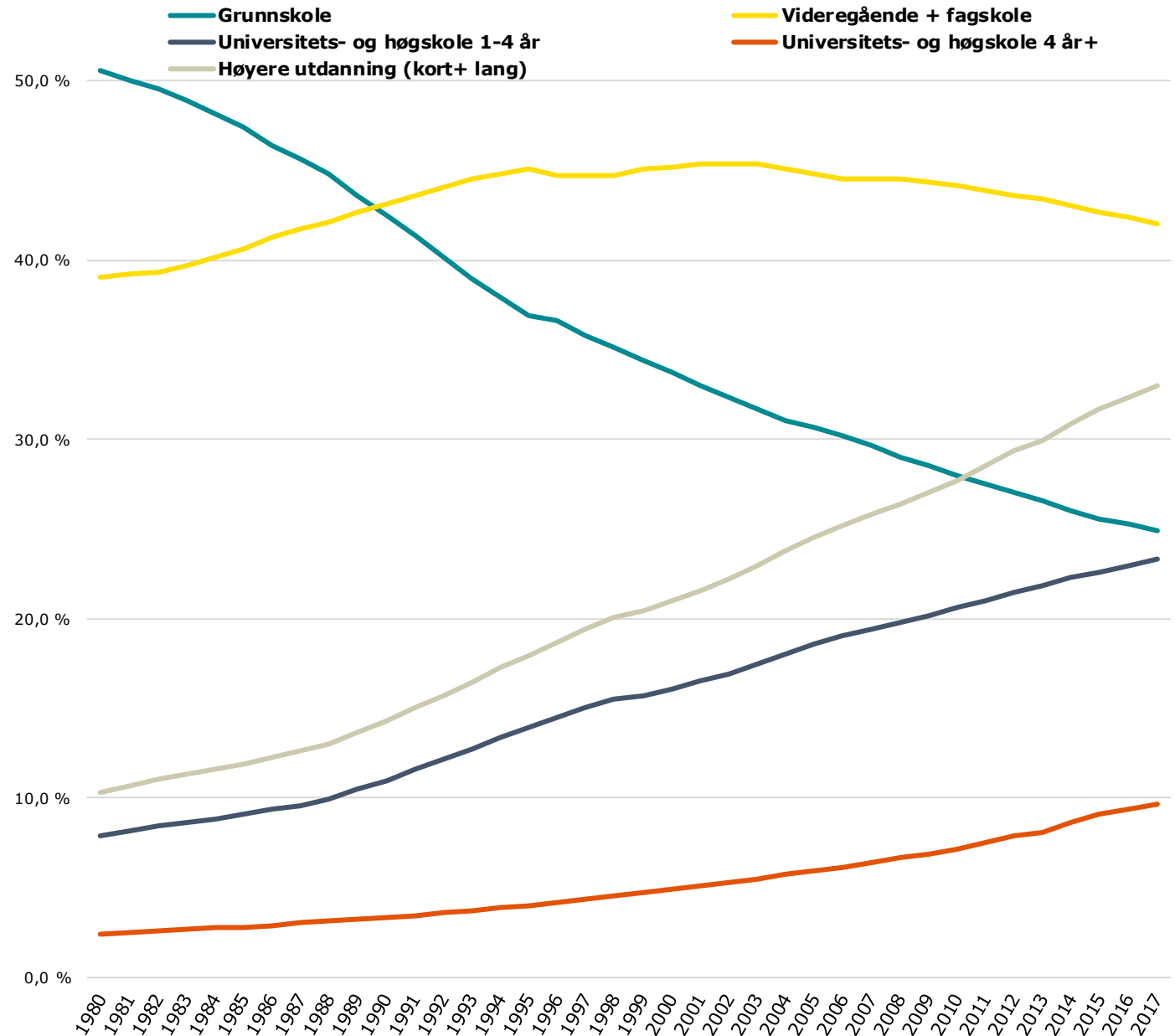
Andelen av befolkningen i Trøndelag med høyere utdanning er vært jevnt økende siden 1980-tallet, fra at 10,3 % av befolkningen i 1980 til 33,0 % i 2017. Andelen med kun grunnskoleutdanning har i samme periode gått betydelig ned, fra 50,6 % i 1980 til 24,9 % i 2017. Andelen med kun grunnskoleutdanning har i samme periode gått betydelig ned, fra 50,6 % i 1980 til 24,9 % i 2017. Andelen med videregående eller fagskole som høyeste utdanningsnivå var økende fram til midten av 1990-tallet, deretter stabil fram til midten av 2000-tallet og har så hatt en svak nedadgående trend.

Mye av disse endringer skyldes kohorteffekter. Stadig flere unge tar høyere utdanning og det er den eldre delen av befolkningen som i stor grad kun har grunnskoleutdanning. Blant aldersgruppen 30-39 år i Trøndelag i 2017 har 49,0 % høyere utdanning, 33,9 % har videregående eller fagskole som høyeste utdanningsnivå og 17,1 % har kun grunnskole.

Andel av befolkningen i Trøndelag med høyere utdanning i 2017, fordelt på alder

Endring i utdanningsnivået til befolkningen i Trøndelag i perioden 1980-2017

Grunnskole

I 2017 var det 54 126 elever i grunnskoler i Trøndelag. 52 208 eller 96,5 % gikk på de offentlige grunnskolene. Nøkkeltallene for grunnskolen viser at 8,4% eller 4 568 av elevene i grunnskolen i Trøndelag fikk spesialundervisning i 2017. Dette er noe høyere enn landsnittet på 7,8 %.

Trøndelag har en større andel elever som ligger på mestringsnivå 1 i nasjonale prøver i lesing, både på 5. og 8. trinn, enn resten av landet. Vi har dessuten utfordringer i regning på 5. trinn.

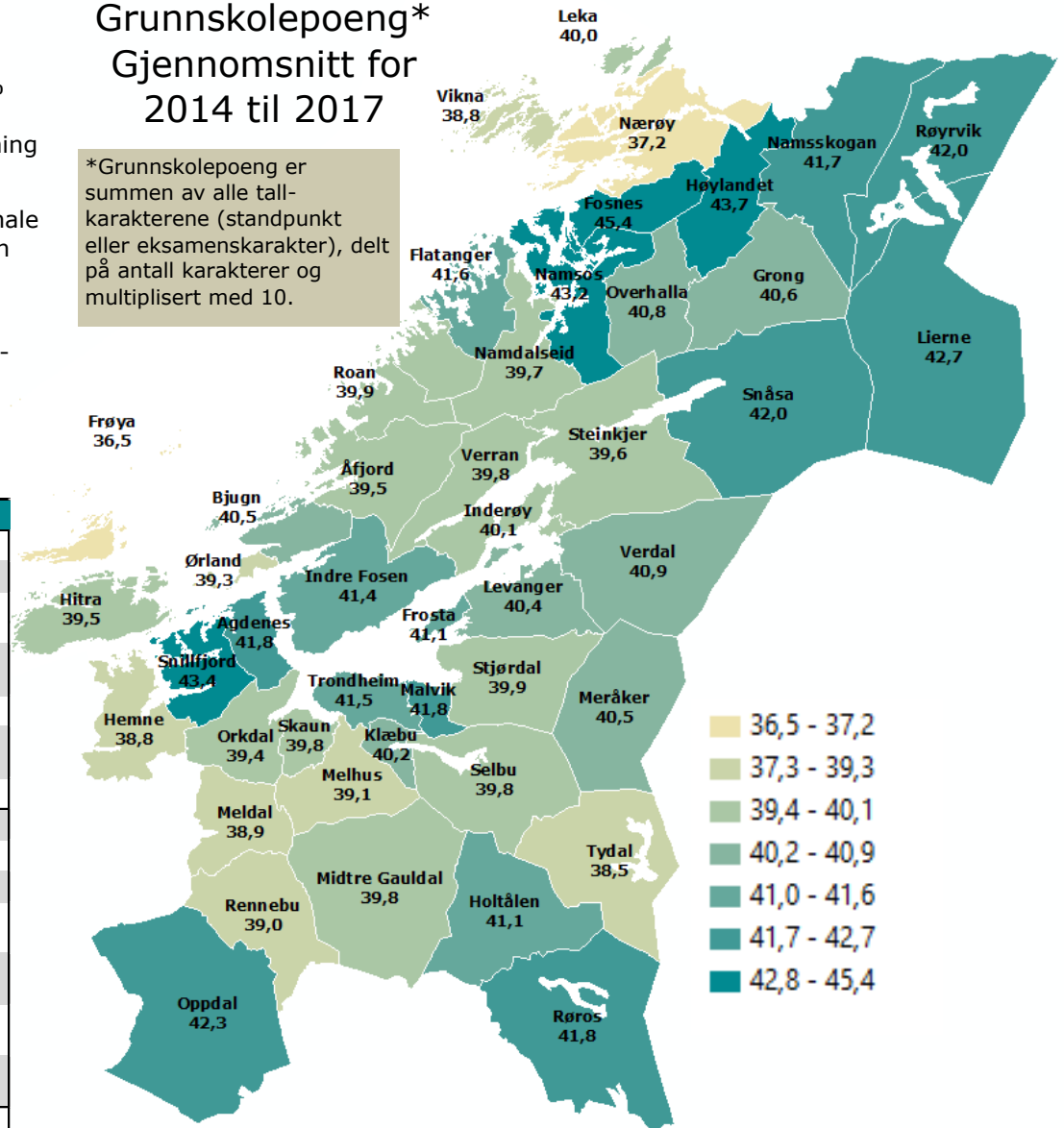
Kartet til høyre viser gjennomsnittlig antall grunnskolepoeng per kommune oppnådd av elevene som har avsluttet grunnskolen de siste 4 årene. Grunnskolepoengene er en indikator som på individnivå sammenfaller tett med elevenes gjennomføring i videregående opplæring. I skoleåret 2017/18 oppnådde elever fra Trøndelag i snitt 41,5 grunnskolepoeng mot et landsgjennomsnitt på 41,8.

	Sør-Trøndelag	Nord-Trøndelag	Norge
Generelt			
Elever i kommunale og private grunnskoler	37 019	17 107	633 029
Elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning (prosent)	8,2	8,9	7,8
Elever i kommunale og private grunnskoler som får særskilt norsksopplæring (prosent)	4,7	4,4	7,1
Gruppestørrelse 2 (antall)	17,0	15,4	16,8
Elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring (prosent)	98,1	98,1	97,7
Elever med direkte overgang fra vg1 til vg2 (prosent)	91,4	87,5	88,9
Læringsresultater			
Grunnskolepoeng 2017	41,3	40,9	41,4
Grunnskolepoeng 2018		41,5	41,8
Lesing 5. trinn. Elever på mestringsnivå 1 (laveste), nasjonale prøver (prosent)	25,1	27,8	23,8
Regning 5. trinn. Elever på mestringsnivå 1 (laveste), nasjonale prøver (prosent)	22,7	27,5	23
Lesing 8. trinn. Elever på mestringsnivå 1 (laveste), nasjonale prøver (prosent)	8,4	9,1	8,8
Regning 8. trinn. Elever på mestringsnivå 1 (laveste), nasjonale prøver (prosent)	7,5	7,5	7,7
Læringsmiljø			
Mobbing på skolen, 7. trinn. Elevundersøkelsen.	7,1		7,2
Mobbing på skolen 10. trinn. Elevundersøkelsen.	10,2		8,3
Støtte fra lærer 7. trinn. Elevundersøkelsen.	4,4		4,4
Støtte fra lærer 10. trinn. Elevundersøkelsen.	3,9		4
Motivasjon 7. trinn. Elevundersøkelsen.	3,9		3,9
Motivasjon 10. trinn. Elevundersøkelsen.	3,4		3,5

Kilde: SSB tabell 05232, 12255, 12232 og GSI.

Grunnskolepoeng* Gjennomsnitt for 2014 til 2017

*Grunnskolepoeng er summen av alle tallkarakterene (standpunkt eller eksamenskarakter), delt på antall karakterer og multiplisert med 10.

98,1 % av elevene som avsluttet grunnskolen i Trøndelag i 2017 hadde direkte overgang til videregående opplæring.

Elevundersøkelsen for 2018 viser at Trøndelag ligger på eller rundt landsgjennomsnittet på andre indikatorer.

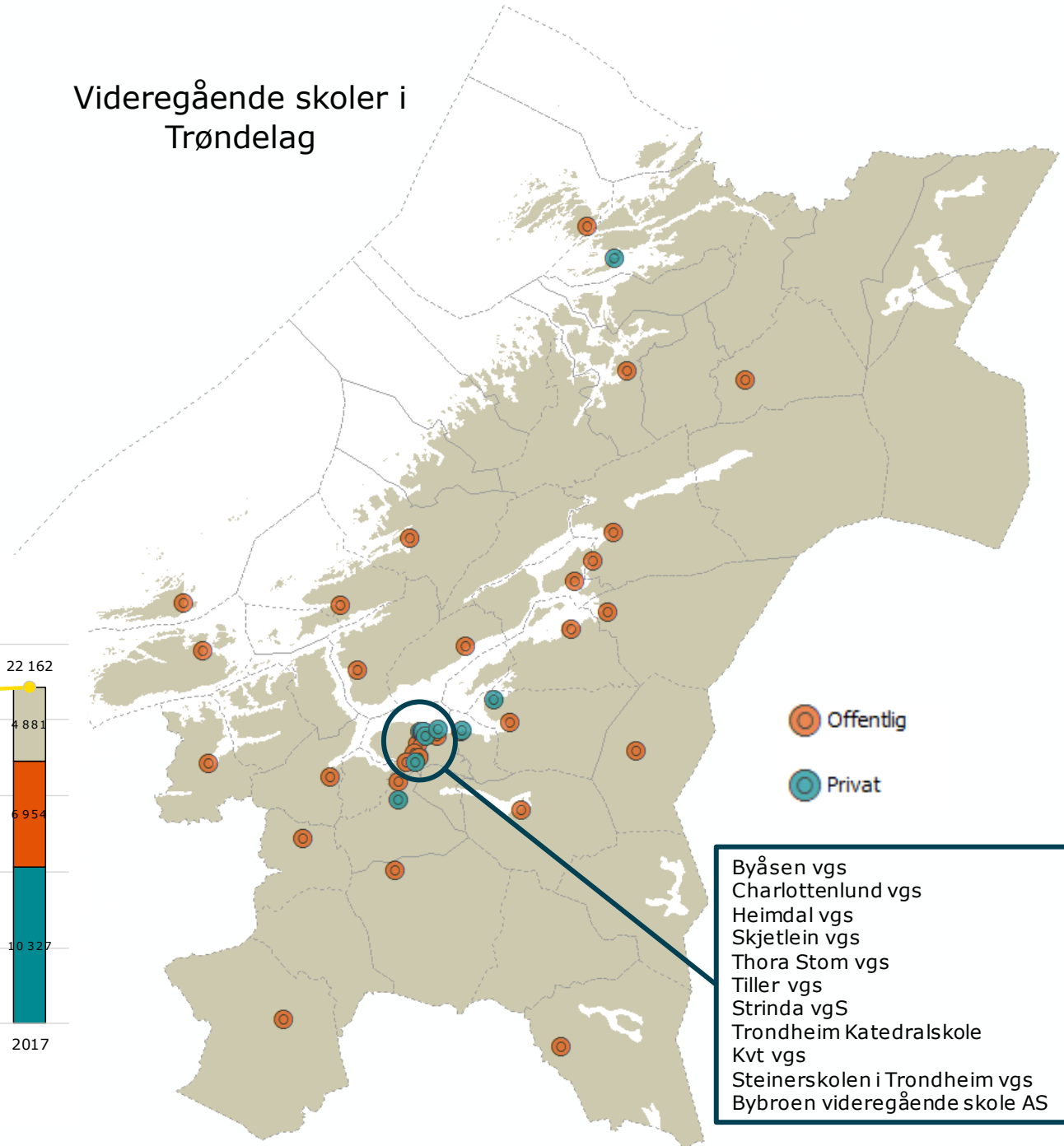
Videregående

De 32 offentlige- og sju private videregående skolene i Trøndelag hadde i 2017 17 281 elever og 4 881 lærlinger og lærekandidater; totalt 22 162 personer i videregående opplæring.

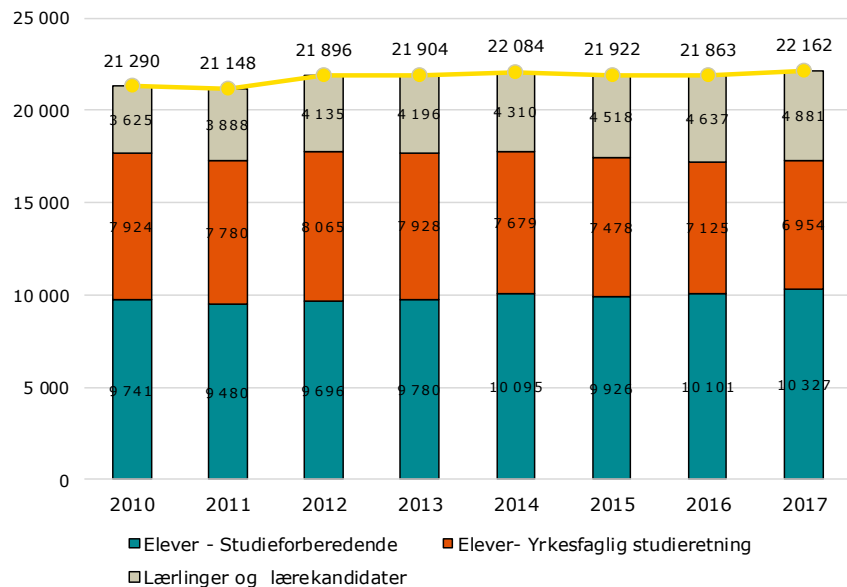
I perioden 2010 til 2017 har antall personer i videregående opplæring økt med 4,1 %. Størst økning har det vært i antall lærlinger og lærekandidater, som har økt med 34,6 % eller 1 256 personer siden 2010. Antall elever på studieforberedende utdanningsprogram har i samme periode økt med 6,0 %, mens antall elever på yrkesfag har hatt en nedgang på 12,2 %

I 2017 var det 10 332 elever som gikk på studieforberedende, altså 46,6 % av alle i videregående opplæring. Det var 6 954 elever på yrkesfaglig studieretning og 4 881 lærlinger og lærekandidater.

Videregående skoler i Trøndelag

Elever og lærlinger i videregående opplæring i Trøndelag 2010-2017

Kilde: SSB tabell 09378

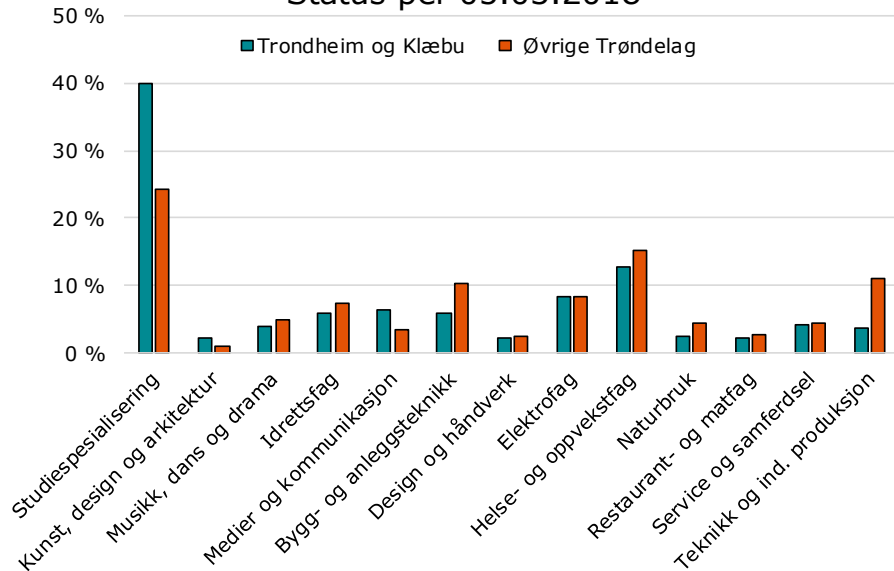
En større andel i distriktene går yrkesfag

Kartet til høyere er basert på tall hentet fra «Hjernen og hjertet» og viser elever på VG1 i årene 2013-2017 fordelt på regionene hvor elevene gikk på ungdomsskole. Disse tallene viser ikke elevenes valg, men hva elevene faktisk går. Dette er altså ikke søkerstatistikk, men elevtall. Samtidig er det normalt stort samsvar mellom søkerstatistikk og elevstatistikk. De aller fleste kommer inn på sitt førsteønske.

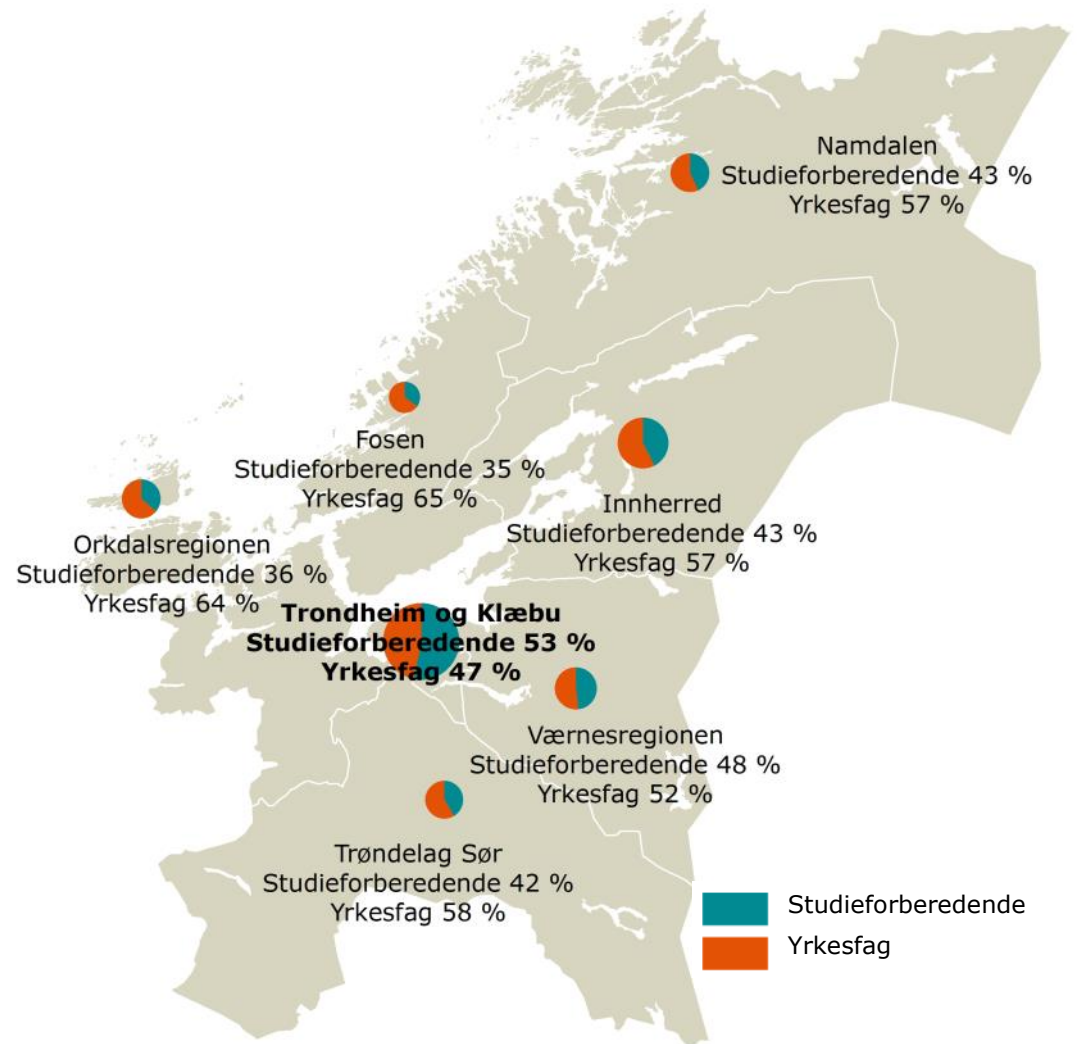
Elever som gikk på ungdomsskole i Trondheim og Klæbu skiller seg fra elever i resten av Trøndelag ved at 53 % går studieforbereende. I alle de andre regionene i Trøndelag er det en overvekt av yrkesfag. Den høyeste andelen på yrkesfag finner man blant elever på Fosen (65 %) og blant elever i orkdalsregionen (64 %). Værnesregionen er den regionen utenfor Trondheim og Klæbu som har størst andel som går på studieforbereende, med 48 %. I snitt går 54 % av VG1-elevene i Trøndelag yrkesfag.

Når man ser på tall for enkelte kommuner er det Tydal (92 %) og Leka (71 %) hvor den største andelen av elevene i kommunen går yrkesfag. Den største andelen som går studieforbereende finner vi i Fosnes (56 %), Malvik (55 %) og Trondheim (53 %).

Søkere med ungdomsrett til Vg1 i 2018.
Status per 05.03.2018

Elever i videregående fordelt på Yrkesfag – Studieforbereende. Elever ved VG1 på videregående skoler i Trøndelag i årene 2013-2017 etter elevens bostedsregion ved inntak til VG1

Kilde: Hjernen og hjertet

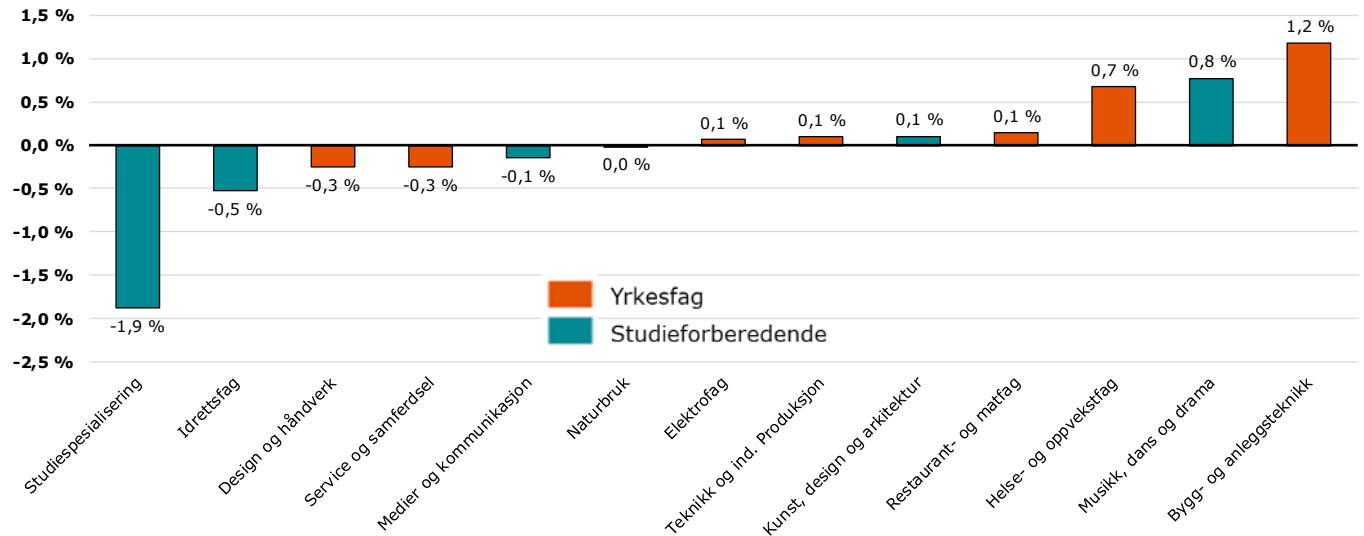
Søkere til VG1 2018-2019

Flere velger yrkesfag

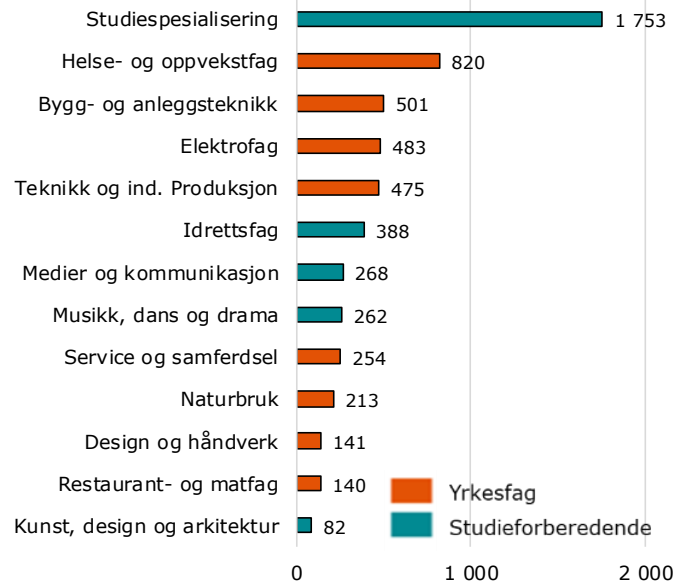
Andel søkere til yrkesfag i Trøndelag har økt fra 50,7 % til 52,4 % i perioden 2017/2018 til 2018/2019. Blant yrkesfagene så øker Bygg og anleggsteknikk sin andel av søkermassen med 1,2 prosentpoeng mens helse og oppvekstfag øker andel søkere med 0,7 prosentpoeng.

Av de studieforbereidende fagene så er det en økende andel som søker seg til Musikk, dans og drama. De andre studieforbereidende utdanningsprogrammene har enten en lavere eller lik andel av søkerne. Det er spesielt studiespesialisering som har en lavere andel av søkermassen, 30,3 %, ned fra 32,2 % foregående år. Studiespesialisering er likevel det klart største utdanningsprogrammet etter antall søkere.

Endring i andel (prosent) søkere fordelt på utdanningsprogram 2017/18-2018/19.
Søkere til Vg1 fra eget fylke med ungdomsrett

Søkere til Vg1 fra eget fylke med ungdomsrett 2018-2019 status per 5.3.2018

Søkere til Vg1 fra eget fylke med ungdomsrett 2018-2019 status per 5.3.2018

	Antall søkere Trøndelag		Prosent	
	2017-2018	2018-2019	2017-2018	2018-2019
Studiespesialisering	1 962	1 753	32,2	30,3
Kunst, design og arkitektur	80	82	1,3	1,4
Musikk, dans og drama	229	262	3,8	4,5
Idrettsfag	441	388	7,2	6,7
Medier og kommunikasjon	291	268	4,8	4,6
Studieforbereidende utdanningsprogram	3 003	2 753	49,3	47,6
Bygg- og anleggsteknikk	456	501	7,5	8,7
Design og håndverk	164	141	2,7	2,4
Elektrofag	505	483	8,3	8,4
Helse- og oppvekstfag	823	820	13,5	14,2
Naturbruk	225	213	3,7	3,7
Restaurant- og matfag	139	140	2,3	2,4
Service og samferdsel	283	254	4,6	4,4
Teknikk og ind. Produksjon	495	475	8,1	8,2
Yrkesfaglige utdanningsprogram	3 090	3 027	50,7	52,4
Total	6 093	5 780	100,00	100,00

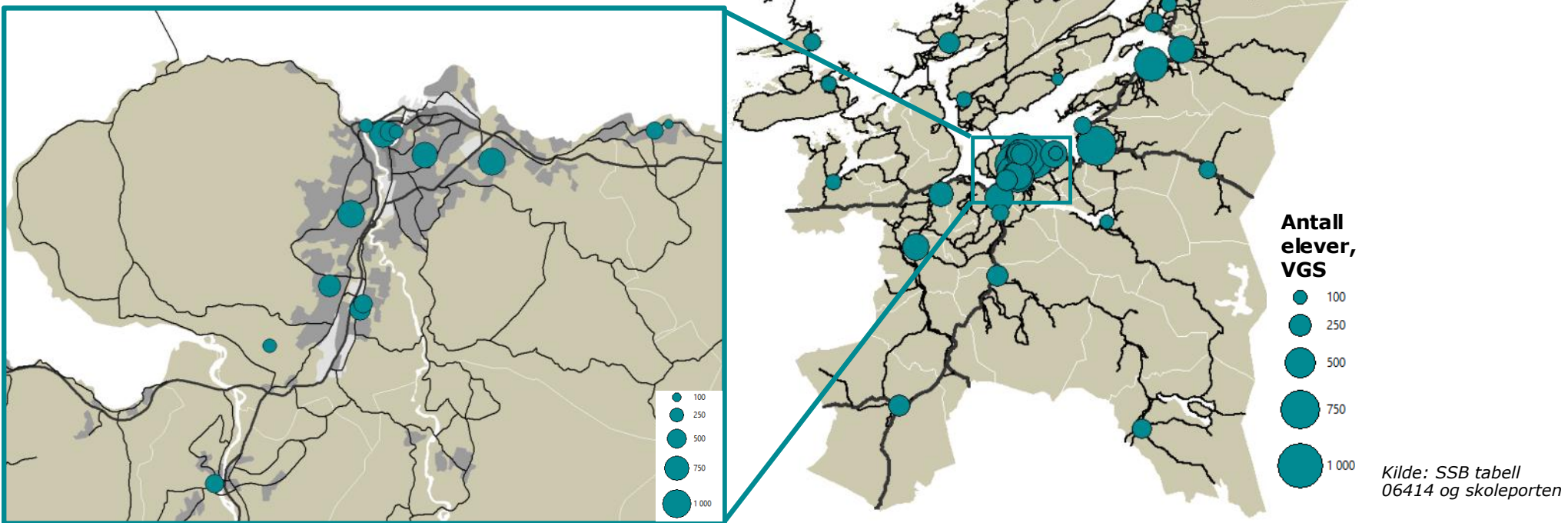
Charlottenlund videregående skole er den største videregående skolen i Trøndelag med 1 117 elever i 2017

Kartet viser antall elever ved de 39 offentlige og private videregående skolene i Trøndelag fordelt på 40 skolelokasjoner. Guri Kunna vgs. har lokalitet på både Hitra og Frøya. Snittet i Trøndelag er 440 elever ved hver lokasjon. For de offentlige skolene er snittet 487 elever per lokalitet.

Det er seks videregående skoler i Trøndelag med mer enn 1 000 elever. Fire av disse ligger i Trondheim. Ellers har Steinkjer videregående og Ole Vig videregående i Stjørdal over 1 000 elever. Den minste videregående skolen i Trøndelag er Steinerskolen, som er en privat skole i Trondheim. Skolen hadde 60 elever i 2017. KVT (Kristen videregående skole Trøndelag) i er den største private videregående skolen i fylket med 510 elever.

Det er 10 videregående skoler i Trøndelag med mindre enn 200 elever, fire private og seks offentlige. Blant skolene med mindre enn 200 elever finner vi Rissa og Leksvik videregående i Indre fosen kommune. Der pågår det en prosess for å slå sammen skolene.

Antall elever på videregående skoler i Trøndelag i 2017

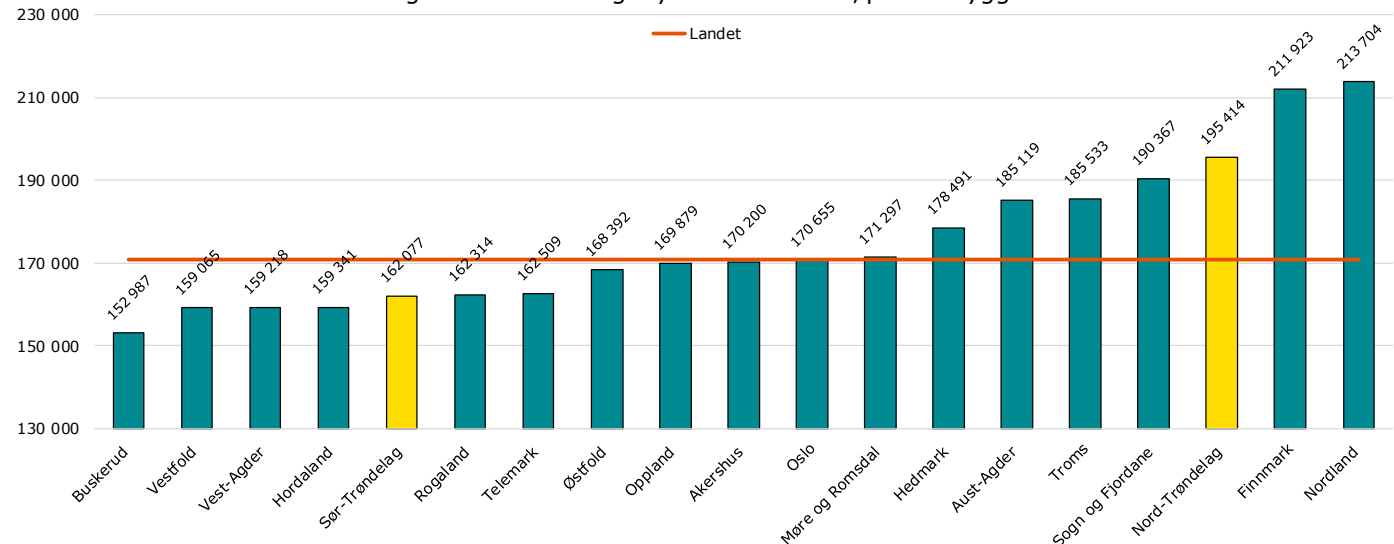

Nøkkeltall videregående opplæring

Tabellen til høyre viser noen utvalgte KOSTRA-nøkkeltall for videregående opplæring i Sør- og Nord-Trøndelag fylkeskommune. Dette er altså status for de to fylkeskommunene i Trøndelag før sammenslåingen.

Tallene viser blant annet at Nord-Trøndelag fylkeskommune brukte litt mer på videregående opplæring per innbygger i 16- til 18-årsalderen enn det som Sør-Trøndelag fylkeskommune gjorde; 195 414 kr i Nord-Trøndelag mot 162 007 kr i Sør-Trøndelag. Forskjellen skyldes stort sett ulikheter i skole- og linjestruktur samt stordriftsfordeler knyttet til skolene i Trondheim som har mange elever — da særlig på studieforbereende utdanningsprogram.

Netto driftsutgifter til utdanning i fylkeskommunen, per innbygger 16-18 år i 2017

Kostra nøkkeltall videregående opplæring

	2005	2010	2015	2016	2017
Sør-Trøndelag fylkeskommune					
Brutto investeringsutgifter til utdanning i fylkeskommunen, per innbygger	409	814	1 294	2 062	894
Netto driftsutgifter til utdanning i fylkeskommunen, per innbygger 16-18 år	108 892	125 964	154 148	160 140	162 077
Andelen av personer 16-18-år som er i videregående opplæring, bostedsfylke	91,8	91,9	93,2	92,5	93,6
Andel elever som går på skole utenfor bostedsfylke	3,9	3,1	2,7	2,6	2,6
Andel lærlinger som har læreplass utenfor bostedsfylke	12,5	9,6	9,5	9,1	7,7
Andel av søkere til lærlingeplass som har blitt lærlinger per 1.10	46,1	68,7	72,3	77	..
Elever per skole, fylkeskommunale skoler (vgo)	..	440	489	508	502
Elever per lærerårsverk, fylkeskommunale skoler	8,7	8,9	8,7	8,7	8,5
Andel elever og lærlinger som har bestått vgo i løpet av normert tid	60,1	60,2	57,2	56,5	..
Andel elever og lærlinger som har bestått vgo i løpet av fem år	73,2	72	73,1	72,1	..
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring	96,9	97	98,5	98,3	98,1
Andel elever med direkte overgang fra videregående opplæring til høyere utdanning	39,1	42	45,1	44,7	..
Andel beståtte fag- og svenneprøver	94,3	91,7	92,9	93,2	93,9
Nord-Trøndelag fylkeskommune					
Brutto investeringsutgifter til utdanning i fylkeskommunen, per innbygger	608	1 888	947	1 404	1 257
Netto driftsutgifter til utdanning i fylkeskommunen, per innbygger 16-18 år	126 322	150 033	184 296	189 897	195 414
Andelen av personer 16-18-år som er i videregående opplæring, bostedsfylke	93,1	91,1	91,4	92,3	91,9
Andel elever som går på skole utenfor bostedsfylke	4,5	4,8	3,7	4	6,9
Andel lærlinger som har læreplass utenfor bostedsfylke	17,2	17,9	14,9	14,5	14
Andel av søkere til lærlingeplass som har blitt lærlinger per 1.10	53,5	68,4	69	67,7	..
Elever per skole, fylkeskommunale skoler (vgo)	..	504	477	484	483
Elever per lærerårsverk, fylkeskommunale skoler	7,3	7,5	7,2	7,6	7,7
Andel elever og lærlinger som har bestått vgo i løpet av normert tid	58,2	56,6	60,1	59,8	..
Andel elever og lærlinger som har bestått vgo i løpet av fem år	71,3	69,1	73,8	73,3	..
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring	97,8	96,2	98,9	98,9	98,1
Andel elever med direkte overgang fra videregående opplæring til høyere utdanning	40,7	44,6	47,5	42,8	..
Andel beståtte fag- og svenneprøver	92,8	93,7	94,3	94,9	96,1

Gjennomføring videregående 2012-2017

	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående opplæring etter fem år
Akershus	67,1 %	13,3 %	3,2 %
Oslo	66,7 %	12,1 %	2,6 %
Sogn og Fjordane	61,5 %	16,1 %	5,7 %
Rogaland	61,2 %	15,8 %	5,6 %
Vest-Agder	61,3 %	15,5 %	5,4 %
Møre og Romsdal	61,6 %	14,4 %	5,6 %
Telemark	59,4 %	15,8 %	5,3 %
Vestfold	60,7 %	14,3 %	4,1 %
Hordaland	59,4 %	15,3 %	6,3 %
Oppland	58,8 %	15,6 %	4,8 %
Buskerud	59,0 %	15,3 %	4,2 %
Trøndelag	58,9 %	15,4 %	6,4 %
Hedmark	58,8 %	14,6 %	5,3 %
Aust-Agder	57,5 %	15,5 %	5,5 %
Østfold	56,7 %	15,8 %	5,1 %
Troms	52,5 %	16,4 %	6,9 %
Nordland	49,8 %	18,0 %	8,1 %
Finnmark	44,5 %	17,7 %	9,6 %

Gjennomføring

6 av 10 fullfører yrkesfag i løpet av 5 år

74,3 % av elevene i videregående opplæring i Trøndelag i perioden 2012-2017 fullførte med studie- eller yrkeskompetanse i løpet av 5 år. Dette er opp fra perioden 2012-2016 da fullføringsgraden var på 72,5%, og fortsetter med det trenden man har hatt siden 2006 med stigende gjennomføringsgrad i Trøndelag. Fullføringen i Trøndelag ligger marginalt lavere enn landsnittet, som er 74,5 %.

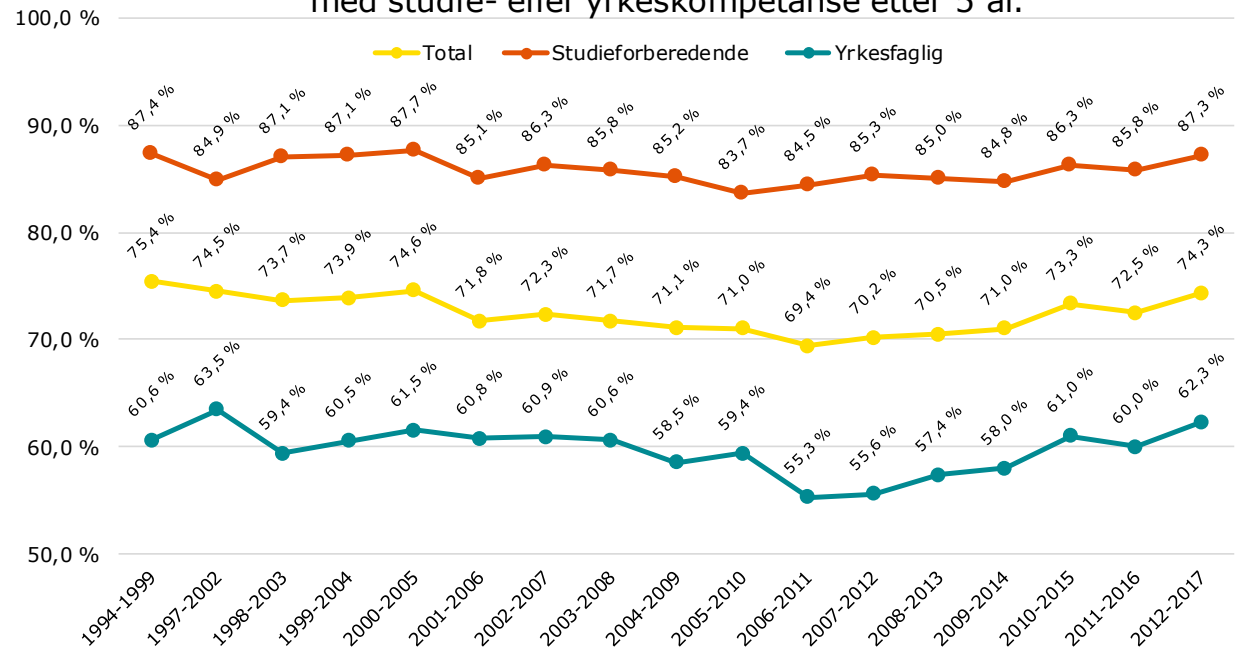
For studieforberedende var fullføringsgraden i Trøndelag 87,3 % i 2012-2017, mens den var 62,3 % på yrkesfag. Landsnittet er en fullføringsgrad på 87,5 % på studieforberedende og 60,3 % på yrkesfag.

I Trøndelag, som i resten av landet, har menn lavere fullføringsgrad enn kvinner både på yrkesfag og på studieforberedende.

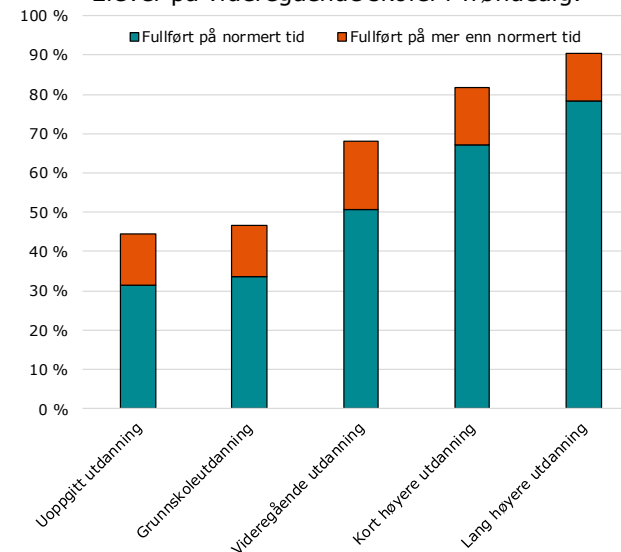
Gjennomføring i videregående utdanning påvirkes av en rekke faktorer. Elever med et høyt antall grunnskolepoeng fullfører i større grad enn elever med et lavere antall grunnskolepoeng. Nasjonale tall viser at blant elever med 40 eller flere grunnskolepoeng fullfører ca. 90 % videregående i løpet av 5 år.

Blant elever i Trøndelag i 2012-2017 med foreldre som har høyere utdanning fullfører 84,1 % i løpet av 5 år. Blant elever med foreldre som har lengere høyere utdanning (4+ år) fullførte 90,3 % i løpet av 5 år.

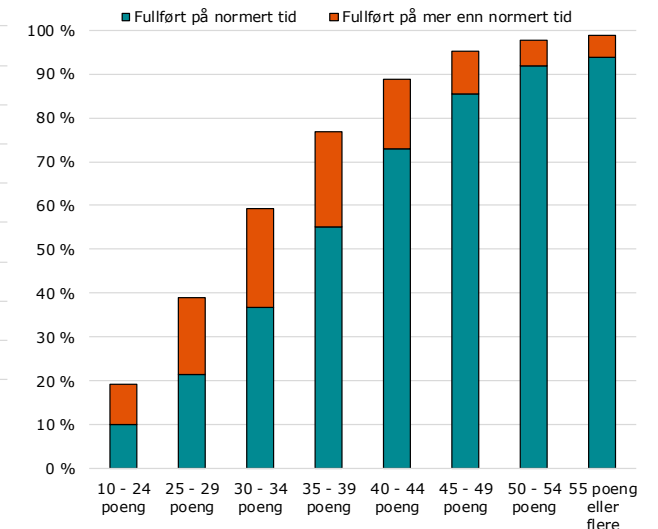
Andel elver ved videregående skoler i Trøndelag som har fullført med studie- eller yrkeskompetanse etter 5 år.

Andel elever som fullfører videregående etter foreldrenes utdanning 2012-2017
Elever på videregående skoler i Trøndelag.

Andel elever som fullfører videregående etter grunnskolepoeng. 2012-2017
nasjonale tall.

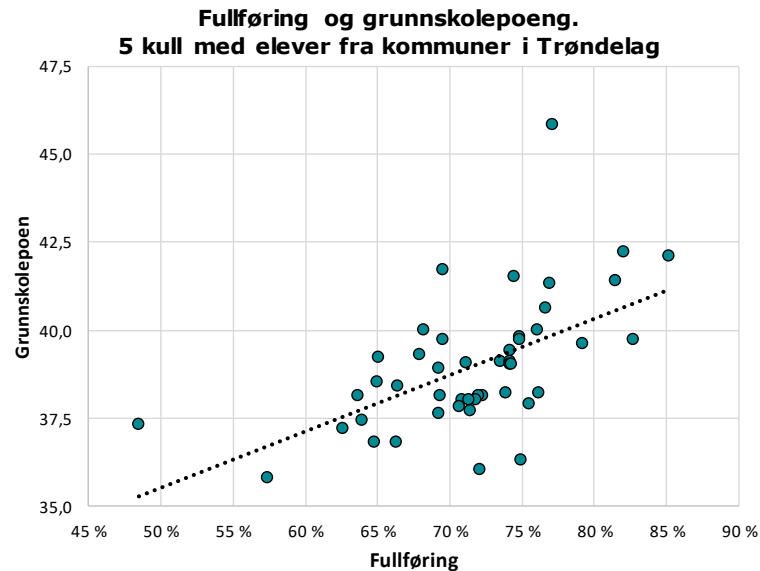
Fullføring etter hvor elevene kommer fra

Elever fra Holtålen har høyest gjennomføring i videregående utdanning

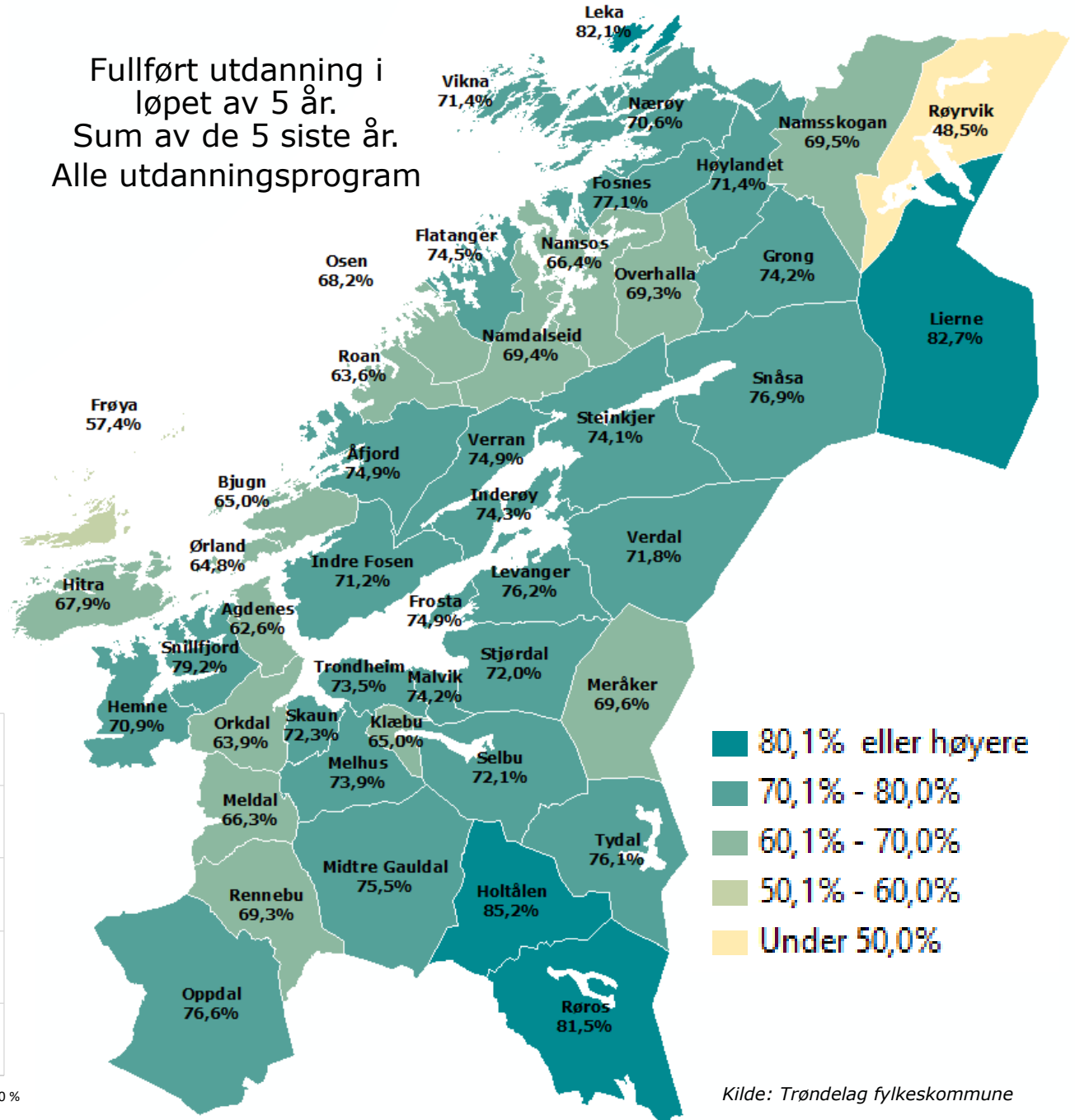
Kartet viser gjennomføring i løpet av 5 år for elever i Trøndelag ut fra bostedskommune når eleven startet i videregående opplæring. Tallene viser at det er store forskjeller i fullføringsgraden. Elever fra Røyrvik ligger marginalt under 50 %, mens det er fire kommuner hvor elevene har en fullføringsgrad på over 80 %.

Det legges til grunn et gjennomsnitt av fem kull, som gjør det mulig å publiseres data for alle kommune i Trøndelag uten at tallene må anonymiseres av personvern hensyn. Det vil si at dette er elever som startet i videregående opplæring i perioden 2008 til 2012, og ikke den samme elevmassen som vist i kartet med oppnådde grunnskolepoeng på side 42.

Figuren nedenfor viser hvordan fullføringen sammenfaller med elevenes grunnskolepoeng. Hver prikk i figuren representerer én av de 47 kommunene i Trøndelag.

Fullført utdanning i løpet av 5 år. Sum av de 5 siste år. Alle utdanningsprogram

Kilde: Trøndelag fylkeskommune

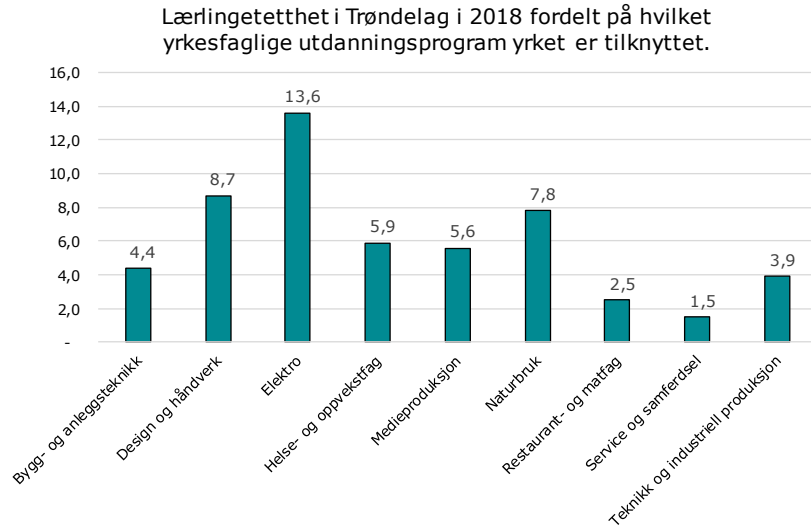
2 750 godkjente lærebedrifter i Trøndelag

Det var 2 744 godkjente lærebedrifter i Trøndelag i skoleåret 2016/2017. Av disse hadde 2 148 eller 78,2 % lærling.

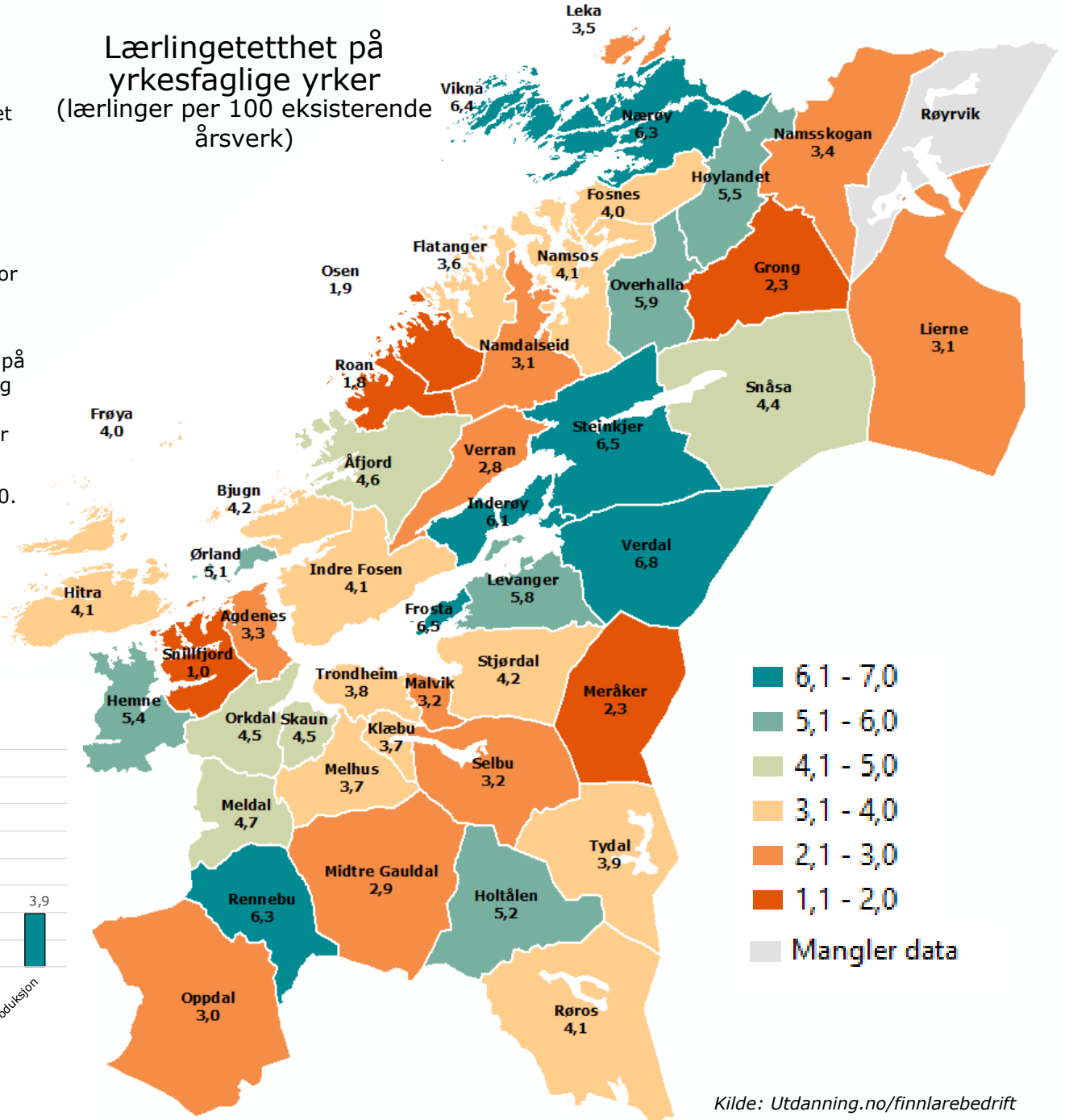
Det er store forskjeller mellom yrker og bransjer på hvor vanlig det er å ha lærlinger. Elektriker, frisør og rørlegger er yrkene som har størst lærlingetetthet i Trøndelag. Lærlingetettheten er her målt ved å se antall lærlinger per yrke i forhold til antall eksisterende årsverk. For elektrikere er det i Trøndelag 16,6 lærlinger per 100 eksisterende årsverk.

Når man ser på de ulike utdanningsprogrammene så er det på Elektro (13,6 per 100), Design og håndverk (8,7 per 100) og Naturbruk (7,8 per 100) at man finner yrkene med flest lærlinger i forhold til årsverk. Service og samferdsel (1,5 per 100) har den laveste lærlingetettheten.

Tømrer er yrket med flest lærlinger i Trøndelag, litt over 400. De andre store lærlingeyrkene er av Elektriker, Barne- og ungdomsarbeider og Helsefagarbeidere hvor det er det er ca. 300-350 lærlinger i Trøndelag.

Lærlingetetthet på yrkesfaglige yrker (lærlinger per 100 eksisterende årsverk)

Kilde: Utdanning.no/finnlarebedrift

Fokus Trøndelag:

Kompetanse

Kompetansestrategi for Trøndelag

Innbyggernes kompetanse er det viktigste konkurransefortrinnenet for trøndersk næringsliv. Kompetanse er avgjørende for deltakelse i samfunns- og arbeidsliv og for god livskvalitet. Samfunnet og arbeidslivet er i stadig økende endring blant annet som følge av digitalisering, automatisering og robotisering.

Dette er noe av bakgrunnen for at det jobbes med *Kompetansestrategi for Trøndelag*. Forslag til strategi sendes på offentlig høring i desember 2018. Deretter skal det gjennomføres innspillsrunder før endelig behandling i fylkestinget i april 2019. Et sentralt element er at planen skal utformes i tråd med prioriteringene og målsetningene i *Trøndelagsplanen 2018-2030*.

Strategien skal ha et samfunnsperspektiv og et individperspektiv der det er et sentralt mål å finne løsninger som skaffer de kompetente arbeidstakerne som Trøndelag trenger for å ha et konkurransedyktig næringsliv og en effektiv og god offentlig sektor. Alle som har mulighet skal inkluderes i arbeidslivet på en måte som ivaretar deres individuelle behov.

Vår kunnskap om tilbud og etterspørsel etter kompetanse

Et sentralt element for å lykkes med kompetansearbeidet i Trøndelag er å tilegne oss nødvendig kunnskap om tilbud og etterspørsel etter kompetanse og arbeidskraft. Fra kunnskapsgrunnlaget til Kompetansestrategien har vi her oppsummert noen av de viktigste utfordringene og mulighetene:

- Befolkningen i Trøndelag vokser og sentraliseres. Trondheim og randkommunene har hatt sterk vekst de siste årene, mens det i distriktskommuner er nedgang eller flat utvikling i folketallet
- Befolkningen i Trøndelag blir eldre og vi trenger flere til å jobbe innen helse og omsorg. Velferdsteknologi og digitalisering vil gi mer effektive tjenester, men stiller samtidig nye krav til kompetanse hos helsepersonell
- Trøndelag har de siste årene hatt god tilgang på arbeidskraft fra EU. Det er usikkert om denne tilgangen vil være like god i årene framover
- Digitalisering, automasjon og robotisering vil påvirke samfunnet radikalt. Det gir store muligheter for trøndersk arbeids- og næringsliv. Samtidig blir arbeidsoppgavene i jobber forandret og det blir behov for omstilling og ny kompetanse
- Arbeidslivet blir stadig mer fleksibelt ved at mer arbeid skjer hjemme eller på reise. Arbeidstakere pendler mer og lenger, noe som stiller større krav til digital

infrastruktur og krever utbygging av robust fiberinfrastruktur i hele fylket

- Trøndelag skårer høyt på innovasjon, forskning og utvikling sammenlignet med andre regioner i Norge, men det er en utfordring at mye av dette er sentrert på få næringer og hovedsakelig i Trondheim
- Arbeidslivet er fremdeles kjønnsdelt i typiske manns- og kvinneyrker, og ungdom tar fortsatt kjønnsbestemte utdanningsvalg
- «Eldrebølgen» krever høy yrkesdeltakelse og at flere står lenger i arbeidslivet
- Mange innvandrere har utfordringer med å komme inn i det trønderske arbeidslivet. En stor andel av innvandrere får ikke utnyttet kompetansen de har med seg fra hjemlandet og står i jobber som de er overkvalifiserte for
- Nyutdannede tilfører arbeidslivet ny kompetanse, men utgjør kun 3 % av arbeidsstyrken
- Med stort behov for omstilling følger tilsvarende behov for en målrettet og mer fleksibel etter- og videreutdanningsinnsats av høy kvalitet
- 66,8 % av befolkningen mellom 15 og 74 år i Trøndelag var sysselsatt i 2017. Dette er høyere enn landsgjennomsnittet (65,6 %). Det er spesielt de med lav formell kompetanse som sliter med å komme inn- og holde seg i arbeidslivet
- En stor andel voksne i Trøndelag mangler grunnleggende ferdigheter innen lesing, regning og IKT. Basiskunnskaper er en forutsetning for å klare å tilegne seg ny kompetanse og å kunne stå i et arbeidsliv i omstilling
- I dag gjennomfører 3 av 4 (75 %) videregående opplæring i Trøndelag innen fem år etter oppstart. Det er på nivå med resten av landet. Sammenliknet med andre land er andelen som begynner, men ikke fullfører videregående opplæring relativt høy i Norge

Kompetanse

forstås som kunnskaper, ferdigheter og holdninger som oppnås på mange læringsarenaer, og anvendes til å løse konkrete utfordringer i arbeids- og næringsliv.

Kompetansepolitikken

er den samlede politikken for utvikling, mobilisering og anvendelse av kompetanse i samfunns- og næringsliv. Kompetansepolitikken skal bidra til innovasjon, produktivitet og konkurransekraft i arbeidslivet, velferd og fordeling i samfunnet og utvikling og mestring for den enkelte.

Fagskoleutdanning: Høyere yrkesfaglig utdanning

Det er 15 fagskoler i Trøndelag

Fagskoleutdanning er høyere yrkesfaglig utdanning som bygger på relevant videregående opplæring. Utdanningen er en parallell til høyskole- og universitetsutdanning og skiller seg fra annen høyere utdanning på en del områder. Blant annet kan det søkes om opptak på grunnlag av fullført fagutdanning med fag-/svennebrev. Videre skal høyere yrkesfaglig utdanning i større grad være direkte rettet mot arbeidslivets behov. Det er heller ikke krav om at denne utdanningen skal være forskningsbasert, slik det er for annen høyere utdanning.

Høyere yrkesfaglig utdanning kan ha en varighet fra et halvt år og inntil to år som heltidsutdanning. Utdanningen er ofte tilrettelagt som nettbasert og/eller deltid slik at den kan gjennomføres mens studenten er i arbeid.

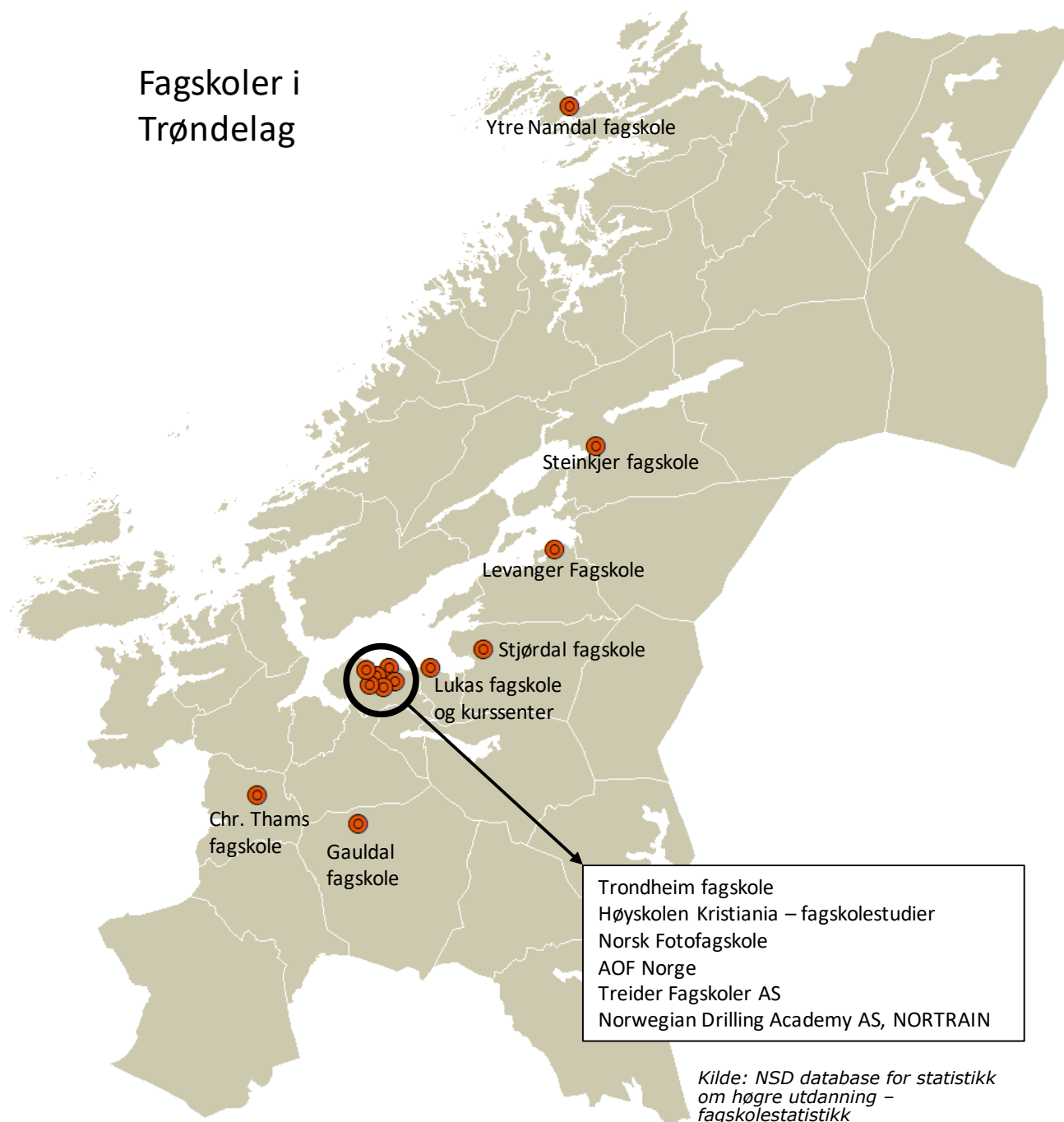
Høyere yrkesfaglig utdanning skal gi kompetanse som kan tas i bruk direkte i arbeidslivet. Enkelte utdanninger gir grunnlag for å søke om mesterbrev.

Utdanningsinstitusjonene benevnes fortsatt «fagskoler». I Trøndelag er det sju fylkeskommunale fagskoler og åtte private fagskoler. Sju av de private er lokalisert til Trondheim.

Trøndelag fylkeskommune tilbyr offentlig finansiert høyere yrkesfaglig utdanning innenfor tekniske og maritime utdanninger og innenfor helse- og sosialfag. De private fagskolene har en rekke tilbud innenfor kreative fag, merkantile fag, service-, media-, multi-media- og IKT-fag.

Det er et nært samarbeid om høyere yrkesfaglig utdanning i Trøndelag og Nordland. Blant annet er det etablert en felles nettportal, www.fagskoleneiNT.no. Her gis det en oversikt over alle fylkeskommunale utdanningstilbud som finnes i de to fylkene.

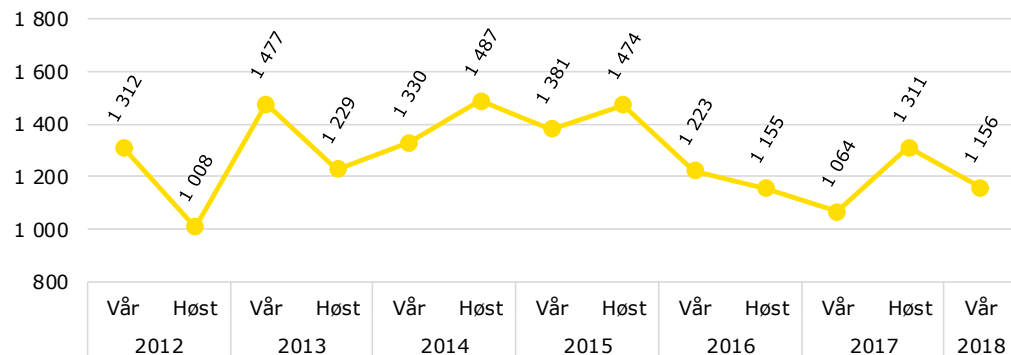
Fagskoler i Trøndelag

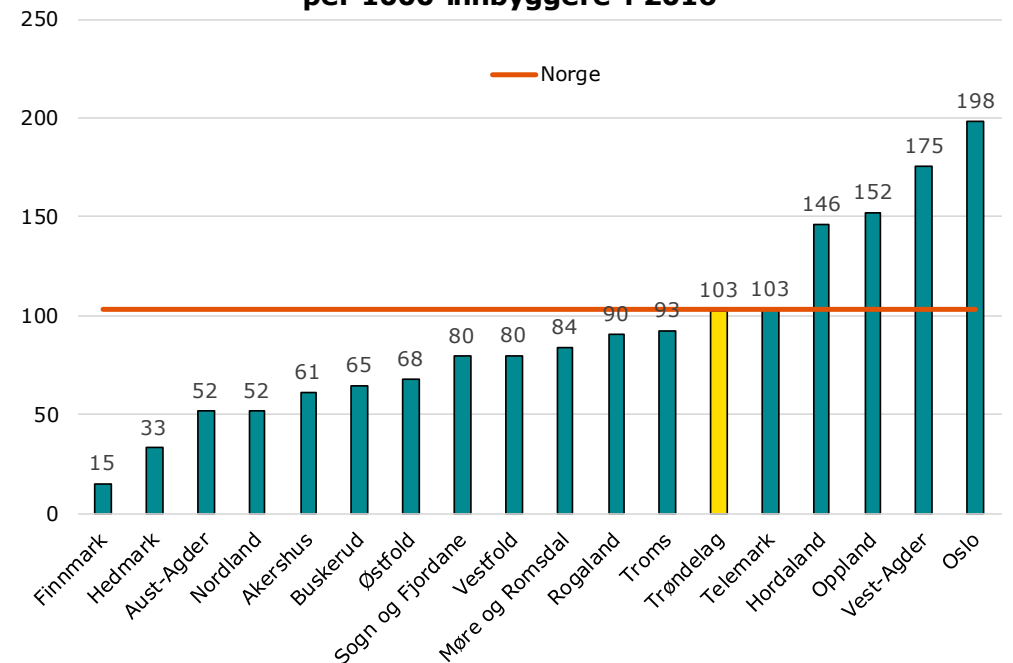
Våren 2018 hadde fagskolene i Trøndelag totalt 1 156 studenter. Antall studenter ved fagskolene i Trøndelag har de siste årene variert mellom 1 000 og 1 500 studenter per halvår. Trondheim fagskole hadde våren 2018 flest studenter med 211, etterfulgt av Stjørdal fagskole og Chr. Thams fagskole med henholdsvis 192 og 182 studenter.

I 2016 ble det ved fagskolene i Trøndelag gjennomført utdanning som ga 46 731 fagskolepoeng, noe som tilsvarer 103 fagskolepoeng per 1 000 innbygger. Dette tilsvarer landsnittet.

Antall studenter ved fagskoler i Trøndelag

Gjennomførte fagskolepoeng per 1000 innbyggere i 2016

Antall studenter ved fagskoler i Trøndelag

	2015		2016		2017		2018
	Vår	Høst	Vår	Høst	Vår	Høst	Vår
Trondheim fagskole	185	228	203	236	215	241	211
Stjørdal fagskole	190	231	205	235	187	240	192
Chr. Thams fagskole	157	150	141	143	133	201	182
Høyskolen Kristiania - fagskolestudier	261	220	209	175	157	155	152
AOF Norge	13	14	13		46	84	79
Steinkjer fagskole	68	72	70	74	73	80	79
Norsk Fotofagskole	70	103	91	88	79	74	72
Lukas fagskole og kurscenter	68	61	59	65	58	55	53
Ytre Namdal fagskole	22	28	27	28	27	38	37
Treider Fagskoler AS	56	57	53	40	35	38	28
Levanger Fagskole	40	54	24	44	20	57	28
Gauldal fagskole	24	22	22	19	19	16	17
Norwegian Drilling Academy AS, NORTRAIN					15	17	11
TISIP Fagskole	15	28	22	8		8	8
Fagskolen Innlandet		36	20			7	7
Byåsen fagskole	12						
Folkeuniversitetets Mesterfagskole	107	71					
Noroff Fagskole AS	39	41	30				
Petroleumsteknisk Akademi AS	54	58	34				
Sum	1 381	1 474	1 223	1 155	1 064	1 311	1 156

Gjennomførte fagskolepoeng i 2016

	2016		Sum 2016	Per 1000 innbyggere
	Vår	Høst		
Akershus	22 857	14 205	37 062	61
Aust-Agder	5 596	430	6 026	52
Buskerud	14 332	3 787	18 119	65
Finnmark	879	279	1 158	15
Hedmark	4 386	2 136	6 522	33
Hordaland	53 206	22 706	75 912	146
Møre og Romsdal	21 301	1 047	22 348	84
Nordland	10 156	2 409	12 565	52
Oppland	26 438	2 427	28 865	152
Oslo	93 565	38 535	132 100	198
Rogaland	29 638	13 016	42 654	90
Sogn og Fjordane	8 636	147	8 783	80
Telemark	15 994	1 901	17 895	103
Troms	14 104	1 248	15 352	93
Vest-Agder	24 532	7 762	32 294	175
Vestfold	15 839	3 862	19 701	80
Østfold	12 939	6 924	19 863	68
Trøndelag	34 237	12 495	46 731	103
Sum	408 634	135 315	543 949	103

Kilde: NSD database for statistikk om høgre utdanning -fagskolestatistikk

Studenter i Trøndelag

Oslo er det eneste fylket i Norge med flere studenter enn Trøndelag

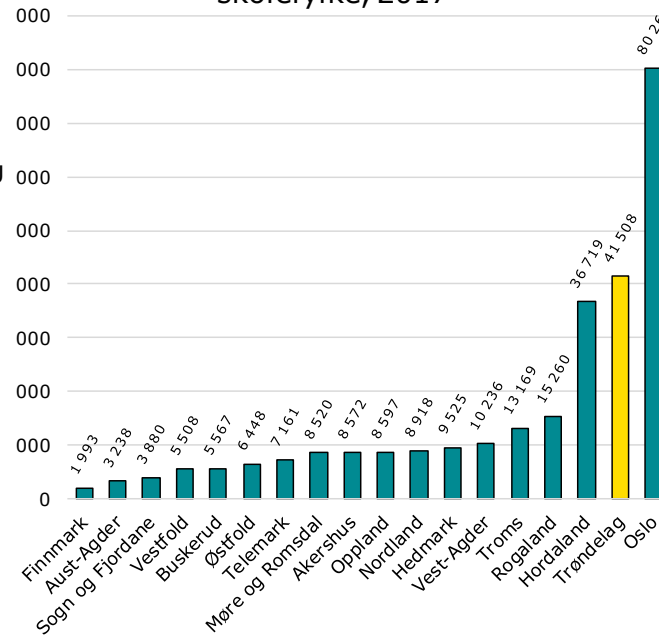
Studentene er en viktig resurs for Trøndelag og med sterke utdanningsinstitusjoner slik som NTNU og Nord universitet så bidrar Trøndelag til å utdanne fremtidens arbeidskraft.

I 2017 var det 41 508 studenter med lærested i Trøndelag: 37 020 av disse i Trondheim, 2 278 i Levanger, 1 074 i Steinkjer, 581 i Namsos og 554 i Stjørdal. Kun Oslo med 80 262 har flere studenter enn Trøndelag.

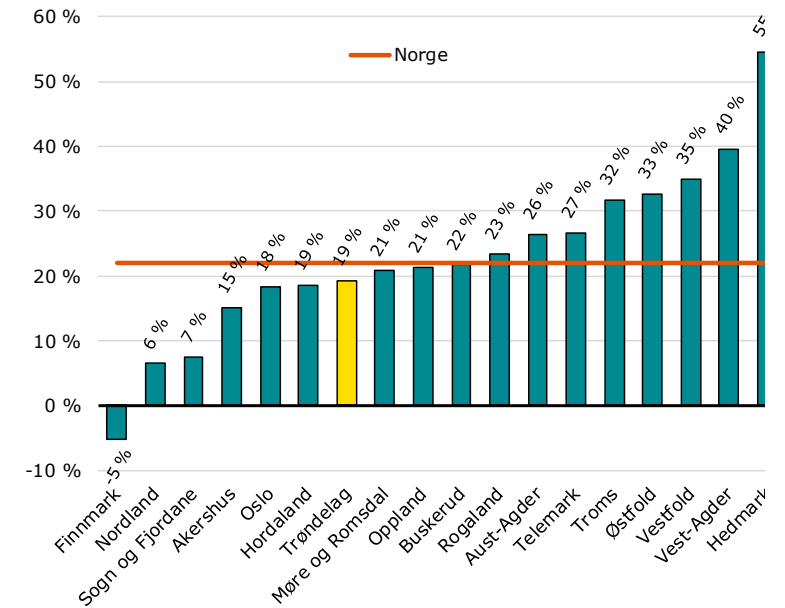
Siden 2010 har antall studenter i Trøndelag økt med 6 688 eller 19,2 %. Dette er en lavere vekst enn snittet for landet som er på 21,9 %, men antall studenter ved lærestedene i Trøndelag har vokst raskere enn i både Hordaland (18,6 %) og Oslo (18,4 %).

Siden 2010 har antall studenter i Trondheim økt med 5 952 (19,2 %). Det er Stjørdal og levanger som har hatt den største prosentvise veksten i antall studenter med henholdsvis 61,5% (210 studenter) og 40,2 % (654 studenter). Namsos og Steinkjer har hatt en nedgang på 82 (-12,4%) og 47 (-4,2%) studenter. Steinkjer har hatt en nedgang på 224 (-20,9 %) studenter fra 2016 til 2017.

Studenter i høyere utdanning etter skolefylke, 2017

Endring i antall studenter i høyere utdanning etter skolefylke 2010-2017 (prosent)

Studenter i høyere utdanning i Norge etter skolefylke

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Endring-2010-2017	
Østfold	4 859	5 071	5 201	5 558	5 743	5 865	5 825	6 448	1 589	32,7 %
Akershus	7 454	7 463	8 390	8 505	9 093	10 369	10 233	8 572	1 118	15,0 %
Oslo	67 797	70 221	72 690	72 742	72 580	74 169	76 793	80 263	12 466	18,4 %
Hedmark	6 160	6 780	7 838	8 302	8 094	8 797	8 898	9 525	3 365	54,6 %
Oppland	7 088	7 436	7 579	7 835	8 029	8 286	8 479	8 597	1 509	21,3 %
Buskerud	4 575	4 970	5 268	5 144	4 293	4 646	5 564	5 567	992	21,7 %
Vestfold	4 081	4 675	4 858	5 007	5 683	6 159	5 632	5 508	1 427	35,0 %
Telemark	5 655	5 884	6 298	6 472	6 710	6 776	7 074	7 161	1 506	26,6 %
Aust-Agder	2 561	2 711	2 829	2 955	3 003	2 788	2 698	3 238	677	26,4 %
Vest-Agder	7 331	7 846	7 838	8 224	8 579	9 473	10 483	10 236	2 905	39,6 %
Rogaland	12 371	12 646	13 189	13 878	13 864	14 517	14 703	15 260	2 889	23,4 %
Hordaland	30 970	31 153	31 635	32 021	33 513	35 070	36 421	36 719	5 749	18,6 %
Sogn og Fjordane	3 610	3 560	3 759	3 637	3 801	3 692	3 934	3 880	270	7,5 %
Møre og Romsdal	7 057	7 312	8 130	8 119	8 303	8 460	8 270	8 520	1 463	20,7 %
Trøndelag	34 820	36 101	36 717	37 892	38 779	39 936	41 209	41 508	6 688	19,2 %
Nordland	8 380	8 972	9 016	9 165	9 097	9 576	8 806	8 918	538	6,4 %
Troms	9 995	10 200	10 670	11 518	12 128	12 676	13 028	13 169	3 174	31,8 %
Finnmark	2 103	2 048	2 213	2 202	1 515	1 486	2 012	1 993	-110	-5,2 %
Uoppgitt fylke	880	791	1 454	4 141	2 781	3 687	3 165	2 555	1 675	190,3 %
Hele landet	227 747	235 840	245 572	253 317	255 588	266 428	273 227	277 637	49 890	21,9 %

Kilde: SSB tabell 03814

Studiesteder i Norge

I Trøndelag har vi sterke og tradisjonsrike institusjoner innen høyere utdanning, som tilbyr omtrent alt som er av studieretninger og emner. Geografisk avstand har for mange stor betydning for valg av studiested, og det blir viktig å opprettholde et mangfold utdanningsmuligheter av høy kvalitet i regionen. Universitetene trekker til seg skarpe hoder fra hele verden, noe som styrker Trøndelag som en kunnskapsregion.

NTNU, inkludert enhetene i Gjøvik og Ålesund, er Norges største universitet med 39 887 studenter i 2017. Universitetet i Oslo er det nest største med 27 540 studenter. Nord universitet med fire campus i Trøndelag har totalt 11 580 studenter, 4 480 av de i Trøndelag. I tillegg har Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning i Trondheim 1 347 studenter. Handelshøyskolen BI som nasjonalt har 20 719 studenter har også et campus i Trondheim med 1 759 studenter og Luftkrigskolen i Trondheim har 130 studenter.

I Trondheim har NTNU i 2017 13 824 studenter på Gløshaugen, 8 358 på Dragvoll, 3 120 på Øya, 2 833 på Kalvskinnet, 2 168 på Rotvoll og 3 713 på fem andre lokaliteter i Trondheim.

På NTNU ble det i 2017 avlagt 362 doktorgrader, noe som er 131 færre enn ved Universitetet i Oslo, men 140 flere enn ved Universitetet i Bergen. 24,2 % av doktorgradene i Norge i 2017 ble avlagt ved NTNU. Det var Fakultet for ingeniørvitenskap med 82 doktorgrader og Fakultet for medisin og helsevitenskap med 78 doktorgrader som sto for fleste doktorgrader ved NTNU i 2017.

Antall studenter ved de ulike campusene i Trøndelag i 2017

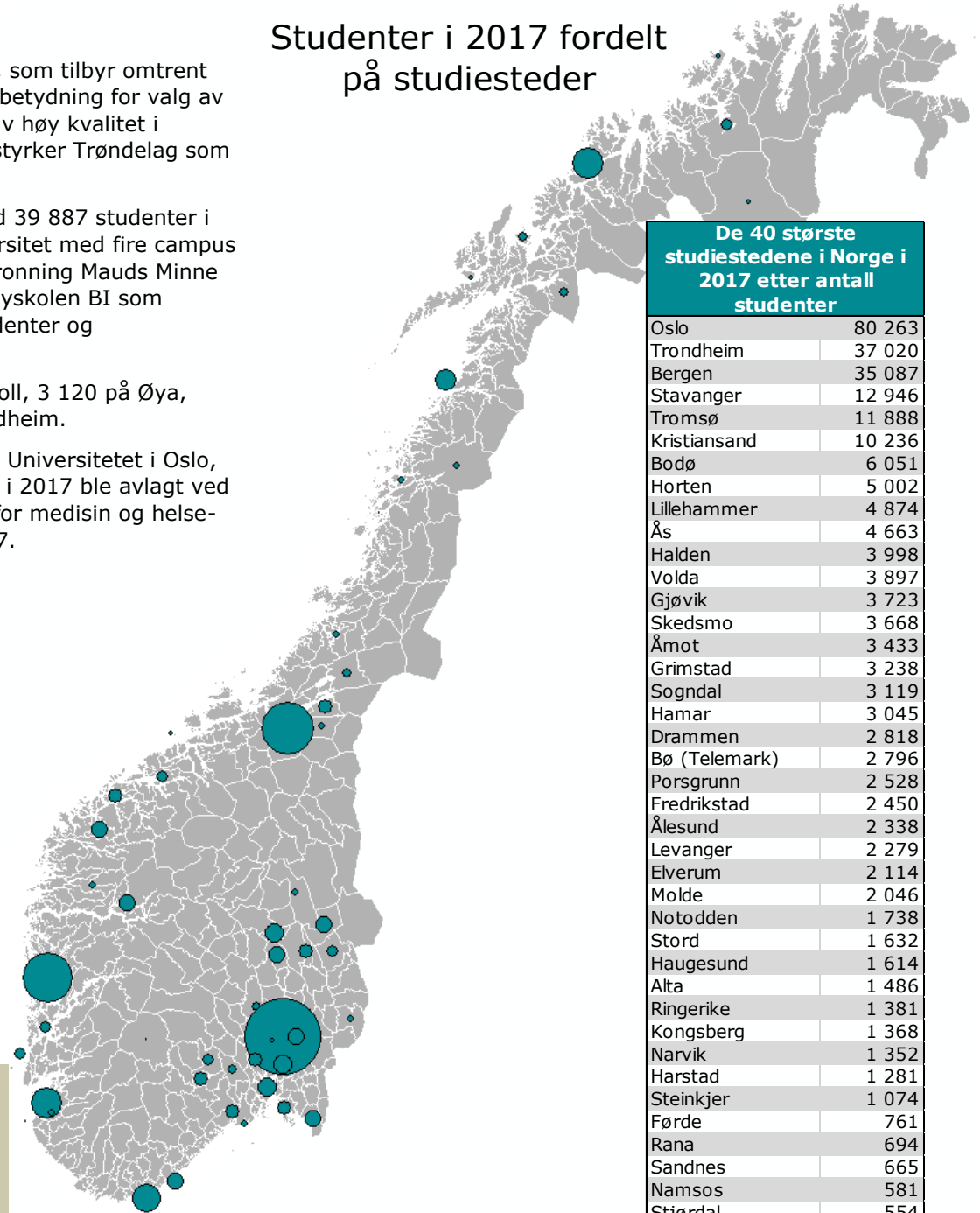

Kilde: NSD Database for statistikk om høyere utdanning

I 2016 ble Høgskolen i Gjøvik, Høgskolen i Sør-Trøndelag og Høgskolen i Ålesund slått sammen med Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

Universitetet i Nordland, Høgskolen i Nesna og Høgskolen i Nord-Trøndelag ble slått sammen til Nord universitet.

Studenter i 2017 fordelt på studiesteder

De 40 største studiestedene i Norge i 2017 etter antall studenter	
Oslo	80 263
Trondheim	37 020
Bergen	35 087
Stavanger	12 946
Tromsø	11 888
Kristiansand	10 236
Bodø	6 051
Horten	5 002
Lillehammer	4 874
Ås	4 663
Halden	3 998
Volda	3 897
Gjøvik	3 723
Skedsmo	3 668
Åmot	3 433
Grimstad	3 238
Sogndal	3 119
Hamar	3 045
Drammen	2 818
Bø (Telemark)	2 796
Porsgrunn	2 528
Fredrikstad	2 450
Ålesund	2 338
Levanger	2 279
Elverum	2 114
Molde	2 046
Notodden	1 738
Stord	1 632
Haugesund	1 614
Alta	1 486
Ringerike	1 381
Kongsberg	1 368
Narvik	1 352
Harstad	1 281
Steinkjer	1 074
Førde	761
Rana	694
Sandnes	665
Namsos	581
Stjørdal	554

Kilde: SSB tabell 03814 og 08585

Sysselsatte etter utdanningsnivå

I perioden 2000 til 2017 har antall sysselsatte i Trøndelag med høyere utdanning økt med 38 461 eller 78,8 %. Til sammenligning har antall sysselsatte med grunnskole som høyeste utdanning gått ned med 3 727 (-8,6 %) mens sysselsatte med videregående som høyeste utdanningsnivå har økt med kun 373 (0,4 %).

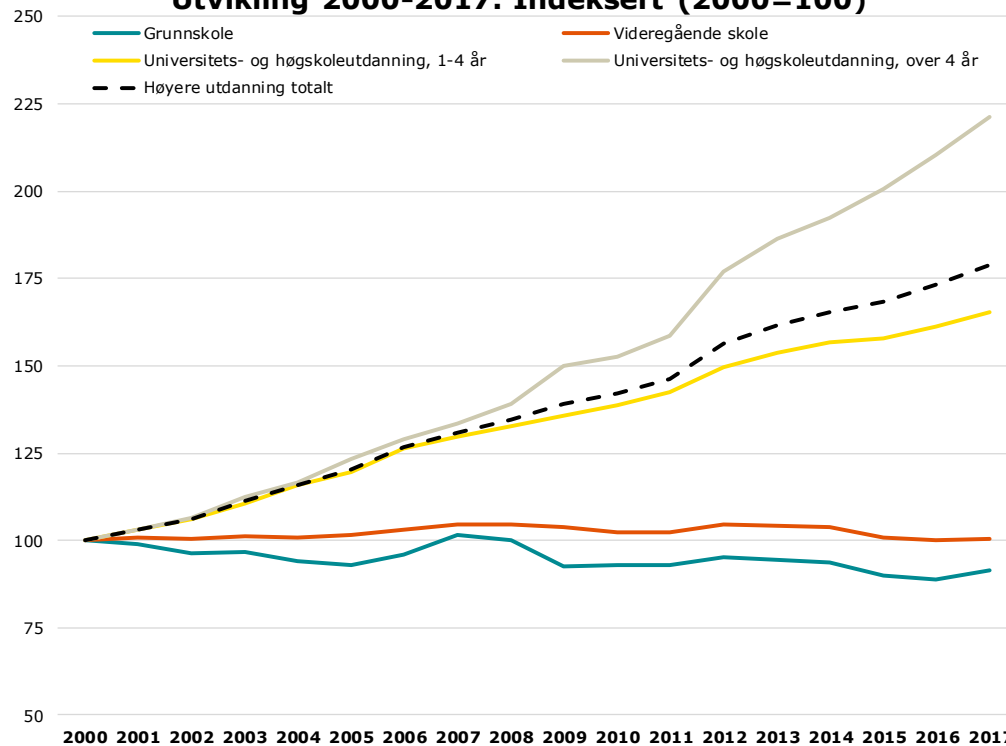
Når man skiller mellom lang (4 år+) og kort (1-4 år) universitets- og høyskoleutdanning ser man at det er lengre utdanningsgrader som har hatt den største økningen i antall sysselsatte; totalt 262,2 % (6 838 sysselsatte) siden 2000. Antall sysselsatte i Trøndelag med kortere universitets- og høyskoleutdanning har økt med 121,3 % (14 772 sysselsatte) siden 2000.

Disse endringene gjenspeiler til en viss grad kohorteffekter. De som går ut av arbeidslivet har i større grad kun grunnskole eller videregående som høyeste utdanning, mens andelen med høyere utdanning er større blant den yngre befolkningen.

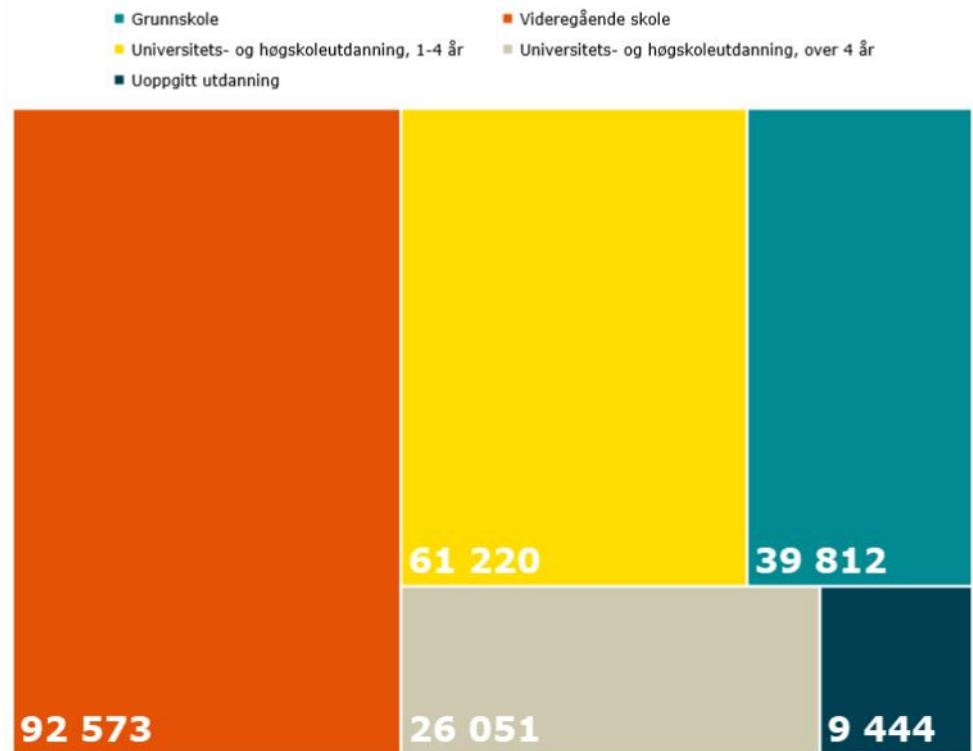
Utviklingen kan også tilskrives endringer i arbeidslivet. Stadig flere yrker stiller krav om universitets- eller høyskoleutdanning og det er denne typen yrker som har hatt sterkest sysselsetningsvekst. Personer med universitets- eller høyskoleutdanning har generelt høyere sysselsetningsgrad og lavere arbeidsledighet enn resten av befolkningen.

42,1 % (92 573) av de sysselsatte i Trøndelag har videregående som høyeste utdanningsnivå, 39,7 % (87 271) har høyere utdanning, 11,9 % mer enn 4 år på universitet eller høyskole og 27,9 % 1-4 år. 18,1 % (39 812) har kun grunnskoleutdanning.

Sysselsatte med arbeidssted Trøndelag etter utdanningsnivå. Utvikling 2000-2017. Indeksert (2000=100)

Sysselsatte i Trøndelag etter utdanningsnivå per 4.kvartal 2017

KAPITTEL 3

ARBEIDS- OG NÆRINGSLIV

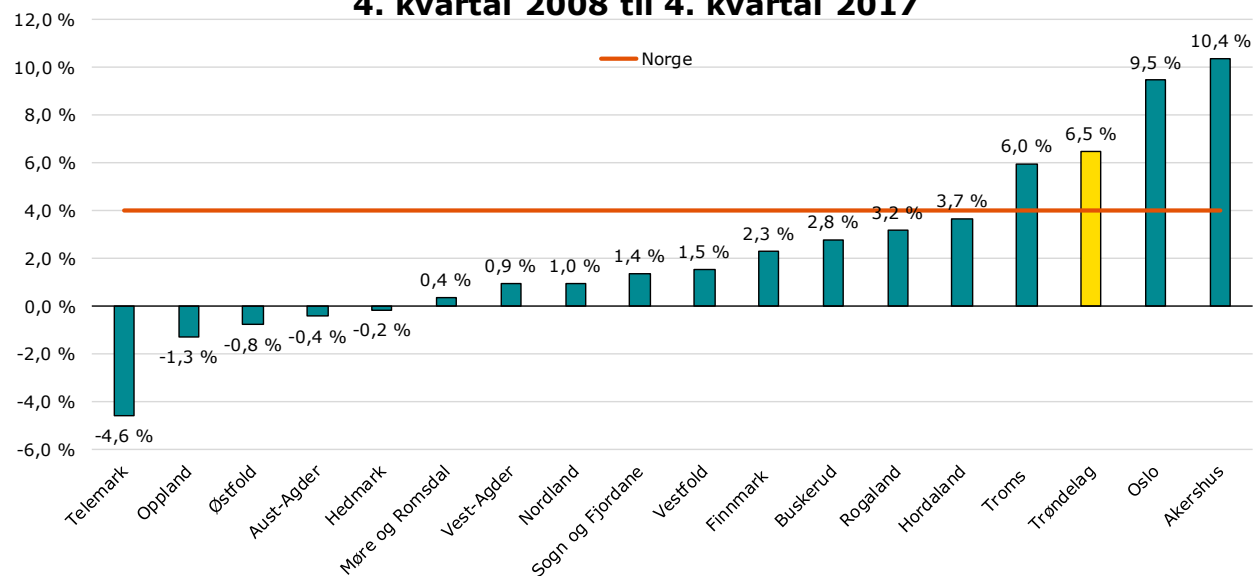
Sysselsatte i Trøndelag

229 098 arbeidsplasser i Trøndelag per 4. kvartal 2017

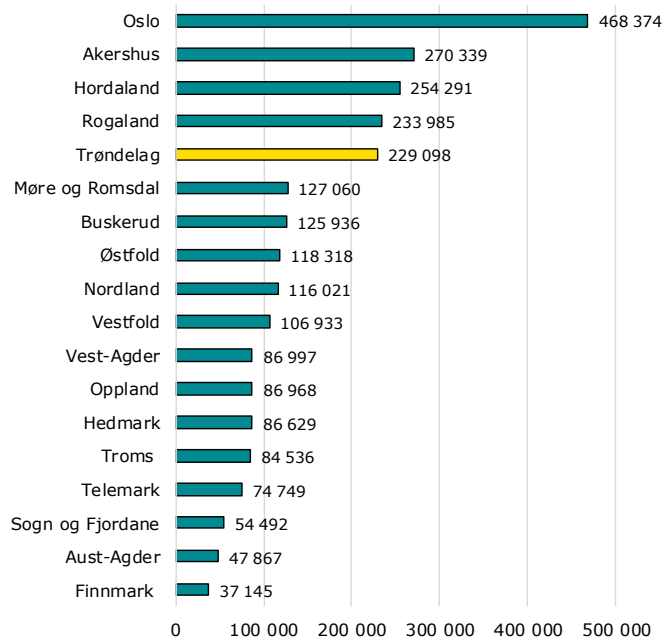
Siden 2008 har antall sysselsatte med arbeidsted i Trøndelag økt med 13 963 eller 6,5 %, noe som er en høyere vekst enn snittet for landet (4,0 %). Kun Oslo (9,5 %) og Akershus (10,4%) har hatt en høyere sysselsettingsvekst. Fortsetter denne veksttakten vil Trøndelag om få år passere Rogaland som Norges fjerde største fylke målt etter antall sysselsatte.

Den gode veksten i arbeidsplasser i Trøndelag kan forklares med at fylket har en diversifisert økonomi og at Trøndelag i mye mindre grad enn en del andre fylker ble berørt av nedgangen oljenæringen opplevde fra 2014.

Prosentvis endring i antall sysselsatte per fylke, 4. kvartal 2008 til 4. kvartal 2017

Antall sysselsatte per fylke 4. kvartal 2017

Antall sysselsatte per 4. kvartal 2008, 2016 og 2017

	2008	2016	2017	Endring 2008-2017	Andel av landet
Østfold	119 252	116 622	118 318	-934	-0,8 %
Akershus	244 942	266 760	270 339	25 397	10,4 %
Oslo	427 902	457 175	468 374	40 472	9,5 %
Hedmark	86 779	85 961	86 629	-150	-0,2 %
Oppland	88 120	86 940	86 968	-1 152	-1,3 %
Buskerud	122 538	124 592	125 936	3 398	2,8 %
Vestfold	105 333	105 034	106 933	1 600	1,5 %
Telemark	78 365	74 251	74 749	-3 616	-4,6 %
Aust-Agder	48 076	47 406	47 867	-209	-0,4 %
Vest-Agder	86 188	85 825	86 997	809	0,9 %
Rogaland	226 824	231 817	233 985	7 161	3,2 %
Hordaland	245 268	251 893	254 291	9 023	3,7 %
Sogn og Fjordane	53 761	54 145	54 492	731	1,4 %
Møre og Romsdal	126 611	126 814	127 060	449	0,4 %
Trøndelag	215 135	225 103	229 098	13 963	6,5 %
Nordland	114 924	114 978	116 021	1 097	1,0 %
Troms	79 785	83 459	84 536	4 751	6,0 %
Finnmark	36 316	36 869	37 145	829	2,3 %
Norge	2 525 005	2 591 902	2 625 556	100 551	4,0 %

Sysselsatte i kommunene

Oppdrettskommunene i Trøndelag har størst sysselsetningsvekst

I perioden fra 2008 er det Frøya og Hitra som har hatt den største prosentvise veksten i antall sysselsatte, med en vekst på henholdsvis 28,5 % og 24,7 %. Her er det oppdrett og tilknyttet virksomhet som har vært driveren for sysselsetningsveksten. Også andre kystkommuner med oppdrettsvirksomhet har hatt sterk sysselsetningsvekst, som Flatanger (20,2%), Vikna (11,7 %) og kommunene på Fosen.

Av de 229 098 sysselsatte personene med arbeidsted i Trøndelag i 4. kvartal 2017 så arbeidet 116 690 eller 50,9 % i Trondheim. Trondheim har dermed en større andel av arbeidsplassene i fylke enn av befolkningen (42,2 % i 2018). Trondheims andel av arbeidsplassene i Trøndelag har økt. I perioden 2008 til 2017 ble det skapt 10 046 nye arbeidsplasser i Trondheim, som tilsvarer 71,9 % av sysselsetningsveksten i Trøndelag i perioden.

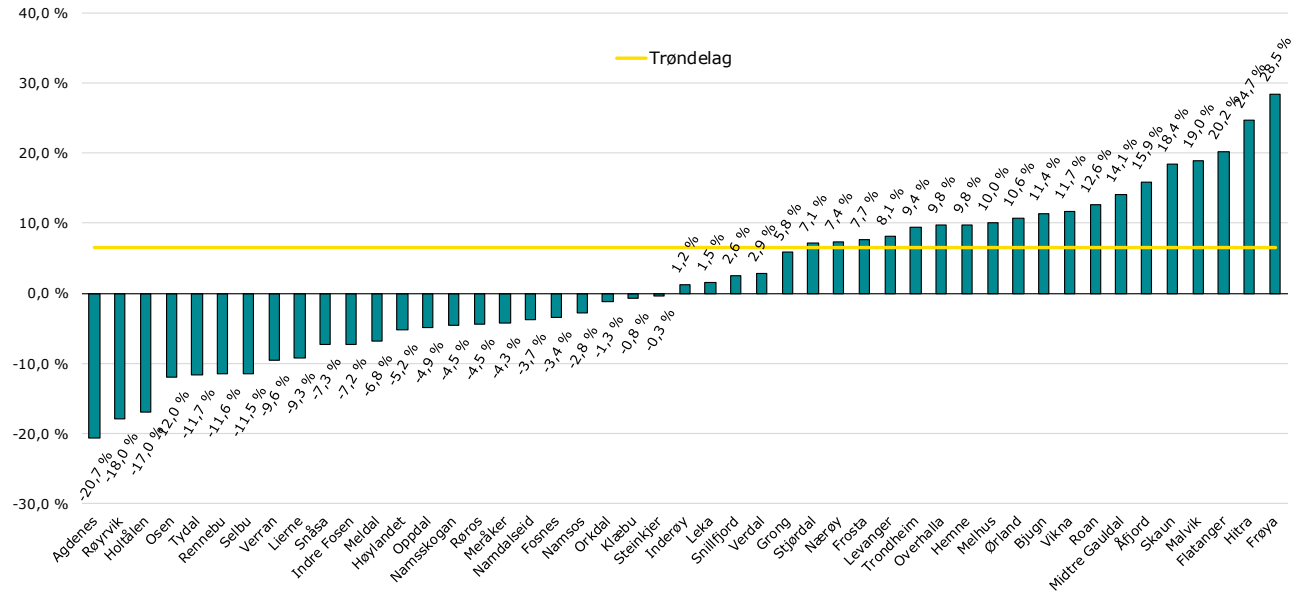
Den største prosentvise nedgangen i sysselsting i perioden 2008 til 2017 finner vi i Agdenes (-20,7%), Rørvik (-18,0%) og Holtålen (-17,0%). I Agdenes har nedgangen kommet innen primærnæringene, transportsektoren og innen personlig tjenesteyting. I Rørvik har det vært en sysselsetningsnedgang i de fleste næringer med unntak av offentlig administrasjon.

For Holtålen, som har hatt en nedgang på 119 arbeidsplasser siden 2008, forsvant 94 av disse i løpet av 2017. Det er spesielt primærnæringene og industrien i Holtålen som har mistet mange arbeidsplasser.

Sysselsatte er definert som personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken, samt personer som har et slikt arbeid, men som var midlertidig fraværende. Personer på sysselsettningstiltak med lønn fra arbeidsgiver klassifiseres også som sysselsatte.

For sysselsatte med flere arbeidsforhold i referanseuken, fastsettes ett som det viktigste.

Prosentvis endring i antall sysselsatte i Trøndelag 4. kvartal 2008 til 4. kvartal 2017

Antall sysselsatte per 4. kvartal 2008 og 2017									
	2008	2017	Endring 2008-2017			2008	2017	Endring 2008-2017	
Trondheim	106 644	116 690	10 046	9,4 %	Selbu	1 777	1 573	-204	-11,5 %
Steinkjer	10 191	10 158	-33	-0,3 %	Tydal	401	354	-47	-11,7 %
Namsos	7 068	6 868	-200	-2,8 %	Meråker	1 009	966	-43	-4,3 %
Hemne	1 803	1 979	176	9,8 %	Stjørdal	10 103	10 821	718	7,1 %
Snillfjord	390	400	10	2,6 %	Frosta	873	940	67	7,7 %
Hitra	1 994	2 486	492	24,7 %	Levanger	9 130	9 866	736	8,1 %
Frøya	2 181	2 802	621	28,5 %	Verdal	6 361	6 545	184	2,9 %
Ørland	2 427	2 685	258	10,6 %	Verran	1 192	1 077	-115	-9,6 %
Agdenes	730	579	-151	-20,7 %	Namdalseid	641	617	-24	-3,7 %
Bjugn	1 663	1 853	190	11,4 %	Snåsa	946	877	-69	-7,3 %
Åfjord	1 544	1 789	245	15,9 %	Lierne	676	613	-63	-9,3 %
Roan	406	457	51	12,6 %	Rørvik	228	187	-41	-18,0 %
Osen	442	389	-53	-12,0 %	Namsskogan	420	401	-19	-4,5 %
Oppdal	3 379	3 213	-166	-4,9 %	Grong	1 115	1 180	65	5,8 %
Rennebu	1 159	1 025	-134	-11,6 %	Høylandet	553	524	-29	-5,2 %
Meldal	1 528	1 424	-104	-6,8 %	Overhalla	1 465	1 608	143	9,8 %
Orkdal	5 927	5 852	-75	-1,3 %	Fosnes	236	228	-8	-3,4 %
Røros	3 457	3 303	-154	-4,5 %	Flatanger	460	553	93	20,2 %
Holtålen	700	581	-119	-17,0 %	Vikna	2 325	2 597	272	11,7 %
Midtre Gauldal	2 710	3 091	381	14,1 %	Nærøy	1 881	2 020	139	7,4 %
Melhus	4 538	4 991	453	10,0 %	Leka	263	267	4	1,5 %
Skaun	1 344	1 591	247	18,4 %	Inderøy	2 267	2 295	28	1,2 %
Klæbu	1 270	1 260	-10	-0,8 %	Indre Fosen	4 511	4 184	-327	-7,2 %
Malvik	2 807	3 339	532	19,0 %	Trøndelag	215 135	229 098	13 963	6,5 %

Sterk vekst på deler av kysten og i sentrale strøk rundt Trondheim

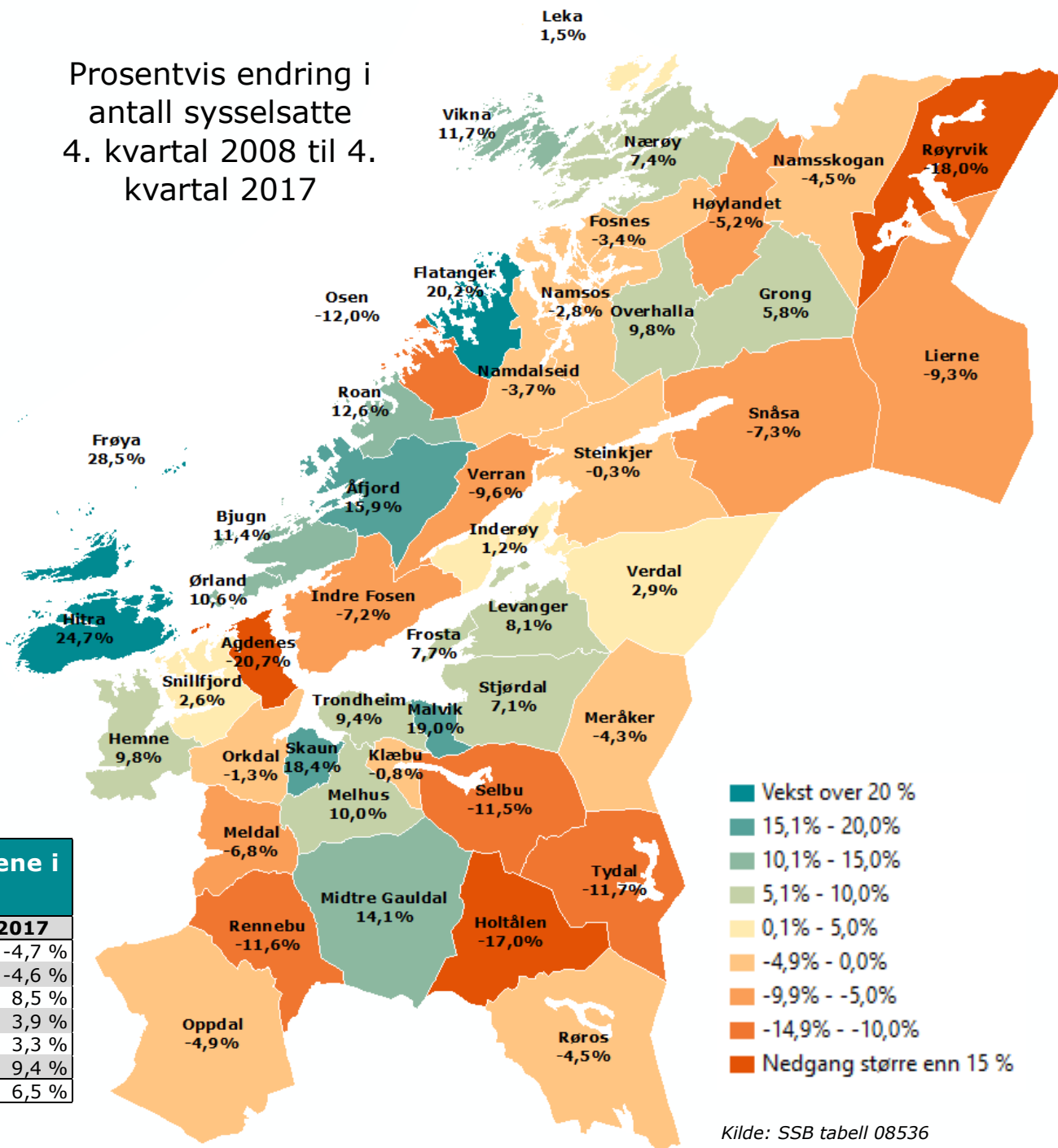
Selv om flere distriktskommunene utpreger seg med sterk sysselsetningsvekst, spesielt Hitra og Frøya, så er det store bildet en sentraliseringstrend i sysselsettingen. Trondheim med omlandskommuner vokser raskere enn snittet. Også bykommunene Stjørdal og Levanger har sterkere sysselsetningsvekst enn fylkessnittet. Det er spesielt innlandet som har en negativ sysselsetningsutvikling i perioden 2008 til 2017.

Som figuren på neste side også viser så er de kommunene som har hatt positiv sysselsetningsutvikling stort sett de samme som også hadde en voksende befolkning.

Det er også de minste kommunene etter befolkning som har den svakeste sysselsetningsutviklingen. Samlet sett har kommunene med mindre enn 2 500 innbyggere hatt en nedgang på 4,6 % i antall arbeidsplasser. I denne gruppen er det imidlertid noen unntak, slik som Flatanger som har hatt en vekst på 20,2 %.

Det er de mellomstore kommunene med mellom 2 500 og 5 000 innbyggere som har hatt den største prosentvise veksten i sysselsettingen når man ser bort fra Trondheim. Hitra og Frøya sto for 2/3 av sysselsetningsveksten blant disse kommunene.

Prosentvis endring i antall sysselsatte 4. kvartal 2008 til 4. kvartal 2017

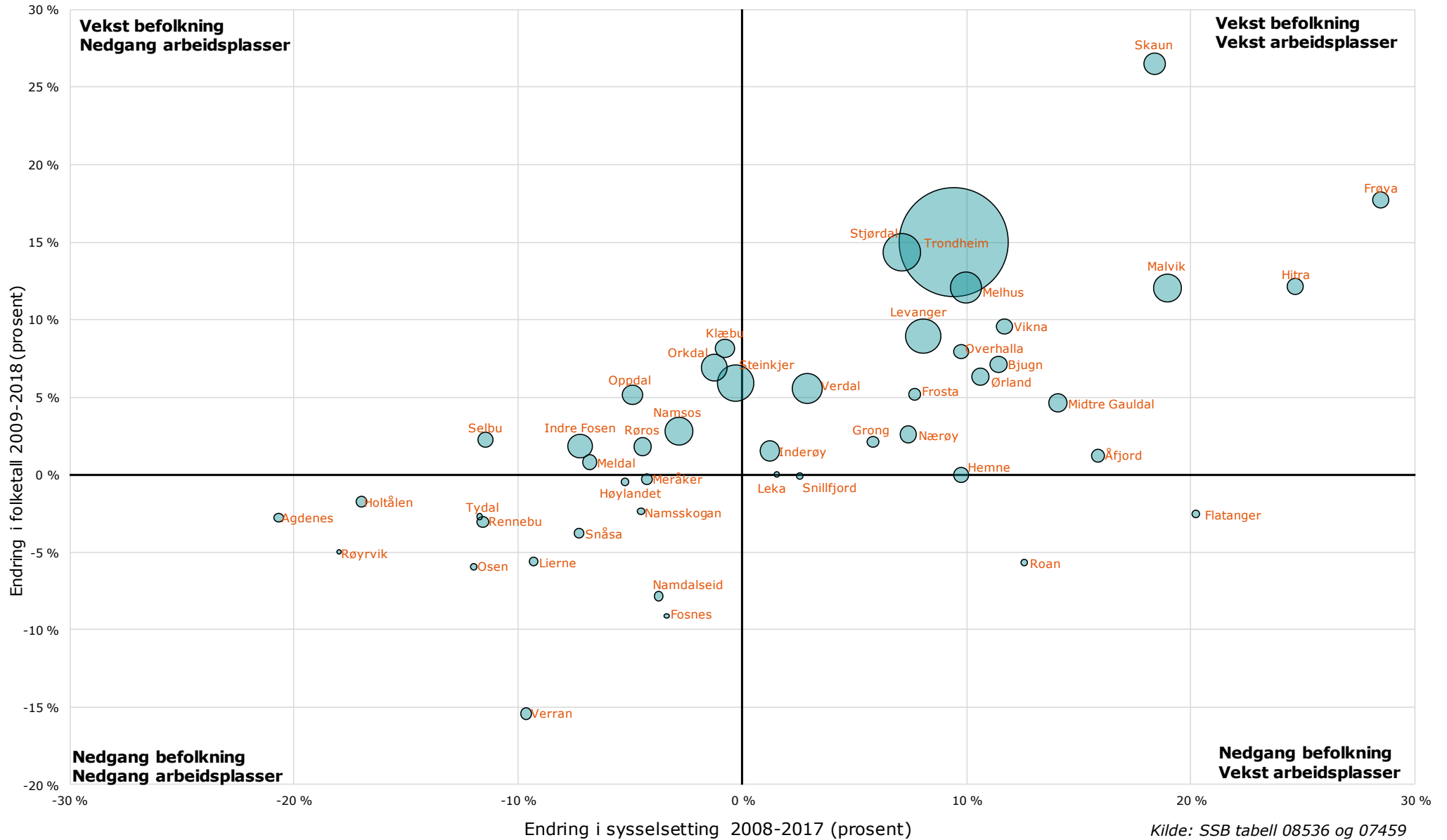
Sysselsetningsutvikling 2008-2017 i kommunene i Trøndelag etter antall innbyggere i 2018

	2008	2017	Endring 2008-2017	
Under 1 000	2 396	2 283	- 113	-4,7 %
1 000-2 500	7 220	6 890	- 330	-4,6 %
2 500-5 000	19 504	21 153	1 649	8,5 %
5 000-10 000	18 735	19 458	723	3,9 %
10 000-25 000	60 636	62 624	1 988	3,3 %
Trondheim	106 644	116 690	10 046	9,4 %
Sum	215 135	229 098	13 963	6,5 %

Kilde: SSB tabell 08536 og 07459

Kilde: SSB tabell 08536

Utvikling i befolkning og sysselsetting i kommunene i Trøndelag

Befolkningsutvikling og sysselsettingsutvikling henger tett sammen. Vekst i antall arbeidsplasser tiltrekker seg tilflyttere og reduserer utflytting. Og en voksende befolkning øker behovet for sysselsatte knyttet til blant annet skole, helse og varehandel.

Figuren over viser prosentvisvekst i befolkning og sysselsetting i kommunene i Trøndelag over en periode på 9 år. Størrelsen på boblene representerer antall innbyggere i kommunen i 2018.

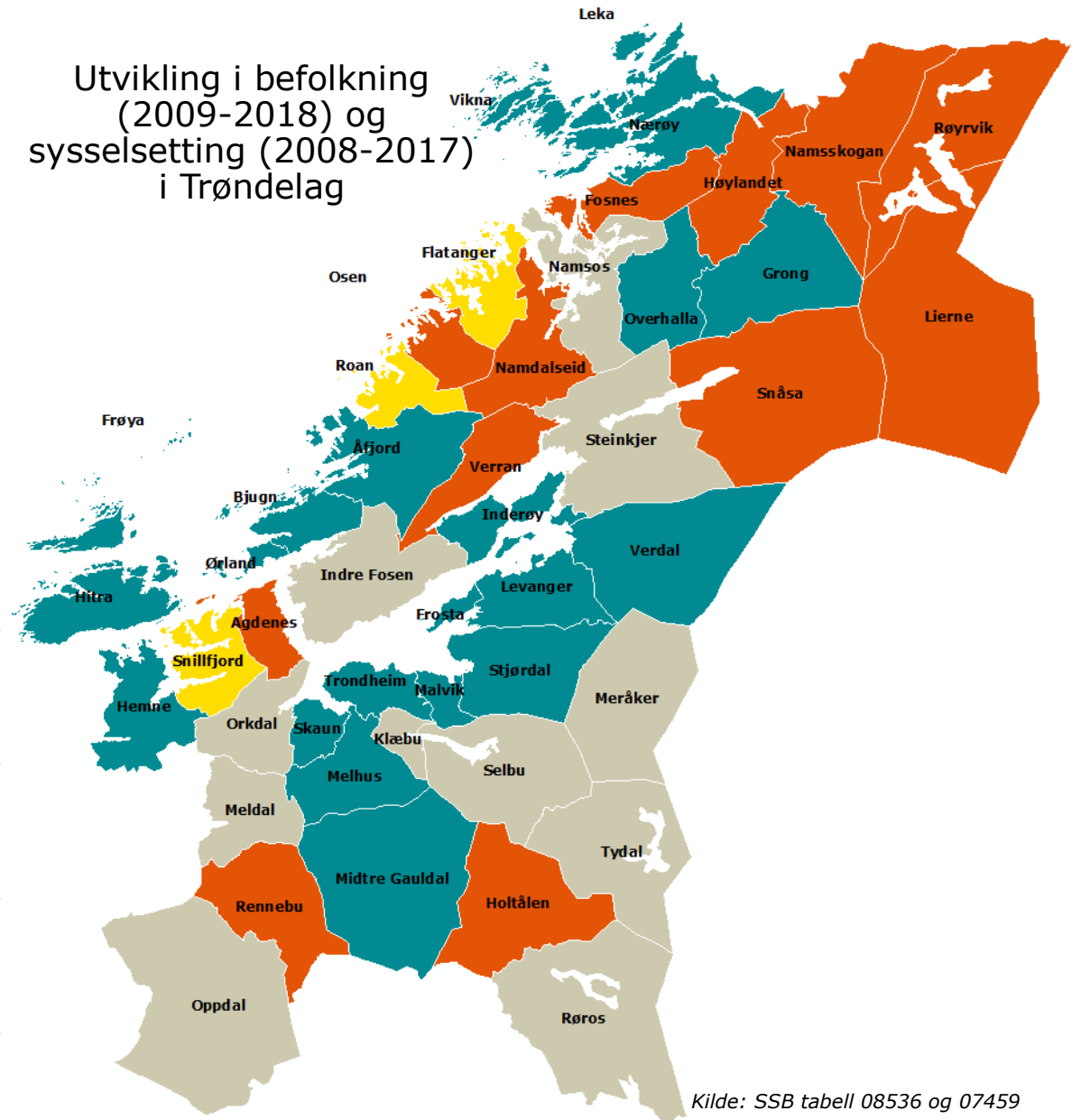
Kartet til høyre viser det samme som figuren på foregående side, men i stedet for å oppgi hvor stor endringen har vært i befolkning og sysselsetting viser kartet kun om kommunene har hatt negativ eller positiv endring på de to indikatorene. Geografisk ser man at de fleste kommunene i den sentrale vekstaksen i Trøndelag har hatt en positiv utvikling i både arbeidsplasser og folketall. I tillegg har store deler av Trøndelagskysten hatt en positiv utvikling i både folketall og arbeidsplasser.

Det er svært få kommuner som har vektst i arbeidsplasser, men ikke befolkning. Vi finner alle disse tre kommunene i Trøndelag hvor dette gjelder på kysten.

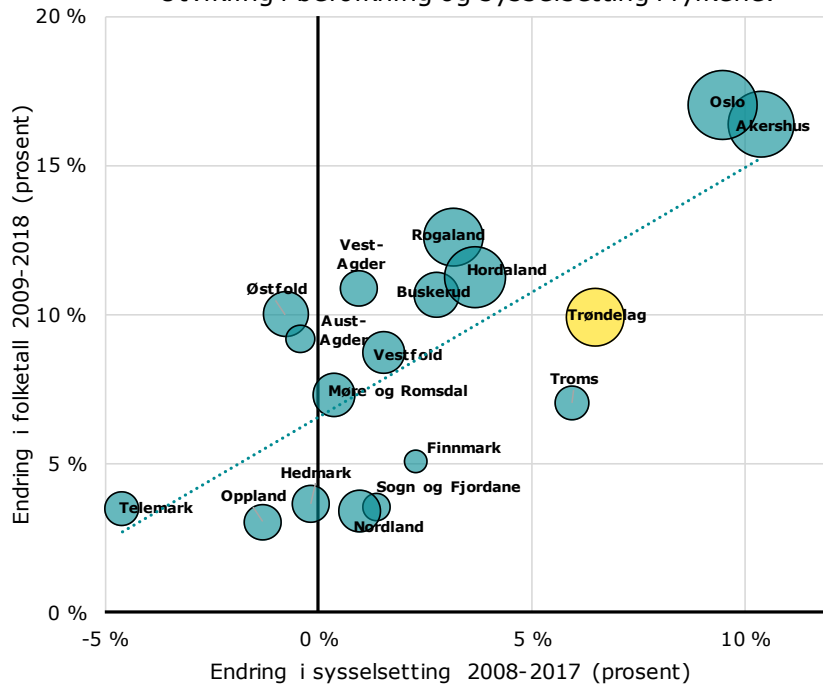
Det er spesielt i indre deler av Namdalen at vi finner mange kommuner som har nedgang i både folketall og arbeidsplasser.

Når man sammenligner Trøndelag med de andre fylkene er det kun Oslo og Akershus som har hatt en sterkere sysselsetningsutvikling, mens sju fylker har hatt en sterkere befolkningsutvikling enn Trøndelag.

Utvikling i befolkning (2009-2018) og sysselsetting (2008-2017) i Trøndelag

Utvikling i befolkning og sysselsetting i fylkene.

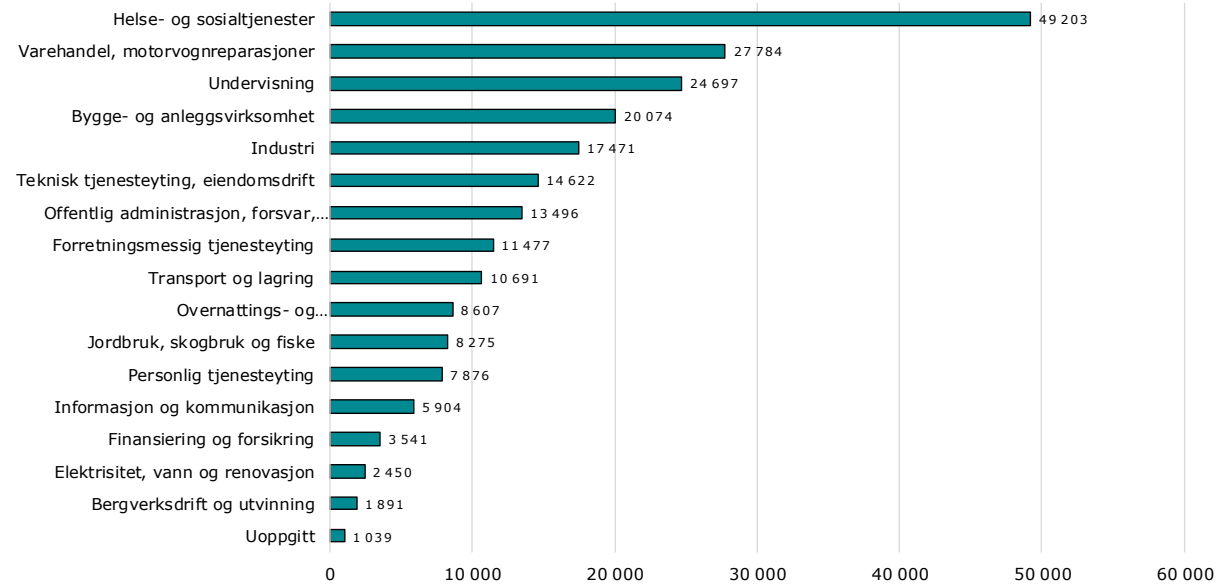
1 av 5 arbeider i helsesektoren

Helse, varehandel og undervisning er de største næringene i Trøndelag målt etter antall sysselsatte. Disse tre næringene står for 44,4 % av arbeidsplassene i Trøndelag. Helse og undervisning har også hatt den største økningen i antall arbeidsplasser i perioden 2008-2017, med en vekst på henholdsvis 6 642 og 3 242 arbeidsplasser. Varehandelen i Trøndelag har hatt en nedgang på 1 098 arbeidsplasser siden 2008.

Det er *bergverksdrift og utvinning*, som inkluderer olje og gass, som har hatt den største prosentvise veksten i sysselsetting med 27,9 %. *Jordbruk, skogbruk og fiske* har hatt den største nedgangen, -25,2 %. Her har imidlertid sysselsettingen innen *fiske, fangst og akvakultur* økt med 43,2 %, mens *jordbruk og skogbruk* har hatt nedgang på henholdsvis -37,2 % og -16,3 %.

Industrien har hatt en nedgang i sysselsettingen på 12,5 % eller 2 496 arbeidsplasser siden 2008, der det spesielt er *metallvareindustri og transportmiddelindustri* (som inkluderer bygging av skip og plattformer) som har stått for over halvparten av reduksjonen i arbeidsplasser i industrien i Trøndelag.

Sysselsatte i Trøndelag per 4. kvartal 2017 fordelt på 17 næringsgrupper

20 største enkelt næringene i Trøndelag etter sysselsatte

	Antall sysselsatte	Andel av sysselsatte
Undervisning	24 697	10,8 %
Helsetjenester	19 218	8,4 %
Detaljhandel, unntatt med motorvogner	17 275	7,5 %
Omsorg uten botilbud, barnehager mv.	16 872	7,4 %
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	13 482	5,9 %
Pleie og omsorg i institusjon	13 110	5,7 %
Spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet	11 531	5,0 %
Oppføring av bygninger	6 674	2,9 %
Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	6 239	2,7 %
Serveringsvirksomhet	6 054	2,6 %
Landtransport og rørtransport	5 977	2,6 %
Næringsmiddelindustri	5 827	2,5 %
Jordbruk og tilhørende tjenester, jakt	5 598	2,4 %
Arkitekter og tekniske konsulenter	4 384	1,9 %
Handel med og reparasjon av motorvogner	4 267	1,9 %
Tjenester tilknyttet eiendomsdrift	4 151	1,8 %
Arbeidskrafttjenester	4 013	1,8 %
Forskning og utviklingsarbeid	2 860	1,2 %
Finansieringsvirksomhet	2 747	1,2 %
IT-tjenester	2 744	1,2 %

Sysselsatte i Trøndelag fordelt på 17 næringsgrupper per 4. kvartal 2008 og 2017

	2008	2017	Endring 2008-2017	Andel av total	
Jordbruk, skogbruk og fiske	11 056	8 275	-2 781	-25,2 %	3,6 %
Bergverksdrift og utvinning	1 479	1 891	412	27,9 %	0,8 %
Industri	19 967	17 471	-2 496	-12,5 %	7,6 %
Elektrisitet, vann og renovasjon	2 443	2 450	7	0,3 %	1,1 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	17 067	20 074	3 007	17,6 %	8,8 %
Varehandel, motorvognreparasjoner	28 882	27 784	-1 098	-3,8 %	12,1 %
Transport og lagring	10 906	10 691	-215	-2,0 %	4,7 %
Overnattings- og serveringsvirksomhet	7 208	8 607	1 399	19,4 %	3,8 %
Informasjon og kommunikasjon	5 551	5 904	353	6,4 %	2,6 %
Finansiering og forsikring	3 727	3 541	-186	-5,0 %	1,5 %
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	13 465	14 622	1 157	8,6 %	6,4 %
Forretningsmessig tjenesteyting	10 849	11 477	628	5,8 %	5,0 %
Offentlig administrasjon, forsvar, osv	11 284	13 496	2 212	19,6 %	5,9 %
Undervisning	21 454	24 697	3 243	15,1 %	10,8 %
Helse- og sosialtjenester	42 561	49 203	6 642	15,6 %	21,5 %
Personlig tjenesteyting	6 456	7 876	1 420	22,0 %	3,4 %
Uoppgitt	780	1 039	259	33,2 %	0,5 %
Total	215 135	229 098	13 963	6,5 %	100,0 %

Sysselsatte per 4. kvartal 2017 fordelt på 17 næringsgrupper

	Jordbruk, skogbruk og fiske	Bergverksdrift og utvinning	Industri	Elektrisitet, vann og renovasjon	Bygge og anleggsvirksomhet	Varehandel, motorvog og reparasjoner	Transport og lagring	Overnattings- og serveringsvirksomhet	Informasjon og kommunikasjon	Finansiering og forsikring	Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	Forretningsmessig tjenesteyting	Offentlig administrasjon osv.	Undervisning	Helse- og sosialtjenester	Personlig tjenesteyting	Uoppgitt	Total
Trondheim	369	944	5 381	924	8 822	14 957	4 566	5 287	4 969	2 667	10 861	7 504	6 621	14 505	22 893	5 044	376	116 690
Steinkjer	521	15	610	346	929	1 620	336	347	191	114	459	332	1 228	1 000	1 788	280	42	10 158
Namsos	156	0	365	53	564	1 102	349	187	52	35	322	277	309	619	2 280	171	27	6 868
Hemne	275	0	344	26	165	198	133	30	32	35	52	41	95	165	341	32	15	1 979
Snillfjord	147	0	42	0	35	9	21	6	0	0	3	0	25	29	77	3	3	400
Hitra	236	6	504	29	289	194	94	80	16	3	103	210	70	187	388	65	12	2 486
Frøya	438	0	765	13	137	220	279	61	3	6	74	45	122	169	425	39	6	2 802
Ørland	135	0	256	7	308	338	98	128	17	28	95	103	575	92	424	70	11	2 685
Agdenes	94	0	44	0	33	35	29	9	0	0	17	12	41	39	166	48	12	579
Bjugn	167	0	223	39	261	148	64	16	3	31	25	26	210	177	411	31	21	1 853
Åfjord	261	0	38	23	481	183	57	54	3	18	55	41	69	135	325	31	15	1 789
Roan	112	0	58	6	48	33	21	6	0	0	9	3	22	28	102	6	3	457
Osen	74	0	14	0	22	39	21	6	0	0	6	28	31	47	92	6	3	389
Oppdal	259	57	252	41	441	474	108	224	29	30	148	62	104	248	602	106	28	3 213
Rennebu	182	3	55	51	142	79	23	20	0	10	26	19	65	67	241	29	13	1 025
Meldal	125	6	190	31	111	147	43	17	0	29	32	13	58	173	375	61	13	1 424
Orkdal	137	3	789	142	514	882	375	188	34	46	207	185	238	393	1 543	140	36	5 852
Røros	146	0	566	44	312	442	179	243	41	45	112	62	166	190	628	110	17	3 303
Holtålen	45	0	45	0	70	51	22	18	0	18	9	12	45	51	173	19	3	581
Midtre Gauldal	251	0	627	28	401	342	223	49	10	26	87	68	120	236	545	59	19	3 091
Melhus	230	3	268	68	656	607	284	73	20	67	220	176	238	643	1 278	128	32	4 991
Skaun	74	0	71	0	204	103	51	19	11	10	27	52	96	235	579	36	23	1 591
Klæbu	25	0	70	9	146	72	70	9	6	25	24	62	69	151	474	32	16	1 260
Malvik	49	0	413	3	239	309	106	69	20	3	84	289	188	422	1 025	94	26	3 339
Selbu	160	0	320	28	125	144	39	31	16	23	25	33	92	172	325	31	9	1 573
Tydal	35	0	15	24	20	27	10	15	3	0	9	43	36	29	82	6	0	354
Meråker	54	0	185	12	51	48	30	43	0	0	15	33	40	136	289	21	9	966
Stjørdal	271	704	541	192	934	1 417	1 199	555	113	82	335	639	648	1 014	1 888	237	52	10 821
Frosta	175	0	22	3	105	104	64	14	6	0	37	34	55	64	217	31	9	940
Levanger	489	0	853	63	609	1 093	388	266	36	52	299	168	491	982	3 780	257	40	9 866
Verdal	284	96	1 282	43	1 114	831	107	175	69	20	259	97	232	628	1 041	242	25	6 545
Verran	76	0	115	12	106	44	53	13	0	3	26	268	37	58	249	14	3	1 077
Namdalseid	124	0	48	0	32	34	96	3	0	0	21	0	52	35	157	6	9	617
Snåsa	142	0	54	9	56	50	26	43	4	3	37	12	84	84	226	41	6	877
Lierne	86	23	64	7	62	35	29	17	0	0	26	10	54	51	134	9	6	613
Røyrvik	19	0	3	3	9	7	6	3	13	0	6	15	40	13	41	3	6	187
Namsskogan	31	0	3	12	85	26	23	17	0	0	9	19	23	34	95	24	0	401
Gronn	73	6	12	35	111	168	39	39	0	34	32	40	62	172	328	20	9	1 180
Høylandet	83	0	18	0	27	76	27	3	0	0	20	0	42	41	170	13	4	524
Overhalla	241	0	315	35	233	117	96	8	0	3	52	28	43	102	307	19	9	1 608
Fosnes	57	0	29	0	8	10	6	3	0	0	3	6	69	21	13	0	3	228
Flatanger	136	0	23	0	33	31	83	12	3	0	40	18	28	36	95	9	6	553
Vikna	380	9	363	0	136	254	186	72	141	15	45	161	80	199	474	75	7	2 597
Nærøy	248	7	140	44	170	191	220	35	19	6	73	114	131	180	392	36	14	2 020
Leka	81	0	0	0	13	9	37	6	3	0	14	9	22	16	51	3	3	267
Inderøy	206	9	297	0	301	116	78	45	6	3	70	53	108	254	683	51	15	2 295
Indre Fosen	316	0	779	45	404	368	297	43	15	51	112	55	222	375	991	88	23	4 184

Kilde: SSB tabell 08536

I sysselsettingsstatistikken er næringer er gruppert og kodet etter Standard for næringsgruppering (**SN2007**) også kalt for **NACE**. Dette er et internasjonalt system som gjør at det er mulig å sammenligne næringer på tvers av land. Næringene er kodet og gruppert på 5 nivåer, der det mest detaljerte nivået består av 817 ulike næringer. Det mest vanlige å bruke er en inndeling med i næringer

gruppert på 17 næringsgrupper eller NACE på 1.siffer nivå som vil si 88 næringer.

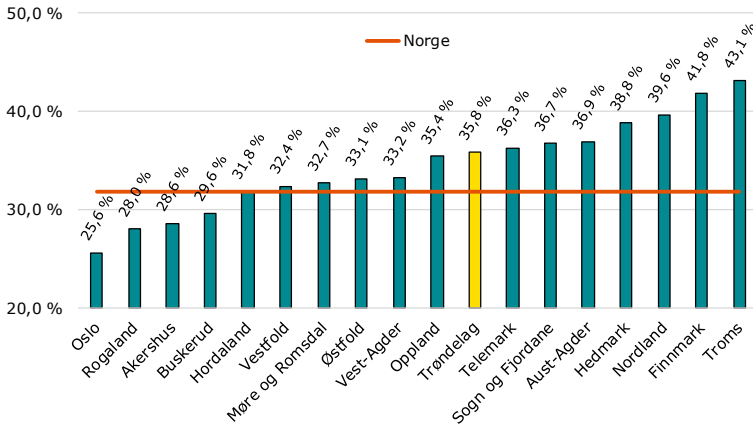
Når man bruker gruppering på 17 næringsgrupper så finner man blant annet gruppen «**Bergverk og utvinning**» der **olje og gass** en del av utvinning.

35,8 % av sysselsatte i Trøndelag jobber i offentlig sektor

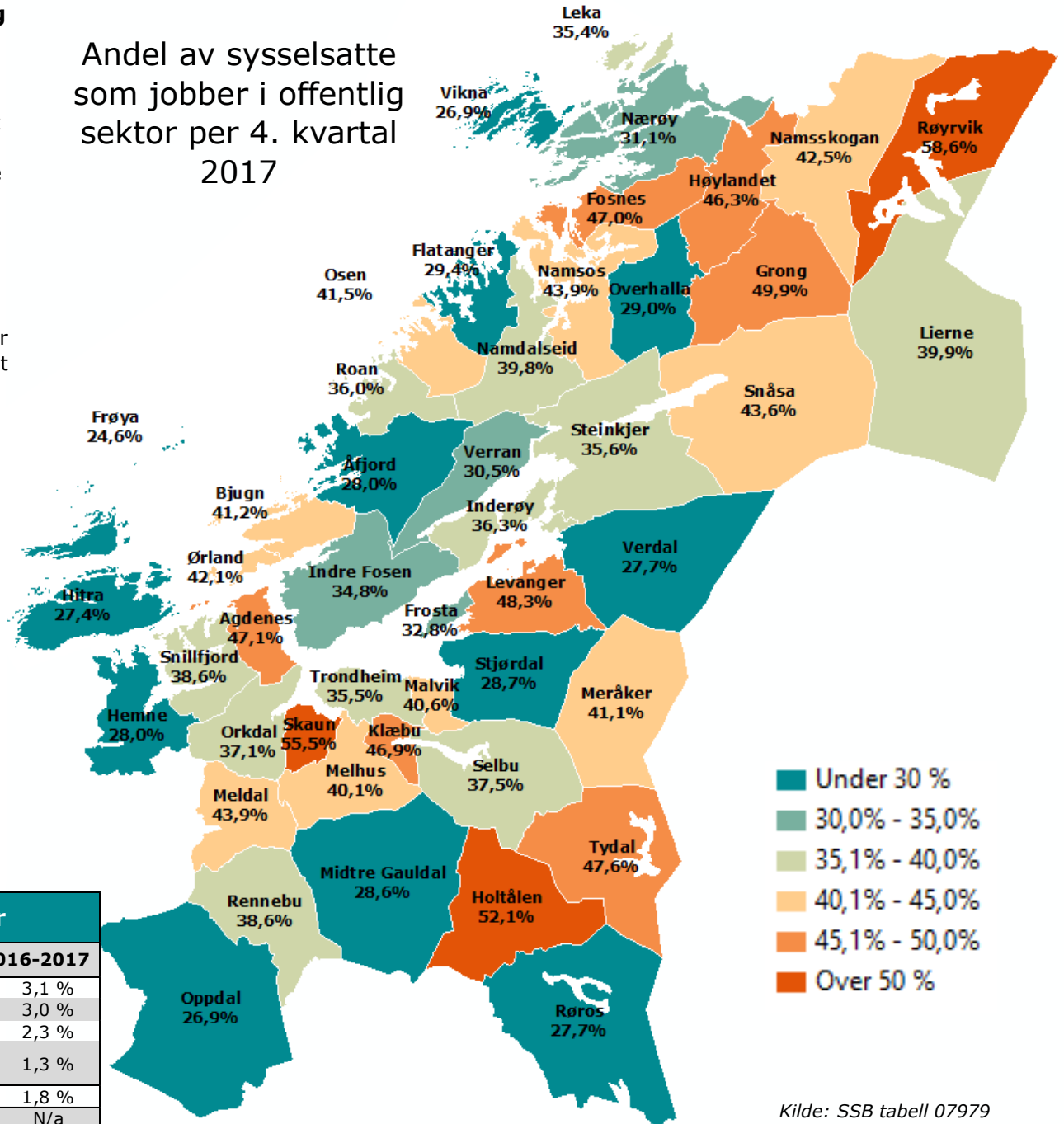
Offentlig sektor er en betydelig arbeidsgiver i Trøndelag og det er helse og utdanning som står for de fleste offentlige arbeidsplassene, henholdsvis 48,3 % og 27,3 % i Trøndelag. Med sine 35,8 % per 4. kvartal 2017 har Trøndelag en litt høyere andel sysselsatte i offentlig sektor enn snittet for landet (31,8 %). Oslo er fylket med lavest andel sysselsatte i offentlig sektor (25,6 %).

I tre kommuner jobber mer enn halvparten av de sysselsatte i det offentlige. Røyrvik har størst andel offentlige arbeidsplasser med 58,6 %, etterfulgt av Skaun med 55,5 %. Frøya har lavest andel offentlige arbeidsplasser med kun 24,6 %.

Andel av sysselsatte som jobber i offentlig sektor per fylke. 4. kvartal 2017

Andel av sysselsatte som jobber i offentlig sektor per 4. kvartal 2017

Sysselsatte i Trøndelag fordelt på sektor					
	2015	2016	2017	Endring 2016-2017	
Statlig	31 059	31 260	32 225	965	3,1 %
Fylkeskommunal	4 779	4 732	4 873	141	3,0 %
Kommunal	43 320	43 873	44 891	1 018	2,3 %
Privat sektor og offentlige foretak	144 350	145 238	147 108	1 870	1,3 %
Alle sektorer	223 508	225 103	229 098	3 995	1,8 %
Andel offentlig	35,4 %	35,5 %	35,8 %	N/A	N/a

Kilde: SSB tabell 07979

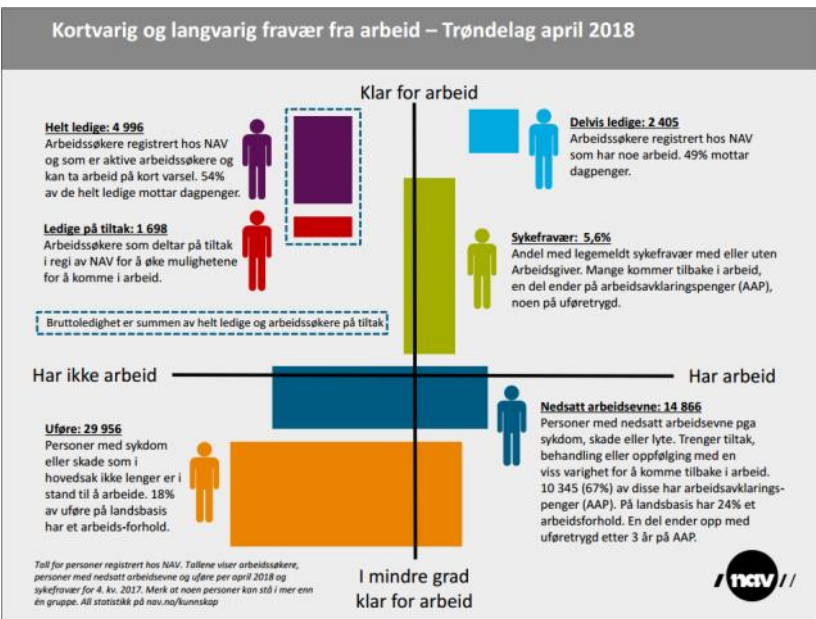
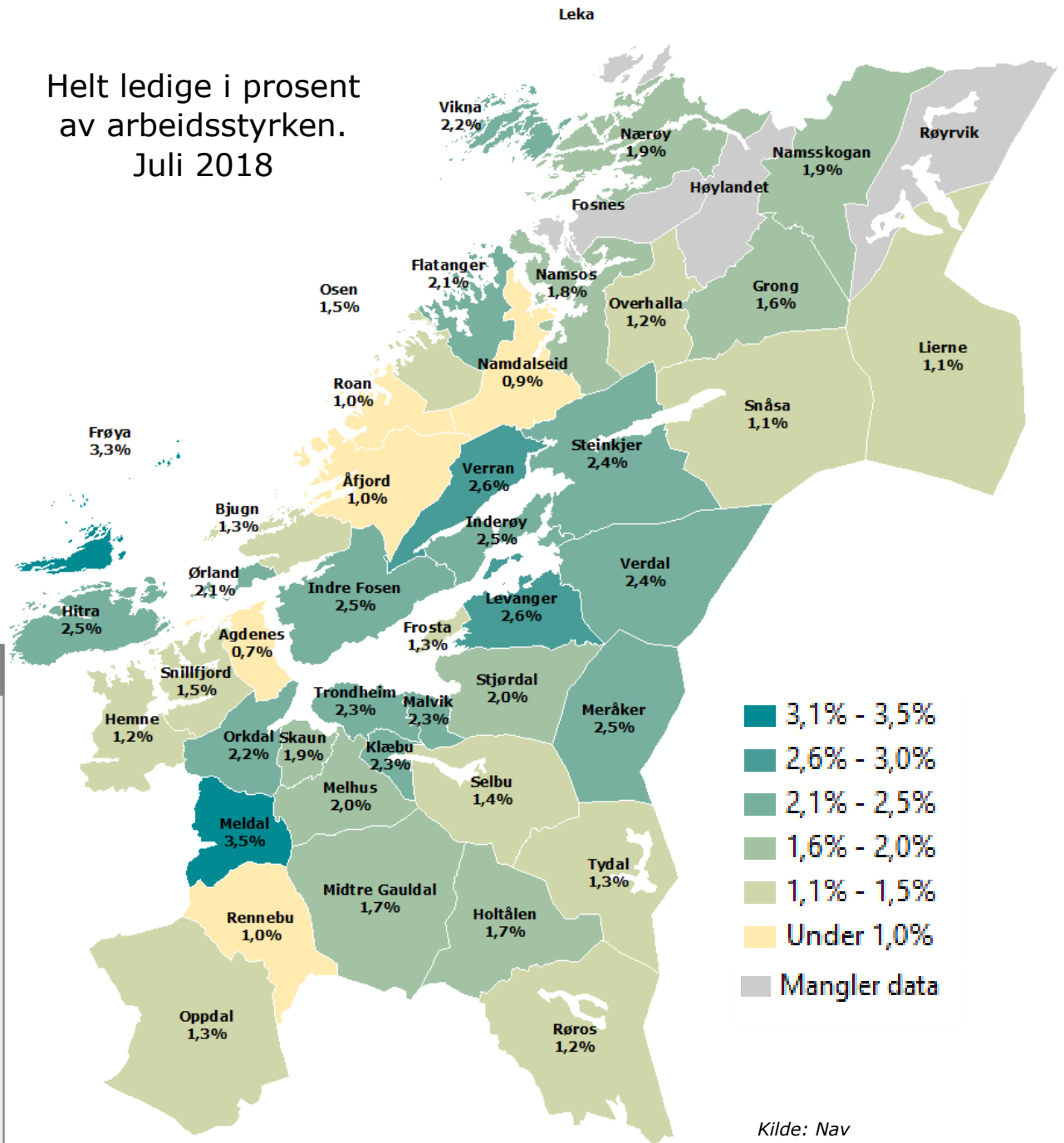
Arbeidsledighet

Arbeidsledigheten i Trøndelag var på 2,2 % i juli 2018

Arbeidsledigheten i Trøndelag ligger litt lavere enn snittet for landet (2,5 %). Ingen av kommunene i Trøndelag har en spesielt høy arbeidsledighet. Meldal har med 3,5 % den høyest registrerte arbeidsledigheten i Trøndelag per juli 2018. I fem kommuner i Trøndelag lå arbeidsledigheten på 1 % eller mindre. Dette er imidlertid et øyeblikksbilde og arbeidsledigheten vil variere gjennom året. Sesongeffekter kan dessuten påvirke kommunene ulikt. Den registrerte arbeidsledigheten viser heller ikke hele bildet, og det kan derfor være nyttig å også ta i betraktning sysselsettingsgraden og andel uføretrygdede.

En høy arbeidsledighet er ikke noe godt tegn for en kommune, men ekstremt lav arbeidsledighet (under 1 %) trenger heller ikke å være utelukkende positivt da det kan signalisere en stagnasjon i arbeidslivet.

Figuren nedenfor viser tall på kortvarig og langvarig fravær fra arbeid og gir en forklaring på hvordan de ulike gruppene er satt sammen.

Kilde: Nav

Trøndelag har en større andel av befolkningen i arbeid enn snittet for landet

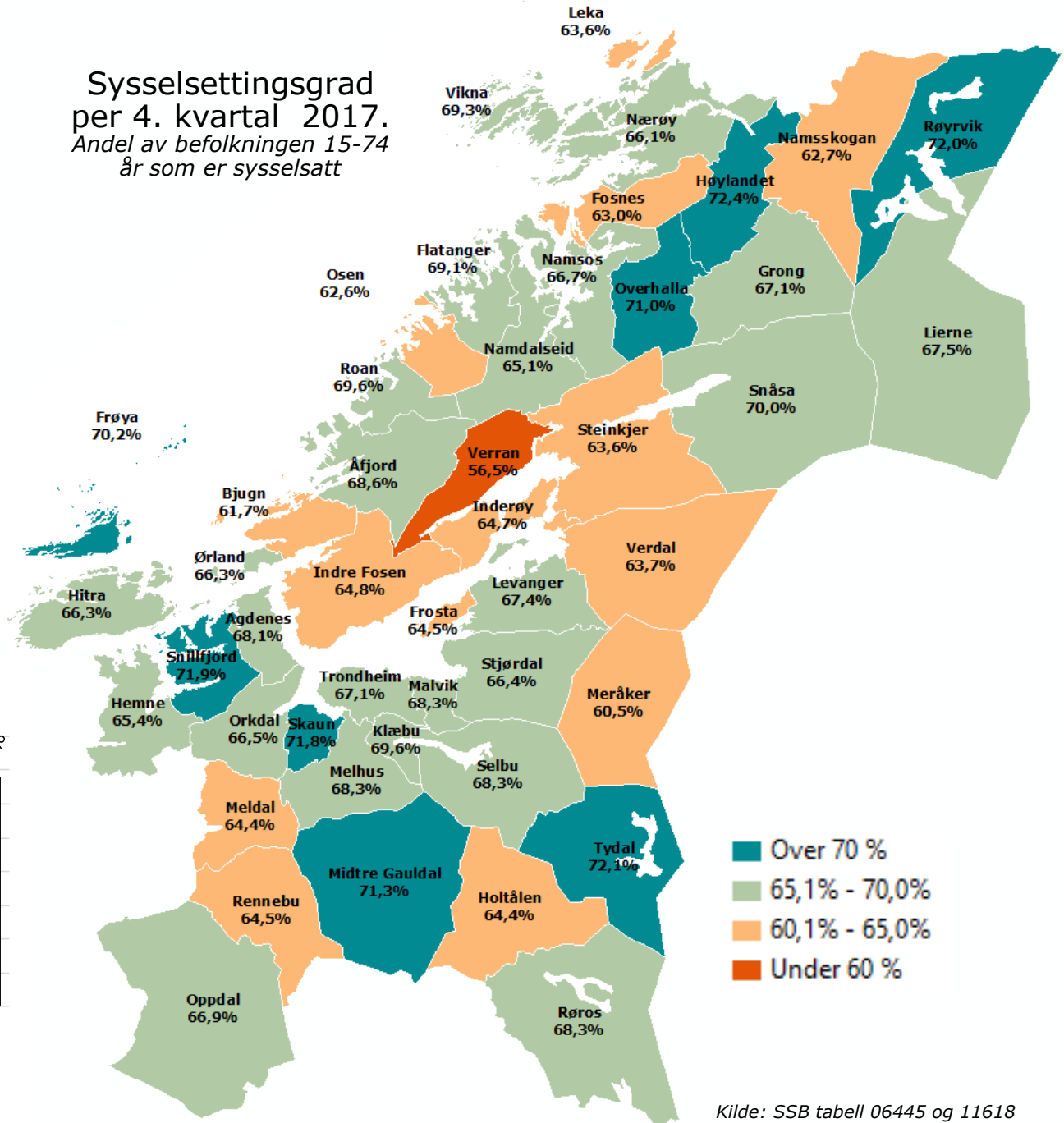
66,8 % av befolkningen i Trøndelag mellom 15 og 74 år er sysselsatt per 4. kvartal 2017. Landsnittet var 66,0 %. Høylandet (72,4 %) og Tydal (72,1 %) har den høyeste sysselsetningsgraden i Trøndelag.

Verran, med en sysselsetningsgrad på 56,5 %, skiller seg ut som den eneste kommunen i Trøndelag med sysselsetningsgrad under 60 %.

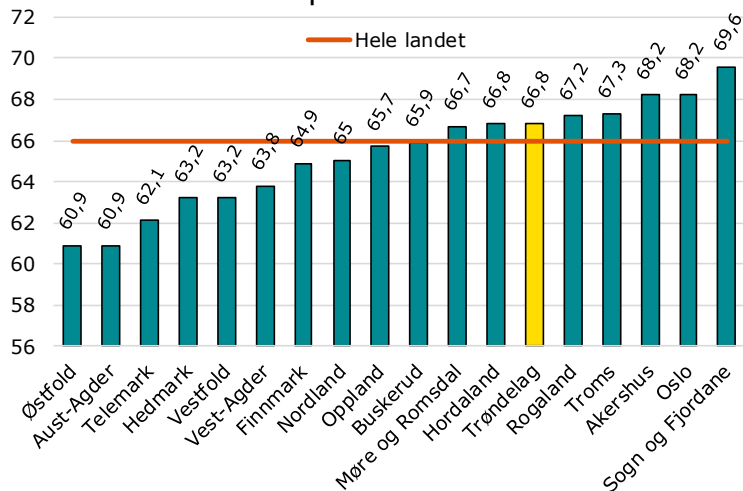
Av bykommunene i Trøndelag er det kun Steinkjer (63,6 %) og Verdal (63,7 %) som har sysselsetningsgrad under landsnittet.

Sysselsetningsgraden kan til en viss grad påvirkes av alderssammensetningen i befolkningen. Hvis kommunen har en relativ stor andel av befolkningen i aldersgruppene 15 til 25 år eller 67 til 74 år så vil det resultere i en lavere sysselsetningsgrad.

Sysselsetningsgrad per 4. kvartal 2017. Andel av befolkningen 15-74 år som er sysselsatt

Sysselsatte i prosent av befolkningen 15-74 år per 4. kvartal 2017

Kilde: SSB tabell 06445 og 11618

Foretak i Trøndelag

92 % av foretakene i Trøndelag har mindre enn 10 ansatte

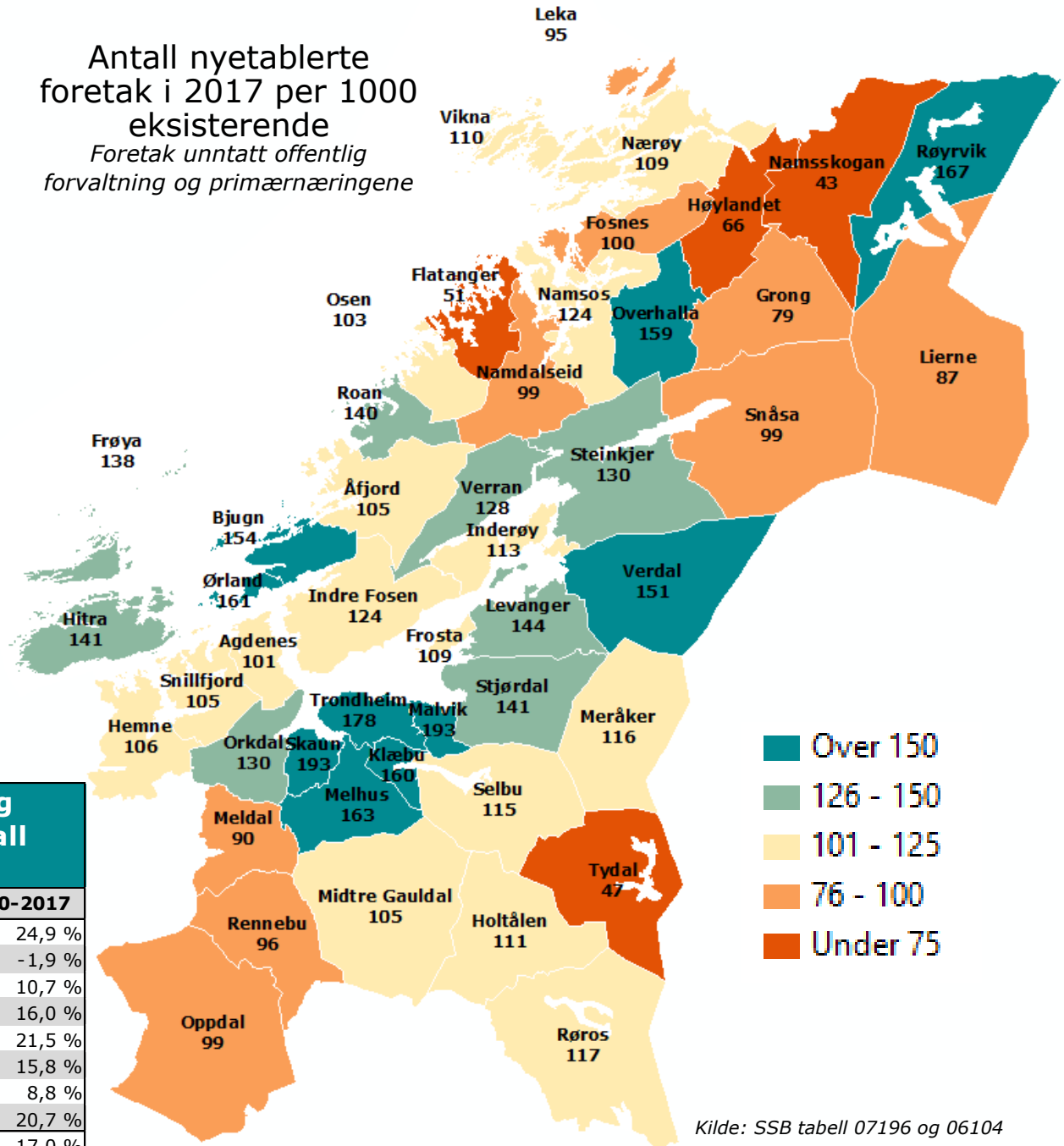
Det er 31 464 registeret foretak unntatt offentlig forvaltning og primærnæringene i Trøndelag ved årsslutt 2017. Dette er en økning på 17 % siden 2010.

De fleste foretakene i Trøndelag er enkeltpersonforetak med ingen ansatte. Totalt er det registrert 20 611 foretak uten ansatte, noe som utgjør 65,5 % av alle foretakene i Trøndelag. Siden 2010 har antall enkeltpersonforetak økt med 4 110 eller 24,9 %.

Det er 35 foretak i Trøndelag unntatt offentlig forvaltning med mer enn 250 ansatte, seks flere enn i 2010. Foretak med 1-4 ansatte er den eneste størrelseskategorien som har hatt en nedgang i perioden 2010 til 2017.

I 2017 var det Skaun, Malvik og Trondheim som hadde flest nyetablerte foretak per 1 000 eksisterende. I Skaun og Malvik ble det etablert 193 nye foretak per 1 000 eksisterende i 2017.

Antall nyetablerte foretak i 2017 per 1000 eksisterende
Foretak unntatt offentlig forvaltning og primærnæringene

Foretak unntatt offentlig forvaltning og primærnæringene i Trøndelag etter antall ansatte					
	2010	2016	2017	Endring 2010-2017	
Ingen ansatte	16 501	20 551	20 611	4 110	24,9 %
1-4 ansatte	6 215	5 892	6 096	- 119	-1,9 %
5-9 ansatte	2 036	2 195	2 254	218	10,7 %
10-19 ansatte	1 214	1 416	1 408	194	16,0 %
20-49 ansatte	646	826	785	139	21,5 %
50-99 ansatte	152	182	176	24	15,8 %
100 - 249 ansatte	91	102	99	8	8,8 %
250 ansatte og over	29	35	35	6	20,7 %
Alle	26 884	31 199	31 464	4 580	17,0 %

Kilde: SSB tabell 07196 og 06104

Verdiskaping

Verdiskapingen i Trøndelag var i 2016 på 193,2 milliarder kr

Verdiskapingen i Trøndelag målt som bruttoprodukt har økt raskere enn snittet for landet. I løpende priser har bruttoproduktet i Trøndelag økt med 51,5 % eller 65,6 milliarder i perioden 2008 til 2016, mens snittet for fastlands-Norge er en økning på 40,1 %. Målt som volumendring har bruttoproduktet i Trøndelag økt med 19,7 % i samme periode.

Det er kun Oslo (20,7 %) som har hatt en sterkere volumendring i bruttoproduktet. Trøndelag har i etterkant av finanskrisen hatt en relativ jevn vekst i bruttoprodukt og har ikke på samme måte om f.eks. Rogaland hatt store svingninger som følge av utviklingen i oljenæringen.

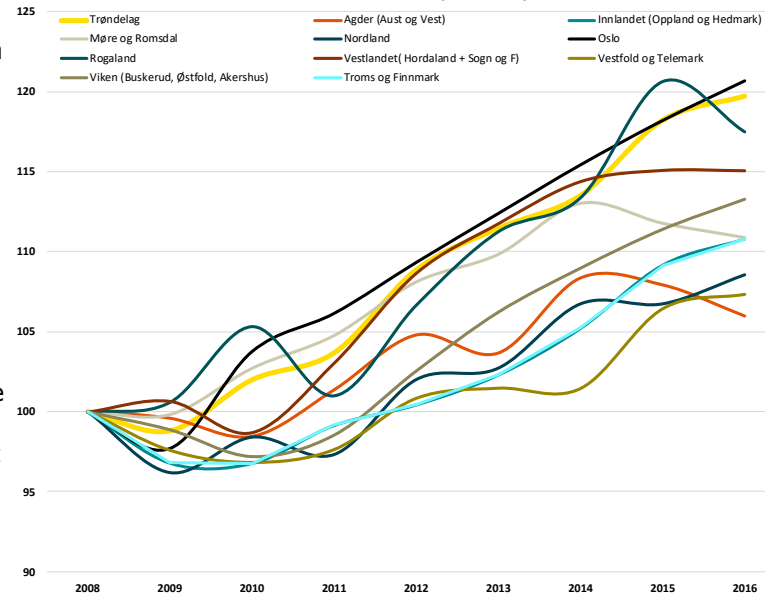
Verdiskaping per sysselsatt i Trøndelag var i 2016 på 832 000 kr. Dette er under landsnittet som er på 874 000. Landsnittet blir sterkt trukket opp av Oslo, der hovedkontoreffekter påvirker bruttoproduktet.

Bruttoproduktet er et mål på verdiskapingen eller produktiviteten i et geografisk område. Bruttoproduktet beskriver **avkastningen på arbeid og kapital**. Det vil si **lønnen** som arbeideren mottar og avkastningen som kapitaleieren mottar (**overskuddet** til bedriftene som tilfaller egenkapitaleiere og **rentene** som bedriftene betaler til långivere).

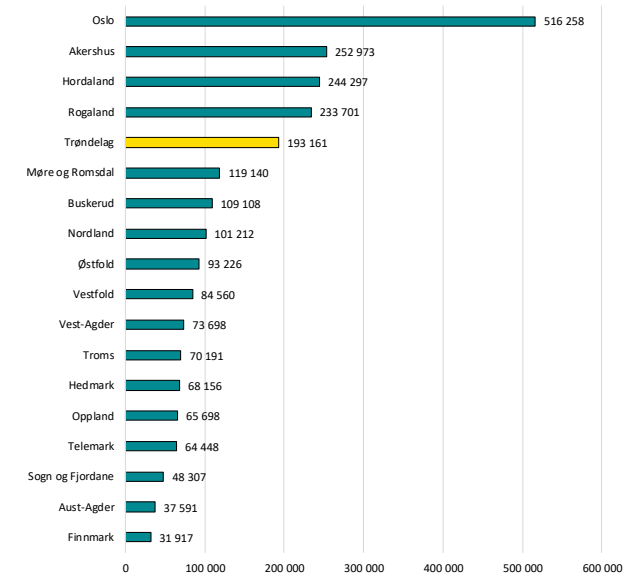
Bruttoproduktet kan presenteres i **løpende priser** (nominell verdi) eller som **volumendring** (inflasjonsjustert). I linjediagrammet med økonomisk vekst i regionene presenteres tallene som **volumendring** i de andre tabellene og figurene brukes **løpende priser**.

Målt i **basisverdi**, betyr at verdien av produksjonssubsidier er tatt med.

Økonomisk vekst i regionene i Norge
Volum endring i bruttoprodukt i basisverdi.
2008-2016. Indekseret (2008=100)

Verdiskaping i fylkene
Bruttoprodukt i basisverdi i 2016 per fylke
Mill kr. (løpende priser)

Bruttoprodukt i basisverdi. Løpende priser (mill. kr)										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Endring 2008-2016
Østfold	71 782	71 195	71 539	75 100	79 478	81 574	85 903	89 731	93 226	21 444 29,9 %
Akershus	182 707	187 866	187 535	193 773	210 026	224 911	236 740	243 276	252 973	70 266 38,5 %
Oslo	348 713	348 949	382 450	403 441	435 865	459 746	482 325	499 452	516 258	167 545 48,0 %
Hedmark	49 369	49 969	51 027	53 818	56 033	59 012	62 298	65 918	68 156	18 787 38,1 %
Oppland	49 172	48 103	50 196	52 514	54 538	56 403	59 723	63 290	65 698	16 526 33,6 %
Buskerud	77 960	78 603	82 310	85 445	90 816	95 343	99 462	105 232	109 108	31 148 40,0 %
Vestfold	64 661	64 741	65 349	67 481	72 715	74 710	76 532	82 402	84 560	19 899 30,8 %
Telemark	51 216	48 861	51 463	51 732	53 296	55 822	57 786	62 440	64 448	13 232 25,8 %
Aust-Agder	30 307	30 508	30 165	30 814	33 061	33 894	35 479	37 345	37 591	7 284 24,0 %
Vest-Agder	58 291	60 281	62 577	65 636	68 242	68 817	74 217	73 986	73 698	15 407 26,4 %
Rogaland	175 927	177 350	194 483	194 308	210 263	226 463	235 560	246 997	233 701	57 774 32,8 %
Hordaland	177 188	180 768	184 556	196 092	212 429	227 156	237 577	242 835	244 297	67 109 37,9 %
Sogn og Fjordane	33 611	34 457	36 881	38 259	38 732	40 765	42 918	44 537	48 307	14 696 43,7 %
Møre og Romsdal	86 468	88 120	93 714	97 807	102 805	109 210	115 398	116 671	119 140	32 672 37,8 %
Trøndelag	127 496	129 948	139 342	144 817	156 374	165 852	173 403	183 809	193 161	65 665 51,5 %
Nordland	69 807	69 336	75 325	75 263	78 815	83 845	89 667	92 244	101 212	31 405 45,0 %
Troms	44 013	47 608	50 024	52 616	54 979	59 779	62 808	64 854	70 191	26 178 59,5 %
Finnmark	19 429	20 821	22 882	24 131	24 993	26 080	27 910	29 438	31 917	12 488 64,3 %
Fastlands-Norge	1 718 117	1 737 484	1 831 818	1 903 047	2 033 460	2 149 382	2 255 706	2 344 457	2 407 642	689 525 40,1 %

Dobling av verdiskapingen i fiske fangst og akvakultur

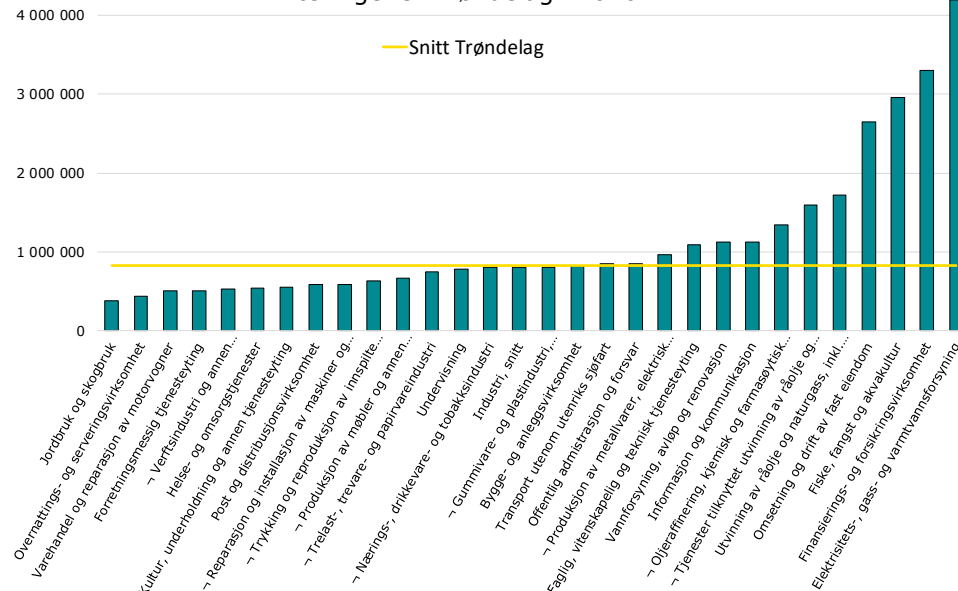
Akvakulturnæringen har vært en stor driver for verdiskapingen i Trøndelag de siste årene. Fra 2015 til 2016 har verdiskapingen i fiske fangst og akvakultur i Trøndelag målt i løpende priser økt med 3,1 milliarder kr og var i 2016 på 6,2 milliarder kr. Utviklingen er hovedsakelig prisdrevet da næringen hadde en negativ volumendring. I tillegg så bidrar foredlingsvirksomheten tilknyttet akvakulturnæringen til mye av verdiskapingen innen næringsmiddelindustrien.

Nærings-, drikkevare og tobakksindustrien i Trøndelag hadde i 2016 et brutto-produkt på 5,2 milliarder. Dette er en tredjedel av verdiskapingen i industrien i Trøndelag (15,9 milliarder kr). I tillegg til industrien er næringene i privat sektor med høyest verdiskaping i Trøndelag bygge- og anleggsvirksomhet (15,2 milliarder kr), varehandel (14,8 milliarder kr) og faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting (12,2 milliarder kr).

Per sysselsatt er det elektrisitetsforsyning m.m. (4,2 millioner kr), finans og forsikring (3,3 millioner kr) og fiske fangst og akvakultur (3,0 millioner kr) som er de mest produktive næringene i Trøndelag.

73,8 % av verdiskapingen i Trøndelag i 2016 kom fra de tjenesteytende næringene. Industri, utvinning, vann og elektrisitetsforsyning sto for 13,3 % av verdiskapingen, byggenæringen sto for 7,9 %, mens primærnæringene sto for 4,9 % av verdiskapingen i Trøndelag.

Verdiskaping per sysselsatt i de ulike næringene i Trøndelag i 2016

Verdiskaping i Trøndelag 2015-2016. Bruttoprodukt i basisverdi. Løpende priser (mill. kr)				
	2015	2016	Endring 2015-2016	
Total for næringer	183 809	193 161	9 352	5,1 %
Jordbruk og skogbruk	3 079	3 171	92	3,0 %
Fiske, fangst og akvakultur	3 106	6 201	3 095	99,6 %
Bergverksdrift	:	:	:	:
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	3 604	2 576	-1 028	-28,5 %
- Utvinning av råolje og naturgass	2 212	1 778	-434	-19,6 %
- Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	1 392	798	-594	-42,7 %
Industri	15 479	15 869	390	2,5 %
- Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	4 814	5 231	417	8,7 %
- Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	:	:	:	:
- Trelast-, trevare- og papirvareindustri	1 542	1 717	175	11,3 %
- Trykking og reproduksjon av innspilte optak	220	191	-29	-13,2 %
- Oljeraffinerer, kjemisk og farmasøytisk industri	791	808	17	2,1 %
- Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	1 216	1 215	-1	-0,1 %
- Produksjon av metaller	:	:	:	:
- Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	4 741	4 344	-397	-8,4 %
- Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	761	956	195	25,6 %
- Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	440	466	26	5,9 %
- Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	691	647	-44	-6,4 %
Elektrisitet-, gass- og varmtvannsforsyning	5 091	5 868	777	15,3 %
Vannforsyning, avløp og renovasjon	1 392	1 467	75	5,4 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	13 916	15 206	1 290	9,3 %
Varehandel og reparasjon av motorvogner	14 851	14 761	-90	-0,6 %
Utenriks sjøfart	:	:	:	:
Transport utenom utenriks sjøfart	6 844	7 506	662	9,7 %
Post og distribusjonsvirksomhet	822	820	-2	-0,2 %
Overnattings- og serveringsvirksomhet	3 513	3 686	173	4,9 %
Informasjon og kommunikasjon	6 443	6 782	339	5,3 %
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	9 783	10 224	441	4,5 %
Omsetning og drift av fast eiendom	5 445	5 553	108	2,0 %
Boligtjenester, egen bolig	11 238	11 691	453	4,0 %
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	12 107	12 184	77	0,6 %
Forretningsmessig tjenesteyting	5 286	5 272	-14	-0,3 %
Offentlig administrasjon og forsvar	13 418	14 088	670	5,0 %
Undervisning	17 013	17 779	766	4,5 %
Helse- og omsorgstjenester	26 936	27 815	879	3,3 %
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	3 897	4 194	297	7,6 %
- Offentlig forvaltning	52 827	54 818	1 991	3,8 %
-- Statsforvaltning	25 952	26 792	840	3,2 %
-- Kommuneforvaltning	26 875	28 026	1 151	4,3 %

Eksport

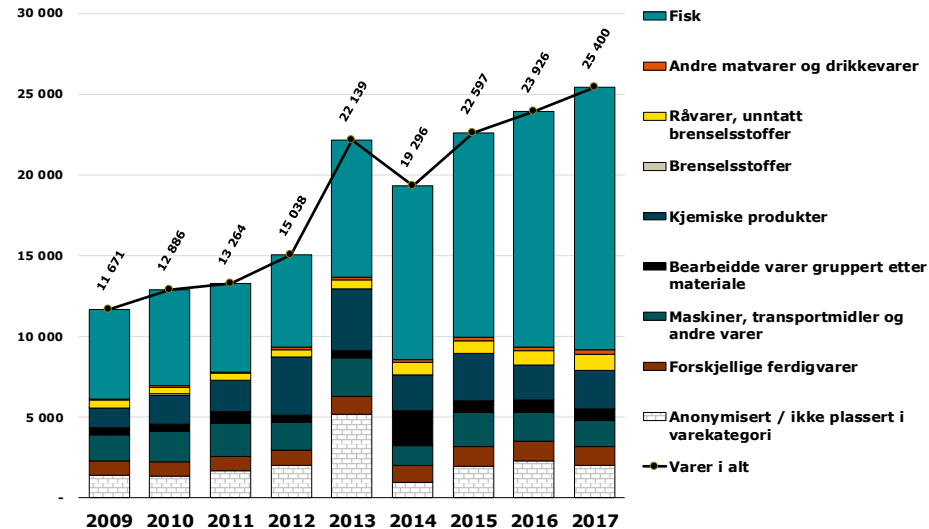
Fisk sto for 64 % av vareeksporten fra Trøndelag i 2017

Trøndelag eksporterte varer til en verdi av 25,4 milliarder kr i 2017. 16,2 milliarder eller 64 % av vareeksporten var fisk. Totalt har vareeksporten fra Trøndelag økt med 13,7 milliarder kr eller 117,6 % siden 2009. Eksporten av fisk har økt raskere enn annen vareeksport. I 2009 eksporterte Trøndelag fisk for 5,5 milliarder kr, noe som var 47 % av den totale vareeksporten. Fiskeeksporten har økt med 10,7 milliarder kr eller 192,6 % i perioden 2009-2017. 77,7 % av eksportveksten i perioden 2009 til 2017 kom dermed fra fiskeeksporten.

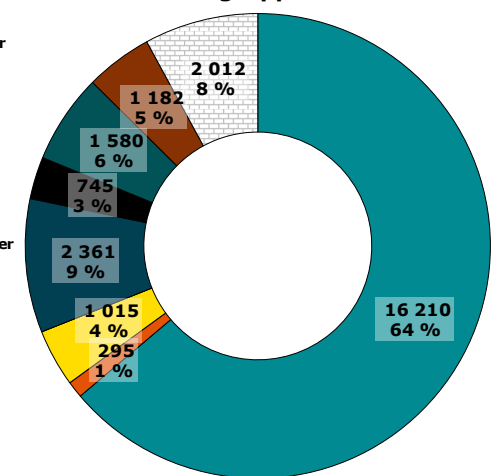
Eksporttallene på fylkesnivå fra SSB dekker kun vareeksporten, vi har dermed ikke tall på størrelsen av eksporten fra tjenesteytende næringer. Det er grunn til å anta at Trøndelag sammen med Oslo har en større andel tjenesteeksport enn snittet for landet. Spesielt fra teknologibedriftene i Trondheim er det grunn til å anta at det eksporteres mye tjenester.

Tall fra 2016 (PANDA Analyse) indikerer at tjenesteytende næringer sto for ca. 39 % av eksporten fra Trøndelag. Tallene indikerer også at det er betydelig tjenesteeksport fra Trøndelag innen «faglig, rådgivende og teknisk tjenesteyting» og «forskning og utviklingsarbeid».

Eksport av varer fra Trøndelag i perioden 2009-2017 (mill. kr)

Eksport av varer fra Trøndelag i 2017 (mill. kr) fordelt på varegrupper

Eksport av varer fra Trøndelag i perioden 2009-2017 (mill. kr)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Endring 2009-2017
Fisk	5 540	5 961	5 471	5 728	8 459	10 736	12 657	14 608	16 210	10 670 192,6 %
Andre matvarer og drikkevarer	93	98	95	135	167	192	195	226	295	202 217,2 %
Råvarer, unntatt brenselstoffer	459	389	432	432	561	762	807	854	1 015	556 121,1 %
Brenselstoffer	1	114	-	-	-	-	-	-	-	: :
Kjemiske produkter	1 266	1 769	1 950	3 648	3 831	2 198	2 914	2 168	2 361	1 095 86,5 %
Bearbeidde varer gruppert etter materiale	413	436	718	445	447	2 174	731	767	745	332 80,4 %
Maskiner, transportmidler og andre varer	1 637	1 887	2 041	1 703	2 388	1 199	2 102	1 787	1 580	- 57 -3,5 %
Forskjellige ferdigvarer	844	891	894	936	1 128	1 088	1 252	1 204	1 182	338 40,0 %
Varer i alt	11 671	12 886	13 264	15 038	22 139	19 296	22 597	23 926	25 400	13 729 117,6 %
Fisk, andel av vareeksport	47 %	46 %	41 %	38 %	38 %	56 %	56 %	61 %	64 %	16 % N/a
Anonymisert / ikke plassert i varekategori	1 418	1 341	1 663	2 011	5 158	947	1 939	2 312	2 012	

Kilde: SSB tabell 10482

Eksporttallene på fylkesnivå dekker kun **eksport av varer**. Tall på **eksport av tjenester** er kun tilgjengelig på nasjonalt nivå.

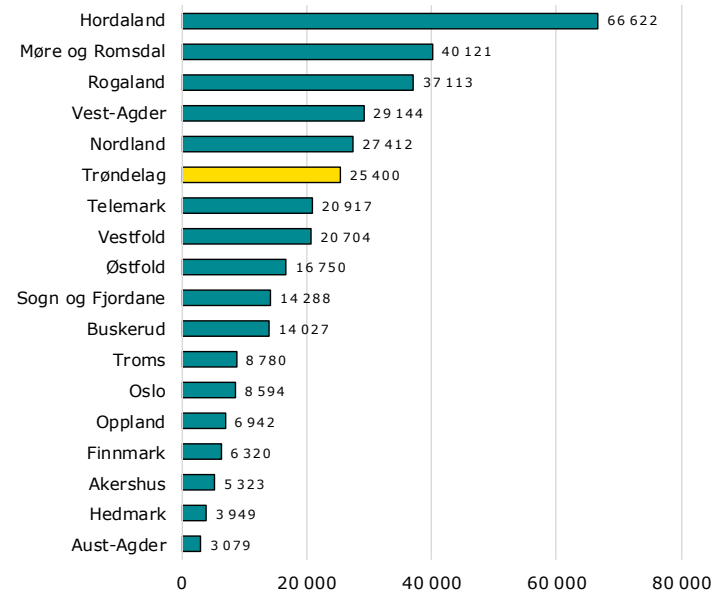
Noen av eksporttallene fra gamle Nord-Trøndelag er **anonymisert**. For Nord-Trøndelag er varekategorien «**kjemiske produkter**» anonymisert for hele perioden 2009 til 2017, varekategorien «**bearbeidde varer**» er anonymisert i perioden 2009 til 2013 og 2015-2017, og varekategorien «**maskiner, transportmidler og andre varer**» er anonymisert i 2015. De tallene som vises i tabellen på disse kategoriene er fra gamle Sør-Trøndelag. Totalt er vareeksport på 2 013 millioner kr fra gamle Nord-Trøndelag anonymisert i henhold til varekategori. I 2017. Bakgrunnen for denne anonymiseringen er at det er et begrenset antall bedrifter som står for eksporten i disse varekategoriene.

Vareeksporten fra Trøndelag vokser raskere enn landssnittet

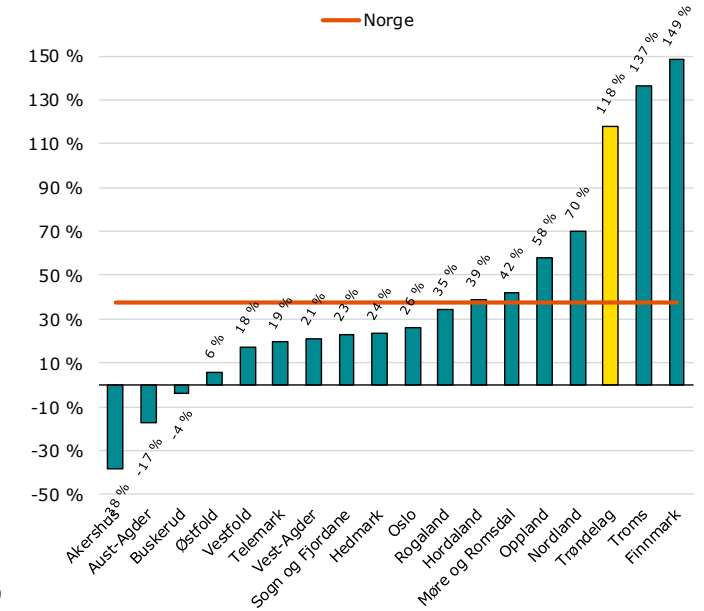
Mens vareeksporten fra Norge hadde en vekst på 33,7 % i perioden 2009 til 2017 så økte vareeksporten fra Trøndelag med 117,6 %. Kun Finnmark (148,6 %) og Troms (136,6 %) hadde en større vekst i vareeksporten.

Trøndelag har en forholdsvis lav vareeksport i forhold til størrelsen på fylkets økonomi. Vareeksporten fra Trøndelag i 2016 tilsvarte 12,7 % av fylkets bruttoprodukt. Til sammenligning utgjorde vareeksporten fra Vest-Agder og Møre og Romsdal henholdsvis 37,7 % og 32,9 % av bruttoproduktet. Hordaland er fylket med den største totale vareeksporten blant fylkene og hadde en eksportandel på 23,1 % av fylkets bruttoprodukt.

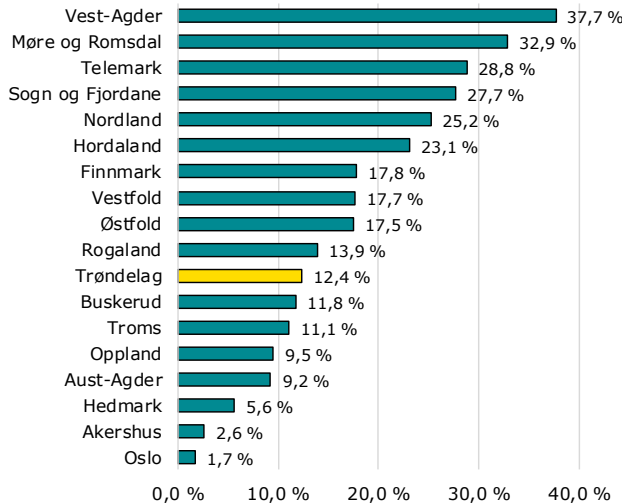
Fastlandseksport av varer etter produksjonsfylke (Mill. kr). 2017

Endring (prosent) i fastlandseksport av varer etter produksjonsfylke (Mill. kr). 2009-2017

Vareekport i 2016 i prosent av fylkets bruttoprodukt

Kilde: SSB tabell 10482 og 09391

Fastlandseksport av varer etter produksjonsfylke (Mill. kr)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Endring 2009-2017	Endring 2009-2017
Østfold	15 856	15 186	15 913	14 435	14 110	12 893	14 707	16 330	16 750	894	5,6 %
Akershus	8 580	8 644	6 165	6 959	6 735	6 355	6 488	6 635	5 323	-3 257	-38,0 %
Oslo	6 812	6 870	6 271	8 414	7 305	6 969	9 132	8 580	8 594	1 782	26,2 %
Hedmark	3 193	3 660	4 819	4 596	3 678	3 679	4 101	3 814	3 949	756	23,7 %
Oppland	4 403	4 840	5 412	5 367	5 352	5 770	6 216	6 228	6 942	2 539	57,7 %
Buskerud	14 592	15 042	13 517	12 423	12 033	11 011	14 440	12 832	14 027	-565	-3,9 %
Vestfold	17 620	22 233	23 979	21 530	24 572	23 715	21 320	14 944	20 704	3 084	17,5 %
Telemark	17 508	21 912	21 376	17 991	17 591	15 464	20 837	18 554	20 917	3 409	19,5 %
Aust-Agder	3 717	3 285	3 377	4 628	4 371	5 135	4 478	3 470	3 079	-638	-17,2 %
Vest-Agder	24 020	29 559	29 251	26 200	25 700	28 911	33 105	27 772	29 144	5 124	21,3 %
Rogaland	27 581	34 700	38 311	40 598	35 338	46 621	34 605	32 482	37 113	9 532	34,6 %
Hordaland	47 971	45 570	59 852	64 873	63 980	56 503	59 931	56 433	66 622	18 651	38,9 %
Sogn og Fjordane	11 596	13 801	14 918	12 977	11 120	12 295	11 152	13 376	14 288	2 692	23,2 %
Møre og Romsdal	28 235	35 205	34 964	31 315	31 160	35 946	38 119	39 157	40 121	11 886	42,1 %
Trøndelag	11 671	12 886	13 264	15 038	22 139	19 296	22 597	23 926	25 400	13 729	117,6 %
Nordland	16 138	16 838	18 688	18 608	19 294	25 880	23 415	25 528	27 412	11 274	69,9 %
Troms	3 711	4 269	4 890	4 610	5 769	5 985	6 437	7 794	8 780	5 069	136,6 %
Finnmark	2 542	4 203	4 561	4 995	5 373	5 829	5 751	5 693	6 320	3 778	148,6 %
Svalbard	1 657	1 108	1 158	793	1 176	854	558	515	0	-1 657	-100,0 %
Norske varer med opprinnelse fra flere fylker	9 756	9 036	9 968	9 844	9 518	14 221	11 676	14 474	15 915	6 159	63,1 %
Uoppgitt fylke	2 798	2 721	2 245	6 359	7 171	5 124	7 698	6 522	6 586	3 788	135,4 %
Hele landet	304 987	333 486	360 119	359 705	364 367	387 295	403 973	386 998	418 714	113 727	37,3 %

Kilde: SSB tabell 10482

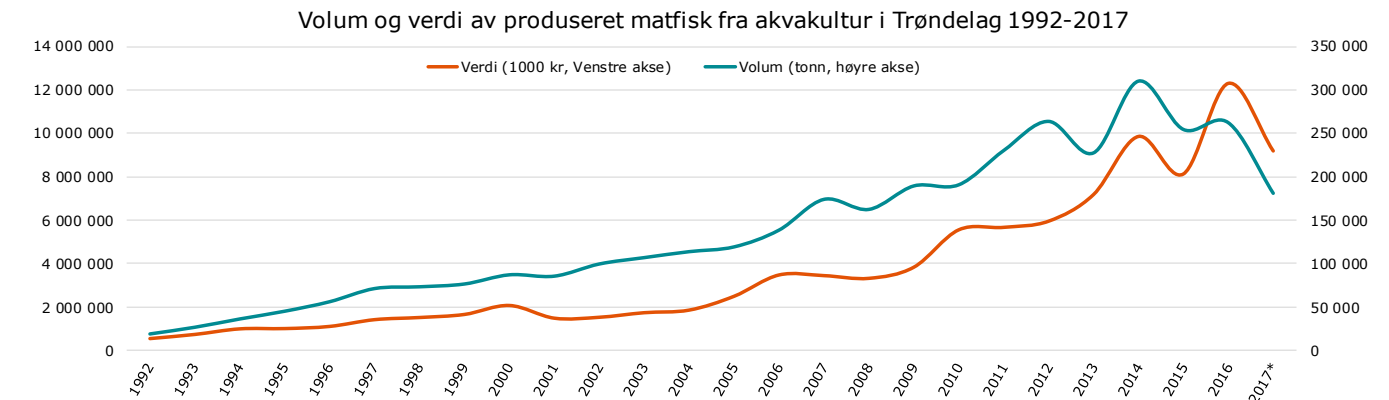
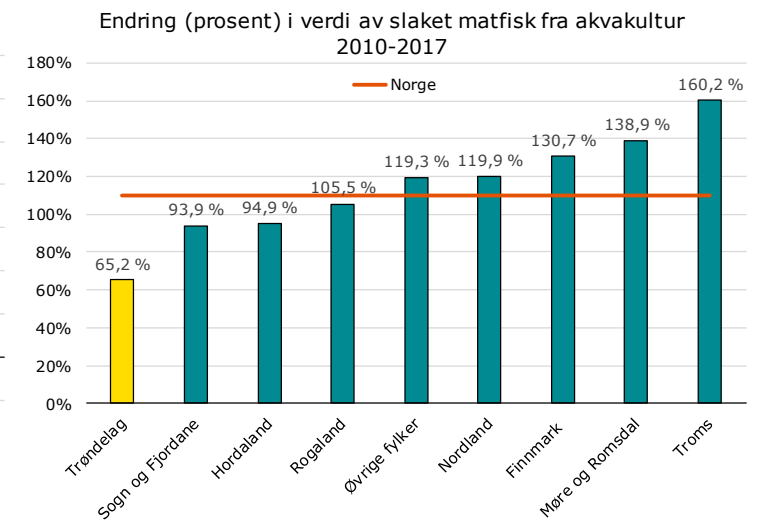
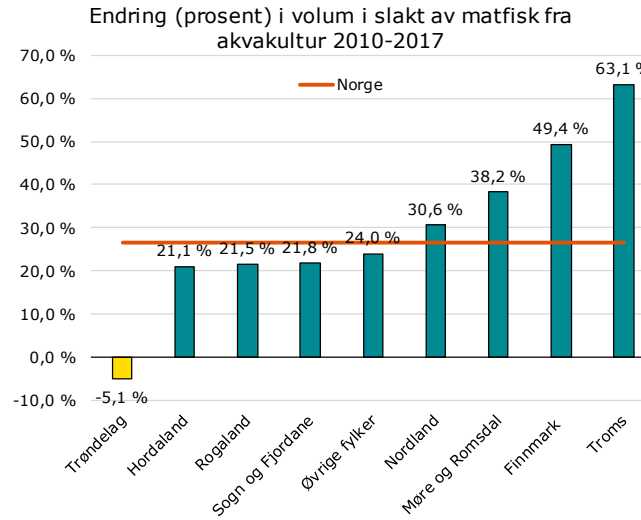
Akvakultur

Trøndelag er et av Norges største oppdrettsfylker

Trønderske oppdrettere produserte 281 000 tonn med matfisk til en verdi av 9,2 milliarder kr i 2017. Etter en periode med sterk vekst i akvakultur-næringen har det vært en betydelig reduksjon i produksjonen det siste året. Mye av forklaringen ligger i utfordringer knyttet til lus som førte til at det i 2016 ble slaktet en del fisk tidligere enn planlagt, noe som påvirket produksjonen negativt i 2017. Ser man på hele perioden 2010 til 2017 har antall tonn produsert matfisk fra trøndersk opprett gått ned med 5,1 %. Det var en sterk vekst i volum frem til 2016 fulgt av en betydelig nedgang i 2017.

Verdien av akvakulturproduksjonen har de siste årene steget betydelig raskere enn volumet, grunnet god prisutvikling på laksen. Verdien av oppdrettsproduksjonen i Trøndelag har økt fra 5,6 milliarder kr i 2010 til 9,2 milliarder kr i 2017, en økning på 65,2 %.

Nesten all oppdrettsvirksomhet i Trøndelag er knyttet til laks. Oppdrett av andre fiskearter har gått ned med over 50 % siden 2010.

Produksjon av matfisk fra akvakultur i 2017		
	Volum (tonn)	Verdi (1 000 kr)
Nordland	268 595	13 232 751
Hordaland	198 975	9 780 475
Trøndelag	181 162	9 180 777
Troms	180 318	9 001 292
Møre og Romsdal	171 424	9 058 870
Sogn og Fjordane	107 952	5 343 697
Finnmark	86 706	4 249 715
Rogaland	79 783	4 095 417
Øvrige fylker	14 893	737 729
Norge	1 289 808	64 680 723

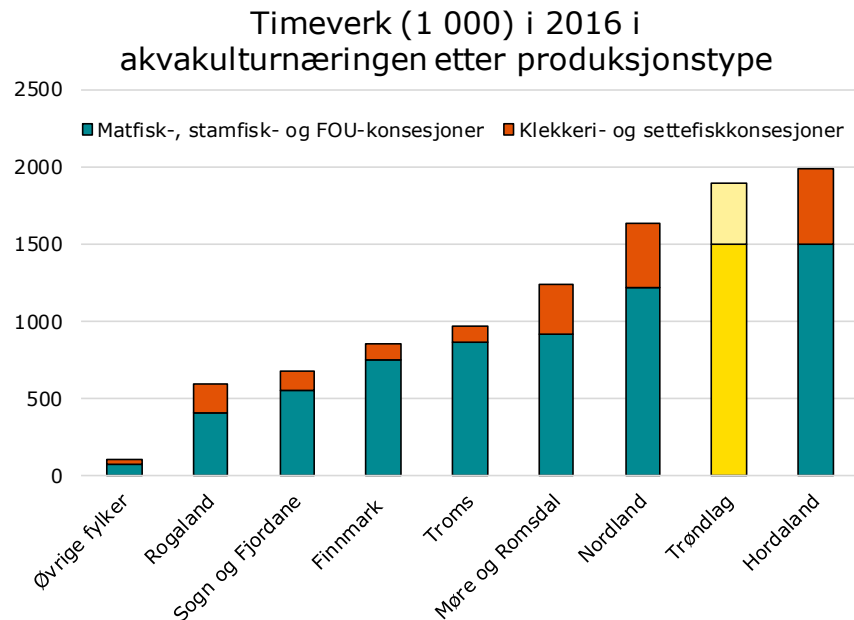
Akvakultur i Trøndelag. Volum, verdi og antall tillatelser i drift									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Endring 2010-2017
Volum (tonn)									
Laks	187 487	226 888	262 842	226 367	309 043	251 825	261 224	179 567	-7 920 -4,2 %
Andre fiskearter	3 427	3 559	1 278	1 393	1 522	2 990	1 396	1 595	-1 832 -53,5 %
Total	190 914	230 447	264 120	227 760	310 565	254 815	262 620	181 162	-9 752 -5,1 %
Verdi (1 000 kr)									
Laks	5 511 658	5 622 455	5 945 634	7 167 592	9 835 265	8 083 293	12 267 906	9 157 070	3 645 412 66,1 %
Andre fiskearter	44 162	47 753	6 824	9 160	11 826	39 336	18 133	23 707	-20 455 -46,3 %
Total	5 555 820	5 670 208	5 952 458	7 176 752	9 847 091	8 122 629	12 286 039	9 180 777	3 624 957 65,2 %
Antall akvakultur tillatelser i drift									
Matfisk laks og regnbueørret	173	179	176	176	181	189	190	200	27 15,6 %
Matfisk andre marine arter	16	16	9	4	16	11	11	13	-3 -18,8 %
Skalldyr	44	49	37	37	35	34	34	36	-8 -18,2 %
Settefisk laks og regnbueørret	35	32	33	34	33	32	30	31	-4 -11,4 %
Settefisk andre marine arter	4	4	2	4	14	12	10	10	6 150,0 %
Total	272	280	257	255	279	278	275	290	18 6,6 %

Kilde: SSB tabell 07326 og 08967. *2017 tallene er foreløpige, revideringer kan komme i de endelige tallene

Hitra og Frøya er en av de viktigste akvakulturklyngene i Norge

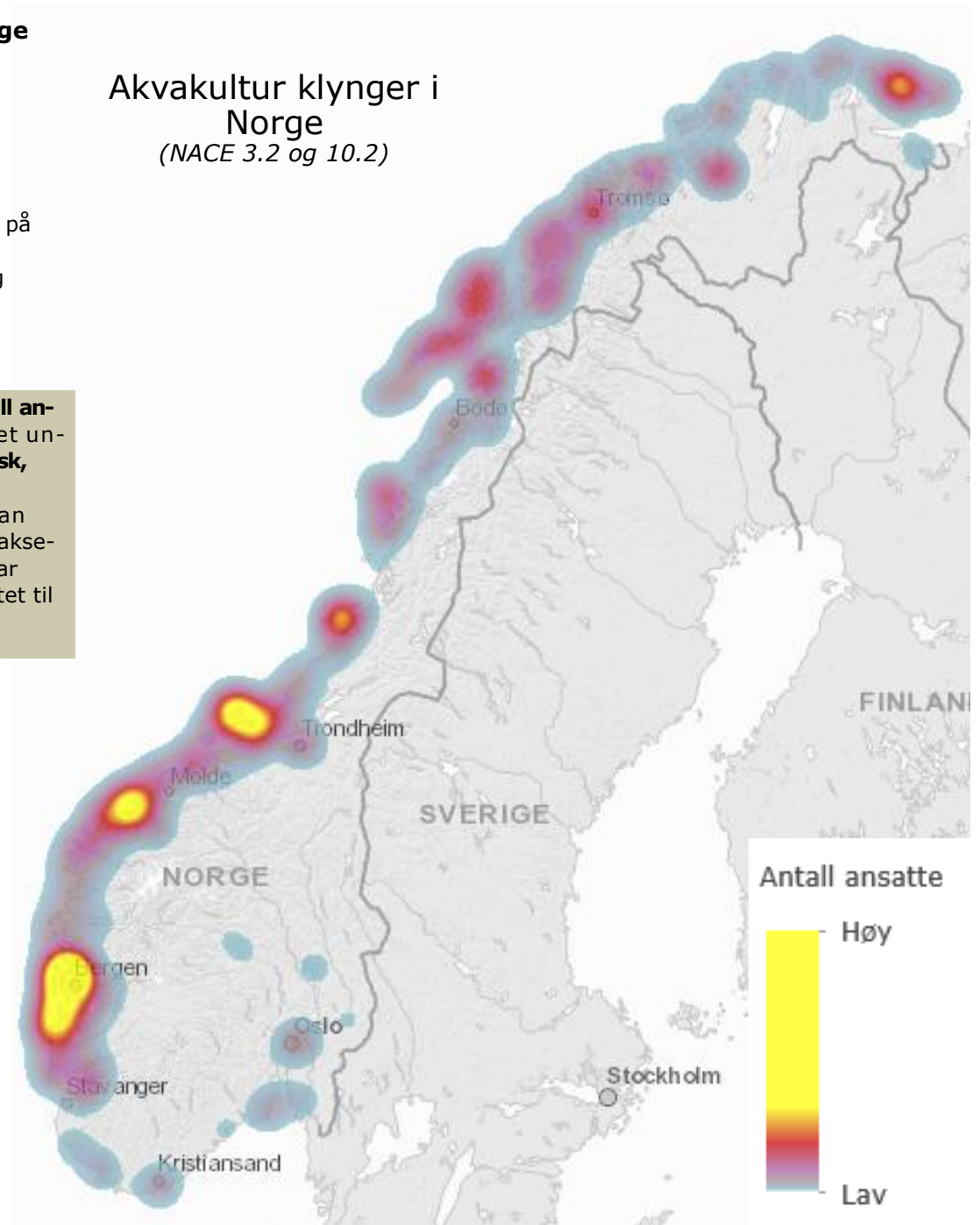
Kartet til høyre viser akvakulturklynger i Norge, basert på antall ansatte. I Trøndelag er det spesielt Hitra og Frøya som utpreger seg om en tydelig nasjonal akvakulturklynge. I tillegg er det en noe mindre klynge i Vikna og Nærøy. På Frøya ligger hovedkontoret til SalMar, en av Norges største oppdrettsbedrifter. I tillegg har Marin Harvest og Lerøy betydelig virksomhet på Hitra og Frøya. I klyngen på Vikna og Nærøy finner vi virksomheter som Nils Williksen og Sinkaberg-Hansen. I begge disse klyngene er det også betydelig næringsvirksomhet knyttet til ulike tjenester til oppdrettsnæringen.

Kartet er laget ut fra et **kartfestet bedriftsregister** med opplysninger om **antall ansatte** på hver bedriftsenhet **per 1.kvartal 2018**. Alle bedrifter registret under **NACE koden 3.2 (akvakultur)** og **10.2 (Bearbeiding og konservering av fisk, skaldyr og bløtdyr)** er tatt med i beregningen. **NACE koden 10.9 (Produksjon av fôrvarer)** er ikke tatt med. Under den koden finner man blant annet fôrfabrikken til Marine Harvest i Bjugn og andre produsenter av laksefôr, men også en stor mengde kornmøller og andre virksomheter som ikke har tilknytning til akvakulturnæringen. Det er noe **hovedkontorproblematikk** knyttet til datagrunnlaget.

Kilde: SSB tabell 07633

Akvakultur klynger i Norge (NACE 3.2 og 10.2)

Kilde: Enhetsregistret/Geodata as

Fiskeri

Fiskebåter fra Trøndelag hadde en fangstverdi på 571 millioner kr i 2017

Den totale fangsten fra trønderske fartøy var i 2017 på 77 756 tonn. Pelagisk fisk sto for 71,9 % av volumet og 47,3 % av verdien av fisken fanget av trønderske fartøy. Trønderske fartøy fanget i 2017 totalt 55 919 tonn pelagisk fisk, 16 858 tonn torsk og torskarter og 4 977 tonn annen fisk.

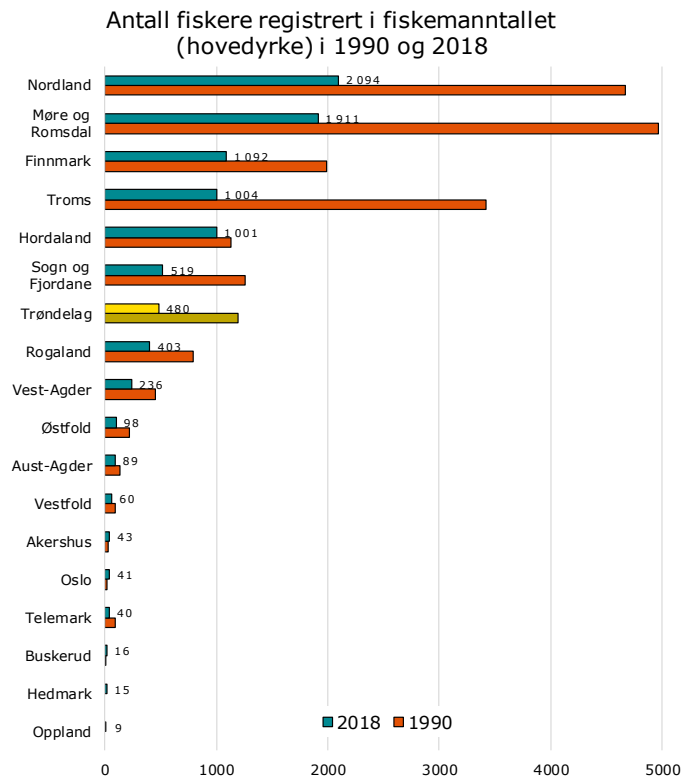
Ikke all fangst til trønderske fartøy blir ilandført i Trøndelag og ikke alle fisk som blir ilandført i Trøndelag fanges av trønderske fartøy.

Når man ser på fisken som ble ført i land til foredlingsanlegg i Trøndelag så hadde den i 2017 en verdi på 480,8 millioner kr. Total mengde var 74 273 tonn. Pelagisk fisk sto for 89,1 % av volumet og 72,4 % av verdien til fisken som ble ilandført i Trøndelag. 65 667 tonn med pelagisk fisk ble ilandført i Trøndelag i 2017.

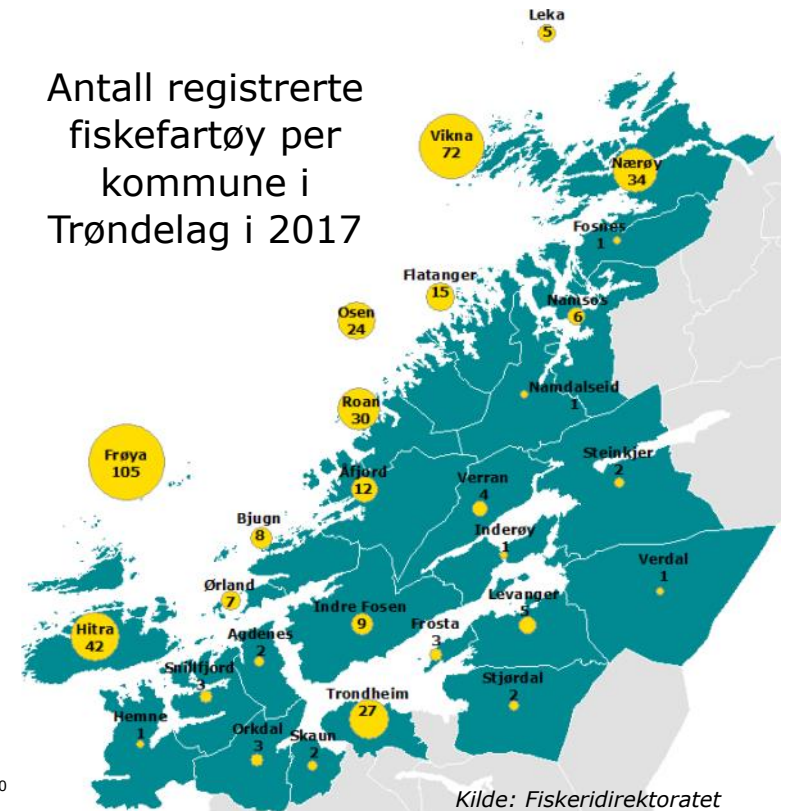
Antall fiskere har vært nedadgående over lengere tid og i 2018 sto det kun 480 personer fra Trøndelag oppført i fiskermanntallet med fiske som hovedyrke. Dette er en nedgang fra 1 193 i 1990.

Totalt i Trøndelag var det i 2017 registrerte 427 fiskefartøy. Går man tilbake til 1990 var det over 1 400 fiskefartøy i Trøndelag. Frøya og Vikna er kommunene i Trøndelag med flest registrerte fiskefartøy med henholdsvis 105 og 72 i 2017.

Av de 427 fiskefartøyene i Trøndelag i 2017 er 97,2 % under 14,99 meter og 58,8 % er under 10 meter. Kun sju trønderske fiskefartøyer er større enn 28 meter.

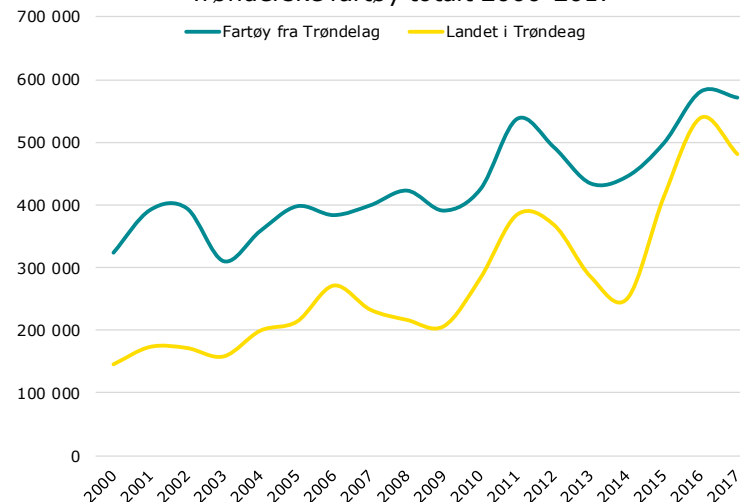

Antall registrerte fiskefartøy per kommune i Trøndelag i 2017

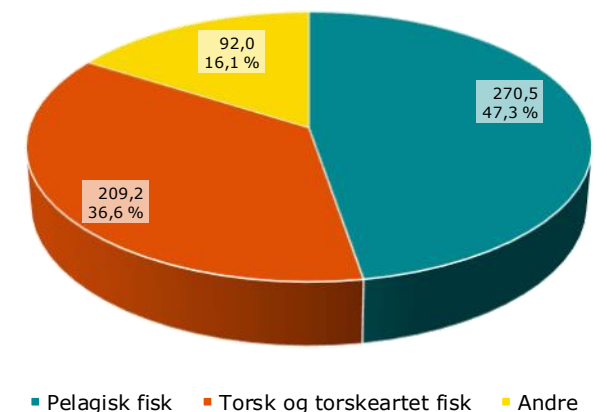

Kilde: Fiskeridirektoratet

Verdi (1000 kr, av fangst landet i Trøndelag og av Trønderske fartøy totalt 2000-2017

Fangstverdi (mill kr) Trønderske fartøy i 2017

Kilde: SSB tabell 08867 og 088868

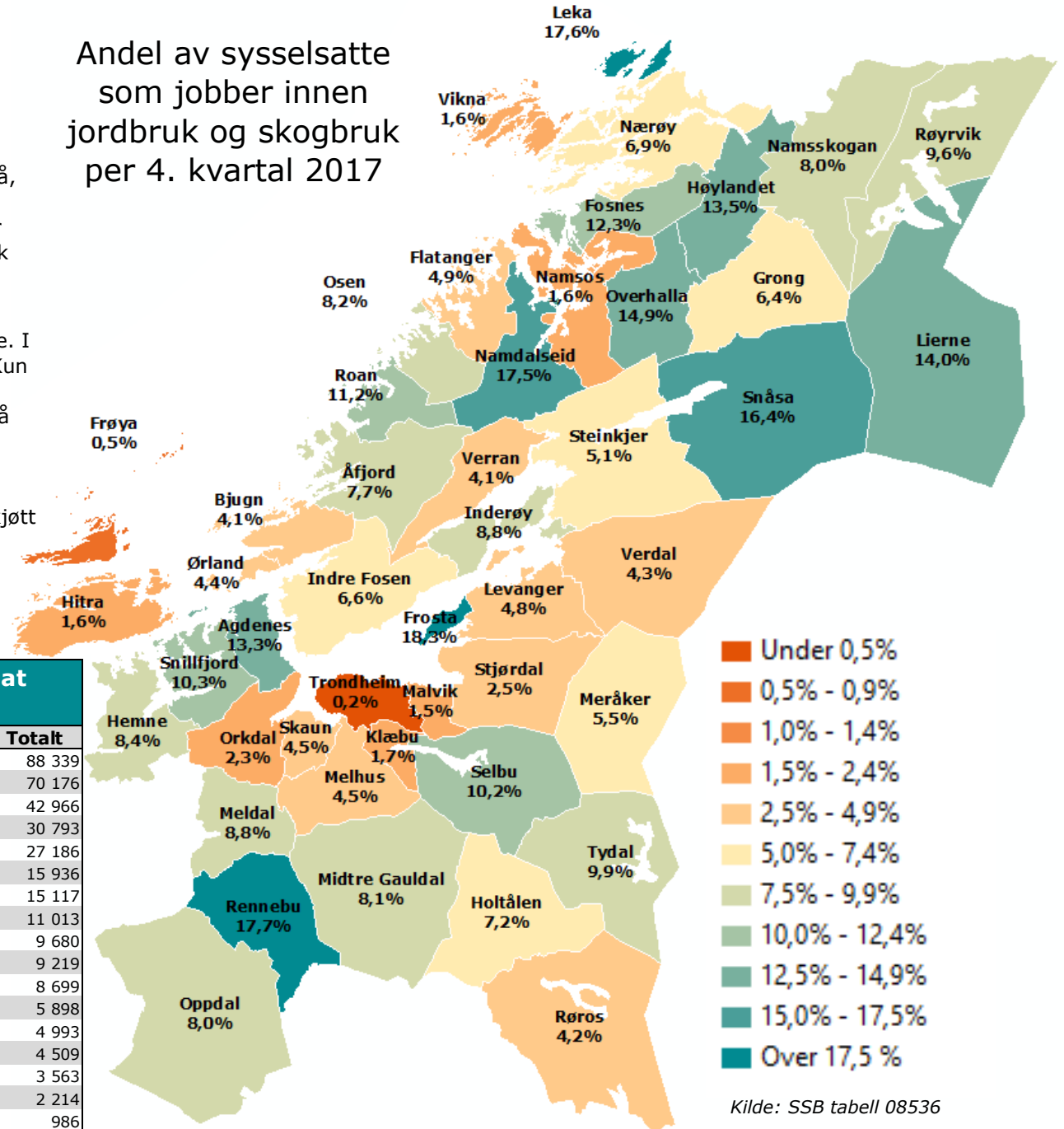
Landbruk

2,7 % av de sysselsatt i Trøndelag jobber innfor jordbruk og skogbruk

Jordbruk og skogbruk er ingen stor sysselsetter på fylkesnivå, med kun 2,7 % av sysselsettingen i fylket. Fylkessnittet trekkes imidlertid ned av Trondheim og det er 13 kommuner der mer enn 10 % av de sysselsatte jobber innenfor jordbruk og skogbruk. I tillegg kommer det mange indirekte arbeidsplasser i næringsmiddelindustrien.

Trøndelag er en av de største jordbruksprodusentene i Norge. I 2017 ble det produsert 70 000 tonn med kjøtt i Trøndelag. Kun Rogaland har en større kjøttproduksjon. Trøndelag er den største produsenten av storfe i landet, med en produksjon på 17 087 tonn i 2017. Trøndelag er også den nest største produsenten i landet av fjørfe- og svinekjøtt, med en produksjon på henholdsvis 27 858 og 22 344 tonn i 2017. I tillegg er Trøndelag den tredje største produsenten av sauekjøtt med en produksjon på 2 853 tonn i 2017. Trøndelag hadde også en eggproduksjon på 14 113 tonn i 2016.

Andel av sysselsatte som jobber innen jordbruk og skogbruk per 4. kvartal 2017

Kjøttproduksjon, slakt godkjende til folkemat (tonn) per fylke i 2017

	Storfe	Sau	Svin	Fjørfe	Annet	Totalt
Rogaland	14 117	5 642	40 293	28 267	20	88 339
Trøndelag	17 087	2 853	22 344	27 858	34	70 176
Hedmark	6 132	1 562	19 006	16 229	37	42 966
Østfold	1 990	180	10 337	18 283	3	30 793
Oppland	12 547	3 586	9 890	1 113	50	27 186
Nordland	6 182	2 346	7 374	6	28	15 936
Vestfold	1 399	143	9 309	4 264	2	15 117
Møre og Romsdal	6 807	1 416	2 574	176	40	11 013
Akershus og Oslo	1 974	287	5 117	2 295	7	9 680
Sogn og Fjordane	4 719	2 361	2 077	-	62	9 219
Hordaland	3 537	2 335	2 471	333	23	8 699
Buskerud	2 295	1 408	1 189	970	36	5 898
Vest-Agder	2 384	618	1 383	604	4	4 993
Telemark	1 285	637	1 992	572	23	4 509
Troms	1 274	1 443	791	-	55	3 563
Aust-Agder	830	351	1 031	-	2	2 214
Finmark	637	277	72	-	-	986

Kilde: SSB tabell 08536

3,3 % reduksjon i jordbruksarealet i drift siden 2000

I 2017 var det 1 525 102 dekar jordbruksareal i drift i Trøndelag, dette er en reduksjon på 52 108 dekar eller 3,3 % fra 2000. Målt i antall dekar er det Trondheim, Orkdal og Verdal som har hatt den største reduksjonen med en endring siden 2000 på henholdsvis -7 833, -7 379 og -4 574 dekar.

Steinkjer har det største jordbruksarealet i drift i Trøndelag i 2017 med 162 755 dekar. Deretter kommer Levanger med 133 152 dekar og Stjørdal med 85 112 dekar

Trøndelag produserte i 2016 189 500 tonn med korn. Mesteparten av produksjonen var bygg (168 200 tonn). Trøndelag er den fjerde største kornprodusenten i Norge.

Trøndelag har den største produksjonen av høy (550 300 tonn i 2016) og grønfor- og silovekster (40 100 tonn i 2016) i landet.

Trøndelag har i tillegg en betydelig melkeproduksjon, 326 millioner liter i 2016. Dette tilsvarer 21 % av den totale melkeproduksjonen i Norge. Melkeproduksjonen i Trøndelag er stor nok til at hver trønder kunne drukket 1,9 liter melk hver dag, 365 dager i året.

Endringer i jordbruksareal skyldes summen av mange forhold:

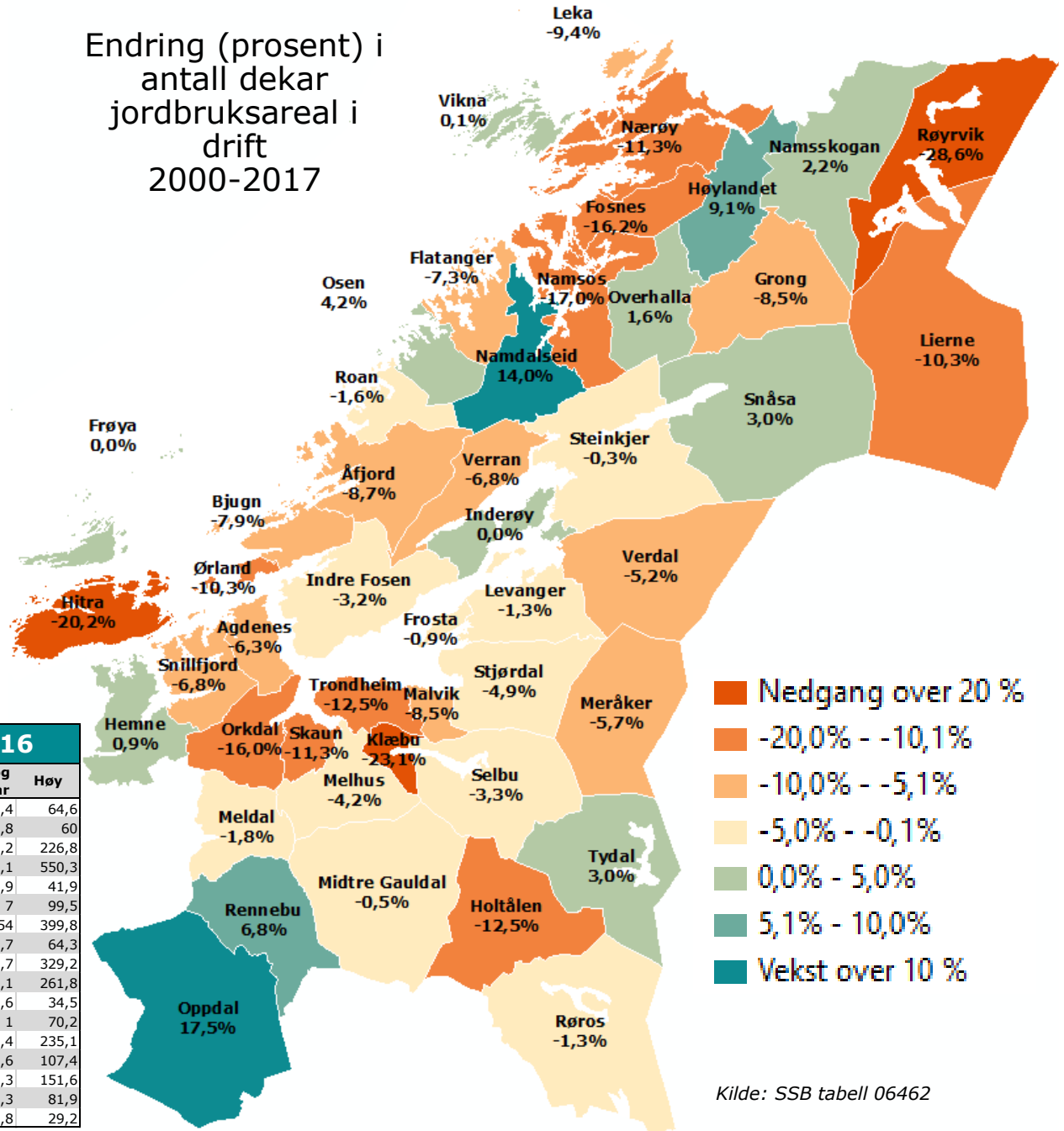
Omdisponering til andre formål har redusert arealet. Nydyrking har tilført nytt areal. I tillegg har nyere og mer presis registrering ført til et noe lavere areal i statistikken.

Korn, potet og grovfôravlanger (1000 tonn) i 2016

	Hvete	Bygg	Havre	Rug og rughvete	Totalt korn	Potet	Grønfor- og silovekstar	Høy
Akershus og Oslo	58,6	98,6	115,9	4,7	277,8	19,3	3,4	64,6
Østfold	98,3	78,3	85,9	3,5	266,1	15,7	3,8	60
Hedmark	44,8	145,1	63,8	6,6	260,3	147,5	23,2	226,8
Trøndelag	2,5	168,2	18,7	-	189,5	37,4	40,1	550,3
Vestfold	51,9	25,9	24,1	5,6	107,5	49,2	1,9	41,9
Buskerud	32,8	30,2	28,6	0,9	92,5	7,1	7	99,5
Oppland	11,8	65,3	8	1,2	86,3	28,9	54	399,8
Telemark	8,3	6,9	10,6	0,6	26,4	5,9	3,7	64,3
Rogaland	0,2	10,6	0,8	-	11,6	17,2	19,7	329,2
Møre og Romsdal	-	3,9	0,3	-	4,2	5,4	4,1	261,8
Aust-Agder	0,1	0,5	1,2	-	1,7	4,8	0,6	34,5
Vest-Agder	-	0,7	0,7	-	1,4	1,7	1	70,2
Nordland	-	0,5	0,1	-	0,6	2,6	4,4	235,1
Hordaland	-	-	-	-	0,1	0,1	0,6	107,4
Sogn og Fjordane	-	-	-	-	-	2,1	2,3	151,6
Troms	-	-	-	-	-	5,7	4,3	81,9
Finnmark	-	-	-	-	-	0,1	1,8	29,2

Kilde: SSB tabell 04609 og 05772

Endring (prosent) i antall dekar jordbruksareal i drift 2000-2017

Kilde: SSB tabell 06462

Omdisponering av dyrka jord

Trøndelag er det største jordbruksfylket i landet og har om lag 16 % av Norges jordbruksareal. Likevel er kun 4,2 % av arealet i Trøndelag dyrka jord, og det meste av jordbruksarealet i fylket ligger i folkerike kommuner rundt Trondheimsfjorden der det er stort utbyggingspress.

Dette har ført til at Trøndelag er det fylket i landet hvor det er blitt omdisponert mest dyrkajord de siste årene.

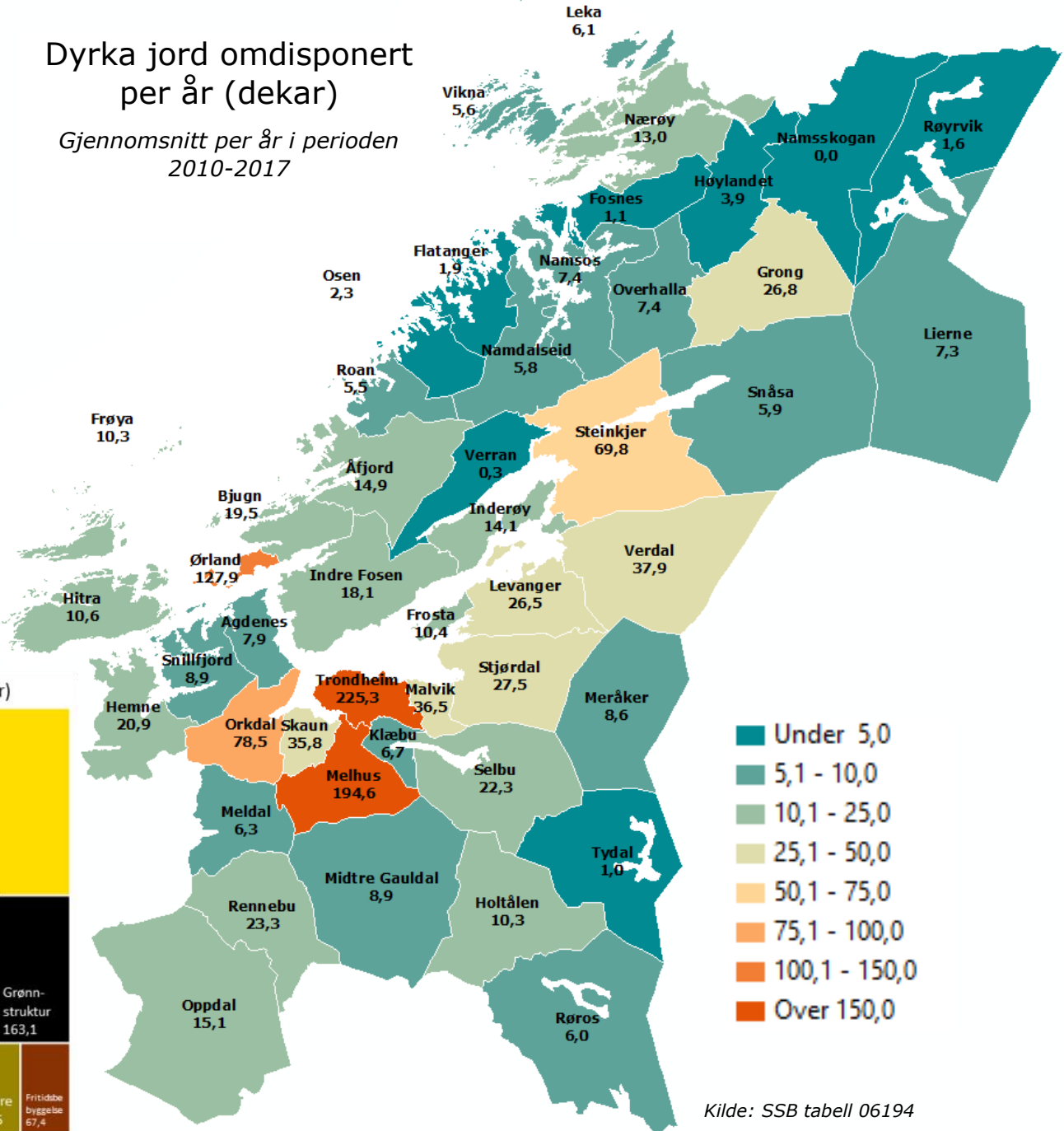
Det er spesielt i Trondheim og Melhus at store areal dyrkajord har blitt omdisponert de siste årene. I Trondheim har 43 % av omdisponeringa av dyrkajord i perioden 2015-2017 vært til boligformål, mens i Melhus har 75 % gått til samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur; da spesielt knyttet til utbyggingen av E6.

I tillegg har utbyggingen av kampflybassen på Ørland ført med seg betydelig omdisponering av dyrkajord. Der sto Forsvaret for 84 % av all omdisponering i perioden 2015-2017.

Det er samferdsel og boligbygging som dominerer som formål for omdisponering, og utgjør til sammen 60 % av omdisponert areal.

Dyrka jord omdisponert per år (dekar)

Gjennomsnitt per år i perioden 2010-2017

Omdisponert dyrka jord i Trøndelag etter formål 2015-2017 (dekar)

Kilde: SSB tabell 06194

Kilde: SSB tabell 11776

Fokus Trøndelag:

Verdiskaping og innovasjon

Fylkestinget i Trøndelag vedtok i desember 2017 «*Et verdiskapende Trøndelag - Strategi for innovasjon og verdiskaping i Trøndelag*» der målsetningen er økt bærekraftig verdiskaping og internasjonal konkurransevne i Trøndelag. Strategien trekker fram at for å nå dette målet må Trøndelag bygge videre på de fortrinnene vi har i sterke kunnskaps- og teknologimiljøer og innen naturressursbaserte næringer. Det legges opp til at Trøndelag skal satse på smarte samfunn, havrommet, bioøkonomi, sirkulær økonomi, og opplevelsesnæringer.

Når man ser på hva som er status i dag og hvordan utviklingen har vært de siste årene ser vi at Trøndelag over en lengre tid hatt en sterk vekst i verdiskapingen. I perioden 2008-2016 er det kun Oslo av de foreslåtte nye regionene som har hatt en sterkere vekst. 73,8 % av verdiskapingen i Trøndelag i 2016 kom fra de tjenesteytende næringene. Industri, utvinning, vann og elektrisitetsforsyning sto for 13,3 % av verdiskapingen, byggenæringen for 7,9 %, mens primærnæringene sto for 4,9 % av verdiskapingen i Trøndelag. Når man ser på hvilke næringer som har hatt den sterkeste veksten i verdiskaping i perioden 2008 til 2016 (målt i bruttoprodukt i løpende priser) så er det primærnæringene som har økt mest (176 % i nominell vekst). Det er spesielt «*Fiske, fangst og akvakultur*» som har stått for størst andel av denne økningen, noe som har vært drevet av både en positiv volumutvikling og sterk prisvekst.

De store forskningsmiljøene i og rundt NTNU og SINTEF er en viktig ressurs for Trøndelag. På EUs *Regional Innovation Scoreboard*, som gir en oversikt over regional innovasjonsaktivitet, trekkes Trøndelag frem som den mest innovative regionen i Norge og den 16. mest innovative regionen i Europa. I 2016 ble det utført FoU-virksomhet i Trøndelag til en verdi av 10,2 milliarder kr. Ingen andre fylker i Norge utfører mer FoU i forhold til størrelsen på den totale økonomien. Trøndelag besitter betydelige menneskelige ressurser og en høyt utdannet befolkning. 33,0 % av befolkningen over 16 år har universitets- eller høyskoleutdanning. I aldersgruppen 30-39 år har hele 49 % universitets- eller høyskole utdanning. Både FoU-virksomhetene og den høyt utdannede befolkningen er sentrert i og rundt Trondheim. Det er her man i stor grad finner kunnskapsnæringene i Trøndelag. Befolkningen i Trøndelag utenfor Trondheim har et forholdsvis lavt utdanningsnivå og næringslivet i resten av Trøndelag er i stor grad basert på naturressurser. Samspillet mellom kunnskapsmiljøene i Trondheim og det naturressursbaserte næringslivet i regionene er dermed sentralt for den økonomiske utviklingen i Trøndelag.

Trøndelag er en av det fremste havbruksregionene i Norge og spesielt oppdrettsindustrien har bidratt til sterk vekst langs trøndelagskysten. Hitra og Frøya er en av de sentrale akvakulturklyngene i Norge. utviklingen har i lengre tid gått i retning av at oppdrettsvirksomheten har blitt mer høyteknologisk og tjenesterytning til akvakulturvirksomheter har blitt en stadig viktigere del av verdiskapingen på trøndelagskysten. Fisk utgjør nesten 2/3 av vareeksporten fra Trøndelag.

Selv om kun 2,7 % av de sysselsatte i Trøndelag jobber innenfor jordbruk og skogbruk står Trøndelag for en betydelig del av Norges produksjon innenfor disse næringene. Trøndelag er fylket med den største melkeproduksjonen i Norge og med 1,5 millioner dekar jordbruksareal i drift er det en betydelig kornproduksjon i fylket. I tillegg har Trøndelag den nest største kjøttproduksjonen i landet. Trøndelag har også mye næringsvirksomhet knyttet foredling av skog. I Skogn og i Trondheim er det betydelig produksjon av papp og papir. Flere kommuner som Midtre Gauldal og Selbu har også sterke klynger med treforedlingsbedrifter.

Varehandel

I fem kommuner har detaljhandelen omsetning på mer enn 100 000 kr per innbygger

Namsos har med 116 524 kr per innbygger i 2017 den største omsetningen i detaljhandelen i Trøndelag. Også Røros og Orkdal, med henholdsvis 115 545 kr og 115 085 kr per innbygger, utpreger seg med en sterk detaljhandel. I tillegg har også Steinkjer en detaljhandel på over hundre tusen per innbygger (104 673 kr). For Trondheim ligger omsetningen i detaljhandel per innbygger akkurat under hundre tusen (99 546 kr). Den årlige omsetningen i detaljhandelen per innbygger i Norge var på 83 600 kr i 2017, mens snittet for Trøndelag var ca. 91 000 kr.

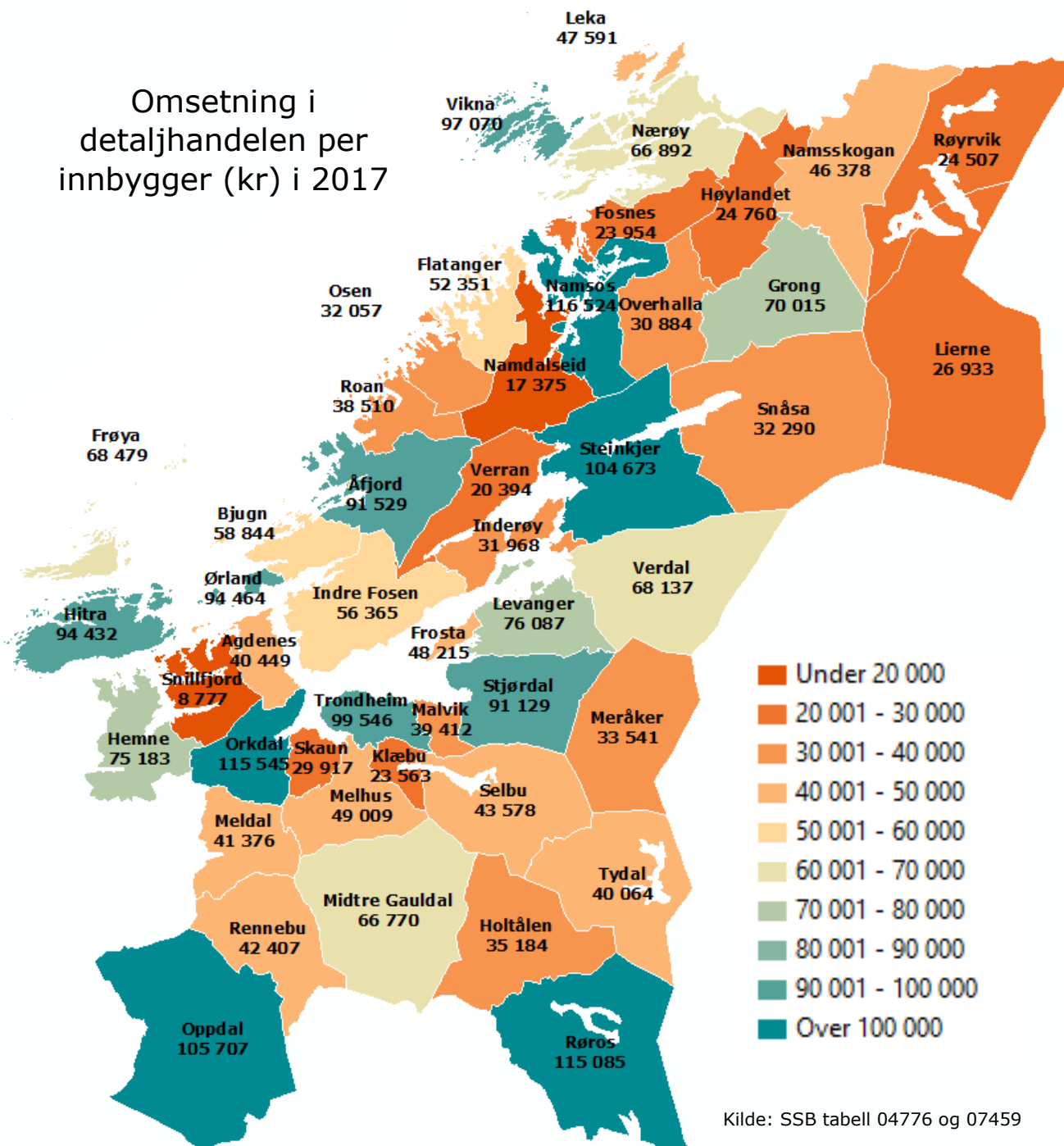
Et fellestrekk for alle kommunene i Trøndelag med mye detaljhandel per innbygger er at de fyller en funksjon som handelssted, ikke bare for egen kommune men også for nabokommunene. Utfra detaljhandelstallene kan det se ut til at Trondheim, Steinkjer, Stjørdal, Namsos, Orkdal, Røros, Oppdal, Ørland, Hitra, Vikna og Åfjord har en slik funksjon for sine nærområder. Selv om Grong ikke har spesielt stor detaljhandel per innbygger så kan det også se ut som om kommunen fyller en lignende funksjon for Indre Namdal.

I perioden 2012 til 2017 var det i Åfjord, Vikna og Orkdal veksten i detaljhandelen per innbygger var størst; en vekst på henholdsvis 19 943 kr, 15 117 kr og 14 612 kr. Tre kommuner, Overhalla, Selbu og Lierne hadde en nedgang i detaljhandel per innbygger i 2017 sammenlignet med 2012.

Varehandelen i Trøndelag hadde i 2017 en total omsetning på 103,4 milliarder kr, hvorav detaljhandelen sto for 41,8 milliarder kr. Agentur, engroshandel og handel med og reparasjon av motorvogner sto for resterende.

Detaljhandel omfatter videresalg (salg uten omdanning) hovedsakelig til offentligheten av nye og brukte varer til personlig bruk eller til husholdningsbruk, via forretninger, stormagasiner, torghandel, postordreforretninger, dørsalg,

Omsetning i detaljhandelen per innbygger (kr) i 2017

Kilde: SSB tabell 04776 og 07459

Turisme

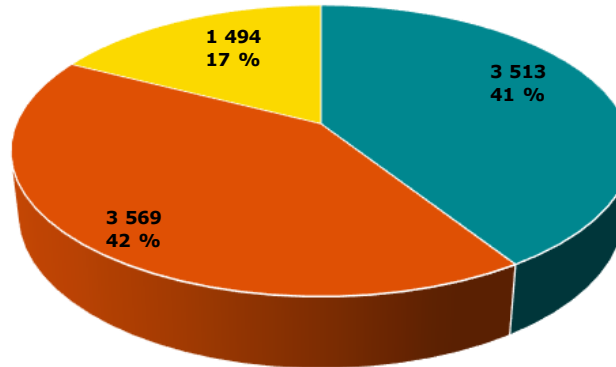
Verdiskapingen fra turistnæringen i Trøndelag er estimert til 8,6 milliarder kr i 2015, dette fra en produksjonsverdi på 20,6 milliarder kr. 42 % av verdiskapingen fra turismen skjedde i tilknytning til transport, 41 % av knyttet til overnatting og servering, mens de restene 17 % var knyttet til kultur og underholdning.

I 2017 var det 2,7 millioner overnattinger på hoteller og andre overnattingsbedrifter i Trøndelag. 2,2 millioner av de som overnattet i Trøndelag var nordmenn, mens en halv million kom fra utlandet. Av de utenlandske overnattingene var det flest fra Tyskland og Sverige. Det var 154 700 overnattinger fra Tyskland og 80 300 fra Sverige i 2017.

I perioden 2006 til 2017 har antall overnattinger i Trøndelag økt med 30,7 %, en økning på 631 000 overnattingsdøgn. Det er de norske gjestene som har stått for det meste av økingen, med en vekst på 35,5 %. Antall overnattinger fra utenlandske gjester har i samme periode økt med 13,6 %.

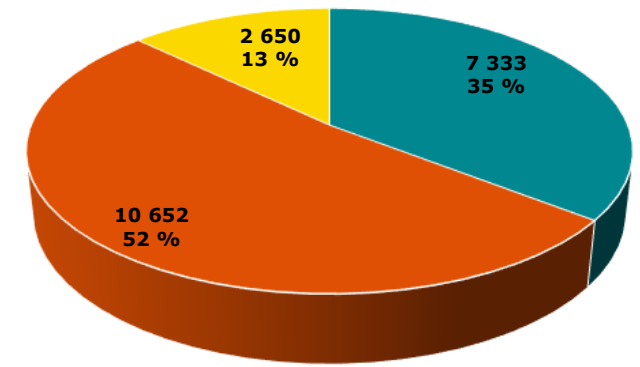
Turisme i Trøndelag - Verdiskaping i 2015 Mill kr i bruttoprodukt,

- Overnattings- og serveringsvirksomhet
- Transport
- Kultur og underholdning

Turisme i Trøndelag - Produksjonsverdi i 2015 Mill kr.

- Overnattings- og serveringsvirksomhet
- Transport
- Kultur og underholdning

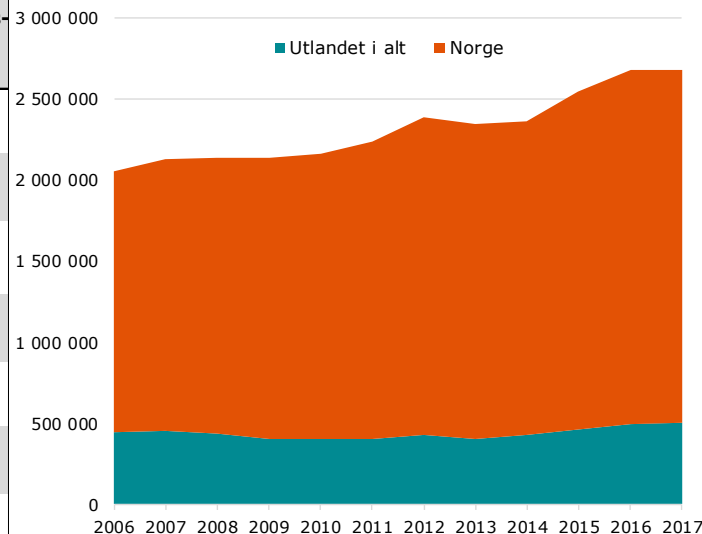

Kilde: SSB tabell 09265

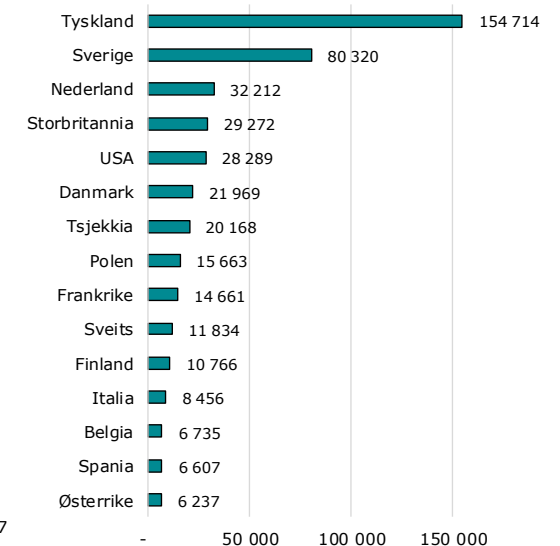
Hovedtall overnattings- og serveringsvirksomhet i Trøndelag i 2016				
	Antall Bedrifter	Antall Sysselsatte	Omsetning (mill. kr)	Bearbejdsverdi (mill. kr)
Hotellvirksomhet	128	3 012	2 271,1	964,9
Drift av vandrerhjem og ferieleiligheter	70	155	109,1	51,2
Drift av campingplasser og turisthytter	97	169
Annen overnatting	8	27	15,9	11,5
Restaurantvirksomhet	678	6 500	4 100,3	1 783,1
Cateringvirksomhet og kantiner	210	634	634,3	379,7
Drift av barer	45	441	197,6	74,6

Kilde: SSB tabell 08030

Alle overnattingsbedrifter- Overnattinger i Trøndelag 2006-2017

Utenlandske overnattinger i Trøndelag top 15 nasjoner i 2017

Kilde: SSB tabell 08401

Forskning og utvikling

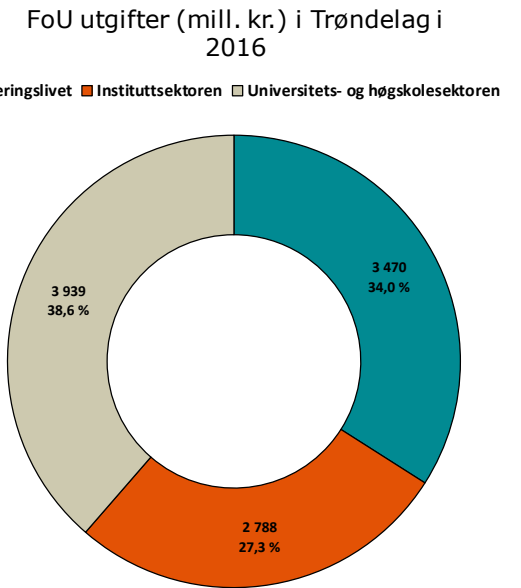
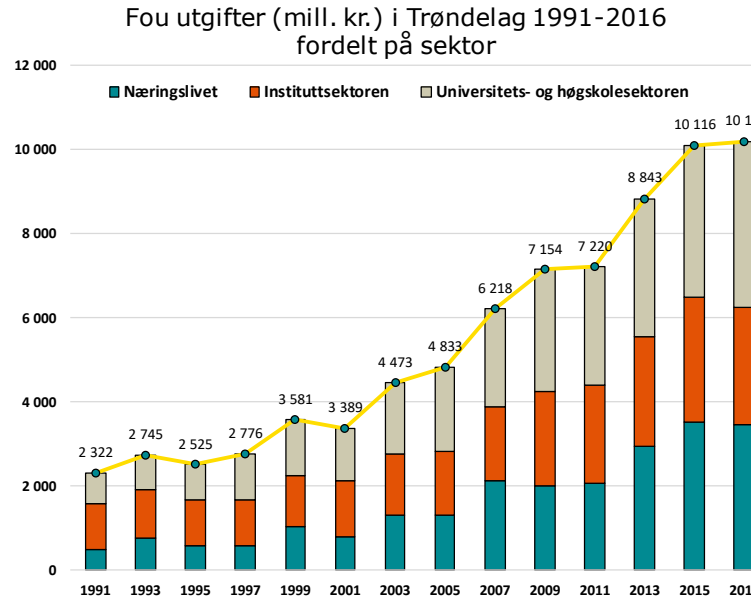
FoU-virksomhet for 10,2 milliarder kr

De totale FoU-utgiftene i Trøndelag var i 2016 på 10,2 milliarder kr, noe som er 16,1 % av de totale FoU-utgiftene i Norge. Næringslivet i Trøndelag brukte i 2016 3,5 milliarder kr på FoU. Dette er 11,8 % av FoU utgiftene til næringslivet i Norge. Det er imidlertid spesielt når det gjelder «universitets- og høyskolesektoren» og «instituttsektoren» at Trøndelag utpreger seg på FoU i forhold til resten av landet.

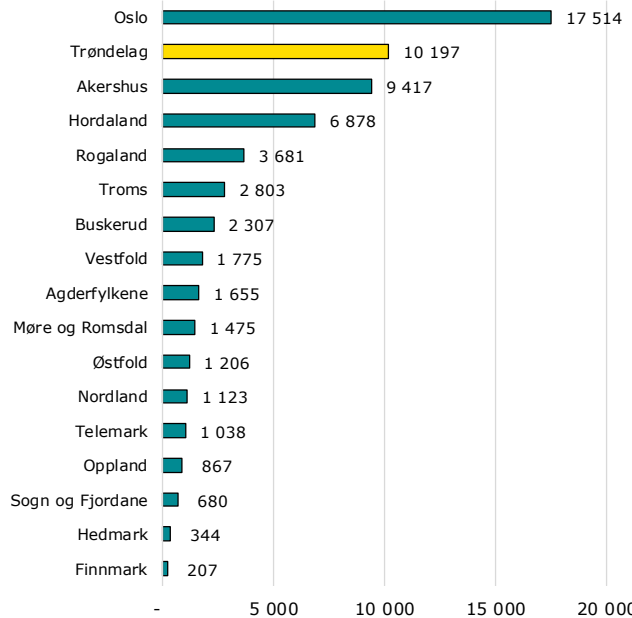
Universitets- og høyskolesektoren i Trøndelag brukte i 2016 3,9 milliarder på FoU, 19,1 % av alle FoU-utgifter til universitets- og høyskolesektoren i Norge. Instituttsektoren, som i Trøndelag hovedsakelig er SINTEF, brukte 2,8 milliarder kr på FoU i 2016. Det er 21,1 % av de totale FoU-utgiftene til instituttsektoren i Norge.

Hvis man ser FoU-utgiftene i forhold til størrelsen på økonomien, altså som andel av verdiskapingen, så er Trøndelag på topp i landet. De totale FoU-utgiftene i Trøndelag utgjorde i 2016 5,3 % av fylkets bruttoprodukt, dobbelt så høyt som landsnittet på 2,6 %.

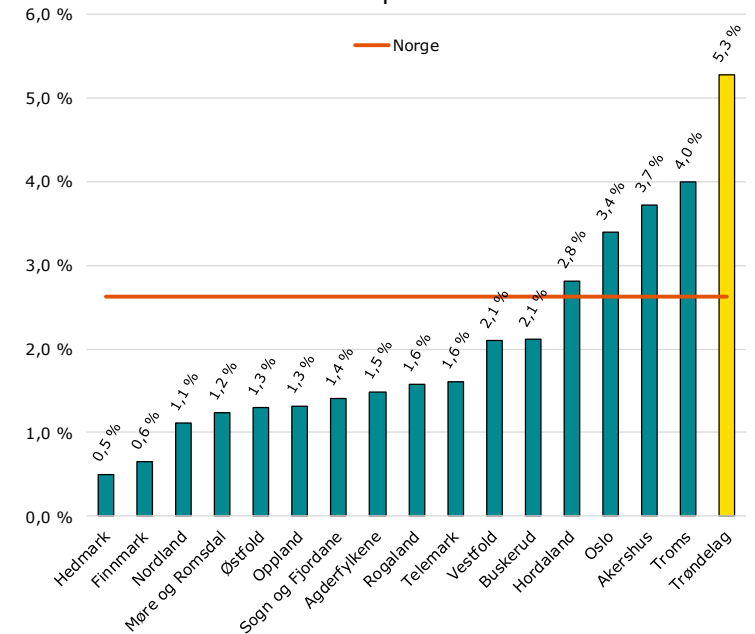
Det var i 2016 totalt 6 947 årsverk i Trøndelag tilknyttet FoU-virksomhet, noe som tilsvarer 15,4 FoU-årsverk per 1000 innbygger. Kun Oslo har en større andel FoU-årsverk per innbygger med 19,6. 28 % av FoU-personalet i Trøndelag har doktorgrad. For FoU-personale som jobber i institusjonssektoren er andel 43 %, mens den i universitets- og høyskolesektoren er 35 %. I næringslivet i Trøndelag har derimot kun 9 % av FoU-personalet doktorgrad.

Totale FoU-utgifter (mill. kr) per fylke 2016

Totale FoU-utgifter i 2016 som andel av bruttoprodukt

Trøndelag er en av de mest innovative regionene i Europa

EUs *Regional Innovation Scoreboard* gir en oversikt over den europeiske innovasjonsaktiviteten på regionalt nivå, og viser at Trøndelag er en av de mest innovative regionene i Europa. Øvrige innovative regioner finner vi i ulike deler av Sentral-Europa, England og Norden, mens de minst innovative regionene er konsentrert til det sydlige og østlige Europa. Indeksen basere seg på 18 indikatorer og gir en samlet skår der 100 indikere at regionen skårer gjennomsnittlig i forhold til de andre regionene utvalget.

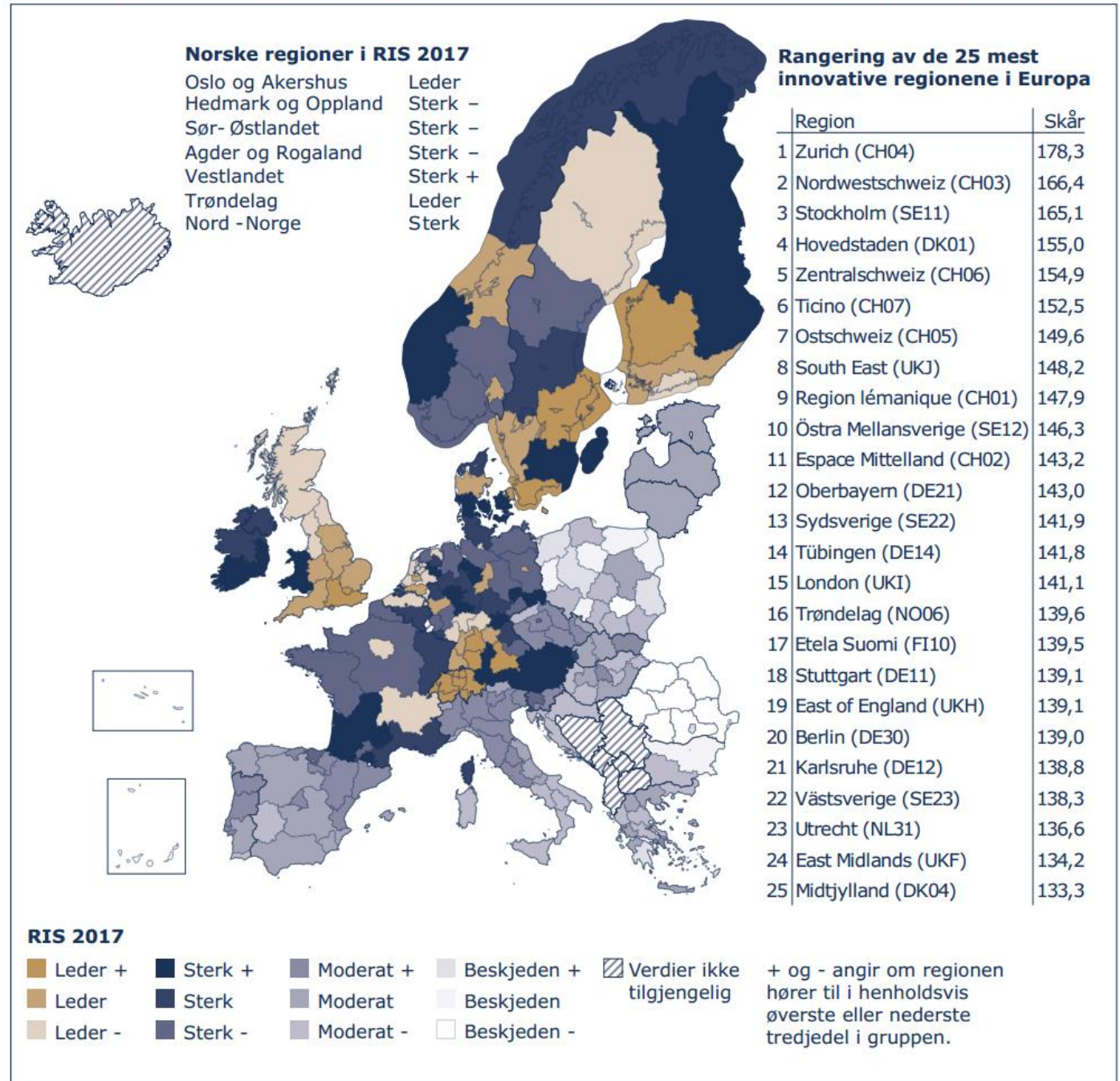
Trøndelag fikk i 2016 en skår på 139,6 og ender på en 16. plass, rett bak London men foran blant andre Stuttgart og Berlin.

Trøndelag skårere spesielt høyt på andel med høyere utdanning, vitenskapelige sampubliseringer, offentlig finansiert FoU, næringslivets FoU, Ikke-forskningsbasert innovasjon, innovative små- og mellomstore bedrifter som samarbeider og offentlige/private sampubliseringer.

Der Trøndelag derimot ikke skårer så bra er på salg av nye innovative produkter og varemerke- og designsoknader. Trøndelag får også en lav skår på eksport av høyteknologiske produkter, men her finnes det ikke regionaliserte tall slik at snittet for landet legges til grunn for Trøndelag.

På eksport av høyteknologiske produkter skårer også Norge lavt siden olje, gass og fisk utgjør en så stor del av Norges totale eksport. Selv om produksjonen gjerne er høyteknologisk så er ikke selve eksportproduktene det.

Regionale variasjoner i innovasjonsaktivitet i EUs Regional Innovation Scoreboard 2017.

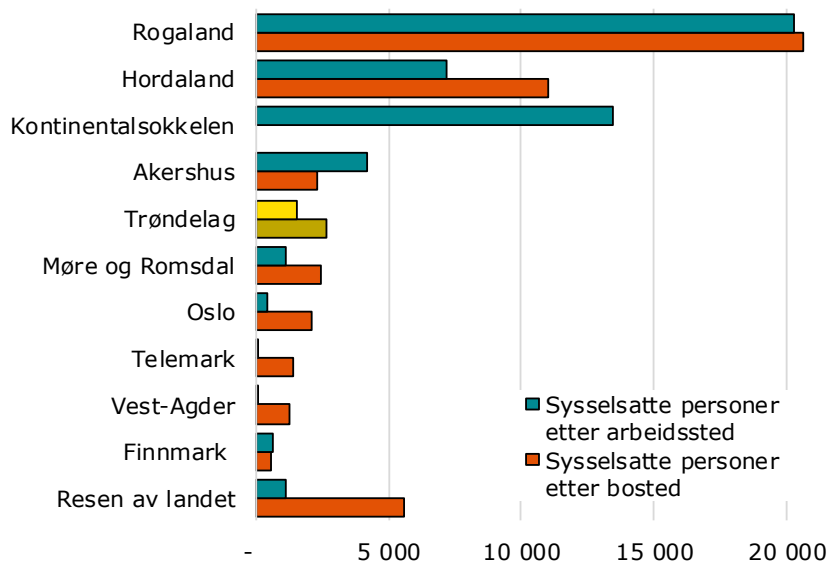
Olje og gass

Ifølge sysselsetningsstatistikken er 1 569 arbeidsplasser i Trøndelag direkte knyttet til utvinning av olje og gass og tilknyttede tjenester. Det er bosatt 2 681 personer i Trøndelag som jobber i næringer direkte tilknyttet utvinning av olje og gass.

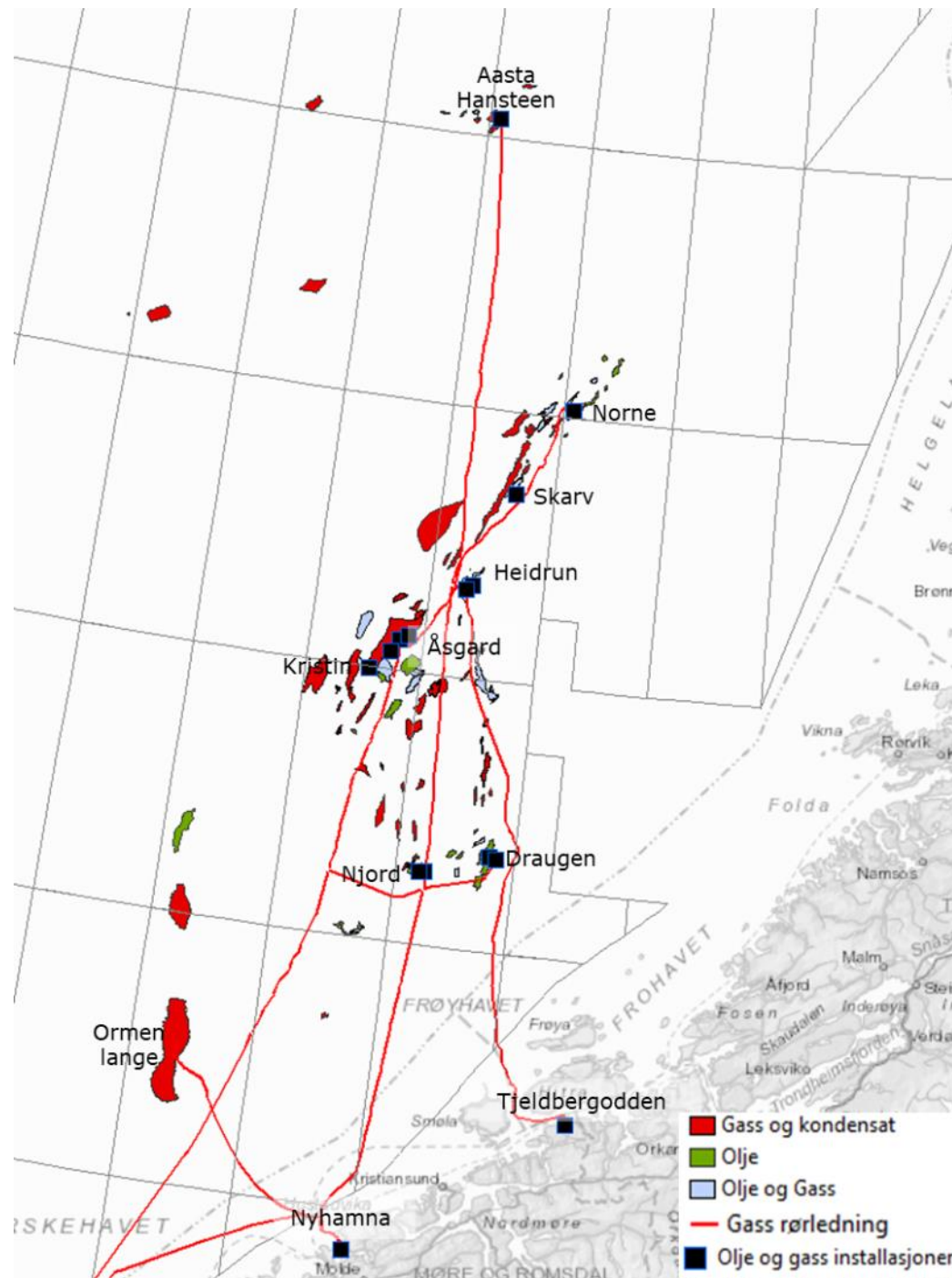
Disse tallene inkluderer imidlertid veldig lite av leverandørindustrien som er knyttet opp mot olje og gass, spesielt i Verdal og på Orkanger. Disse er i statistikken klassifisert som industrinæringer og ikke som en del av petroleumsnæringen. Tallene inkluderer heller ikke de delene av forskningsmiljøene i Trondheim som jobber opp mot olje og gass-sektoren som f.eks. Equinors forskningscenter på Rotvoll med over 500 ansatte.

Selv om man tar med disse så er har Trøndelag forholdsvis liten sysselsetting knyttet opp mot olje- og gasssektoren i forhold til andre fylker. Dette har gjort at Trøndelag har blitt betydelig mildere rammet av «oljekrisen» de siste årene enn f.eks. vestlandsfylkene. Samtidig innebærer dette at Trøndelag heller ikke har tatt like stor del i veksten fra olje og gass-næringen tidligere.

Sysselsatte per 4.kvartal 2017 innen utvinning av råolje og naturgass, tilknyttede tjenester og petroliumsindustri

Kilde: SSB tabell 08536

Kilde: Kilde geodata as og olje og energidirektoratet

KAPITTEL 4

KLIMA OG ENERGI

Klimagassutslipp

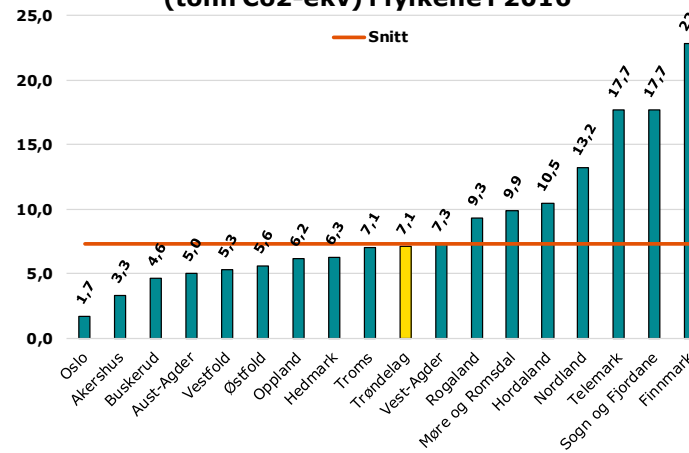
Klimagassutslippene i Trøndelag tilsvarer 7,1 tonn CO₂-ekvivalenter per innbygger

De totale utslippene av klimagasser til luft i Trøndelag er beregnet til 3 250 000 tonn CO₂-ekvivalenter i 2016. Dette er en økning på 10,9 % eller 320 700 tonn fra 2009. Trøndelag ligger akkurat på snittet for norske fylker hva gjelder utslipp per innbygger. Trøndelag har i perioden 2009-2016 hatt en litt større vekst i klimagassutslippene enn snittet for fylkene, som ligger på 6,0 %.

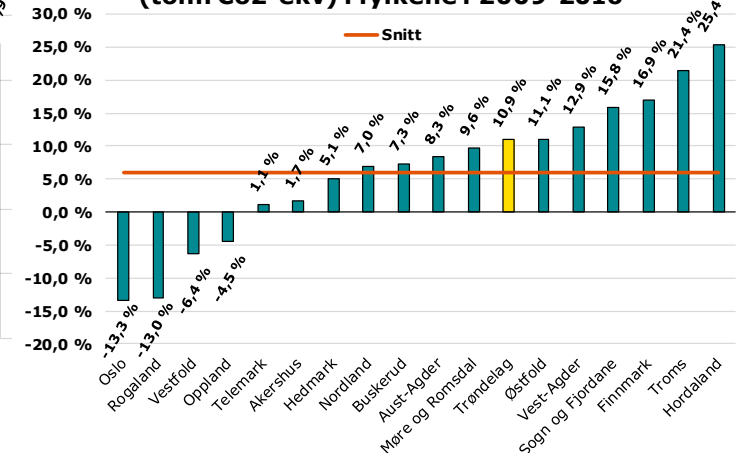
Den største utslippskilden er veitrafikken som i 2016 sto for totale utslipp på 871 570 tonn CO₂-ekvivalenter. Dette utgjør 26,8 % av de totale klimagassutslippene i Trøndelag. Siden 2009 har det vært en nedgang på 20 200 tonn CO₂-ekvivalenter i klimagassutslippene fra veitrafikken i Trøndelag.

Den nest største utslippskilden i Trøndelag er «industri, olje og gass» der det spesielt er smelteverkene i Hemne og i Orkdal, i tillegg til kalkverkene i Verdal og i Inderøy, som står for store deler av utslippene. De totale utslippene fra industrivirksomheten i Trøndelag var i 2016 på 793 229 tonn CO₂-ekvivalenter. Dette er en økning på 60,2 % siden 2009. Økningen skyldes at det i 2009 var lavere enn normal produksjon, og dermed utslipp, fra smelteverkene på grunn av finanskrisen.

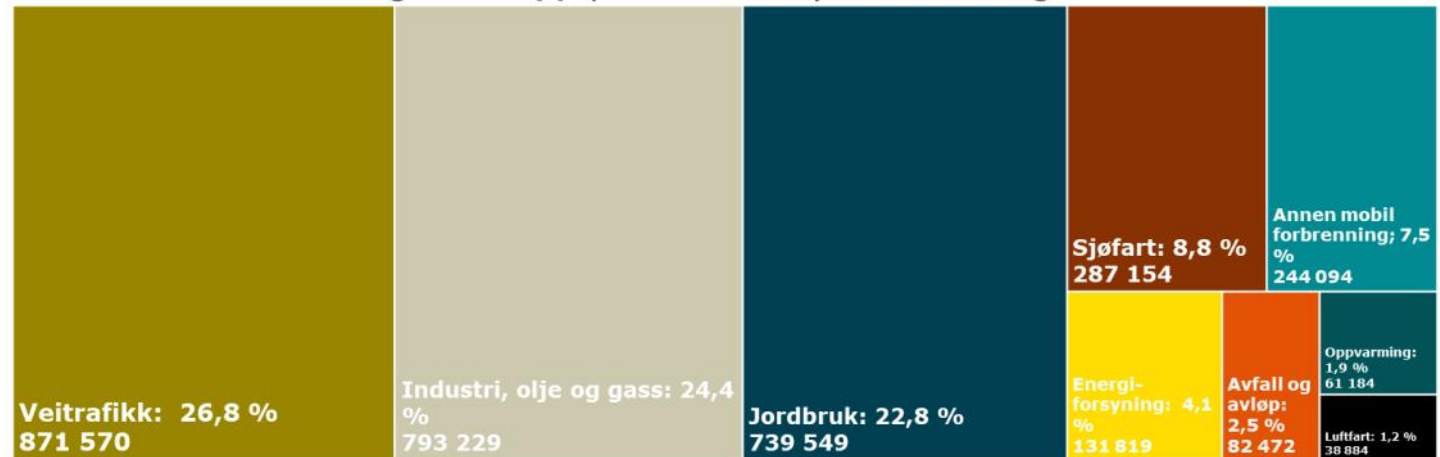
Klimagassutslipp per innbygger (tonn Co₂-ekv) i fylkene i 2016

Endring (prosent) i klimagassutslipp (tonn Co₂-ekv) i fylkene i 2009-2016

Klimagassutslipp (tonn Co₂-ekv) fra Trøndelag i 2016

Klimagassutslipp (tonn Co₂-ekv) i Trøndelag i 2009-2016

	2009	2011	2013	2015	2016	Endring 2009-2016	Endring 2009-2016
Annen mobil forbrenning	170 762	194 651	234 856	235 984	244 094	73 331	42,9 %
Avfall og avløp	104 797	94 971	94 600	86 063	82 472	-22 325	-21,3 %
Energiforsyning	151 778	91 327	98 869	83 744	131 819	-19 959	-13,2 %
Industri, olje og gass	495 272	748 892	799 068	797 915	793 229	297 957	60,2 %
Jordbruk	713 225	690 288	716 400	732 879	739 549	26 324	3,7 %
Luftfart	35 734	39 030	40 862	38 563	38 884	3 150	8,8 %
Oppvarming	118 690	124 648	95 166	75 050	61 184	-57 507	-48,5 %
Sjøfart	247 240	247 240	247 240	263 970	287 154	39 914	16,1 %
Veitrafikk	891 762	911 633	888 741	904 681	871 570	-20 192	-2,3 %
Total	2 929 261	3 142 679	3 215 801	3 218 847	3 249 955	320 694	10,9 %

Metodikk og utfordringer med klimagasstatistikk på kommune og fylkesnivå

Klimagasstatistikken som brukes i dette kapitlet er utviklet av Miljødirektoratet i samarbeid med KS organisasjon og SSB. Statistikken er blant annet basert på beregninger fra SSB og rapportering til Miljødirektoratet. Alle tall og data er tilgjengelig på: <http://www.miljostatus.no/tema/klima/norske-klimagassutslipp/klimagassutslipp-kommuner/>

I 2012 trakk SSB tilbake alle tidligere beregninger av klimagassutslipp på kommune- og fylkesnivå. Bakgrunnen for den beslutningen var at SSB over lengre tid har vurdert kvaliteten på statistikken til ikke å være god nok. Etterspørselen etter klimagassutslippstall på lavere geografisk nivå enn Norge som helhet førte til at de ble igangsatt et prosjekt i regi av Miljødirektoratet, med bidrag fra KS og SSB. Dette prosjektet har resultert i at vi nå har bedre og mer omfattende statistikk på kommunenivå enn noen gang tidligere, men man har fremdeles ikke et komplett bilde av alle lokale utslipp.

Det er store metodiske utfordringer knyttet til å beregne klimagassutslipp på kommune- og fylkesnivå og ikke alle utslippkilder kan lokaliseres. Dette gjør at blant annet summen av de fylkesvise utslippene er lavere enn beregninger av det nasjonale utslippet. Ca. 2,5 tonn CO₂-ekvivalenter pr innbygger eller 1/4 av det nasjonale utslippet er ikke fordelt på kommuner og fylker.

Det er også kun for en begrenset periode at man har tilgjengelige tall. De beregningene vi har på fylkes- og kommunenivå er kun for perioden 2009 til 2016. Siden statistikken på fylkesnivå startet i 2009 må det fremheves at 2009 ikke er noe normalår. Virkningene av finanskrisen var da på sitt verste og dette er også reflektert i utslippstallene. Flere store industribedrifter i Trøndelag reduserte produksjonen i 2009 som et resultat av lavere internasjonal etterspørsel og det førte med seg en betydelig reduksjon i klimagassutslippene. Spesielt gjaldt dette smelteverk i Orkdal og Hemne, og kalkverk i Verdal. Resultatet er at man har en sterk vekst i klimagassutslippene i årene etter 2009. Dette er i realiteten en normalisering i etterkant av finanskrisen og industrien ekskludert er det registrert et fall i utslippene i Trøndelag. De største utslippkildene i Trøndelag er industriproduksjon, transport og jordbruket.

Klimagasstatistikken slik den er brukt her måler utslippene i **CO₂-ekvivalenter**. Klimagassutslipp er ikke bare CO₂ (karbondioksid), men mange ulike gasser og de forskjellige gassene har ulik effekt klimaet. Et tonn lystgass (N₂O) har f.eks. 298 ganger så stor effekt på klimaet som et tonn CO₂. For å få sammenlignbare tall i klimagassregnskap så bruker man **GWP-verdien (Global Warming Potential)** på de ulike gassene og oppgir de som målt i CO₂. GWP-verdien er et mål på de ulike klimagassenes effekt når det gjelder global oppvarming. GWP-verdien for en gass defineres som den akkumulerte påvirkningen på drivhuseffekten fra ett tonn utslipp av gassen, sammenlignet med ett tonn

utslipp av CO₂. Ved hjelp av GWP-verdiene blir utslippene av ulike klimagasser omregnet til CO₂-ekvivalenter.

Klimagasstatistikken på fylkes- og kommunenivå beregner de direkte utslippene der de skjer og ikke de indirekte utslippene som kommer andre steder i landet eller verden som følge av norsk og trøndersk forbruk. Mer om hvordan tallene er beregnet og metodiske forbehold kan man lese i Miljødirektoratets metodenotatet: <http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M989/M989.pdf>

Det er flere viktige forbehold ved statistikken, blant annet knyttet til flytrafikken der utslipp plasseres på kommune- og fylkesnivå kun når utslippene skjer på bakken eller i en høyde under 3 000 fot (914,4 meter). Utslipp fra når flyene er over 3 000 fot går imidlertid inn i den nasjonale statistikken. Statistikken inkluderer alle sivile flyvninger som er underlagt instrumentflygeregler (IFR).

Når det gjelder utslippsberegninger fra båt- og skipstrafikk trekkes kommunegrensene med kystlinje helt ut til territorialgrensen og det gjøres utslippsberegninger knyttet til alle skipsbevegelser som registreres via Automatisk Identifikasjons System (AIS)-transpondere. I utslippsstatistikken beregnes utslipp fra skip i havn basert på gjennomsnittsbetraktninger knyttet til enkeltships hjelpe-maskineri, bruk av boilers og oppholdstid i havn.

For utslipp fra veitrafikken brukers i dag beregnet trafikkarbeid fra SSBs trafikkmodell for kommunale veier og beregnet trafikkarbeid på fylkes-, riks-, og europa-veier hentet fra Vegdatabanken (NVDB). Beregningene på trafikkarbeid kobles så med en utslippsfaktor for å få klimagassstallene. Det er en del usikkerhet i disse beregningene, spesielt på trafikkarbeid på kommunale veier. Modellresultatet for trafikk på kommunale veier gjelder kun for år 2014 og klimagassutslippene for de andre årene beregnes ut fra endringer i bilparken, nasjonale utslippstall for veitrafikken og vegtrafikkindeksen på fylkesnivå. Videre så bruker beregningene i dag en elbilandel som er lik for alle kommuner. Dette gjør at spesielt by- og sentrumsområder får en for lav elbilandel, mens en del distriktskommuner får for høye elbilandeler inn i beregningene. Miljødirektoratet har et prosjekt som jobber med å forbedre beregningene av utslipp fra veitrafikken.

Hemne har det høyeste klimagassutslippet per innbygger i Trøndelag

Det er store forskjeller mellom kommunene i Trøndelag når det kommer til størrelsen på klimagassutslippene per innbygger. Det er kommunene som har få innbyggere samtidig som de også har store industribedrifter eller mye gjennomfartstrafikk som har de største utslippene per innbygger.

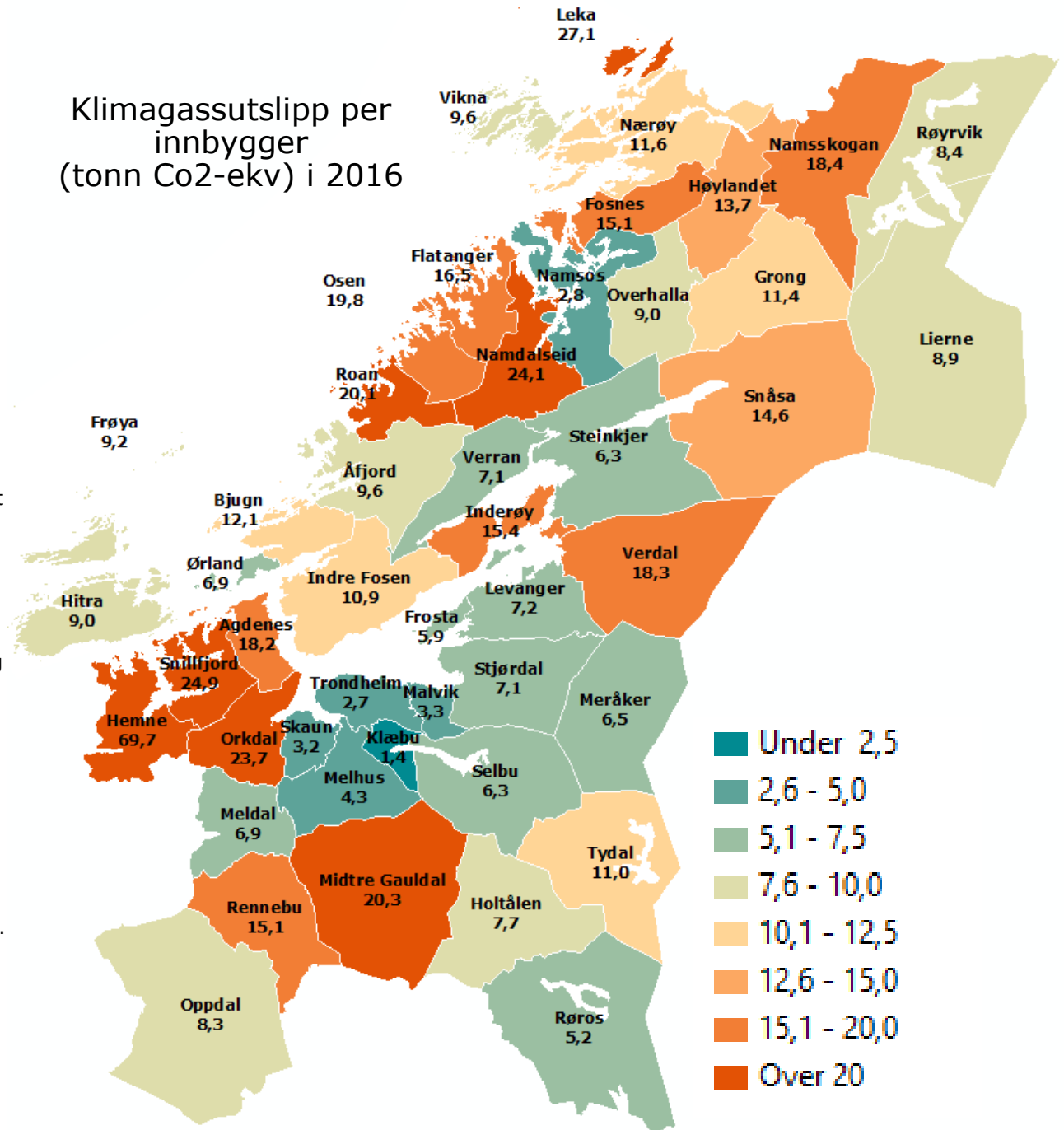
Når Hemne i 2016 hadde utslipp på 69,7 tonn CO₂-ekvivalenter per innbygger så skyldes dette at det ligger et smelteverk i kommunen som i 2016 hadde utslipp tilsvarende 256 000 CO₂-ekvivalenter. Dette er 87 % av de totale klimagassutslippene fra kommunen. Wacker Chemicals i Hemne og Elkem Thamshamn i Orkdal er de to bedriftene med de største punktutslippene i Trøndelag.

For Leka, som har de nest største utslippene per innbygger i Trøndelag på 27,1 tonn CO₂-ekvivalenter per 2016, så er det spesielt sjøfart som trekker opp utslippstallene. Store deler av kommunen er en øy med få innbyggere og ferje-forbindelse. Det er også en del annen sjøfart i kommunen knyttet til blant annet fiske og oppdrettsvirksomhet.

En annen kommune med høye utslipp per innbygger er Snillfjord. Dette er også en kommune med få innbyggere, og det er veitrafikken som er den største utslippskilden i kommunen. 46,3 % av utslippene i Snillfjord kommer fra veitrafikken. Mye av forklaringen ligger i at det er mye gjennomfartstrafikk i kommunen knyttet til transport til og fra Hitra og Frøya. Nesten halvparten av utslippene fra trafikken i Snillfjord er knyttet til tungtrafikk og da spesielt transport av oppdrettsfisk til og fra Hitra og Frøya.

Lavest utslipp per innbygger finner vi i Klæbu og Trondheim med henholdsvis 1,4 tonn og 2,7 tonn i 2016. Stort sett alle kommunene rundt Trondheim har lave utslipp per innbygger. Her er forklaringen at dette er folkerike kommuner, samtidig som de har lite utslippintensiv tungindustri.

Klimagassutslipp per innbygger (tonn Co2-ekv) i 2016

Klimagassutslipp (tonn Co2-ekv) fra Trønderske kommuner i 2016

	Annen mobil forburning	Avfall og avløp	Energi-forsyning	Industri, olje og gass	Jordbruk	Luftfart	Oppvarming	Sjøfart	Veitrafikk	Total	Per innbygger
Trondheim	77 360,7	23 568,1	130 710,4	23 262,4	13 169,1	3,3	26 889,0	33 017,5	202 676,5	530 657,0	2,7
Steinkjer	5 371,2	3 580,3		818,0	70 318,5		1 824,2	314,4	56 433,2	138 659,8	6,3
Namsos	1 673,5	2 063,5	730,5		7 168,0	432,7	954,8	2 766,2	20 341,5	36 130,7	2,8
Hemne	5 689,8	446,7		256 175,1	11 043,7		861,2	7 588,0	12 820,7	294 625,2	69,7
Snillfjord	955,2	107,3			6 863,9		75,5	5 209,2	11 382,2	24 593,3	24,9
Hitra	757,8	1 244,3		8,7	6 969,1		470,1	18 630,6	13 823,6	41 904,2	9,0
Frøya	5 519,8	1 486,5		1 863,5	5 000,2	1,6	370,3	24 933,2	6 540,3	45 715,4	9,2
Ørland	961,1	810,4			13 432,8	133,6	272,0	14 258,5	6 909,7	36 778,1	6,9
Agdenes	314,8	213,9		421,0	10 423,9		114,1	15 600,3	3 537,1	30 625,1	18,2
Bjugn	470,7	77,6		16 241,8	16 896,3		234,6	16 748,8	8 423,9	59 093,7	12,1
Åfjord	1 524,6	463,1			14 653,6		174,0	7 496,5	7 161,5	31 473,3	9,6
Roan	2 092,5	78,5			5 734,3		84,1	8 967,3	2 166,3	19 123,0	20,1
Osen	152,0	7,1			4 994,4		144,8	11 872,2	1 964,8	19 135,3	19,8
Oppdal	2 264,4	1 572,2			32 704,6	12,4	429,2		21 132,9	58 115,7	8,3
Rennebu	1 362,6	504,7			16 971,8		221,8		19 191,6	38 252,5	15,1
Meldal	1 472,7	2 940,3			14 611,2		441,0		7 818,4	27 283,6	6,9
Orkdal	8 165,4	2 080,0	98,1	221 626,2	15 324,7		760,2	2 606,1	32 404,9	283 065,6	23,7
Røros	2 892,7	356,2		224,5	10 160,0	204,0	790,6		14 814,5	29 442,5	5,2
Holtålen	905,3	207,7			8 387,5		252,7		5 944,5	15 697,7	7,7
Midtre Gauldal	57 118,4	2 931,5		1 408,9	32 795,0		8 196,2		24 068,3	126 518,3	20,3
Melhus	2 247,3	848,1		47,2	25 319,8		1 222,0		40 523,7	70 208,1	4,3
Skaun	583,7	366,6			7 972,9		475,4	167,2	16 757,6	26 323,4	3,2
Klæbu	422,4	195,2	37,0		2 609,6		269,5		4 901,7	8 435,4	1,4
Malvik	450,6	3 543,1		1 103,0	6 443,5		727,1	200,5	34 134,0	46 601,8	3,3
Selbu	1 537,5	568,1			15 026,7		246,3		8 385,8	25 764,4	6,3
Tydal	802,1	105,2			5 472,8		81,4		2 702,1	9 163,6	11,0
Meråker	838,4	539,2			5 390,1		326,0		8 869,5	15 963,2	6,5
Stjørdal	30 558,4	1 158,9	220,4	4 537,1	33 679,6	37 656,9	5 650,6	131,7	55 487,2	169 080,8	7,1
Frosta	686,6	30,4			9 300,0		285,8	1 354,7	3 730,0	15 387,5	5,9
Levanger	3 122,3	10 166,9	22,4	13 164,2	61 580,4		1 713,0	5 012,2	49 655,7	144 437,1	7,2
Verdal	1 190,1	9 060,8		189 457,3	40 154,4		1 138,7	1 839,8	30 236,2	273 077,3	18,3
Verran	507,6	2 236,2		4 129,5	6 646,9		169,3	442,4	3 444,2	17 576,1	7,1
Namdalseid	11 034,3	184,8			16 856,1		1 377,1	539,6	8 212,8	38 204,7	24,1
Snåsa	934,2	225,3			18 694,3		537,0		10 188,7	30 579,5	14,6
Lierne	387,5	620,2			6 265,2		119,5		4 825,3	12 217,7	8,9
Røyrvik	409,5	163,3			1 716,3		42,3		1 642,9	3 974,3	8,4
Namsskogan	917,8	501,4			5 077,0		80,1		9 992,4	16 568,7	18,4
Grong	1 170,9	804,1			9 480,6		308,2		15 545,1	27 308,9	11,4
Høylandet	821,7	68,1			10 007,0		187,7		6 273,2	17 357,7	13,7
Overhalla	685,5	3 372,0			21 398,3		289,4		8 965,3	34 710,5	9,0
Fosnes	16,2	5,7			5 932,3		222,0	1 079,8	2 078,8	9 334,8	15,1
Flatanger	133,4	270,7			4 228,9		78,2	10 571,4	2 996,7	18 279,3	16,5
Vikna	2 785,0	487,1		1 368,3	8 694,0	439,8	329,6	22 382,9	6 549,9	43 036,6	9,6
Nærøy	2 251,6	645,0			22 886,0		302,9	19 009,3	14 289,9	59 384,7	11,6
Leka	18,0	19,6			4 794,9		47,5	9 904,0	962,9	15 746,9	27,1
Indreøy	604,2	513,3		57 372,6	27 929,2		672,0	862,4	16 656,1	104 609,8	15,4
Indre Fosen	1 951,8	1 032,9			38 369,6		724,5	43 647,3	24 006,3	109 732,4	10,9
Total	244 093,8	82 472,1	131 818,8	793 229,3	739 549,0	38 884,3	61 183,5	287 154,0	871 570,4	3 249 955,2	7,1

64,4 % av vannforekomstene i Trøndelag har god eller svært god økologisk tilstand

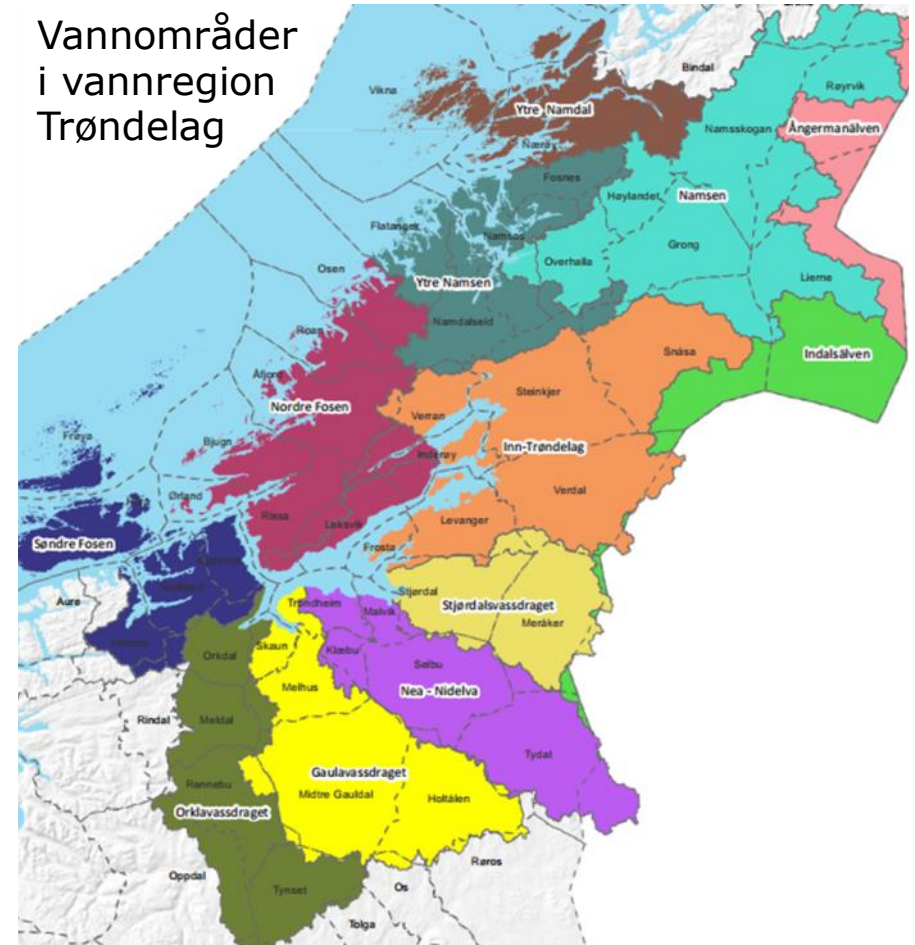
11,2 % av vannforekomstene i Trøndelag har det som betegnes som svært god økologisk tilstand og 53,2 % har god økologisk tilstand. For alle vannforekomster som har en økologisk tilstand som er lavere enn god skal det legges en tiltaksplan og gjøres tiltak for forbedring av vannkvaliteten. 19,3 % av vannforekomstene har moderat økologisk tilstand, mens 7 % har dårlig eller svært dårlig økologisk tilstand. 9,3 % av vannforekomstene i Trøndelag er sterkt modifisert, hovedsakelig som følge av vannkraftutbygging. Det er satt særskilte miljømål for disse forekomstene som skal ivareta samfunnsnyten ved inngrepene.

Blant elvene i Trøndelag har 11,2 % svært god og 50,9 % god økologisk tilstand. For innsjøene i Trøndelag har 16,1 % svært god og 51,6 % god økologisk tilstand. Bare 1,1 % av vannforekomstene på kysten har svært god økologisk tilstand, men hele 71,5 % av vannforekomstene på kysten har god økologisk tilstand.

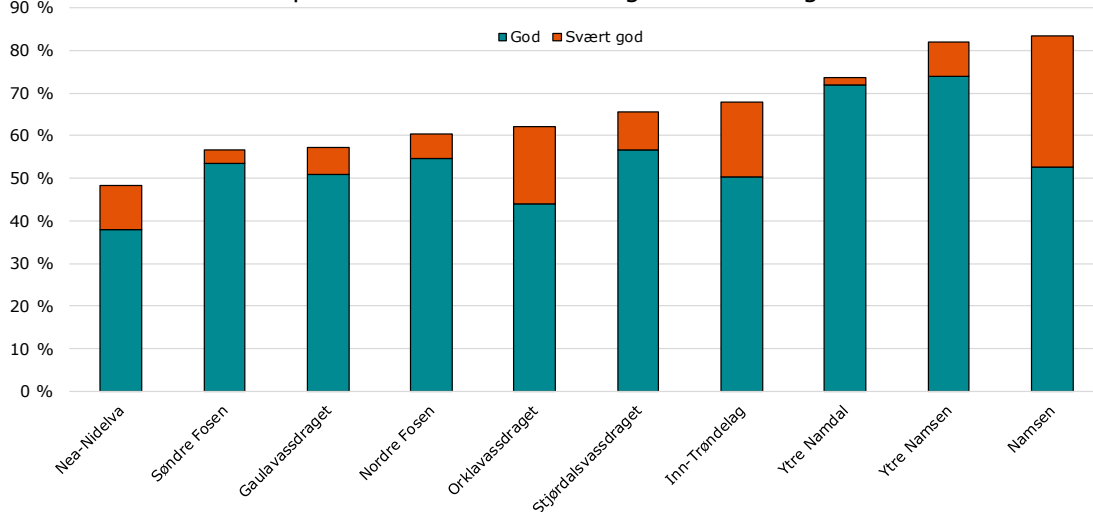
Namsen og Ytre Namsen er de vannområdene i Trøndelag med størst andeler av vannforekomster som har god eller svært god økologisk tilstand, henholdsvis 83,5 % og 82,5 %. Nea-Nidelv og Søndre Fosen har lavest andel vannforekomster med god eller svært god økologisk tilstand, henholdsvis 48,3 % og 56,8 %. En del av forklaringen på variasjonene mellom vassdragene er hvor mye av vassdraget som er sterkt modifisert og dermed har særskilte miljømål.

Registrering av tilstanden til vannforekomster er et pågående arbeid og tallene revideres etter hvert som nye undersøkelser gjennomføres. Her brukes tall på status per mai 2018.

Vannområder i vannregion Trøndelag

Vannforekomster med god eller svært god økologisk tilstand fordelt på vannområder i vannregion Trøndelag

Vannforekomster i Trøndelag etter økologisk tilstand

	Elv	Innsjø	Kyst	Total
Naturlig				
Svært god	11,2 %	16,1 %	1,1 %	11,2 %
God	50,9 %	51,6 %	71,5 %	53,2 %
Moderat	20,4 %	12,9 %	25,1 %	19,3 %
Dårlig	4,8 %	4,6 %	0,6 %	4,3 %
Svært dårlig	3,4 %	1,4 %	0,3 %	2,7 %
Sterkt modifisert (fysisk)				
Ikke relevant	9,3 %	13,4 %	1,4 %	9,3 %

Kartlagte friluftslivsområder

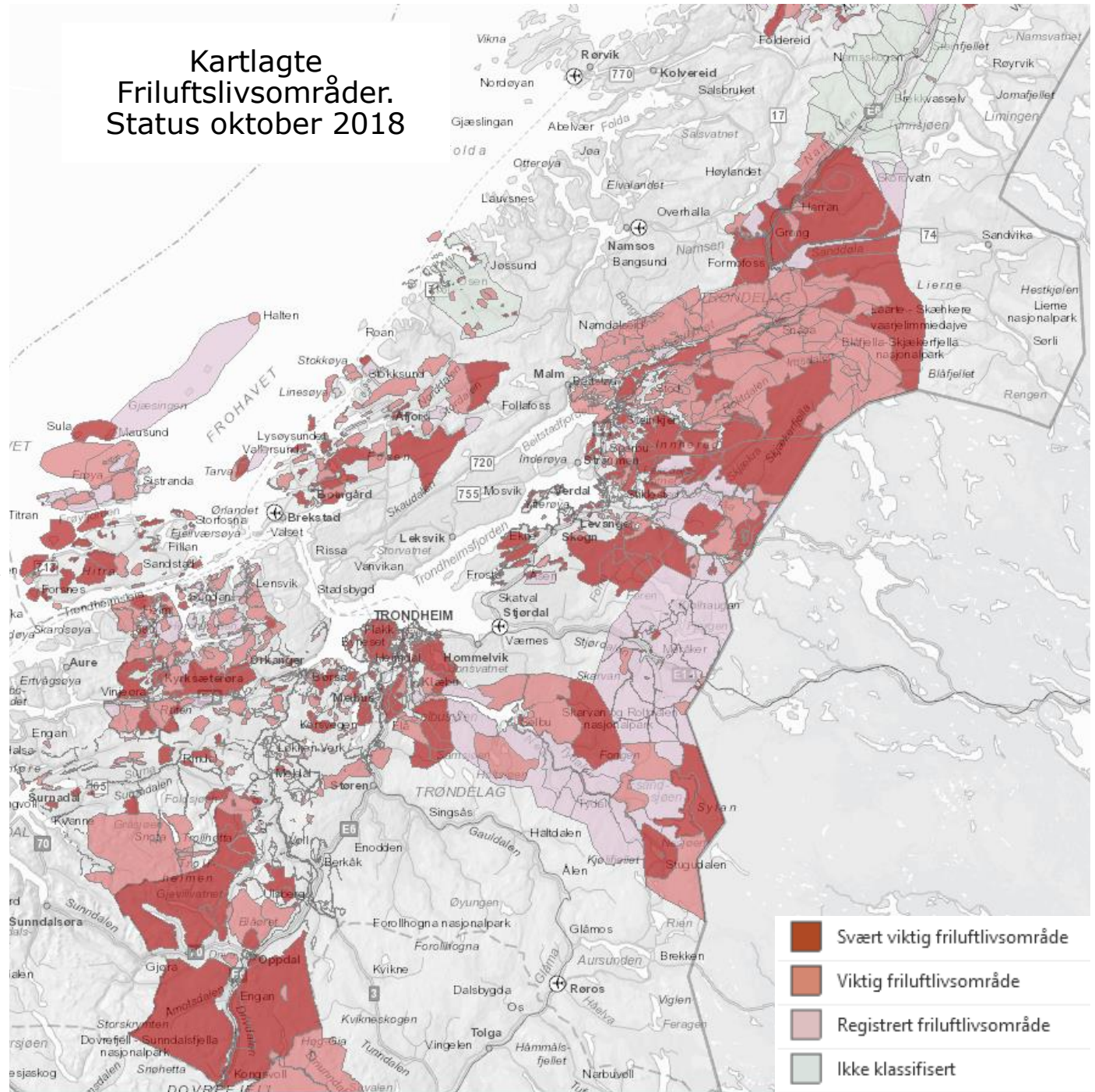
Det foregår et arbeid med å kartlegge og verdsette friluftslivsområdene i Norge. Kartet til høyre viser status per oktober 2018 på kartlagte friluftslivs-områder i Trøndelag som er lastet inn i naturbase.no. En rekke trønderske kommuner har alt kartlagt sine friluftslivsområdet. Andre er i gang, mens noen enda ikke har påbegynt arbeidet.

Kartlegging gjør at viktige friluftslivsområder kan sikres for fremtiden. Kartleggingen gir også oversikt over områder som kan være aktuelle for sikring ved hjelp av statlige midler, og det gir et godt grunnlag for utarbeiding av sti- og løypeplaner. Kartlegging av friluftslivsområder er også en forutsetning for kommuner som ønsker å etablere snøskuterløyper.

Friluftslivsområdene plasseres i fire kategorier som sier noe om områdets verdi. Disse kategoriene er *svært viktig*, *viktig*, *registret friluftslivsområde* og *ikke klassifisert friluftslivsområde*.

Verdsettingen gjøres på bakgrunn av en vurdering av en rekke faktorer som inkluderer blant annet områdets funksjon, egenhet, utstrekning, bruksfrekvens og områdets potensiale for bruk. Det ses også på i hvilken grad området er tilrettelagt for bruk eller om det er gjort betydelige inngrep i naturen. Det gjøres også en vurdering av om området inneholder kunnskapsverdier eller har en spesiell symbolverdi.

Kartlagte Friluftslivsområder. Status oktober 2018

Kraftproduksjon

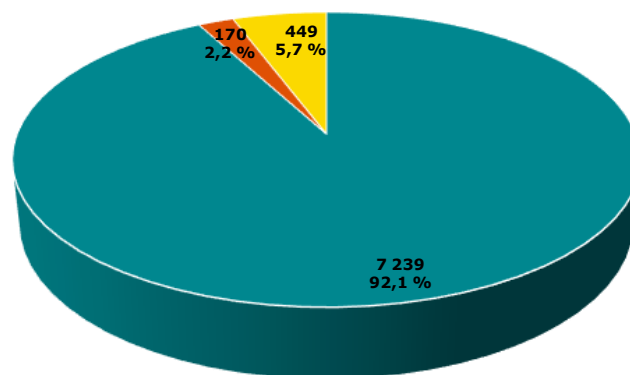
92 % av kraftproduksjonen i Trøndelag kommer fra vannkraft

Trøndelag produserte 7 958 GWh med elektrisk kraft i 2016. 7 239 GWh kom fra vannkraft, mens 449 og 170 GWh kom fra vindkraft og varmekraftproduksjon. 89 GWh gikk med til forbruk i kraftstasjonene og pumpekraftforbruk, noe som gjør at Trøndelag hadde en nettoproduksjon på 7 769 GWh i 2016. De årlige svingningene i elkraftproduksjonen forklares hovedsakelig av variasjoner i nedbørsmengde.

Trøndelag er ikke blant fylkene med størst elkraftproduksjon og forbruket av elektrisk kraft er større enn produksjonen. Trøndelag hadde i 2016 et forbruk av elektrisk kraft på 9 774 GWh, noe som ga en produksjonsbalanse på -2 005 GWh. Trøndelag produserer altså 25,8 % mindre elkraft enn det som forbrukes. Differansen utlignes via kjøp av elektrisitet fra resten av landet.

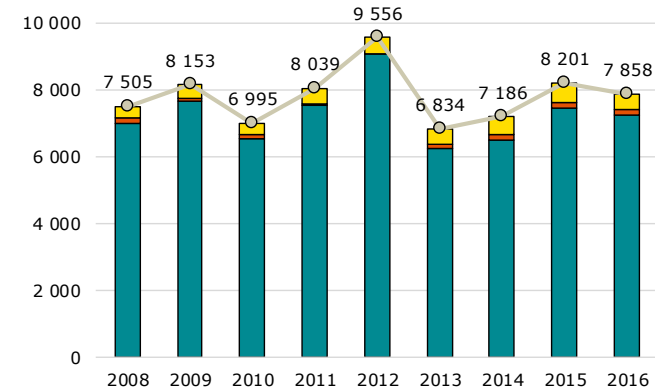
Vindkraft utgjør fremdeles en liten del av den totale kraftproduksjon i Trøndelag. Kun 5,7 % i 2016. Det er imidlertid store vindkraftutbygginger på gang i Trøndelag og i løpet av 2020 er det forventet at det vil bygges ut vindparker med ytterligere 1 000 MW produksjonskapasitet med en forventet årsproduksjon på 3 586 GWh.

Produksjon av elektrisk kraft (GWh) i Trøndelag etter produksjonsform. 2016

■ Vannkraftproduksjon ■ Varmekraftproduksjon ■ Vindkraftproduksjon

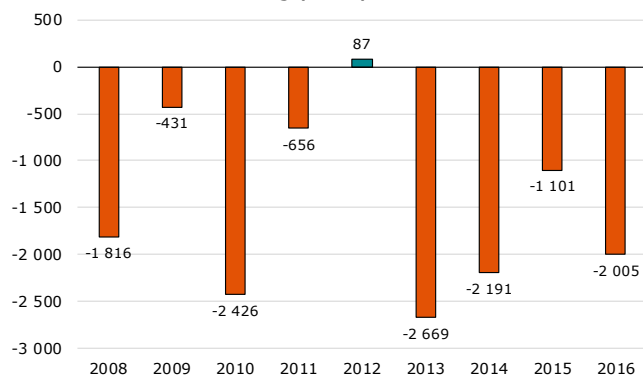
Produksjon av elektrisk kraft (GWh) i Trøndelag 2008-2016

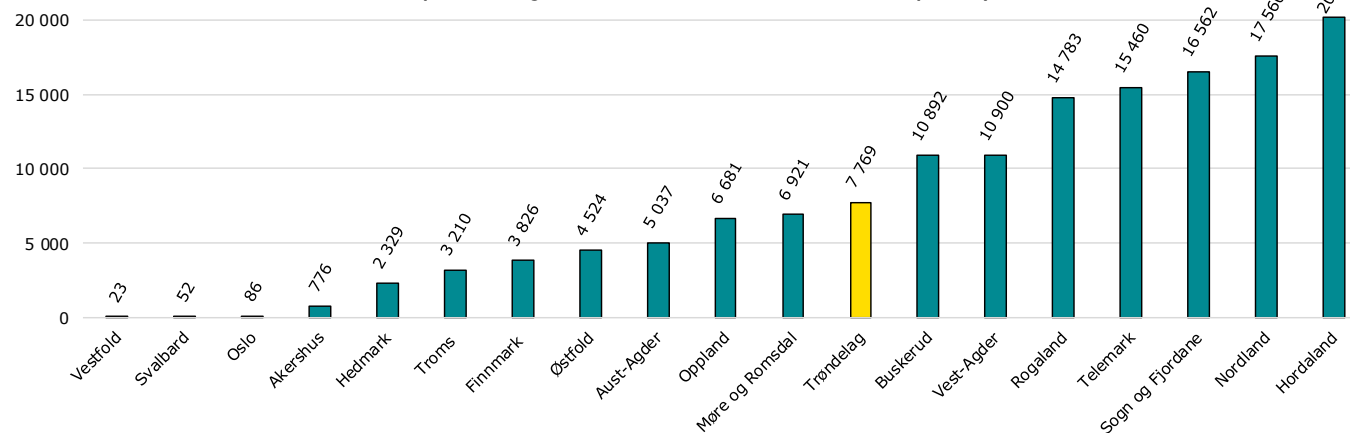
■ Vannkraftproduksjon ■ Varmekraftproduksjon
■ Vindkraftproduksjon ○ Produksjon i alt

Produksjon av elektrisk kraft (GWh) i Trøndelag 2008-2016										Endring 2008-2016
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Vannkraftproduksjon	6 986	7 668	6 520	7 532	9 070	6 259	6 510	7 457	7 239	253
Varmekraftproduksjon	162	71	128	58	23	120	164	156	170	8
Vindkraftproduksjon	357	415	347	449	464	455	512	589	449	92
Produksjon i alt	7 505	8 153	6 995	8 039	9 556	6 834	7 186	8 201	7 858	353
Forbruk i kraftstasjonene	-121	-133	-84	-57	-65	-53	-45	-45	-43	78
Pumpekraftforbruk	-52	-50	-48	-62	-51	-57	-37	-43	-46	6
Nettoproduksjon	7 332	7 970	6 863	7 920	9 440	6 724	7 104	8 113	7 769	437
Forbruk av elektrisk kraft	9 148	8 401	9 289	8 576	9 353	9 393	9 295	9 214	9 774	626
Produksjonsbalanse	-1 816	-431	-2 426	-656	87	-2 669	-2 191	-1 101	-2 005	-189
Produksjonsbalanse (prosent)	-24,8 %	-5,4 %	-35,3 %	-8,3 %	0,9 %	-39,7 %	-30,8 %	-13,6 %	-25,8 %	N/A

Produksjonsbalanse på elektrisk kraft i Trøndelag (GWh) 2008-2016

Nettoproduksjon av elektrisk kraft i 2016 per fylke

Kilde: SSB tabell 08308 og 08312

Tydal har størst kraftproduksjon i Trøndelag

Tydal hadde i 2016 en kraftproduksjon på 1 163 GWh. Dette gjør at Tydal er den største kraftkommunen i Trøndelag og nummer 36 i Norge når det kommer til total kraftproduksjon.

Andre kommuner i Trøndelag med betydelig kraftproduksjon er Namsskogan, Trondheim og Rennebu med en produksjon på henholdsvis 818, 801 og 749 GWh i 2016. Trondheim har noe varmekraftproduksjon. Ellers er det hovedsakelig vannkraftproduksjon i disse kommunene.

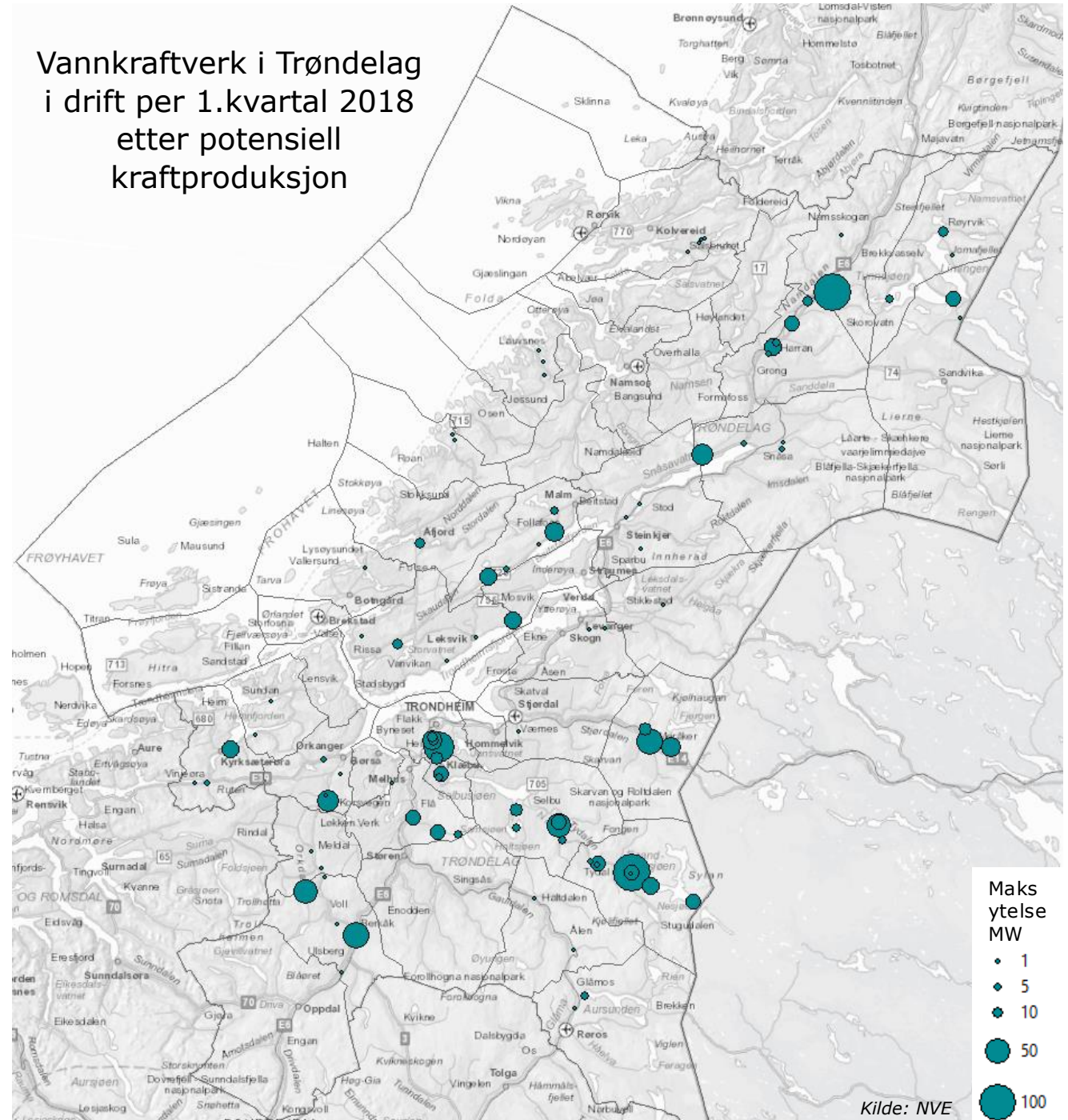
De største vannkraftverkene i Trøndelag er Tunnsjødal i Namsskogan med en produksjonskapasitet på 176 MW, Nea i Tydal med produksjonskapasitet på 175 MW og Bratsberg i Trondheim med 124 MW produksjonskapasitet.

15 Største kraftkommuner i Trøndelag i 2016

	Produksjon i kommunen (GWh)	Nr i Trøndelag	Nr i Norge
Tydal	1 163	1	36
Namsskogan	818	2	48
Trondheim	801	3	49
Rennebu	749	4	53
Grong	673	5	58
Meråker	638	6	60
Selbu	573	7	62
Orkdal	386	8	84
Verran	326	9	93
Melhus	322	10	96
Lierne	266	11	104
Hemne	239	12	105
Klæbu	188	13	115
Snåsa	159	14	117
Røyrvik	130	15	123

Kilde: NVE

Vannkraftverk i Trøndelag i drift per 1.kvartal 2018 etter potensiell kraftproduksjon

Kilde: NVE

Vindkraftutbygging vil gi kraftoverskudd i Trøndelag fra 2020

De pågående vindkraftutbyggingene gjør at Trøndelag i 2020 vil gå fra å ha et underskudd på kraft og til å ha et overskudd. Totalt har vindkraftverkene som bygges ut i Trøndelag en forventet årlig produksjon på 3 586 GWh. Som vist på side 93 hadde Trøndelag et underskudd på kraftbalansen på 2 005 GWh i 2016, på det meste i 2013 var underskuddet på 2 669 GWh.

Vindkraftutbyggingen fører til at den årlige kraftproduksjonen i Trøndelag vil øke med nesten 50 %, og Trøndelag vil gå fra å importere kraft fra andre regioner til å begynne å eksportere kraft. Vindkraft vil gå fra å utgjøre rundt 5 % av kraftproduksjonen i Trøndelag i dag til å utgjøre over en tredjedel i 2020.

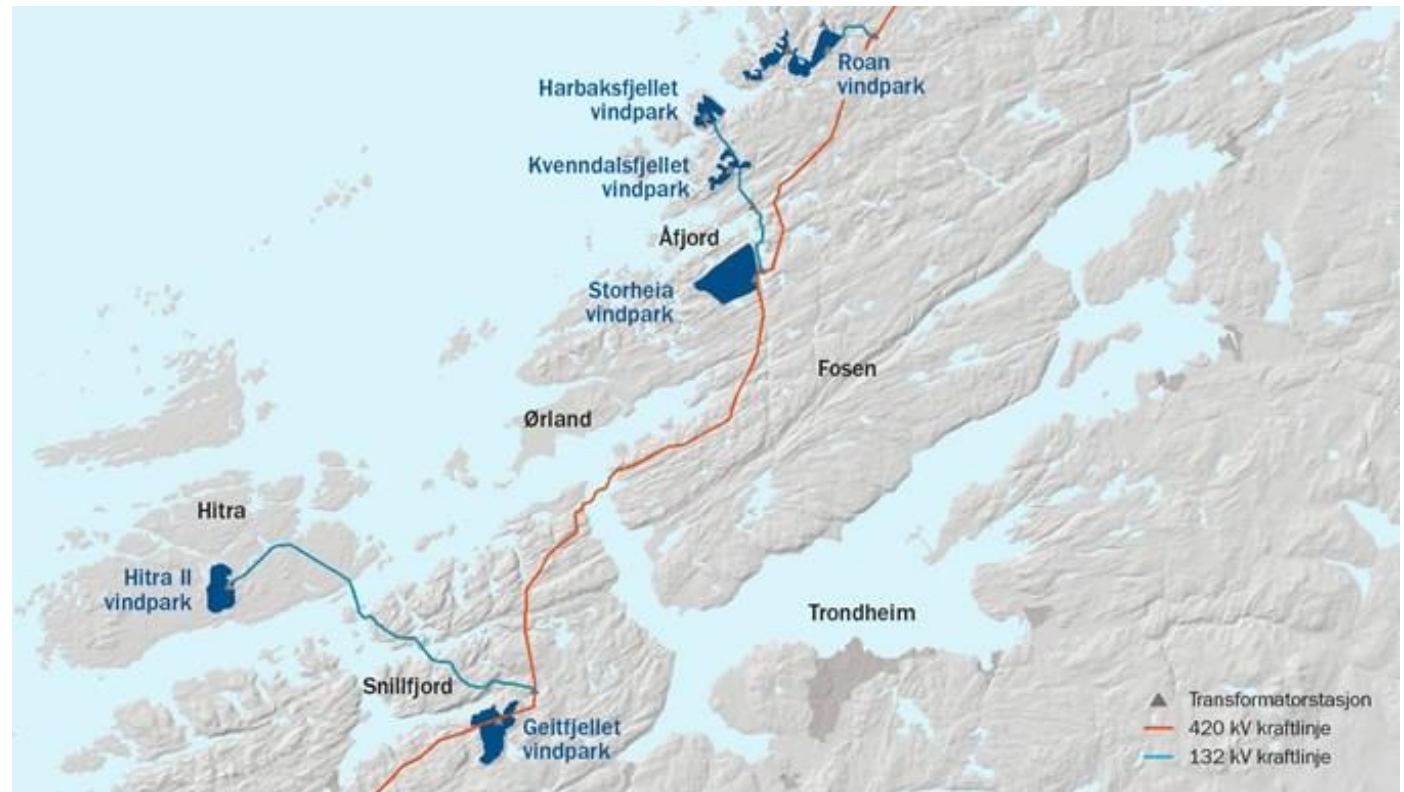
Den største utbyggingen er Storheia hvor 80 vindturbiner vil ha en estimert årsproduksjon på 1 000 GWh. Dette er over fem ganger så stor produksjon som det største vannkraftverket i Trøndelag.

Samlet i alle de pågående utbyggingene i Trøndelag så skal det settes opp 277 vindturbiner, hver med en effekt på mellom 3,6-4,2 MW. De største vindmøllene som bygges på Geitfjellet i Snillfjord har en rotorlengde på 136 meter.

Vindkraftutbyggingen er massive prosjekter som tar store arealer og som krever store utbygginger i tillegg til vindmøllene. Det blir f.eks. anlagt 241 km med veier for adkomst til- og internt i vindparkene.

Utbyggingene krever også store investeringer i linjennettet og det blir bygd en 420 kV sentrallinje fra Namsos i via vindparkene på Fosen og Snillfjord til Surnadal i Møre og Romsdal.

Vindkraftutbygging på Fosen, Hitra og i Snillfjord

	Roan	Storheia	Kvenndalsfjellet	Harbaksfjellet	Geitfjellet	Hitra II	Totalt
Produksjon (GWh)	900	1000	405	443	548	290	3586
Installer effekt (MW)	255,3	288	113,4	136	180,6	93,6	1066,9
Rotorlengde (m)	117	117	117	117	136	117	117-136
Effekt per turbin	3,6	3,6	4,2	4,2	4,2	3,6	3,6-4,2
Vindturbiner	71	80	27	30	43	26	277
Byggestart	2016	2016	2018	2018	2018	2018	2016-2018
Turbinmontasje	2018	2019	2020	2020	2020	2019	2018-2020
Idriftsettelse	2018	2019	2020	2020	2020	2019	2018-2020
Veier, adkomst+interne (km)	70	62	24	25	42	18	241

Kilde : Fosen vind

Energiforbruk

Trøndelag hadde i 2016 et energiforbruk på 15 340 GWh.

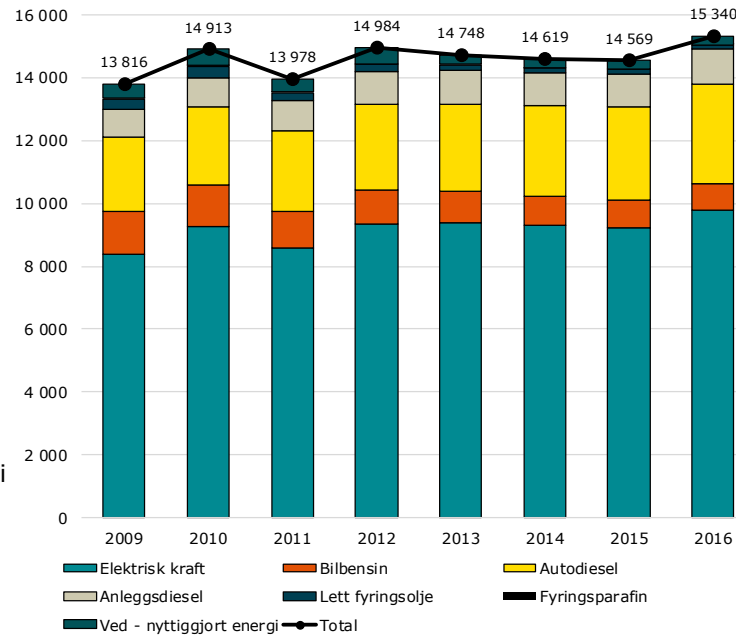
Det totale energiforbruket i Trøndelag er beregnet til 15 340 GWh. 64 % av dette dekkes av elektrisk kraft. Ved siden av elektrisitet så er bensin og diesel de store energibærerne i Trøndelag.

Målt i energiinnhold hadde Trøndelag et forbruk av drivstoff til kjøretøy på 5 171 GWh i 2016. Til sammenligning var forbruket av elektrisitet samme år på 9 774 GWh. Diesel sto for 83,3 % av energiforbruket til kjøretøyene i Trøndelag i 2016.

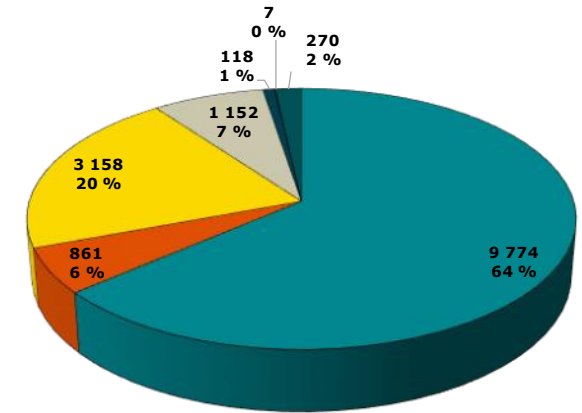
I Trøndelag har forbruket av bilbensin målt etter energiinnhold gått ned med 507 GWh eller 28,7 % i perioden 2009 til 2016. Forbrukt energi som stammer fra autodiesel har økt med 43,8% eller 816 GWh. Trøndelags forbruk av energi fra anleggsdiesel, som brukes av jordbruk, skogbruk og anleggsmaskiner har økt med 31,0 % eller 273 GWh i perioden 2009-2016.

Nyttiggjort energi fra vedfyring sto for 1,7 % av det totale energiforbruket i Trøndelag eller 310 GWh i 2016. forbruket av ved har over lengere tid gått ned i Trøndelag og nasjonalt. Her er det flere forklaringer, blant annet at en større andel av husstandene har varmepumper.

Energiforbruk (GWh) i Trøndelag 2009-2016 etter energibærer

Energiforbruk (GWh) i Trøndelag 2016 etter energibærer

■ Elektrisk kraft ■ Bilbensin ■ Autodiesel
■ Anleggsdiesel ■ Lett fyringsolje ■ Fyringsparafin
■ Ved - nyttiggjort energi

Energiforbruk (GWh) i Trøndelag fordelt på energibærer										
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Endring 2009-2016	
Elektrisk kraft	8 401	9 289	8 576	9 353	9 393	9 295	9 214	9 774	1 373	16,3 %
Bilbensin	1 368	1 290	1 165	1 089	1 002	945	883	861	-507	-37,1 %
Autodiesel	2 342	2 502	2 585	2 712	2 761	2 877	2 990	3 158	816	34,8 %
Anleggsdiesel	879	919	947	1 038	1 081	1 054	1 052	1 152	273	31,0 %
Lett fyringsolje	337	388	260	242	186	156	131	118	-219	-65,0 %
Fyringsparafin	30	36	24	20	16	12	9	7	-23	-76,3 %
Ved - nyttiggjort energi	460	490	420	530	310	280	290	270	-190	-41,3 %
Total	13 816	14 913	13 978	14 984	14 748	14 619	14 569	15 340	1 523	11,0 %

Kilde: SSB tabell 08312, 09703 og 11185

Omregning energi innhold

1000L	GWh
Bilbensin	0,0091
Autodiesel	0,0101
Anleggsdiesel	0,0101
Lett fyringsolje	0,0095
Fyringsparafin	0,0082

Marine gassoljer, tungolje og jetparafin er ikke inkludert i beregningene av det totale energiforbruket i Trøndelag.

Trønderske husholdninger har det nest laveste nettoforbruket av elektrisk kraft i Norge

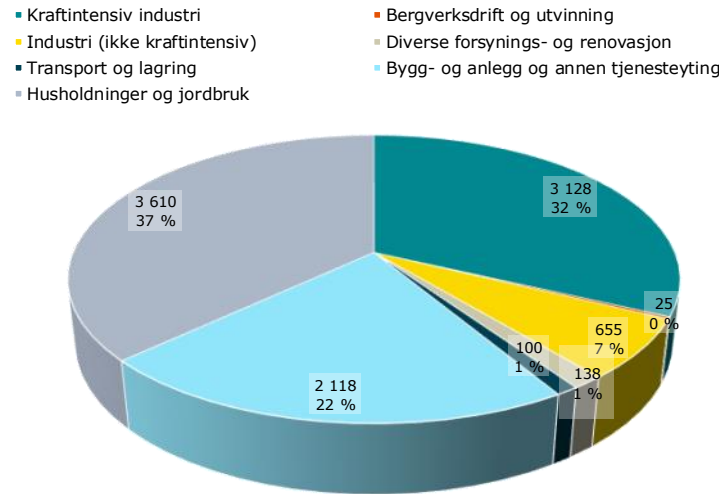
Det årlige forbruket i elektrisk kraft i Trøndelag varierer som følge av temperaturvariasjoner, økonomiske konjunkturer som påvirker kraftintensiv industri og som følge av en underliggende befolkningsvekst. I perioden 2008-2016 har nettoforbruket av elektrisk kraft i Trøndelag økt med 626 GWh.

Husholdningene i Trøndelag brukte 6 737 KWh med elektrisk kraft per person i 2016. Det er kun i Oslo husholdningen har et lavere elektrisitetsforbruk per innbygger. Graden av urbanitet, størrelse på boligene og oppvarmingsbehov forklare mye av variasjonene mellom fylkene.

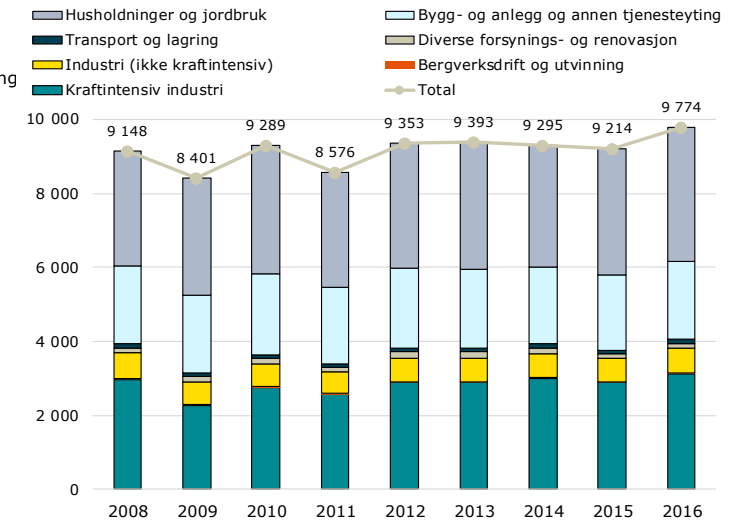
Husholdninger og jordbruket står imidlertid for kun 37 % av det totale elektrisitetsforbruket i Trøndelag, totalt 3 610 GWh i 2017. Husholdninger og jordbruket i Trøndelag har imidlertid økt det årlige elektrisitetsforbruket med 509 GWh siden 2008. Dette er 81,3 % av veksten i nettoforbruk av elektrisk kraft i Trøndelag i perioden.

Den kraftintensive industrien i Trøndelag hadde i 2016 et forbruk av elektrisk kraft på 3 128 GWh, noe som er 152 GWh mer enn i 2008.

Nettoforbruk av elektrisk kraft (GWh) i Trøndelag 2016

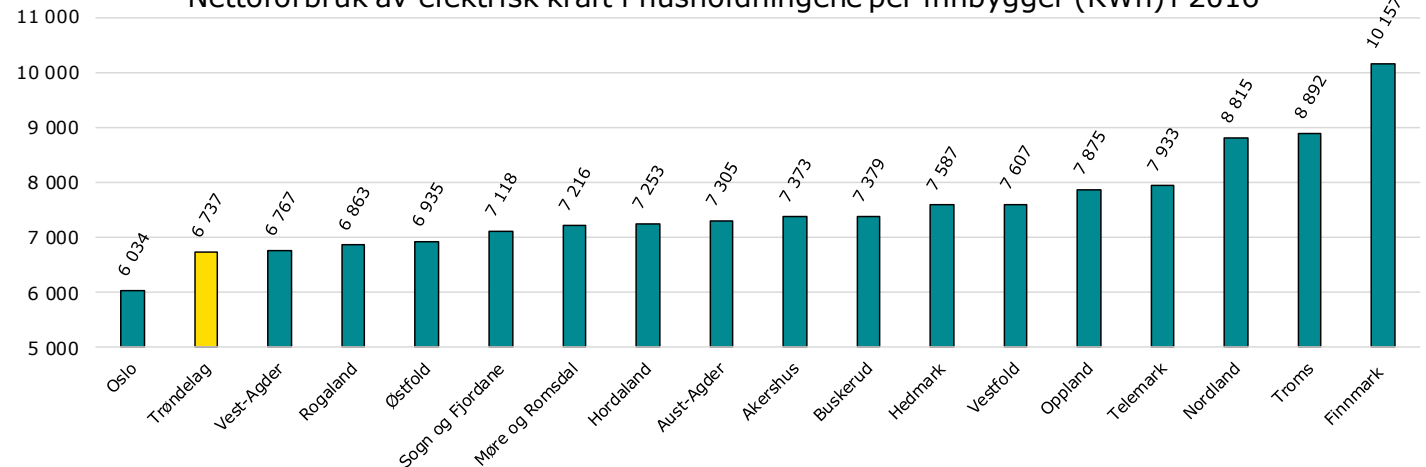

Nettoforbruk av elektrisk kraft (GWh) i Trøndelag 2008-2016

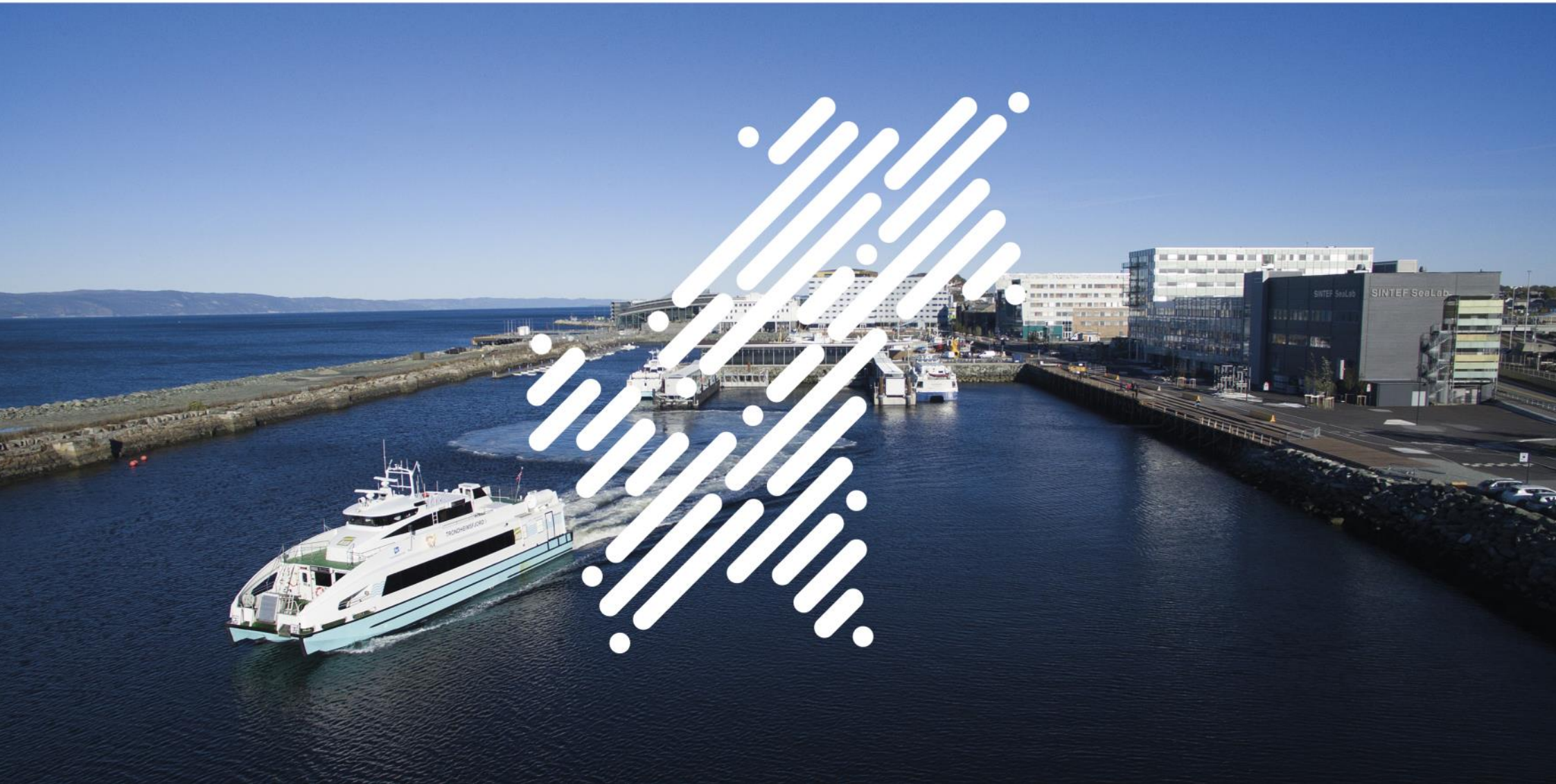

Nettoforbruk av elektrisk kraft (GWh) i Trøndelag 2008-2016										Endring 2008-2016
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Kraftintensiv industri	2 976	2 269	2 746	2 558	2 889	2 900	3 007	2 893	3 128	152
Bergverksdrift og utvinning	24	26	28	27	17	16	20	24	25	1
Industri (ikke kraftintensiv)	688	607	619	605	637	634	639	631	655	-33
Diverse forsynings- og renovasjon	137	147	138	111	179	163	160	118	138	1
Transport og lagring	103	104	97	102	107	102	97	93	100	-3
Bygg- og anlegg og annen tjenesteyting	2 119	2 080	2 199	2 049	2 159	2 144	2 076	2 036	2 118	-1
Husholdninger og jordbruk	3 101	3 168	3 465	3 124	3 365	3 431	3 293	3 419	3 610	509
Total	9 148	8 401	9 289	8 576	9 353	9 393	9 295	9 214	9 774	626

Nettoforbruk av elektrisk kraft i husholdningene per innbygger (KWh) i 2016

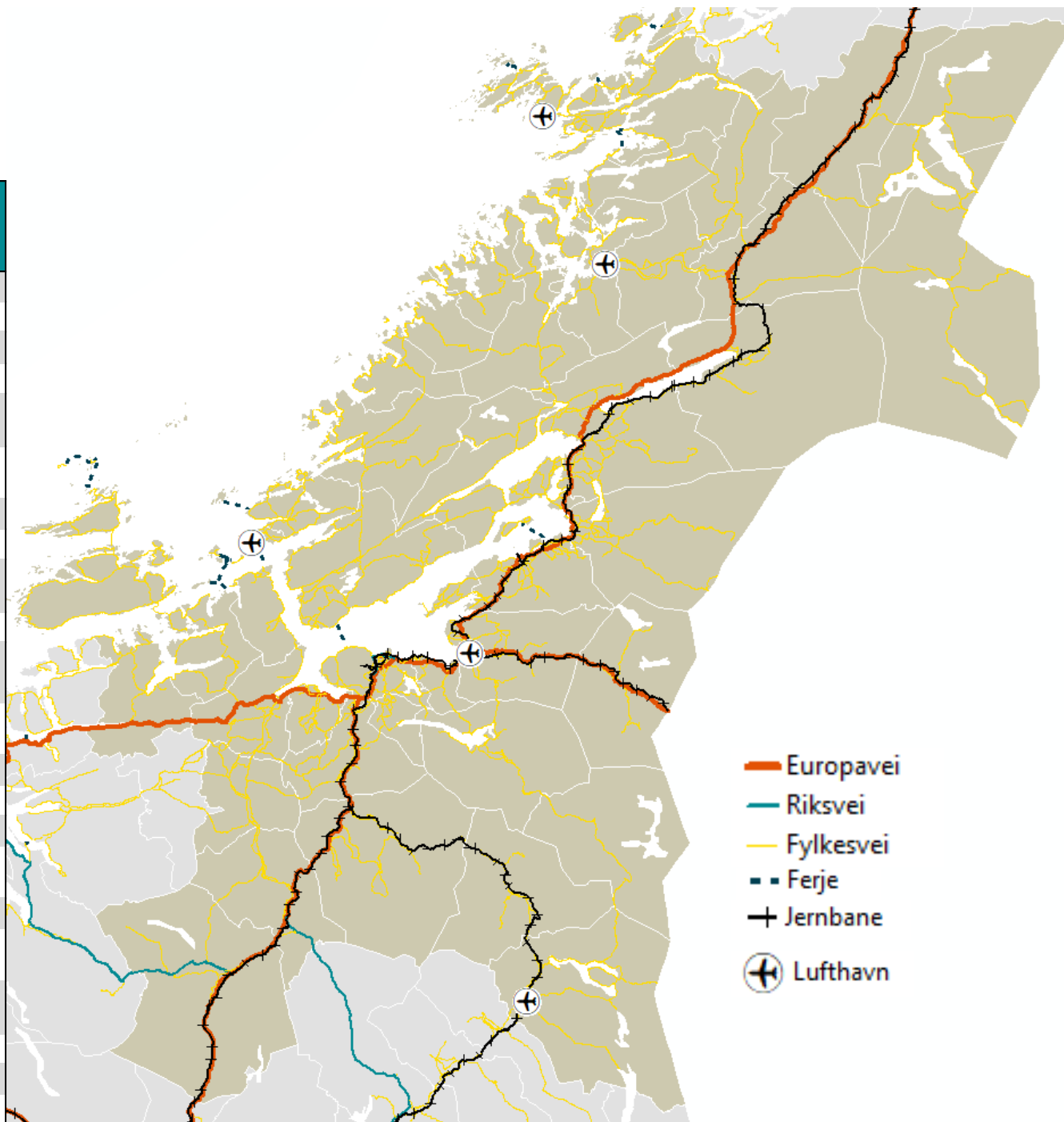

KAPITTEL 5
SAMFERDSEL

Infrastruktur – veier, jernbane, flyplasser og ferjeruter

Fysisk infrastruktur i Trøndelag	
Europa-/riksveier (km)	742
Fylkesveier (km)	5 965
Kommunal vei (km)	3 932
Private veier (km)	10 984
Fylkesvei med årsdøgnstrafikk (ÅDT) > 5 000 (km)	97
Fylkesvei med tillatt aksellast under 10 tonn (km)	1 268
Tunneler på fylkesvei (km)	24
Tunneler på fylkesvei (antall)	34
Tunneler på fylkesvei med lengde over 500 meter (antall)	11
Bruer på fylkesvei (antall)	1 298
Bruer med aksellast under 10 tonn (antall)	178
Gang- og sykkelvei langs fylkesvei (km)	339
Kollektivfelt langs fylkesvei (m)	19 615
Fylkesvei med 4 felt (km)	10
Fylkesvei uten fast dekke (km)	1 056
Fylkesvei med dårlig eller svært dårlig dekketilstand (km)	2 305
Fergesamband (antall)	12
Fraktede kjøretøy på fylkesveiferge (antall)	1 263 235
Fraktede kjøretøy på fylkesveiferge målt i personbilenheter	1 943 794
Flyplasser med pasasjertrafikk	5
Jernbanestasjoner (antall)	55
Jernbanelinje (km)	778

Bilparken i Trøndelag

Det er 569 biler per 1 000 innbyggere i Trøndelag

Det var 231 000 registrerte personbiler i Trøndelag ved årsslutt 2017. 53,7 % av disse går på diesel (124 000 biler), 38,5 % går på bensin (89 000 biler), 4,3 % er elbiler (10 000 biler) og 3,5 % er hybridbiler (8 000 biler).

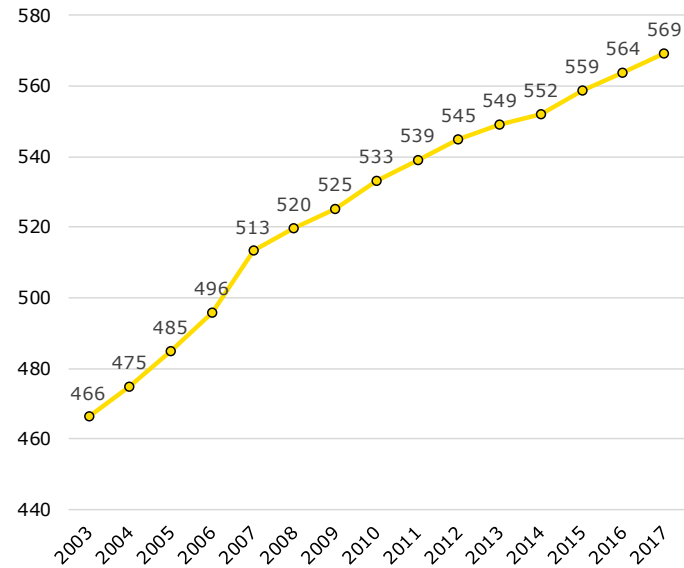
Går man tilbake til 2010 så var det bare 115 elbiler i Trøndelag og elbiler utgjorde mindre enn 0,1 % av bilparken i fylket.

Bilparken i Trøndelag har økt med 4 250 personbiler i løpet av 2017, antall elbiler økte med 2 096, mens antall hybrider økte med 2 917. Det vil si at det i Trøndelag i løpet av 2017 har blitt 762 færre personbiler som kjører på bensin eller diesel.

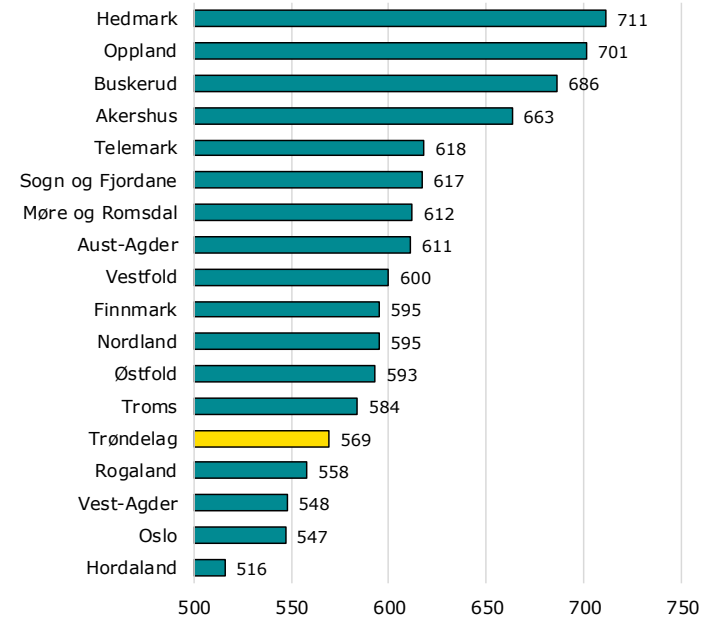
Trøndelag er et av fylkene med færrest biler per innbygger. Det var 569 biler per 1 000 innbyggere i Trøndelag i 2017. Antall biler per innbygger har i lengre tid vært stigende i Trøndelag. Hvis man går tilbake til 2003 var tallet 466 biler per 1000 innbyggere.

I Trøndelag er det spesielt i Trondheim man har en lav andel biler per innbygger. Det er flere faktorer som kan forklare variasjoner i bilholdet. Tilgangen til kollektivtransport er nok den viktigste mens sysselsettingsandel, kjønns- og alderssammensetning av befolkningen og inntektsnivå kan være andre faktorer som forklarer variasjonen.

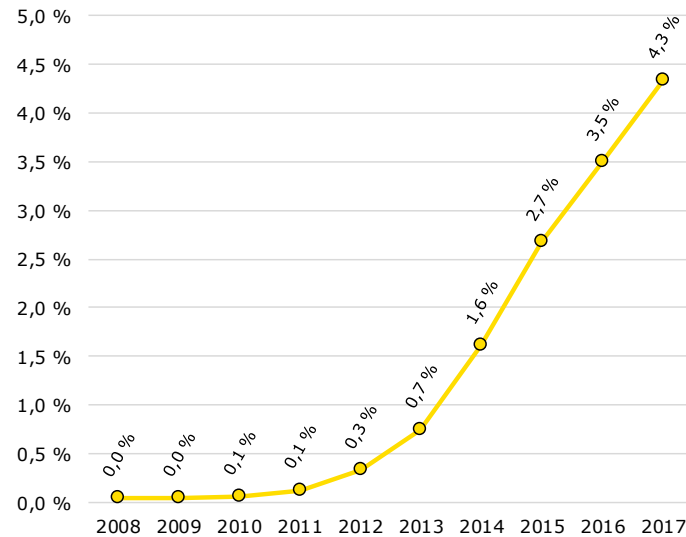
Biler per 1000 innbygger i Trøndelag 2003-2017

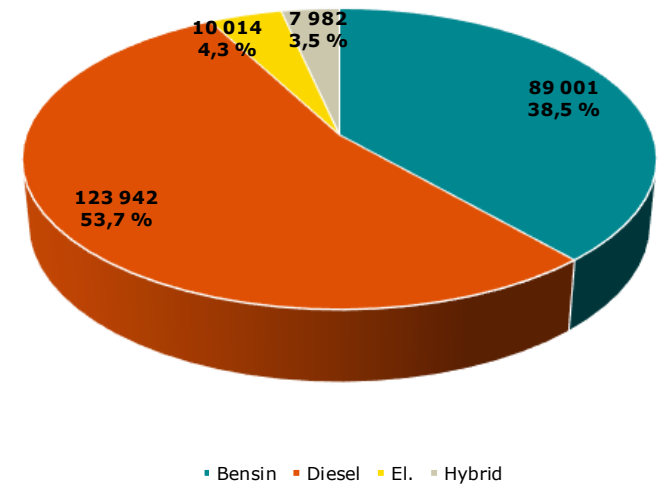
Biler per 1000 innbygger i 2017

Andel Elbiler blant registrerte personbiler i Trøndelag

Registrerte personbiler i Trøndelag i 2017 etter drivstofftype

Størst elbilletthet i Malvik

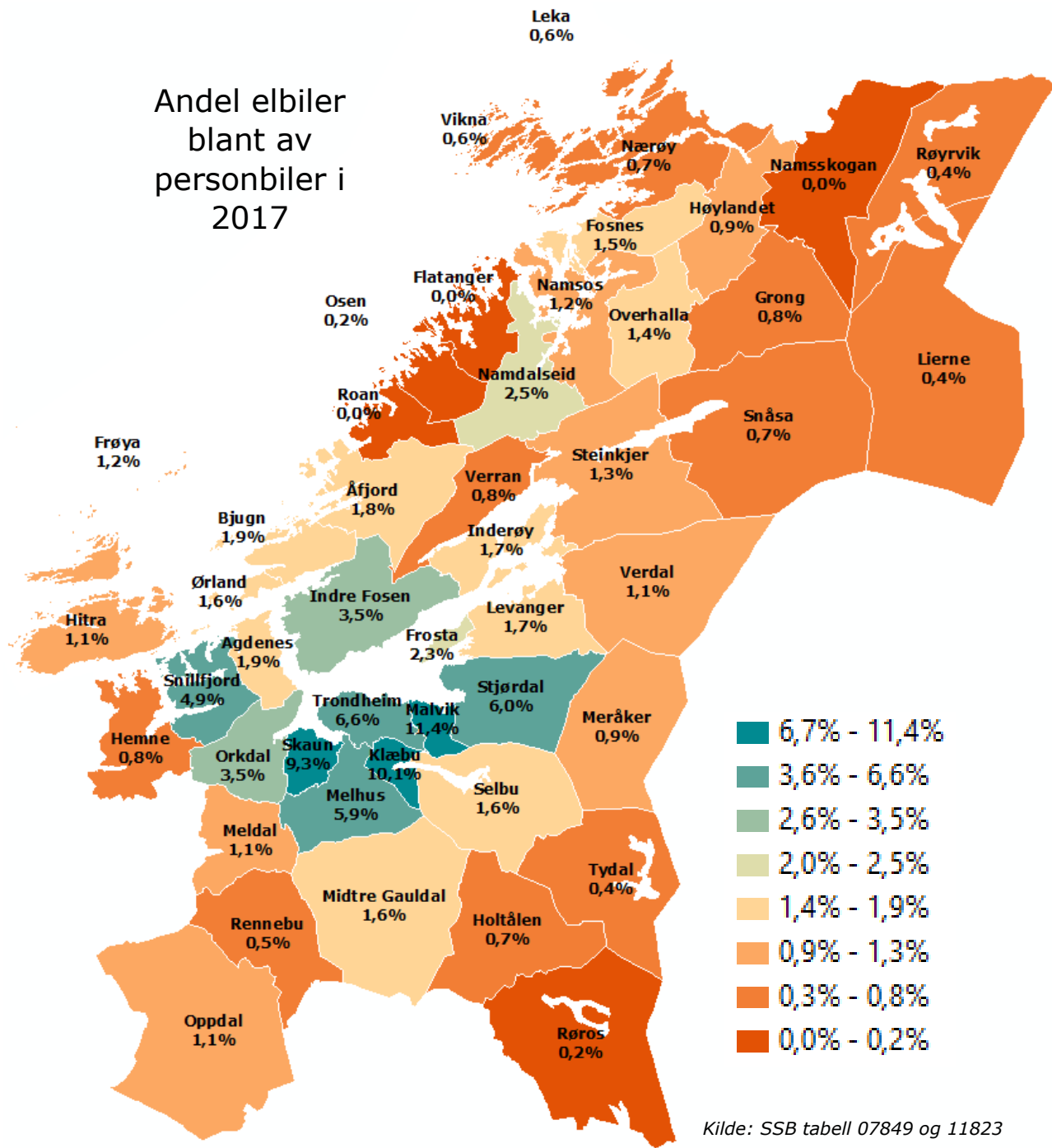
Det er i pendlerkommunene rundt til Trondheim vi finner flest elbiler. Malvik er kommunen der elbilen utgjør størst andel av bilparken med en andel på 11,4 %. Andre kommuner med høy elbilandel er Klæbu, Skaun og Trondheim med henholdsvis 10,1 %, 9,3 % og 6,6 %. Det er også i de samme kommunene at man finner en høy andel hybridbiler.

Salget av elbiler har skutt fart de siste årene som følge av kraftig virkemiddelbruk for å stimulere til en grønnere bilpark. Som vi ser av kartet så utgjør elbiler fortsatt en relativt beskjeden andel, selv om andelen er stigende. Det er mest elbiler i sentrale strøk, noe som skyldes rekkevidden til disse kjøretøyene.

Trøndelag har en lavere andel med elbiler og hybridbiler enn snittet for landet. Om man ser bort fra kommunene rundt Trondheim så er elbilandelen mindre enn 1,5 % i de fleste kommunene i Trøndelag.

Andel elbiler og hybridbiler blant registrerte personbiler. 2017		
	El.	Hybrid
Norge	5,1 %	5,3 %
Trøndelag	4,3 %	3,5 %
Oslo	8,4 %	12,3 %
Buskerud	3,7 %	11,6 %
Akershus	8,4 %	6,6 %
Hordaland	9,3 %	5,0 %
Vest-Agder	6,1 %	3,5 %
Rogaland	5,4 %	4,0 %
Vestfold	4,3 %	4,3 %
Østfold	3,4 %	4,6 %
Aust-Agder	3,8 %	3,0 %
Telemark	3,3 %	3,1 %
Møre og Romsdal	2,3 %	3,0 %
Sogn og Fjordane	1,7 %	3,0 %
Nordland	2,3 %	2,1 %
Hedmark	1,8 %	2,6 %
Troms	1,5 %	2,3 %
Oppland	1,6 %	2,1 %
Finnmark	0,5 %	2,1 %
Svalbard	1,2 %	1,4 %

Andel elbiler blant av personbiler i 2017

Kilde: SSB tabell 07849 og 11823

Trafikkmengde

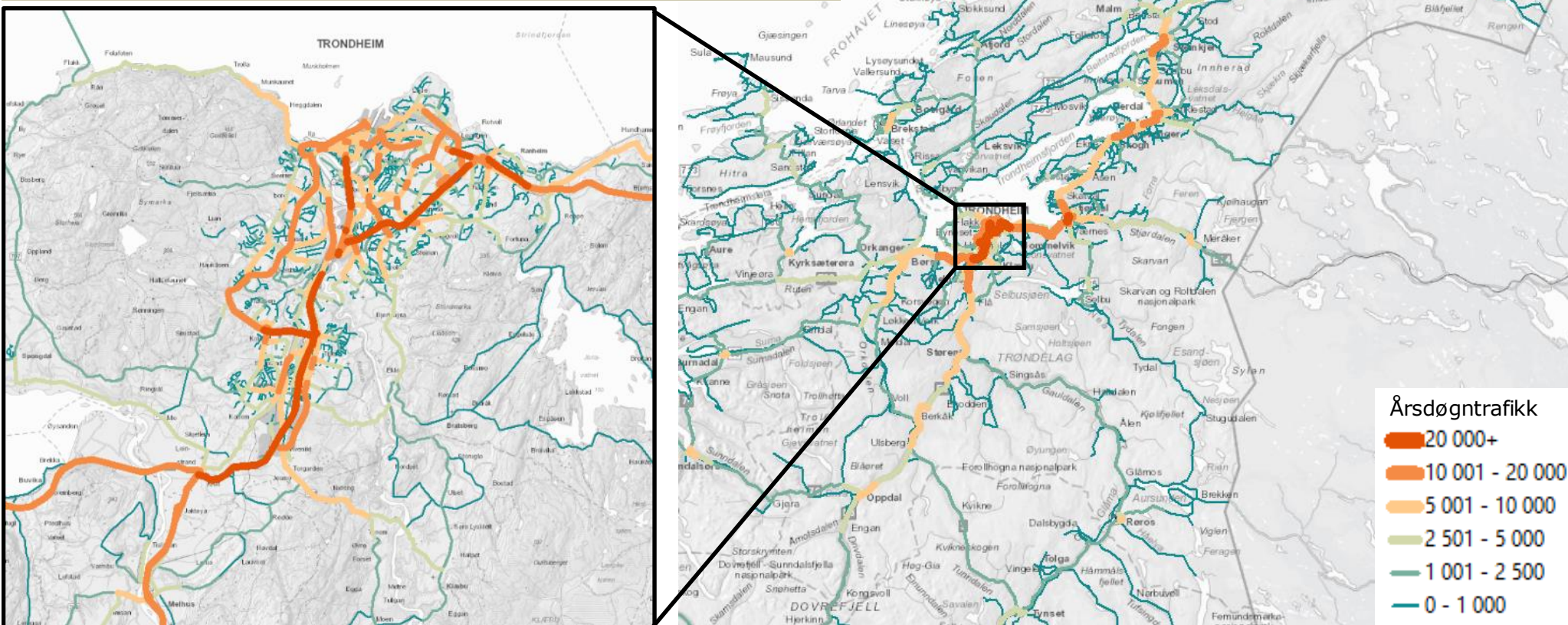
49 600 biler kjører Okstadbakkan hver dag

Det er på innfartsveiene til Trondheim vi finner de største trafikkmengdene i Trøndelag. Den mest trafikkerte veistrekningen er Okstadbakkan på E6 på vei inn til Trondheim sørfra. Her er det i 1. kvartal 2018 registrert en ÅDT på 49 400. Ellers så er det «omkjøringsveien» i Trondheim som har den største trafikkmengden.

Utenfor Trondheim finner man den største trafikken på E6 inn mot Størdal sørfra. Her er det en ÅDT på 21 900. Ellers er de mest trafikkerte veistrekningene i Trøndelag E39 gjennom Skaun og Orkdal, E6 gjennom Melhus og Midtre-Gauldal, på E6 mellom og gjennom innherredsbyene og på deler av Fv 65 gjennom Orkdal.

ÅDT data er tilgjengelig på <https://www.vegvesen.no/vegkart>

Årsdøgnetrafikk, (ÅDT), er summen av antall kjøretøy som passerer et punkt på en vegstrekning (for begge retninger sammenlagt) gjennom året, dividert på årets dager, altså et gjennomsnittstall for daglig trafikkmengde. ÅDT beregnes normalt ut fra trafikk-tellinger på ulike dager gjennom året.

Trafikkulykker

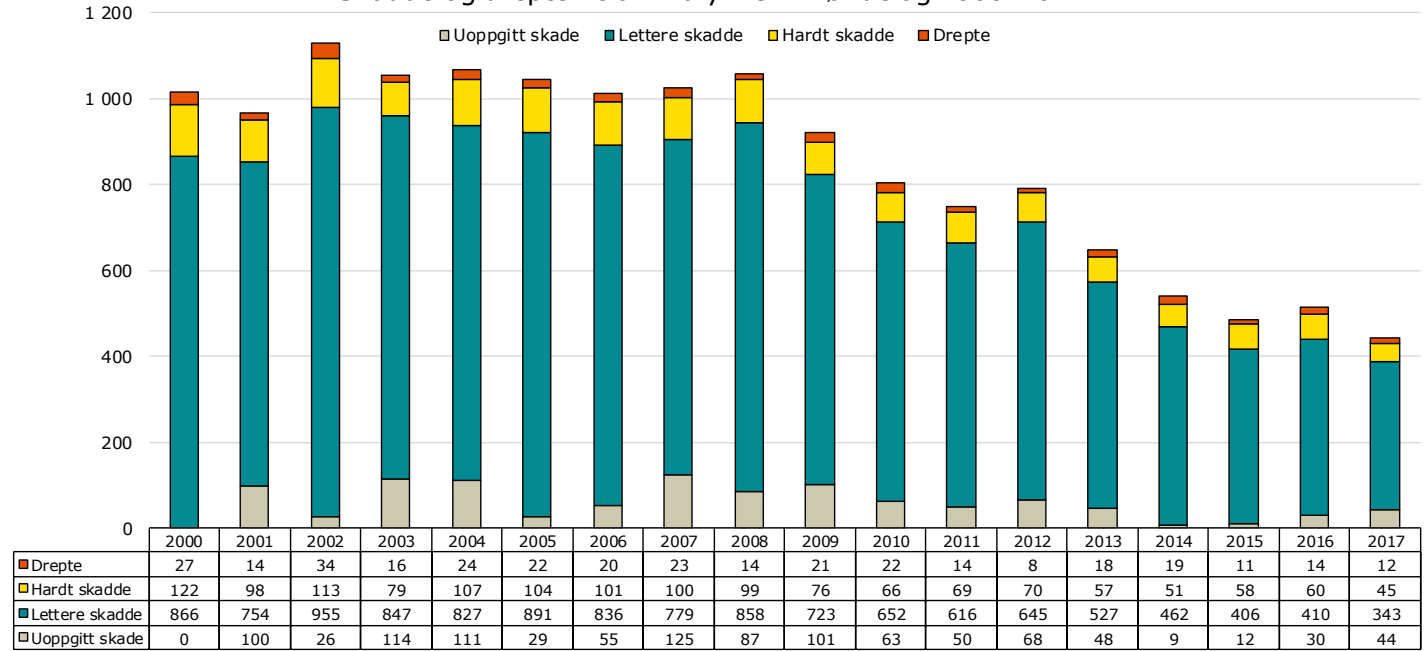
Antall drepte og skadde i trafikken nasjonalt og i Trøndelag er på vei ned

12 personer ble drept i trafikken i Trøndelag i 2017, ytterligere 45 ble hardt skadd og 343 ble lettere skadd.

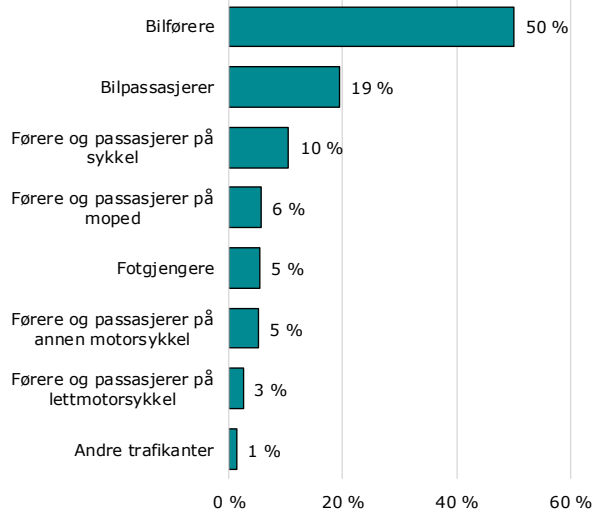
Det har vært drevet et langsiktig og målrettet trafikksikkerhetsarbeid i Norge, og dette har gitt resultater. Antall drepte per år er redusert fra 560 personer i 1970 til 106 i 2017. I samme periode har mengden trafikk økt betraktelig. Nedgangen i risiko på veien skyldes en rekke faktorer som eksempelvis lavere fartsgrenser, sikrere veger, mer kollisjonssikre biler og økt bruk av bilbelte.

Det er stor kjønnsforskjeller når man ser på statistikkene over antall trafikkdrepte. Det er over dobbelt så mange menn som kvinner som blir drept i trafikken. Unge trafikanter er også overrepresentert. Høy fart og rus er viktige årsaksforklaringer for mange ulykker.

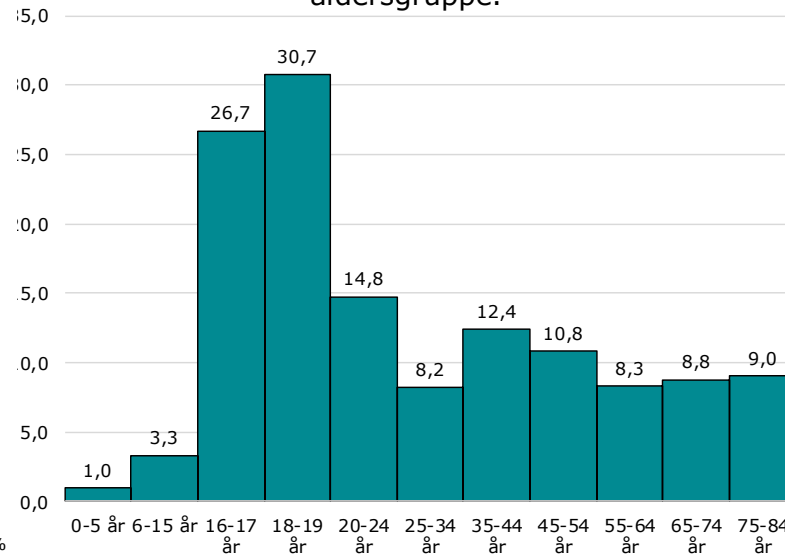
Skadde og drepte i trafikkuulykker i Trøndelag 2000-2017

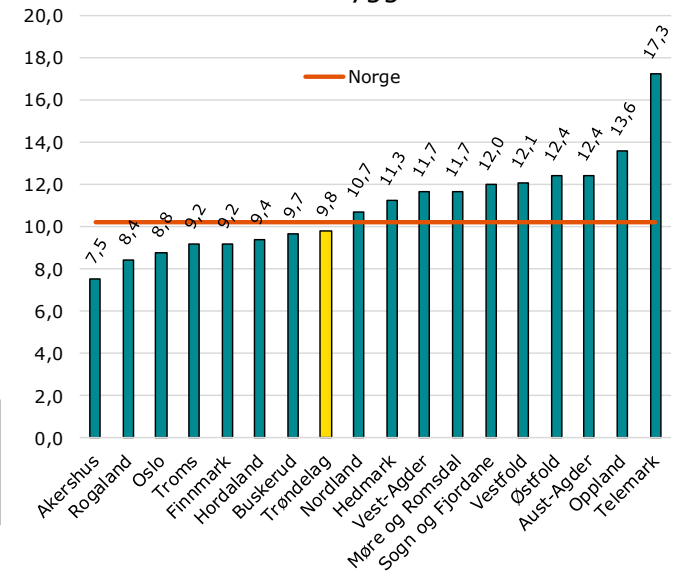
Drepte og skadde i trafikken i Trøndelag i 2017 etter trafikantergruppe

Antall drepte og skadde i trafikken i Trøndelag per 10 000 innbyggere i 2017 fordelt på aldersgruppe.

Antall drepte og skadde i trafikken per 10 000 innbygger i 2017

Kollektivtransport

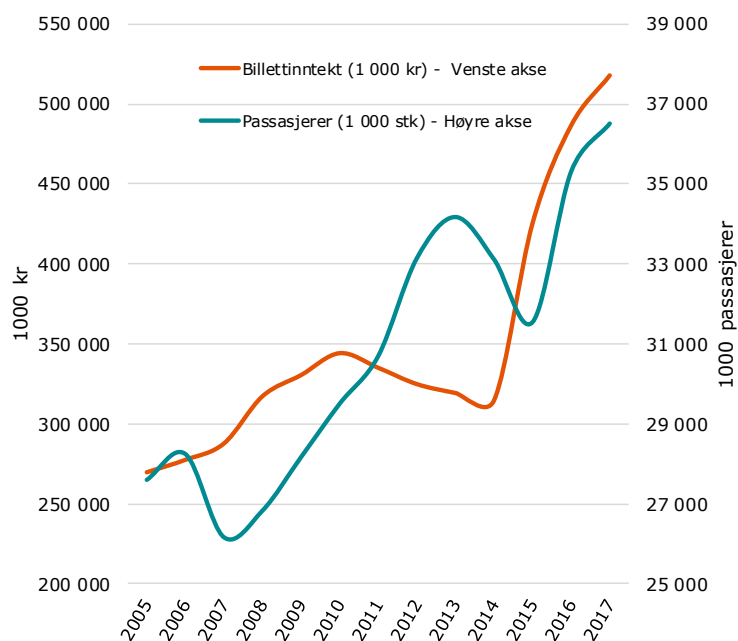
I 2017 ble det foretatt 36,5 millioner reiser på de fylkeskommunale bussrutene i Trøndelag. Dette er 80 reiser per innbygger. Trønderne er dermed blant de flittigste bussbrukerne i Norge.

Av byregionene i Norge er det Trondheim som har flest bussreiser per innbygger med 139 i 2017. Byregionen Trondheim er her definert som Trondheim, Malvik og Klæbu. I snitt reiste hver trønder 660 km med buss i 2017. Den gjennomsnittlige reiselengden var på 8 km.

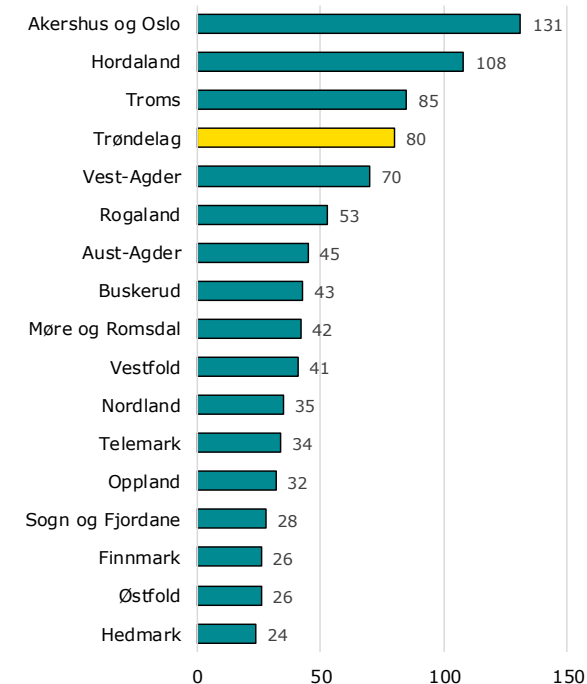
Kapasitetsutnyttelsen på bussene i Trøndelag var på 29 % i 2017, litt lavere enn det nasjonale snittet som er på 32 %.

I tillegg til billettinntekter så finansieres kollektivtilbudet i Trøndelag av offentlige kjøp av bussruter, som tilsvarte 1 341 kr per innbygger eller 16,8 kr per bussreise i 2017.

Billettinntekter og passasjere på fylkeskommunale bussruter i Trøndelag

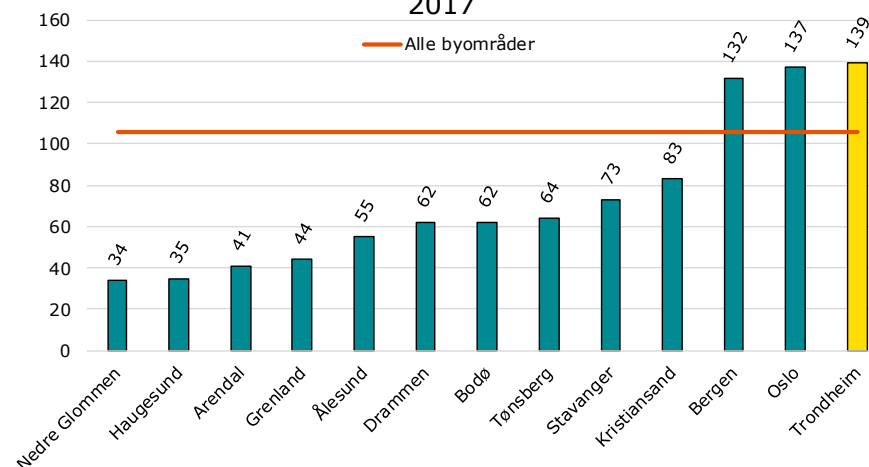
Bussreiser per innbygger (påstigning) i 2017

Nøkkeltall kollektiv Transport i Trøndelag - 2017

	Trøndelag	Hele landet	Sør-Trøndelag	Nord-Trøndelag
Reiser per innbygger (påstigning)	80	74	102	28
Passasjerkilometer per innbygger (km)	660	686	728	502
Reiselengde (km)	8	9	7	18
Vognkilometer per innbygger	69	63	78	47
Vognkilometer per vogntime	24	27	23	27
Kapasitetsutnyttelse (prosent)	29	32	27	34
Billettinntekt per reise (kr)	14,17	11,75	15,35	4,37
Billettinntekt per passasjerkm (kr)	1,72	1,26	2,16	0,25
Billettinntekt per vognkilometer (kr)	16,42	13,68	20,01	2,63
Offentlig kjøp per passasjer (kr)	16,8	16,86	12,7	50,68
Offentlig kjøp per vognkilometer (kr)	19,43	19,65	16,56	30,48
Offentlig kjøp per innbygger (kr)	1341	1242	1298	1441

Bussreiser per innbygger (påstigning) i byregioner i 2017

Jernbanetransport

300 000 flere årlige reiser på Trønderbanen etter ruteomleggingen i 2014

Trønderbanen (benevnes *Lokaltog Trondheim* i statistikken) er et viktig transportmiddel som knytter regionen sammen med over en million reiser i året. Det er relativt lange reiser som dominerer på strekningen og gjennomsnittlig reiselengde er 54 km. Etterspørselen varierer noe over sesong og over døgnet. Selv om det er svært fulle avganger i rushtiden så er den gjennomsnittlige setekapasitetsutnyttelsen over året bare 29 %. Dette er likevel betydelig høyere enn lokaltog ellers i landet samt flytoget til Gardermoen. Togsettene som trafikkerer linjen, NSB type 92, har 136 sitteplasser. Det er bestilt nye hybridtogsett som kommer i trafikk fra 2021 og som får betegnelsen type 76. Disse er en variant av type 74 som allerede er i bruk på regionruter på Østlandet med 194 sitteplasser + 48 klappseter.

14. desember 2014 ble lokaltogruten på Trønderbanen endret. Før endringen var Lerkendal vendepunkt for ruta i sør, men etter endring går bare et fåtall avganger til Lerkendal. Tilbudet strekker seg nå til Melhus og Lundamo. Passasjerutviklingen på Trønderbanen etter ruteomleggingen har vært positiv, og økt med 300 000 reiser eller 28 % fra 2014 til 2017. Gjennomsnittlig reiselengde har imidlertid gått ned fra 58 til 56 km, og kapasitetsutnyttelsen har gått ned fra 32 % til 29 %.

Regiontog Rørosbanen omfatter tilbudet Hamar–Røros–Trondheim. Tilbudet består av tre daglige avganger mellom Røros og Trondheim, og seks daglige avganger mellom Hamar og Røros. Det er 440 000 årlige reiser på dette tilbudet.

På langdistansetilbudet Oslo–Trondheim som går på Dovrebanen reiste det 792 000 passasjerer i 2015. Tilbudet består av fire daglige avganger hvor det ene er nattog. Størsteparten av reisene på strekningen er lange reiser mellom landsdelene, men det er innslag av kortere reiser også. På strekningen Oppdal–Trondheim er toget et viktig tilbud.

På Nordlandsbanen er det omtrent 490 000 reiser i året. Tilbudet består av et dagtog og et nattog, samt ytterligere et dagtog til Mo i Rana. Det er flest lange reiser på Nordlandsbanen, men her er det også et betydelig innslag av kortere reiser langs banen.

Togtilbudet på Meråkerbanen er ikke tilgjengelig i SSBs statistikk. Tilbudet har to daglige avganger hver retning Heimdal–Østersund, og har omtrent 50 000 årlige passasjerer.

Type 92. Foto: Tore Bjørback Amlie/ NSB

Type 74 Foto: Mads Kristiansen/ NSB

	Passasjerer (påstigninger)		Transportarbeid (passasjerkm)		Gjennomsnittlig reiselengde (km)		Setekapasitetsutnyttelse	
	2014	2017	2014	2017	2014	2017	2014	2017
Lokaltog Trondheim	1 065 761	1 369 424	61 411 613	74 316 076	58	54	32 %	29 %
Rørosbanen	448 787	441 841	52 464 923	56 091 696	117	127	35 %	36 %
Dovrebanen	701 497	792 503	254 027 084	293 059 525	362	370	64 %	71 %
Nordlandsbanen	452 709	490 835	145 365 438	152 387 527	321	310	46 %	50 %

Luftfart

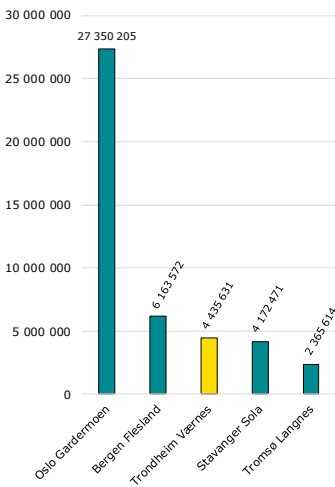
Svak passasjervekst på Værnes

I 2017 var det 4 438 500 passasjerer med avgang og ankomst Trondheim lufthavn, Værnes. Dette er en økning på 0,5 % fra foregående år og en svakere vekst enn ved de andre store flyplassene i Norge. Etter en sterk vekst i perioden 2009 til 2014 har Værnes hatt en flatt passasjerutvikling. Værnes er nå den tredje største flyplassen i Norge, og har så vidt passert Stavanger lufthavn, Sola i antall passasjerer, noe som er et resultat av at Sola har hatt en negativ passasjervekst de siste årene som følge av lavere aktivitet i oljesektoren.

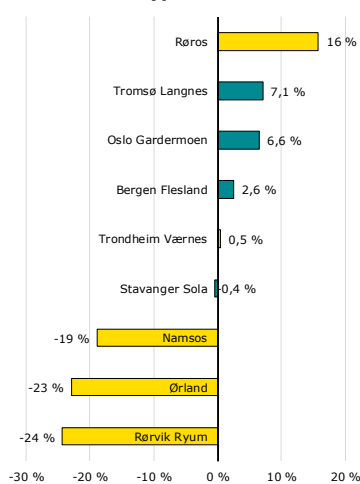
Namsos lufthavn er den nest største flyplassen i Trøndelag målt etter antall passasjerer. Med 51 000 passasjerer går ca. 1,1 % av trafikken på trønderiske flyplasser gjennom Namsos. Rørvik lufthavn, Ryum håndterte omtrent like mange passasjerer, mens det passerte 24 500 passasjerer gjennom Røros lufthavn. I tillegg hadde den sivile luftfarten på Ørland 4 200 passasjerer i 2017.

I april 2017 ble antall Widerøe-avganger fra Namsos og Rørvik redusert. Dette har medført lavere passasjertall.

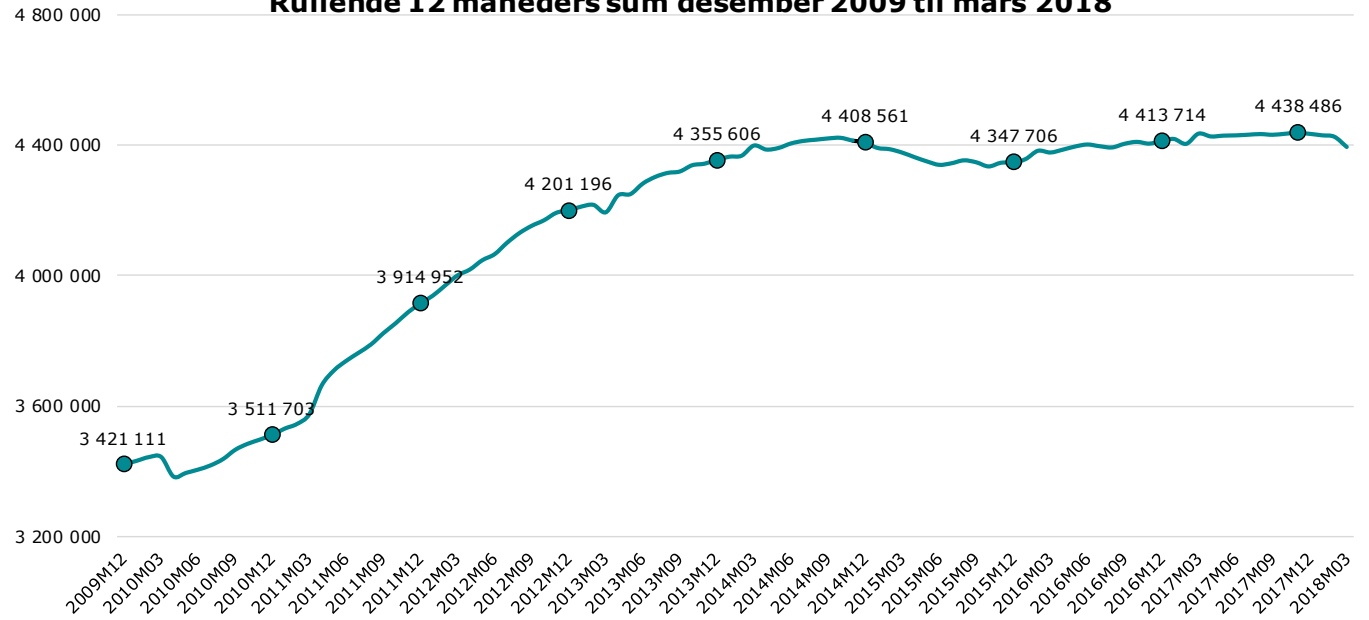
Passasjerer i 2017 ved de 5 største flyplassene i Norge

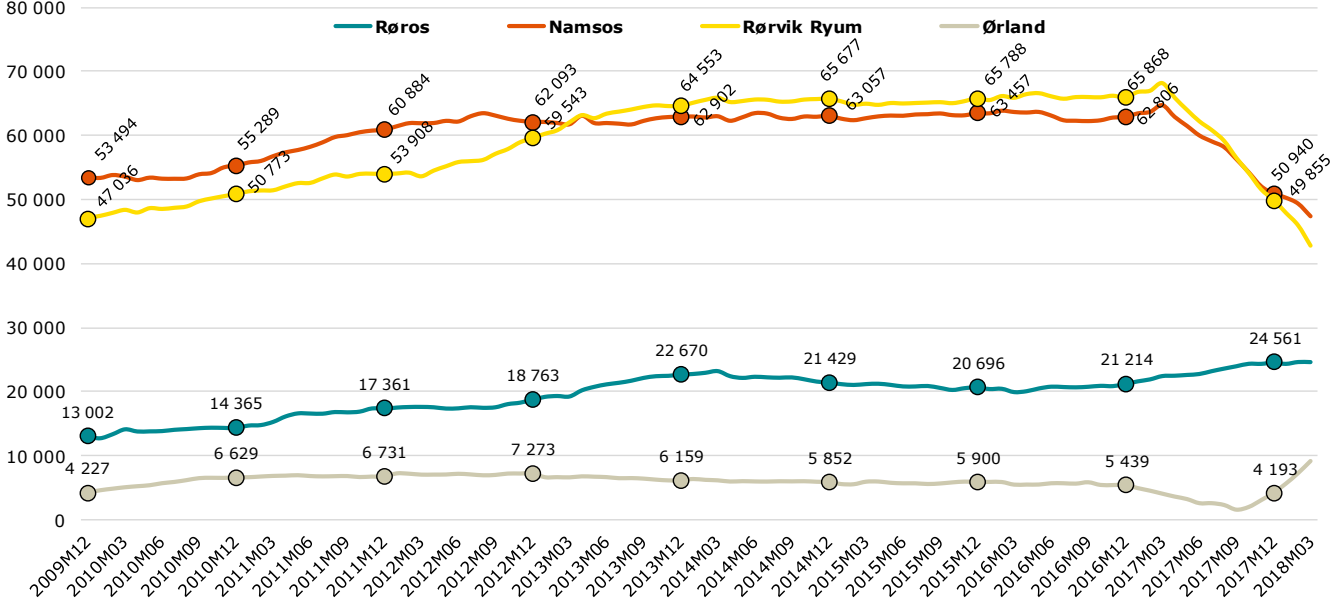
Utvikling i antall passasjerer 2016-2017 utvalgte flyplasser

Totalt antall passasjerer ved avgang og ankomst Trondheim Værnes. Rullende 12 måneders sum desember 2009 til mars 2018

Totalt antall passasjerer ved lokale flyplasser i Trøndelag. Rullende 12 måneders sum desember 2009 til mars 2018

Værnes –Gardermoen er den femte mest trafikkerte flyruten i Europa

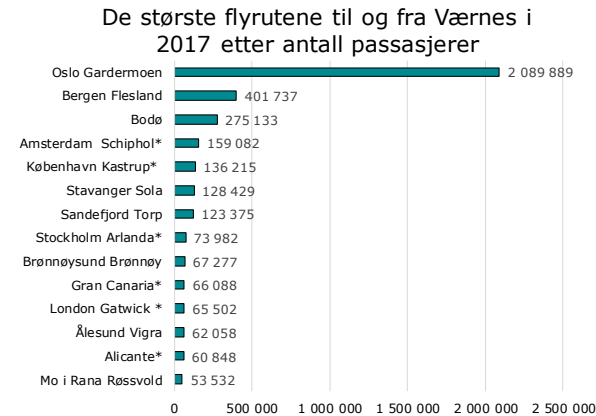
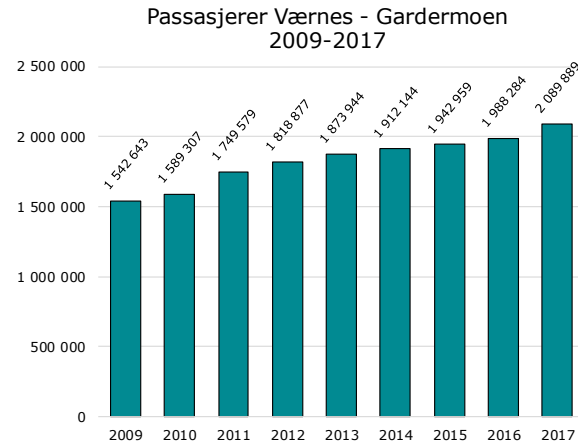
Den viktigste flyforbindelsen til og fra Trøndelag er ruten Værnes—Gardemoen hvor det i 2017 var nesten 2,1 millioner reisende. Det er den mest trafikkerte flyruten i Norge og den femte mest trafikkerte i Europa. Den mest trafikkerte flyruten i Europa er Toulouse Blagnac—Paris Orly med 2,4 millioner reisende.

I tillegg til Gardemoen går de viktigste flyforbindelsen fra Trøndelag til Bergen og Bodø. Mellom Bergen lufthavn, Flesland og Værnes var det 400 000 passasjerer i 2017, mens mellom Bodø og Værnes var det 275 000 passasjerer. En betydelige mengde av passasjerene på strekningen Bodø—Værnes kommer fra- eller skal videre til Tromsø.

I 2017 var det 700 000 passasjerer på ruteflygninger fra Værnes til utlandet og 220 000 passasjerer på charterflygninger til utlandet. Utlandstrafikken utgjør dermed en femtedel av passasjerene på Værnes. De mest trafikkerte utenlandsrutene fra Værnes var i 2017 Amsterdam (159 000 passasjerer), København (136 000 passasjerer), og Stockholm (74 000 passasjerer).

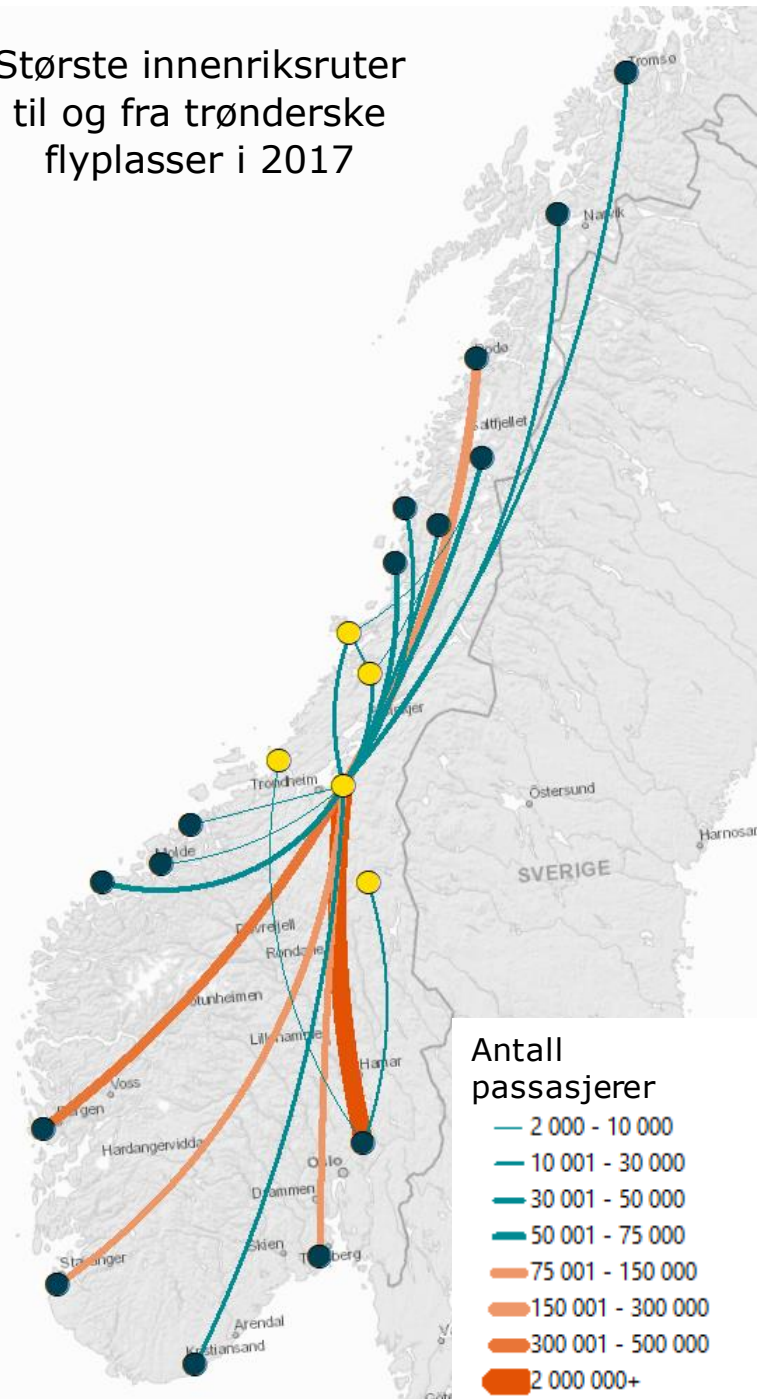
Passasjerer ombord ved avgang til og fra trønderske flyplasser i 2017. Innenriksruter med mer enn 10 000 passasjerer.

Fra	Til	Antall
Trondheim Værnes	Oslo Gardermoen	1 052 055
Oslo Gardermoen	Trondheim Værnes	1 037 834
Bergen Flesland	Trondheim Værnes	207 702
Trondheim Værnes	Bergen Flesland	194 035
Trondheim Værnes	Bodø	137 885
Bodø	Trondheim Værnes	137 248
Trondheim Værnes	Stavanger Sola	67 823
Trondheim Værnes	Sandefjord Torp	62 374
Sandefjord Torp	Trondheim Værnes	61 001
Stavanger Sola	Trondheim Værnes	60 606
Trondheim Værnes	Brønnøysund Brønnøy	35 211
Trondheim Værnes	Ålesund Vigra	33 990
Brønnøysund Brønnøy	Trondheim Værnes	32 066
Ålesund Vigra	Trondheim Værnes	28 068
Trondheim Værnes	Mo i Rana Røssvold	26 798
Mo i Rana Røssvold	Trondheim Værnes	26 734
Trondheim Værnes	Kristiansand Kjevik	24 726
Trondheim Værnes	Mosjøen Kjærstad	23 872
Kristiansand Kjevik	Trondheim Værnes	23 428
Sandnessjøen Stokka	Trondheim Værnes	23 184
Mosjøen Kjærstad	Trondheim Værnes	22 215
Harstad/Narvik Evenes	Trondheim Værnes	21 166
Trondheim Værnes	Sandnessjøen Stokka	20 638
Trondheim Værnes	Harstad/Narvik Evenes	19 406
Namsos	Trondheim Værnes	19 164
Trondheim Værnes	Rørvik Ryum	18 609
Trondheim Værnes	Tromsø Langnes	16 858
Tromsø Langnes	Trondheim Værnes	16 449
Trondheim Værnes	Namsos	11 897
Rørvik Ryum	Trondheim Værnes	11 858
Rørvik Ryum	Namsos	11 825

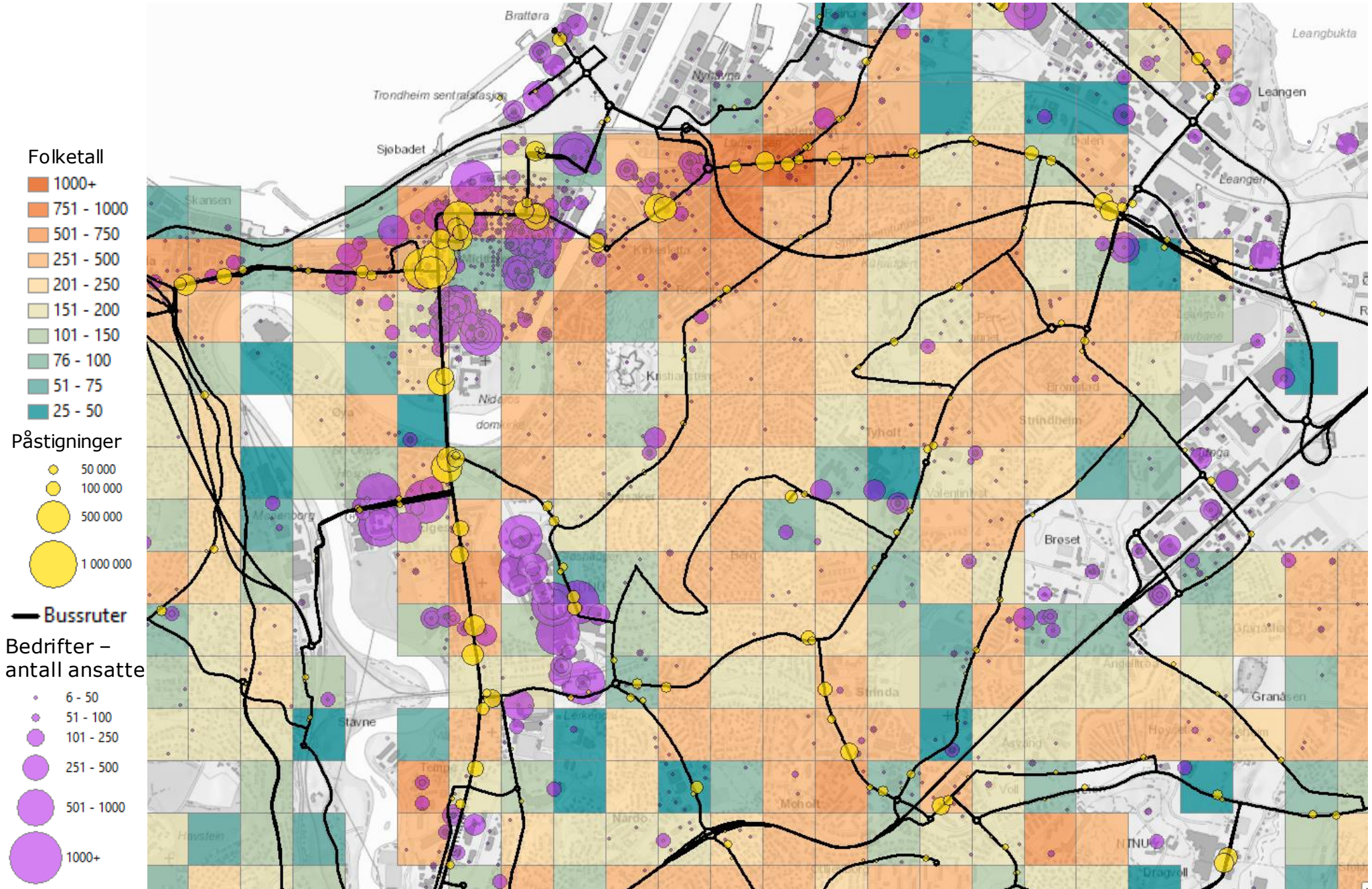
* de utenlandske flyrutene bruker tall fra 4. kvartal 2016– 3. kvartal 2017

Største innenriksruter til og fra trønderske flyplasser i 2017

Kilde: SSB Tabell 08510 og Eurostat tabell avia_par_no

Kollektivtrafikk, befolkning og arbeidsplasser i Trondheim

Fokus Trøndelag:

Bosetning, arbeidsplasser og kollektivtransport

I illustrasjonen på foregående side har man knyttet det samme datasettet med befolkningstetthet på 250x250 meters rutenett som ble brukt på side 33 sammen med lokasjon av bedriftsenheter, data på antall ansatte og påstigningstall fra buss- holdeplassene i Trondheim. Dette illustrerer samhandlingen mellom kollektivnettet og konsentrasjoner av arbeidsplasser og boliger i Trondheim.

Datasettet med bedriftsenheter har noen dobbeltføringer og en del hovedkontor- problematikk knyttet til tallene på ansatte, men det tegner uansett et tydelig bilde på at det er rundt Midtbyen, Gløshaugen og St. Olavs hospital at man finner de store konsentrasjonene av arbeidsplasser i Trondheim. Dette stemmer godt overens med høye påstigningstall på bussholdeplassene i midtbyen og nedover Elgesetergate. En annen observasjon fra sammenstillingen er at de mest brukte bussholdeplassene i større grad ligger knyttet til arbeidsplasskonsentrasjoner enn til hvor befolkningstettheten er størst. Mange av de tetteste befolkede områdene i Trondheim er imidlertid i gang- og sykkelavstand fra områder med høy konsentrasjon av næring og handel.

Dataene man har på holdeplassene måler kun påstigninger og ikke hvor folk går av, men for arbeidsreiser går nok de fleste returreisene fra en holdeplass som er svært nær den man gikk av på vei til arbeid. Det er to holdeplasser i Trøndelag som i 2017 hadde mer enn 1 million påstigninger: Prinsens gate P1 og Kongens gate K1. I tillegg er det fire andre holdeplasser med mer enn en halv million påstigninger, tre av de i midtbyen og den siste ved Studentersamfundet.

De mest brukte holdeplassene i Trøndelag i 2017 etter antall påstigninger	
Prinsens gate P1	1 094 641
Kongens gate K1	1 009 546
Prinsens gate P2	687 512
Munkegata M5	648 230
Kongens gate K2	612 631
Studentersamfundet (K)	522 795

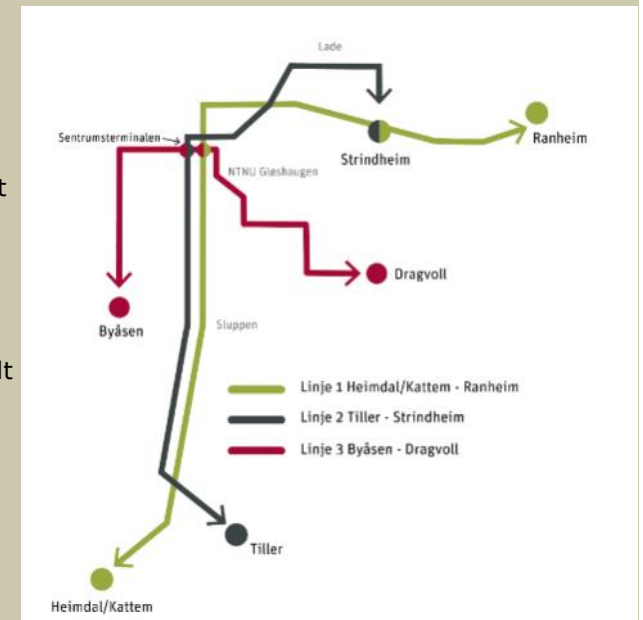
Kilde: AtB

Endring av kollektivsystemet i Trondheim

Kollektivsystemet i Trondheim står nå foran en stor omlegging fra høsten 2019 når den første metrobuslinjen åpner. Det nye kollektivsystemet er mer nettverksbasert og er lagt opp med stor kapasitet på metrobuslinjene som fungerer som hovedfartsårer gjennom byen, i tillegg til at man har bydelslinjer. Omstigninger mellom metrobuslinjer og bydelslinjer vil i stor grad skje på knute- eller omstigningspunkt i områder med høy konsentrasjon av boliger, næring og handel i umiddelbar nærhet.

De statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging sier at det skal legges særlig vekt på høy arealutnyttelse, fortetting og transformasjon i by- og tettstedsområder og rundt kollektivknutepunkt. I områder med stort utbyggingspress bør det legges til rette for arealutnyttelse utover det som er typisk. Et sentralt prinsipp er at potensialet for fortetting og transformasjon bør utnyttes før nye utbyggingsområder tas i bruk, og at nye utbyggingsområder bør styres mot sentrumsnære områder. Det er lett å se behovet for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging i Trondheim, men dette er ikke problemstillinger som kun gjelder for de mest urbane områder.

Kollektivstrategien til Trøndelag fylkeskommune legger opp til et fokus på å forbedre mobiliteten gjennom å sørge for gode og tilgjengelige knutepunkter som fremmer kombinasjon av ulike transportformer. Strategien legger opp til «metro» i og rundt byene, med buss og bane i Trondheim, og buss i de andre byene, supplert med gåing, sykkel, samkjøring og bildeling. I tillegg til en «intercity-forbindelse» mellom byer og regionsentersentra med buss, tog og båt.

Bredbåndsdekning

Fortsatt manglende dekning i distriktene

Tilstedeværelse av god digital infrastruktur er en premisssgiver for mye av den økonomiske aktiviteten i det moderne samfunnet. Stadig flere offentlige og private tjenester blir digitalisert og god bredbåndsdekning er en forutsetning for at Trøndelags befolkning skal ha et likt og fullverdig tilbud som mulig av en rekke sentrale tjenester.

Det er store variasjoner i bredbåndsdekningen mellom kommunene i Trøndelag. Trondheim og Malvik er de kommunene som har best dekning for 30/5 Mbit/s bredbåndshastighet med en dekningsgrad på 97 % og 95 %. På akse Trondheim–Namsos har nesten alle kommunene en dekningsgrad på over 80 % for 30/5 Mb/s bredbånd.

Det er imidlertid fire kommuner i Trøndelag hvor under 30% av husstandene har muligheten til å motta denne hastigheten.

Bredbåndsdekningen i Trøndelag ligger noe under snittet for landet. Figuren under viser bredbåndsdekningen i Trøndelag og i landet.

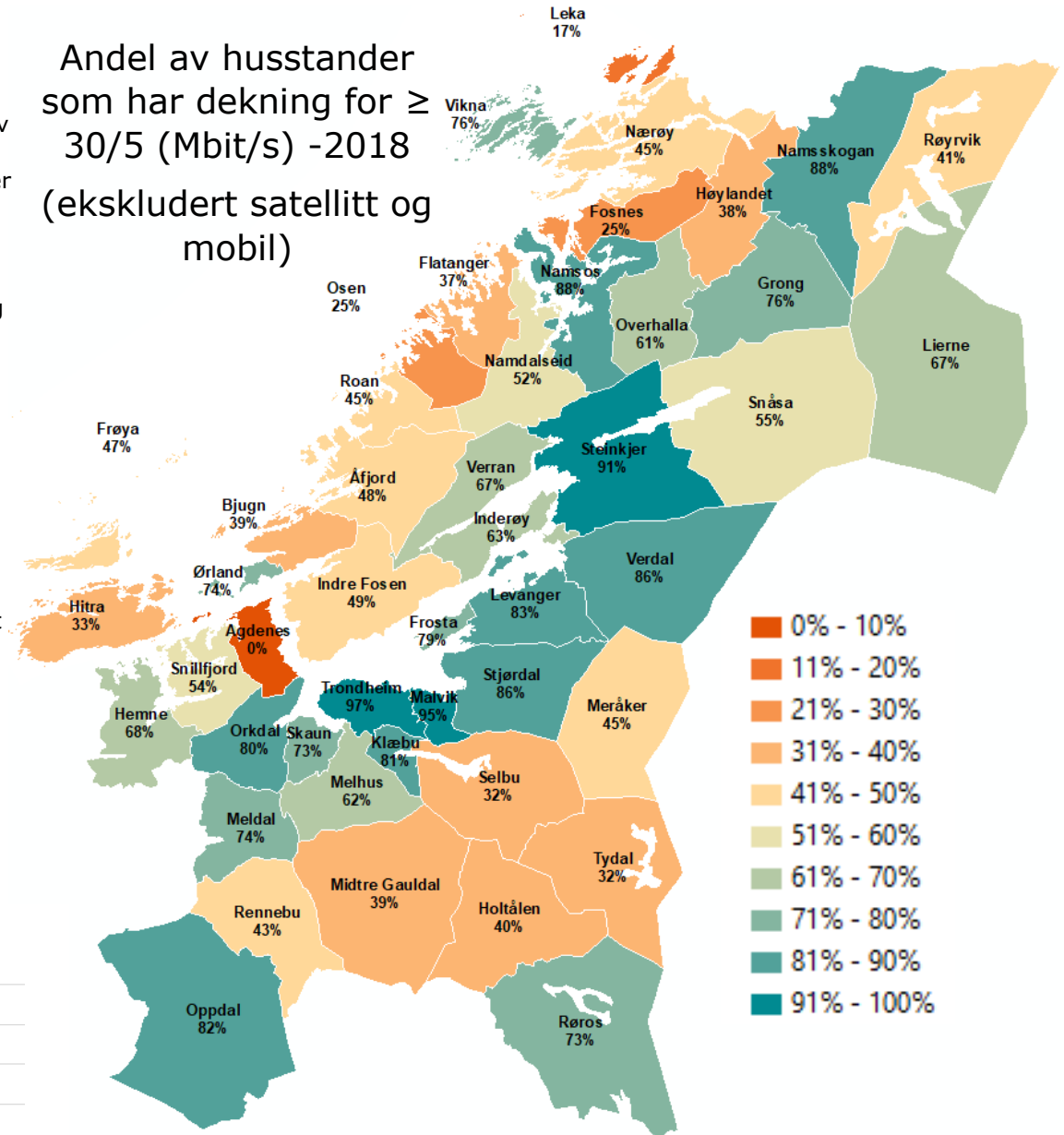
Fibernetts-hastigheter for framtida

En rekke markedsmessige og teknologiske trender trekker i retning av at det i årene fremover blir viktig å legge til rette for ytterligere utbygging av fiberinfrastruktur.

Hovedutfordringen når det gjelder fiberaksessdekningen i landsdelen er den store forskjellen mellom dekningsprosenten i spredtbygde områder sammenlignet med dekningsprosenten i byer og tettsteder.

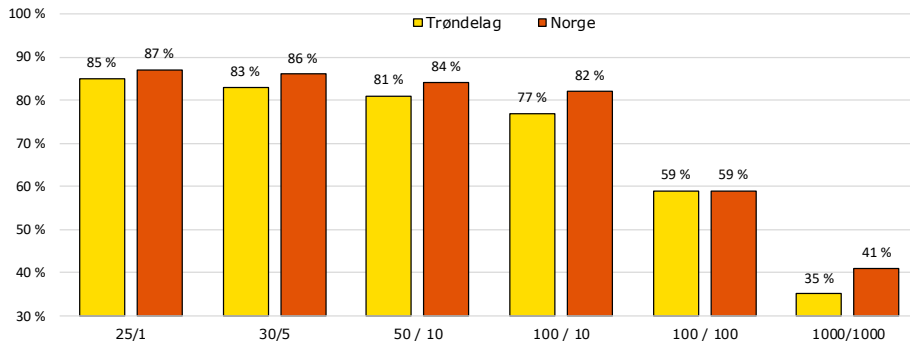
Fibernetts blir stadig mer å anse som kritisk infrastruktur innen flere områder i samfunnet. Denne utviklingen vil stille større krav til både dekning, kapasitet og robusthet i fiberinfrastrukturen i årene fremover.

Andel av husstander som har dekning for \geq 30/5 (Mbit/s) -2018 (ekskludert satellitt og mobil)

Kilde: Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

Bredbåndsdekning i 2018 etter hastighet (Mbit/s, ekskludert satellitt og mobil)

KAPITTEL 6
KULTUR

Norsk kulturindeks

Røros er Norges beste kulturkommune

Røros har blitt kåret til den beste kulturkommunen i Norge seks av de sju gangene Telemarksforskning har laget kulturindeksen. Gamle Sør-Trøndelag har også toppet fylkesindeksen alle årene den har blitt laget.

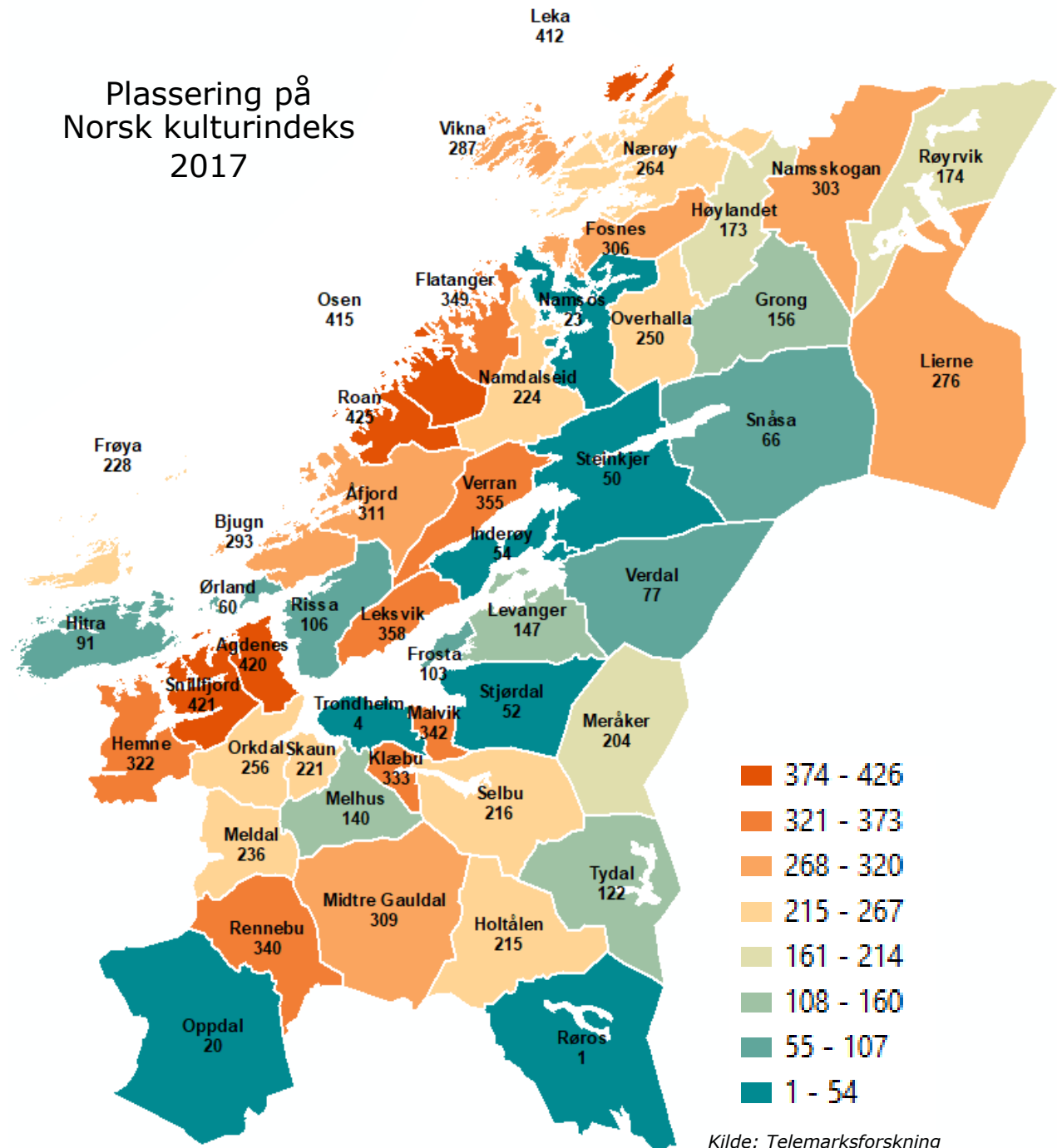
Røros gjør det godt på de fleste indikatorene på indeksen, unntaket er *bibliotek* der de havner på en 237. plass i landet. Røros skårer spesielt bra på *sentrale tildelinger* med en 3. plass i landet. Røros har også topp 10-plasseringer på kategoriene *konsserter*, *museum* og *kunstnere*. Det at Røros gjør det bra er ikke overaskende. Kommunen har et bredt kulturliv med bakgrunn i stedets historie som bergstad og har Trøndelags eneste UNESCO-verdensarvsted.

I tillegg til Røros så gjør også Trondheim det bra på kulturindeksen med en 4. plass blant kommunen i Norge. Trondheim gjør det spesielt bra på *scenekunst* med en 9. plass i landet, *kunstnere* med enn 11. plass og på *kulturarbeidere* med en 13. plass. Det er på *DKS* (Den kulturelle skolesekkene) at Trondheim gjør det dårligs med en 420. plass blant kommunen i landet.

Også Oppdal og Namsos har gode plasseringer på kulturindeksen med henholdsvis 20. og 23. plass i 2017. Oppdal gjør det spesielt godt på *kino* med en 6. plass, mens Namsos gjør det godt på blant annet *DKS* med en 19. plass.

Andre gode trønderske plasseringer på enkeltindikatorer av indeksen er Leka som er nummer 2 i landet på *DKS*, Åfjord som er nummer 3 på *konsserter*, Inderøy som er nummer 4 på *frivillighet* og Ørland som er nummer 9 på *kulturskole*.

Plassering på Norsk kulturindeks 2017

Kilde: Telemarksforskning

Norsk Kulturindeks 2017. Plassering totalt og per kategori

	Norsk Kulturindeks	Kunstnere	Kultur- arbeidere	Museum	Konserter	Kino	Bibliotek	Scene- kunst	Kulturskole	DKS	Tildelinger	Frivillighet
Trondheim	4	11	13	42	38	21	110	9	294	420	18	113
Steinkjer	50	266	128	251	52	20	127	72	283	113	86	55
Namsos	23	46	77	138	72	30	372	33	80	19	31	123
Hemne	322	356	243	201	398	231	283	218	82	352	205	244
Snillfjord	421	213	368	342	234	307	421	218	214	371	361	421
Hitra	91	389	62	46	34	119	33	218	68	244	223	290
Frøya	228	369	291	245	46	138	141	218	76	377	226	338
Ørland	60	238	84	257	95	23	163	218	9	170	226	21
Agdenes	420	406	391	375	160	307	246	218	314	163	361	389
Rissa	106	217	109	247	188	287	49	218	69	310	116	12
Bjugn	293	262	418	338	373	307	218	128	54	76	132	202
Åfjord	311	168	358	354	3	256	227	218	15	367	352	115
Roan	425	406	418	292	152	307	422	218	334	358	361	395
Osen	415	406	407	224	262	307	413	218	74	381	361	312
Oppdal	20	140	58	107	30	6	98	57	157	376	94	142
Rennebu	340	377	406	346	196	307	332	218	171	337	201	41
Meldal	236	399	221	24	200	283	158	218	250	204	232	229
Orkdal	256	284	232	375	188	206	264	131	252	311	92	235
Røros	1	10	14	9	8	50	237	19	62	46	3	20
Holtålen	215	389	187	286	301	177	70	218	60	348	235	117
Midtre Gauldal	309	310	341	342	326	91	335	182	180	302	342	12
Melhus	140	144	286	205	200	233	248	87	106	45	76	201
Skaun	221	69	238	304	198	301	169	218	291	97	294	102
Klæbu	333	146	299	328	357	307	282	218	146	193	328	169
Malvik	342	124	294	334	297	307	346	218	320	288	283	128
Selbu	216	136	29	265	404	257	117	218	77	247	341	230
Tydal	122	208	179	174	25	193	158	218	100	178	231	168
Meråker	204	338	149	190	283	212	203	111	67	249	361	129
Stjørdal	52	230	103	200	23	12	142	99	207	133	266	65
Frosta	103	210	54	359	275	246	29	95	49	112	169	59
Leksvik	358	307	418	375	382	236	417	139	56	303	272	39
Levanger	147	150	170	185	414	147	177	100	300	146	149	44
Verdal	77	119	65	105	186	15	143	94	338	190	232	187
Verran	355	343	250	366	411	307	383	26	103	153	361	130
Namdalseid	224	260	245	375	332	307	257	149	85	152	62	61
Snåsa	66	207	231	44	208	186	5	56	89	134	188	166
Lierne	276	382	107	203	363	230	50	145	87	199	361	412
Røyrvik	174	272	211	176	117	148	200	35	60	197	361	319
Namsskogan	303	349	233	222	272	307	396	70	30	49	361	228
Grong	156	183	303	248	286	170	90	92	238	327	106	131
Høylandet	173	406	145	375	406	220	18	79	224	64	42	37
Overhalla	250	170	310	329	378	307	166	117	178	257	83	187
Fosnes	306	406	418	154	21	307	406	218	47	202	200	31
Flatanger	349	406	165	320	202	213	273	73	221	316	361	408
Vikna	287	348	212	134	347	290	95	172	394	104	209	285
Nærøy	264	289	350	359	142	202	128	117	318	235	361	57
Leka	412	406	418	375	424	307	281	83	59	2	361	336
Inderøy	54	49	177	76	330	307	97	58	197	123	63	4

Ung Kultur Møtes – UKM

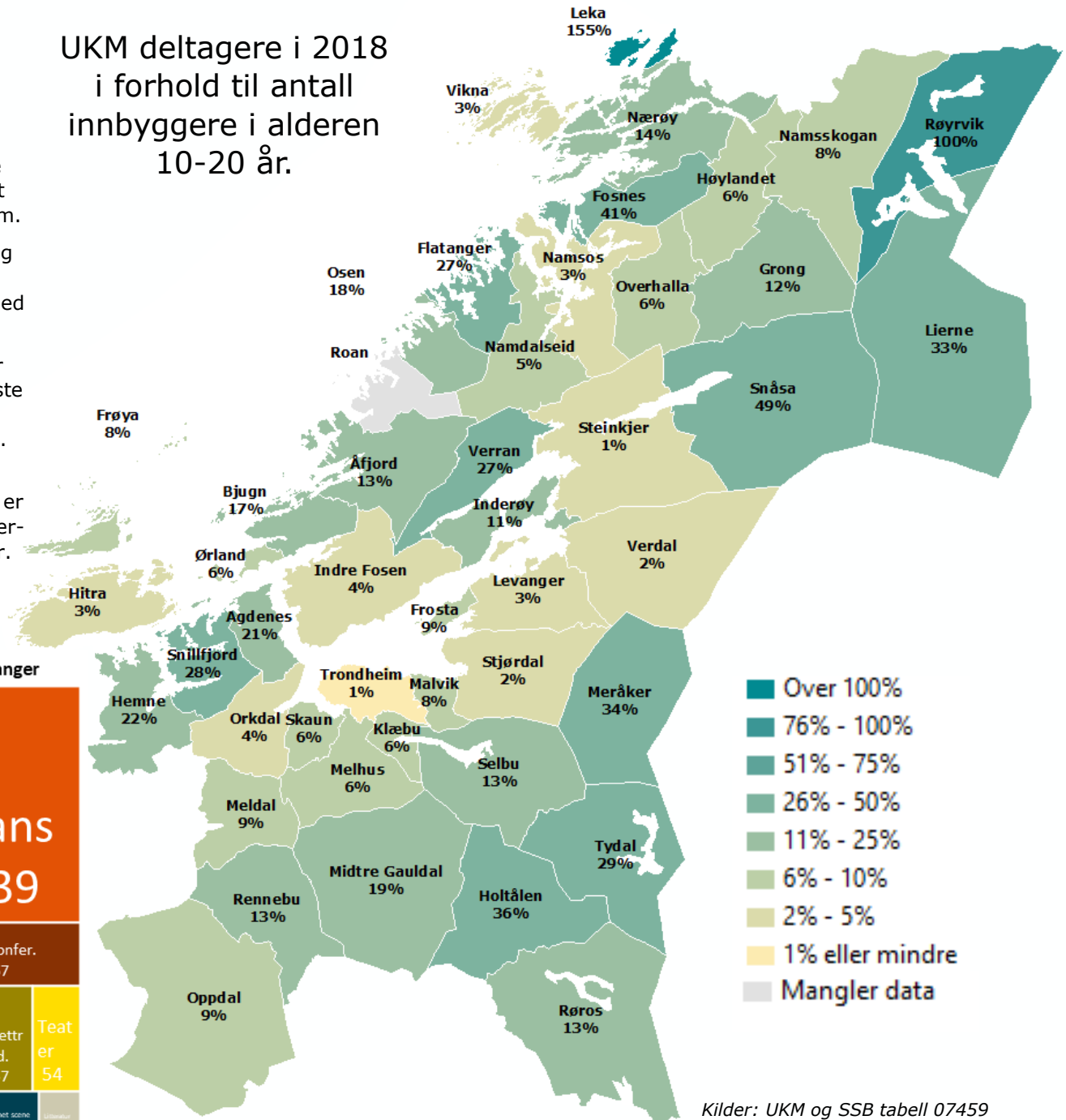
UKM (Ung Kultur Møtes) er et nettverk av små lokale festivaler hvor ungdom kan delta med alle slags kulturuttrykk. UKM er en av landets største offentlige satsninger på ungdomskultur, og har pågått siden 1985. UKM skal stimulere og synliggjøre ungdommens kulturelle aktivitet – lokalt, regionalt og nasjonalt. UKM skal være et landsomfattende arrangement som er åpent for all ungdom.

I 2018 var det det 3 200 deltagere fordelt på 1 589 innslag på UKM-arrangementene i Trøndelag. Dette gjør at Trøndelag er landets største UKM-fylke, foran Akershus med 2 014 deltagere i 2017.

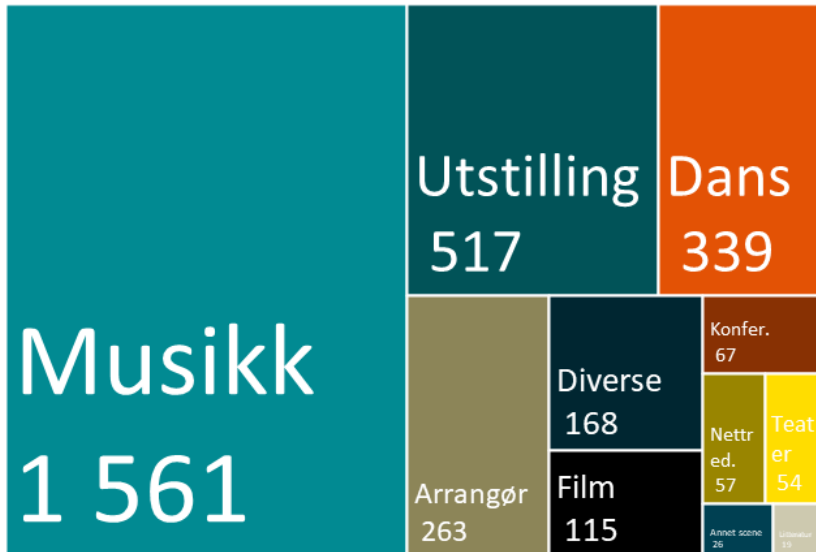
Etter en periode fra 2011 og frem til 2016 med veldig stor vekst i antall UKM-deltagere i Trøndelag har det i de to siste årene vært en betydelig nedgang på 29 % fra toppen i 2016. Dette følger en lignende utvikling i resten av landet.

I distriktskommunen i Trøndelag er det generelt høye deltagertall i forhold til folketallet i alderen 10-20 år, som er målgruppen for UKM. I to av kommunene har man deltagertall som er større enn antall innbyggere i alderen 10-20 år.

UKM deltagere i 2018 i forhold til antall innbyggere i alderen 10-20 år.

Antall ungdommer som deltok på UKM i Trøndelag i 2018 etter sjanger

Kilder: UKM og SSB tabell 07459

Museum

1,1 million museumsbesøk i 2016

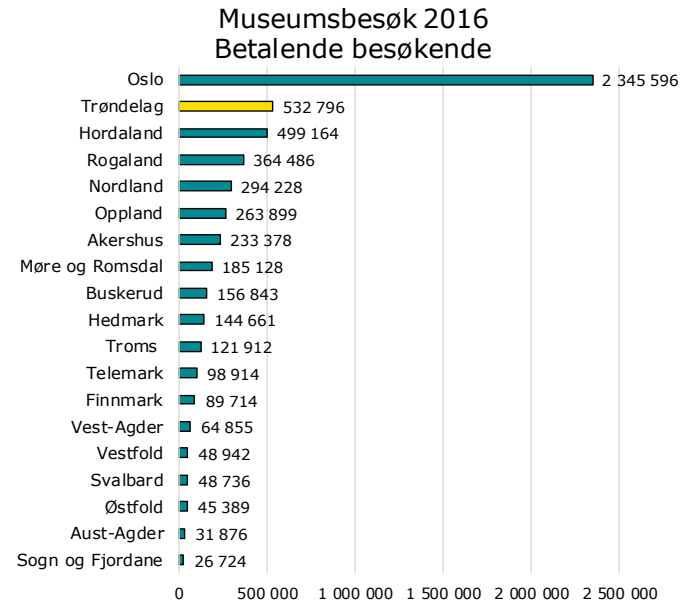
Museum er viktige samfunns- og kulturinstitusjoner som formidler både kunnskap og opplevelser. Museene i Trøndelag bevarer og formidler kunnskap om vår historie og kultur.

Det var 978 306 enkeltbesøk og 146 917 gruppebesøk på trønderske museum i 2016, totalt 1 125 223 besøkende. 532 796 av disse var betalende besøkende. Oslo er det eneste fylket som har flere betalende museumsbesøkende enn Trøndelag.

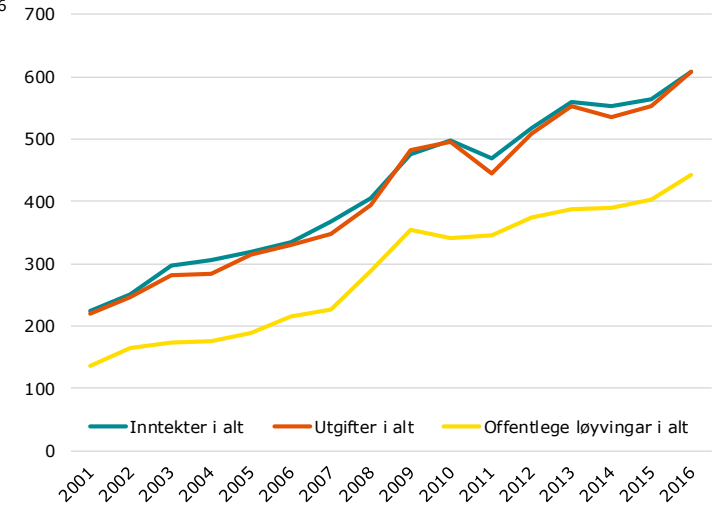
I perioden 2010 til 2016 har antall enkeltbesøk gått ned med 14,2 %, mens antall gruppebesøk har gått ned 43,7 %. En del av nedgangen kan forklares av forbedring i metoder og rutiner for telling av ikke-betalende besøkende på museene.

558 årsverk arbeidet ved museene i Trøndelag i 2018. Dette er en økning på 6,4 % fra 2010.

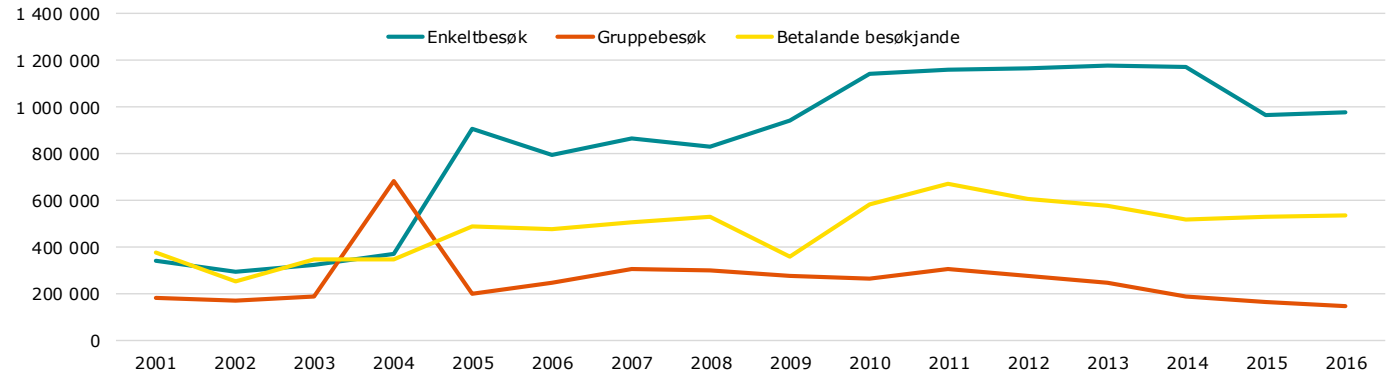
De totale inntektene til museene i Trøndelag var på 608 millioner kr i 2016. Av dette var 443 millioner kr offentlige overføringer. Mens de totale inntekten til museene har økt med 22,3 % i perioden 2010 til 2016 har de offentlige overføringen økt med 29,5 %. Museenes utgifter har økt i takt med økningen i de totale inntektene.

Museum og samlingar i Trøndelag .
Inntekter og utgifter (mill. kr) 2001-2016

Museumsbesøk (antall) i Trøndelag 2001-2016

Museum i Trøndelag									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Endring 2010-2016	
Besøk									
Enkeltbesøk	1 140 547	1 157 660	1 167 493	1 176 336	1 169 582	966 100	978 306	-162 241	-14,2 %
Gruppebesøk	261 118	307 380	274 019	248 175	186 654	160 976	146 917	-114 201	-43,7 %
Betalende besøkjande	582 496	668 128	607 257	575 177	519 513	529 710	532 796	-49 700	-8,5 %
Inntekter og utgifter									
Inntekter i alt (mill kr)	497	469	517	559	553	564	608	111	22,3 %
Utgifter i alt (mill kr)	496	445	510	554	535	553	608	112	22,6 %
Offentlege løyvingar i alt (mill kr)	342	346	374	388	391	403	443	101	29,5 %
Årsverk									
Årsverk	524,6	502,2	520,2	541,4	529,5	557,6	558,1	34	6,4 %

Kulturminner

Verdensarven og Cirkumferensen på Røros, Nidarosdomen i Trondheim, Vangfeltet på Oppdal og Stiklestad i Verdal er kulturminner som godt kjent for de fleste. Trøndelag er fylt av store og små kulturminner og i alle kommuner i Trøndelag finner man kulturminner som forteller noe om vår historie og kulturarv.

Kulturminner er et sentralt tema for arealplanlegging og lokalsamfunnsutvikling, og ofte en premissgiver i stedsutviklingen for å bevare og styrke stedets identitet og kvaliteter. Kulturminnene har også et betydelig verdiskapingspotensiale. Det er et økende marked for kulturminnebasert reiseliv hvor miljø og bærekraft står i fokus.

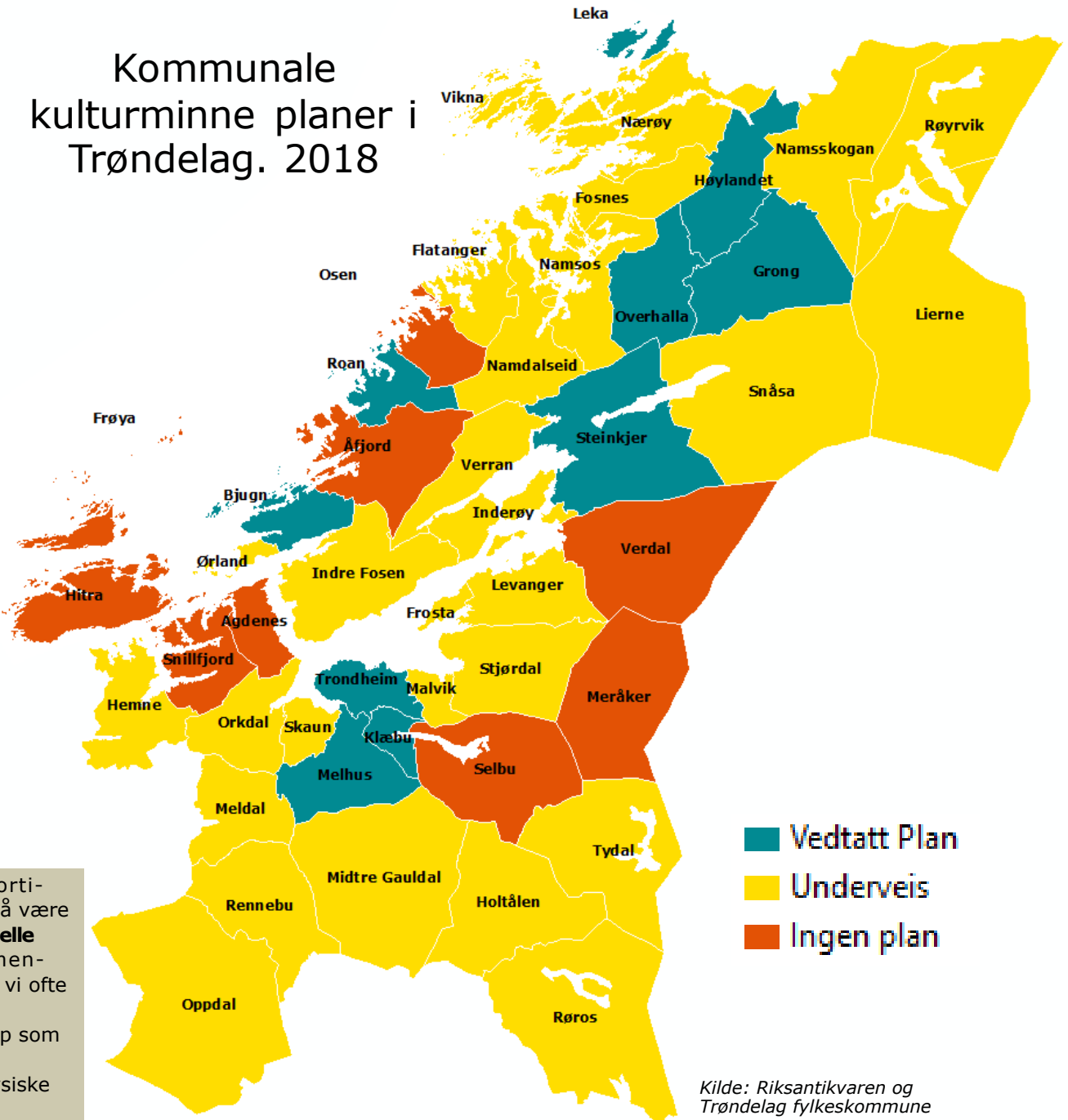
Det er også stort potensiale i å utnytte kulturminner i et folkehelseperspektiv. Mange kulturminner er godt egnet for tilrettelegging for friluftsliv, som turmål og for vandringer. Slik kan kulturminner bidrar til fysisk aktivitet, trivsel og tilhørighet.

Kulturminner er utsatt for klima- og naturlige nedbrytningsprosesser, men også av menneskelig påvirkning. I dag er presset på arealer og ressurser større enn tidligere tiders utnyttelse av landskapet og den viktigste årsaken til tap av kulturminner.

11 trønderske kommuner har en kulturminneplan, mens ytterligere 27 er underveis i arbeidet med en kulturminneplan. En kulturminneplan er kommunens oversikt over viktige kulturminner og kulturmiljøer og inneholder en plan for forvaltningen av disse. Planen gir kunnskap om fortida og avklarer hvilke kulturminner en vil ta vare på i framtida.

Kulturminner er fortellende spor etter menneskene i fortiden. Kulturminner er ofte fysiske gjenstander, men kan også være steder det knytter seg tro, hendelser eller sagn til (**immaterielle kulturminner**). Der hvor større områder er preget av menneskelig virksomhet og stor tetthet av kulturminner snakker vi ofte om kulturmiljø eller kultur-landskap. **Kulturarv** er et samlebegrep som omhandler **kulturhistorien** slik den er overbragt oss via tradisjoner (mat, sang, dans, håndverk, mv.) og gjennom fysiske gjenstander (bygninger, veifar, ruiner, graver, tekniske

Kommunale kulturminne planer i Trøndelag. 2018

Kilde: Riksantikvaren og Trøndelag fylkeskommune

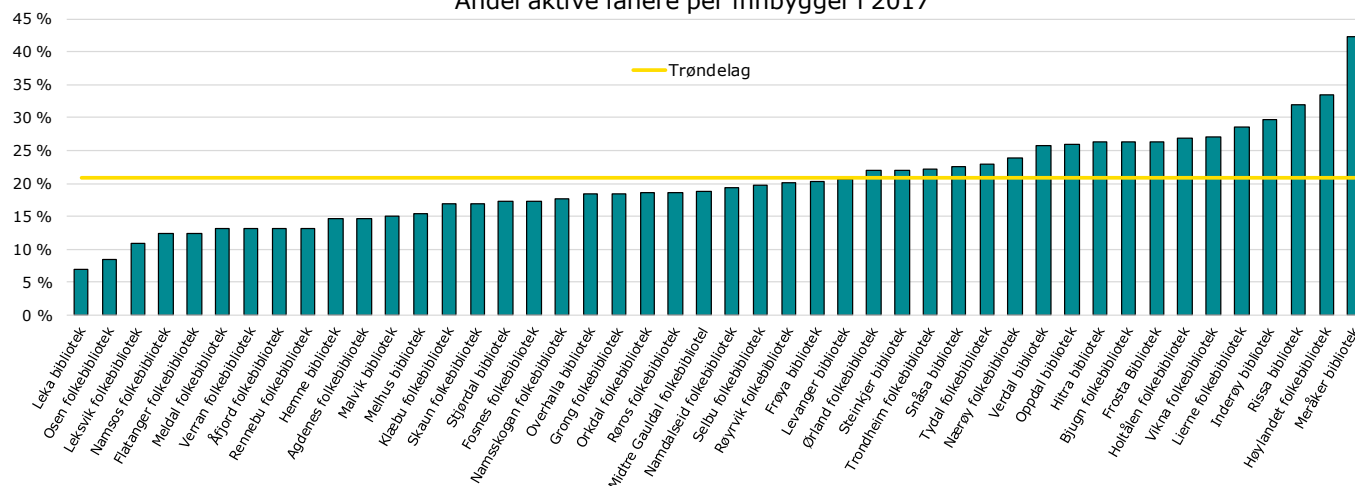
Bibliotek

2,2 millioner utlån fra folkebibliotekene i Trøndelag

Antall utlån fra folkebibliotekene i Trøndelag har gått ned med 0,2 % fra 2016 til 2017. Det er en nedgang 4 600 utlån.

Meråker bibliotek har hatt den største utlånsveksten på 42 %. 42,5 % av utlånene fra folkebibliotekene i Trøndelag er barnebøker og barnebokutlån har vokst raskere (2,2 %) enn totalt antall utlån.

Andel aktive lånerne per innbygger i 2017

	Totalt utlån 2016	Totalt utlån 2017	Endring 2016-2017		Aktive lånerne 2017	Andel lånerne per innbygger		Totalt utlån 2016	Totalt utlån 2017	Endring 2016-2017		Aktive lånerne 2017	Andel lånerne per innbygger
Agdenes folkebibliotek	6 730	6 727	-3	0 %	250	15 %	Nærøy folkebibliotek	28 460	25 627	-2 833	-10 %	1 230	24 %
Bjugn folkebibliotek	15 549	15 021	-528	-3 %	1 268	26 %	Oppdal bibliotek	25 905	26 327	422	2 %	1 806	26 %
Flatanger folkebibliotek	4 500	6 155	1 655	37 %	135	12 %	Orkdal folkebibliotek	37 514	35 090	-2 424	-6 %	2 214	19 %
Fosnes folkebibliotek	1 603	2 678	1 075	67 %	109	17 %	Osen folkebibliotek	1 883	2 898	1 015	54 %	83	8 %
Frosta Bibliotek	17 648	16 322	-1 326	-8 %	692	26 %	Overhalla folkebibliotek	10 958	12 509	1 551	14 %	705	18 %
Frøya bibliotek	23 070	23 577	507	2 %	1 000	20 %	Rennebu folkebibliotek	9 100	5 273	-3 827	-42 %	337	13 %
Grong folkebibliotek	11 870	11 056	-814	-7 %	456	18 %	Rissa bibliotek	67 398	69 467	2 069	3 %	2 116	32 %
Hemne bibliotek	11 101	10 702	-399	-4 %	622	15 %	Roan folkebibliotek	1 618	1 791	173	11 %	N/A	N/A
Hitra bibliotek	25 329	23 646	-1 683	-7 %	1 224	26 %	Røros folkebibliotek	24 957	30 089	5 132	21 %	1 049	19 %
Holtålen folkebibliotek	14 693	15 735	1 042	7 %	548	27 %	Røyrvik folkebibliotek	1 659	1 546	-113	-7 %	94	20 %
Høylandet folkebibliotek	10 545	13 543	2 998	28 %	423	33 %	Selbu folkebibliotek	39 478	37 364	-2 114	-5 %	809	20 %
Inderøy bibliotek	43 959	45 095	1 136	3 %	2 018	30 %	Skaun folkebibliotek	41 824	39 928	-1 896	-5 %	1 358	17 %
Klæbu folkebibliotek	19 931	20 529	598	3 %	1 023	17 %	Snillfjord folkebibliotek	928	759	-169	-18 %	N/A	N/A
Leka bibliotek	700	1 075	375	54 %	40	7 %	Snåsa bibliotek	9 406	11 414	2 008	21 %	486	23 %
Leksvik folkebibliotek	7 952	7 452	-500	-6 %	381	11 %	Steinkjer bibliotek	129 612	107 931	-21 681	-17 %	4 851	22 %
Levanger bibliotek	73 082	67 043	-6 039	-8 %	4 116	21 %	Stjørdal bibliotek	82 999	85 726	2 727	3 %	4 062	17 %
Lierne folkebibliotek	8 901	8 492	-409	-5 %	398	29 %	Trondheim folkebibliotek	988 018	993 763	5 745	1 %	42 310	22 %
Malvik bibliotek	40 421	38 683	-1 738	-4 %	2 077	15 %	Tydal folkebibliotek	6 586	6 445	-141	-2 %	198	23 %
Meldal folkebibliotek	17 938	18 492	554	3 %	518	13 %	Verdal bibliotek	89 711	84 084	-5 627	-6 %	3 836	26 %
Melhus bibliotek	73 420	72 060	-1 360	-2 %	2 501	15 %	Verran folkebibliotek	7 451	7 835	384	5 %	330	13 %
Meråker bibliotek	26 468	25 390	-1 078	-4 %	1 061	42 %	Vikna folkebibliotek	24 177	22 589	-1 588	-7 %	1 196	27 %
Midtre Gauldal folkebibliotek	13 180	12 380	-800	-6 %	1 191	19 %	Ørland folkebibliotek	21 192	22 020	828	4 %	1 160	22 %
Namdalseid folkebibliotek	5 769	5 551	-218	-4 %	307	19 %	Åfjord folkebibliotek	17 064	14 834	-2 230	-13 %	429	13 %
Namsos folkebibliotek	28 983	31 651	2 668	9 %	1 610	12 %	Ebøker	56 530	56 719	189	0 %	N/A	N/A
Namsskogan folkebibliotek	2 095	1 860	-235	-11 %	154	18 %	Total	2 207 586	2 202 943	-4 643	0 %	94 781	21 %

4,7 utlån per trønder i 2017

Det ble i 2017 foretatt 2 203 000 utlån fra trønderske folkebibliotek, noe som tilsvarer 4,7 utlån per innbygger. Høylandet og Rissa hadde flest utlån per innbygger i 2017 med henholdsvis 10,7 og 10,5. I tillegg har man en gruppe kommuner med Meråker (10,1), Selbu (9,1), Holtålen (7,7) og Tydal (7,5) som også skiller seg ut ved å ha en mange utlån per innbygger.

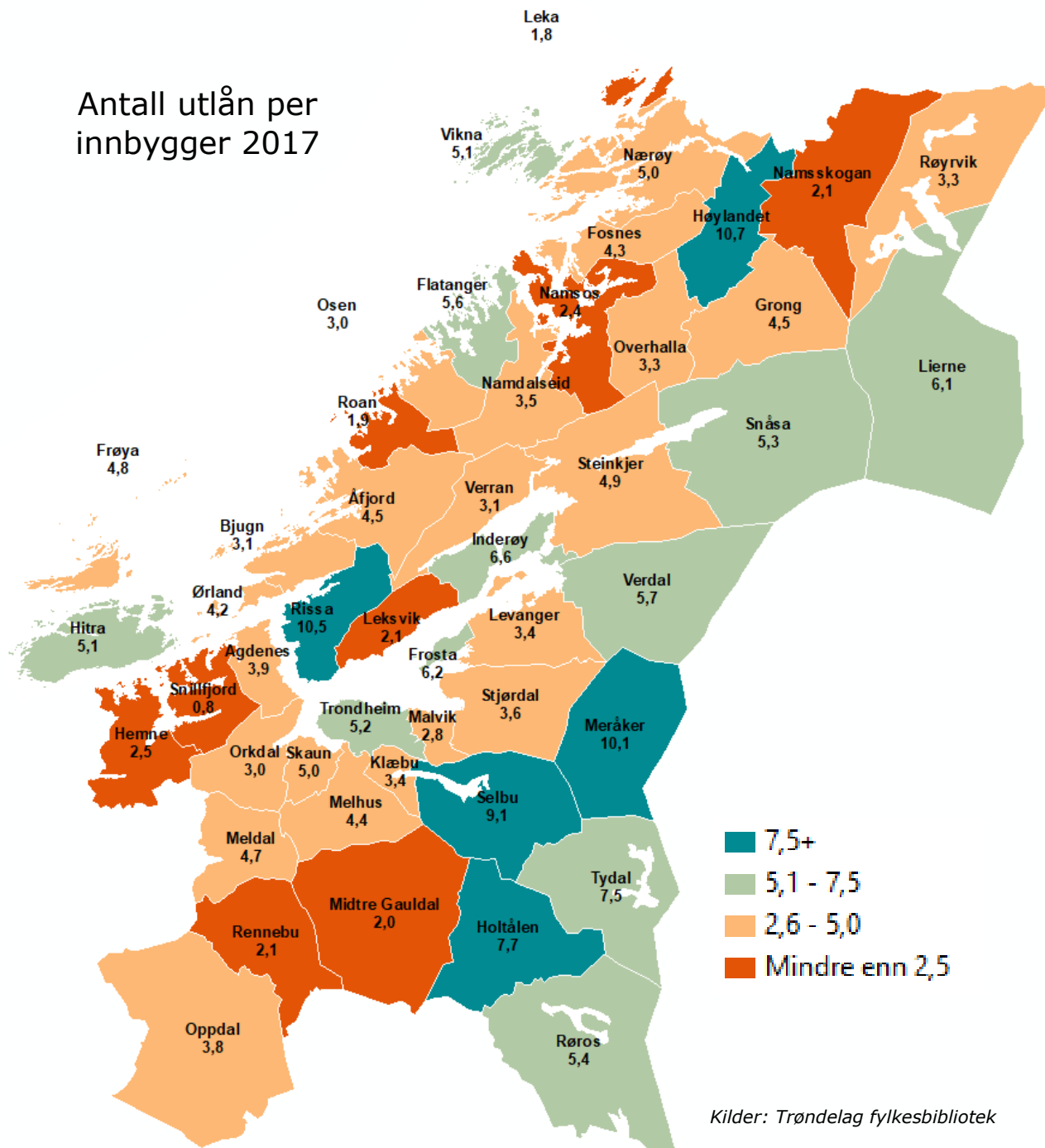
Totalt var det 94 781 aktive lånere ved folkebibliotekene i Trøndelag, noe som utgjør 21 % av Trøndelags befolkning. Meråker med 42 % og høylandet med 33 % hadde størst andel aktive lånere. Antall aktive lånere i Trøndelag har økt med 2 080 eller 2,2% fra 2016 til 2017.

I tillegg til utlån av bøker er bibliotekene i stadig større grad en kulturarena og i 2017 hadde folkebibliotekene i Trøndelag 4 300 arrangementer med til sammen over 110 000 deltagere.

I 2017 ble det registret 2 596 058 besøk på folkebibliotekene i Trøndelag. Dette er en nedgang på 0,4 % siden 2016, men en økning på 20,5 % fra 2015. Her er det spesielt Stjørdal folkebibliotek som har hatt store utslag med en tredobling fra 210 998 besøkende i 2015 til 683 906 i 2016, etterfulgt av en 14,4 % nedgang til 585 653 besøkende i 2017. Forklaringen ligger i etableringen av bibliotek i kulturhuset Kimen.

Bibliotekene låner også ut e-bøker og i 2017 ble det lånt ut 56 700 e-bøker i Trøndelag, noe som er på samme nivå som i 2016.

Antall utlån per innbygger 2017

Kilder: Trøndelag fylkesbibliotek

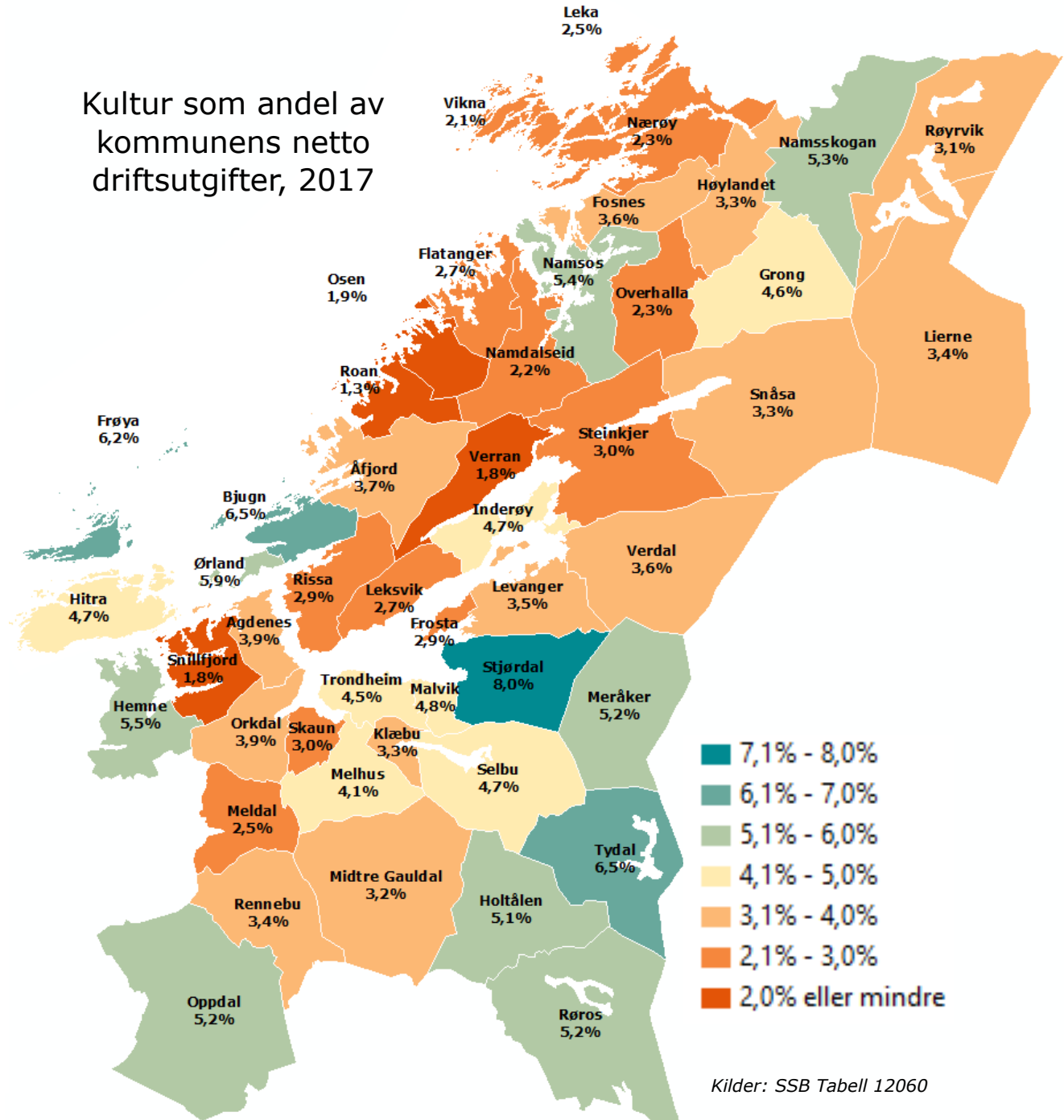
Kommunale kulturutgifter

Kommunene i Trøndelag bruker betydelige summer på kultur. Totalt i 2017 hadde de nesten 1,1 milliarder kr i netto driftsutgifter, noe som er 4,3 % av kommunenes totale netto driftsutgifter. Samtidig hadde de to fylkeskommune i Trøndelag 219 millioner kr i netto driftsutgifter knyttet til kultur.

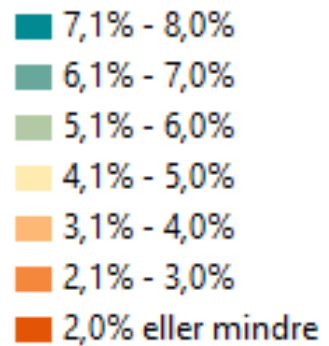
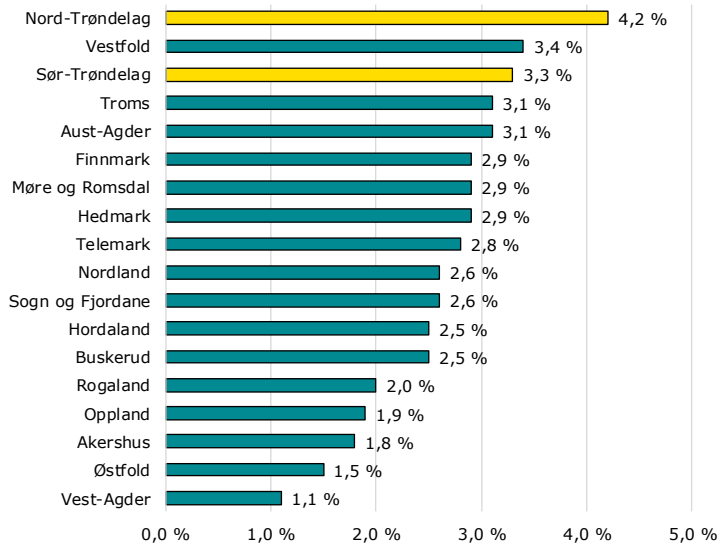
Stjørdal er kommunen i Trøndelag som bruker størst andel av kommunens netto driftsutgifter til kultur med 8,0 %. Andre fremtredende kultursatsingskommuner er Tydal og Bjugn, som begge brukte 6,5 % av sinne netto driftsutgifter på kultur.

Når man ser på summen av trøndelagskommunenes netto driftsutgifter til kultur i 2017 finner man at 20,2 % brukes på kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg. 14,8 % går til musikk- og kulturskoler og 14,4 % går til idrett og tilskudd til andre idrettsanlegg.

Kultur som andel av kommunens netto driftsutgifter, 2017

Fylkeskommunes netto driftsutgifter til Kultur som andel av totale nettodriftsutgifter - 2017

Kilder: SSB Tabell 12060

Elever i kommunenes musikk- og kulturskoler

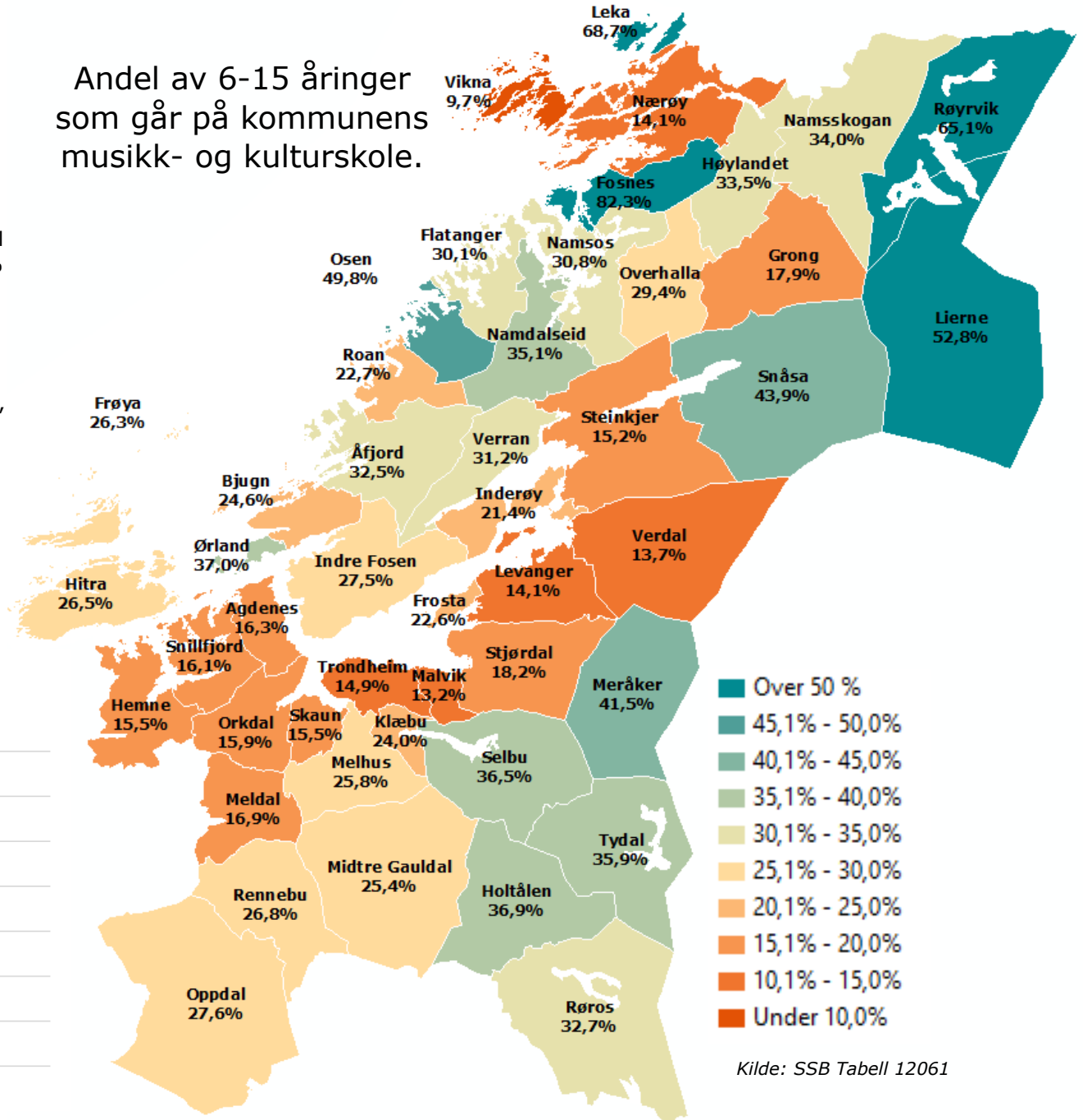
Det var 11 526 elever ved kommunale musikk- og kulturskoler i Trøndelag i 2016. Dette er 21,4% av alle barn i alderen 6-15 år i Trøndelag. Landsnittet er at 13,3 % barn i alderen 6-15 år går på kommunale musikk- og kulturskoler.

Fosnes og Leka er kommunene i Trøndelag hvor størst andel av barna går på musikk- og kulturskole, henholdsvis 82,3 % og 68,7 %

I perioden 2015 til 2017 har det vært en nedgang i antall elever ved kommunale musikk- og kulturskoler i Trøndelag på 6,0 %, eller 741 elever. I samme periode har antall barn i alderen 6-15 år i Trøndelag økt med 1,4 % (745 personer), noe som gjør at andelen barn som går på kommunale musikk- og kulturskoler har gått ned fra 23,1 % i 2015 til 21,5 % i 2017.

I Trondheim og de andre store kommunene blir det offentlige tilbudet supplert av private aktører. Dette er noe av forklaringen på at man har lave andeler av 6-15 åringer i kommunale musikk- og kulturskoler i de mest folkerike delene av Trøndelag.

Andel av 6-15 åringer som går på kommunens musikk- og kulturskole.

Kulturnæring

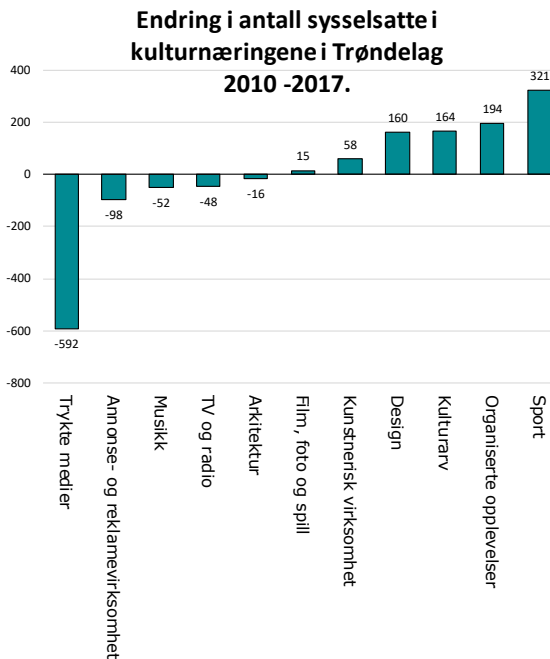
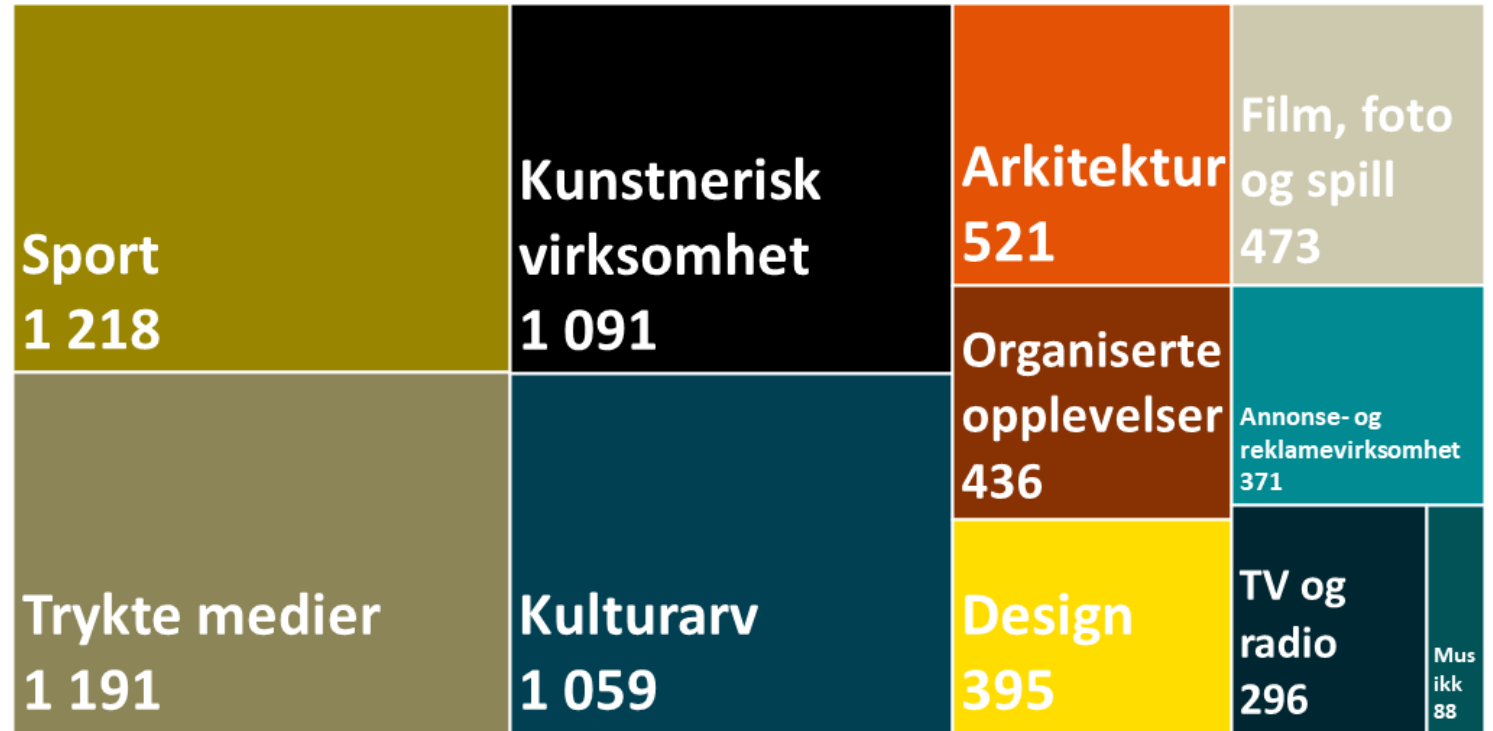
Det arbeider 7 139 personer i kulturnæringen i Trøndelag per 4. kvartal 2017. Dette er 3,1 % av alle sysselsatte i Trøndelag. Det er sport, trykte medier, kunstnerisk virksomhet og kulturarv som er de fire store kategoriene hva gjelder sysselsetting.

I perioden 2010 til 2017 har antall sysselsatte i kulturnæringen økt med 106, eller 1,5 %. I samme periode økte sysselsettingen i alle næringer i Trøndelag med 6,7 %

sport, design, kulturarv og organiserte opplevelser har hatt de største økningene i sysselsetting, mens det er spesielt trykte medier som har hatt en nedgang.

På neste side kan du lese hvordan kulturnæringene er definerte.

Sysselsatte i kulturnæringer i Trøndelag per 4.kvartal 2017

Sysselsatte i kulturnæringer i Trøndelag. 4.kvartal 2010 til 4.kvartal 2017									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Endring 2010-2017
Annonse- og reklamevirksomhet	469	541	495	527	497	419	421	371	-98 -20,9 %
Arkitektur	537	564	571	604	601	504	513	521	-16 -3,0 %
Design	235	226	277	284	331	298	352	395	160 68,1 %
Film, foto og spill	458	456	462	454	487	468	469	473	15 3,3 %
Kulturarv	895	927	947	975	975	930	948	1 059	164 18,3 %
Kunstnerisk virksomhet	1 033	1 042	1 139	1 189	1 190	1 086	1 072	1 091	58 5,6 %
Musikk	140	120	108	109	110	92	85	88	-52 -37,1 %
Organiserede opplevelser	242	279	287	275	304	307	345	436	194 80,2 %
Sport	897	870	781	849	958	994	1 086	1 218	321 35,8 %
Trykte medier	1 783	1 765	1 664	1 553	1 505	1 358	1 246	1 191	-592 -33,2 %
TV og radio	344	350	349	340	335	313	302	296	-48 -14,0 %
Sum Kulturnæring	7 033	7 140	7 080	7 159	7 293	6 769	6 839	7 139	106 1,5 %
Alle andre næringer	207 647	211 363	215 487	217 573	219 387	216 739	218 266	221 960	14 313 6,9 %
Totalt antall sysselsatte	214 680	218 503	222 567	224 732	226 680	223 508	225 105	229 099	14 419 6,7 %
Andel kulturnæring	3,3 %	3,3 %	3,2 %	3,2 %	3,2 %	3,0 %	3,0 %	3,1 %	-0,2 %

For å lage statistikk på sysselsetting og utvikling i kulturnæringen så må man først definere hva som er kulturnæringer.

Kulturnæringer er i denne sammenheng definert med følgende 11 underkategorier:

- Annonse- og reklamevirksomhet
- Arkitektur
- Design
- Film, foto og spill
- Kulturarv
- Kunstnerisk virksomhet
- Musikk
- Organiserte opplevelser
- Sport
- Trykte medier
- TV og radio

Det er deretter definert hvilke NACE-koder på 5-siffernivå som ligger i hver av de 11 underkategoriene.

I tabellen under er det en detaljert liste over hva som er inkludert i hver enkelt kategori.

Med tanke på definisjoner så bør man være spesielt oppmerksom på at musikere er plassert i «kunstnerisk virksomhet» og ikke i «musikk». Kategorien musikk består hovedsakelig av salg og distribusjon av musikk.

Definisjonen på kulturnæringer

Annonse- og reklamevirksomhet

- 73.110 Reklamebyråer
- 73.120 Medieformidlingstjenester

Arkitektur

- 71.111 Plan- og reguleringsarbeid
- 71.112 Arkitekttjenester vedrørende byggverk
- 71.113 Landskapsarkitekttjenester

Trykte medier

- 18.110 Trykking av aviser
- 18.120 Trykking ellers
- 18.130 Ferdiggjøring før trykking og publisering
- 18.140 Bokbinding og tilknyttede tjenester
- 46.491 Engroshandel med bøker, aviser og blader
- 47.610 Butikkhandel med bøker
- 47.799 Butikkhandel med brukte varer ellers
- 47.915 Postordre-/internetthandel med bøker, papir, aviser og blader
- 63.910 Nyhetsbyråer
- 58.110 Utgivelse av bøker
- 58.130 Utgivelse av aviser
- 58.140 Utgivelse av blader og tidsskrifter
- 58.190 Forlagsvirksomhet ellers

Design

- 74.101 Industridesign, produktdesign og annen teknisk designvirksomhet
- 74.102 Grafisk og visuell kommunikasjonsdesign
- 74.103 Interiørarkitekt-, interiørdesign- og interiørkonsulentvirksomhet

Sport

- 85.510 Undervisning innen idrett og rekreasjon
- 93.110 Drift av idrettsanlegg
- 93.120 Idrettslag og -klubber
- 93.190 Andre sportsaktiviteter

Film, foto og spill

- 18.200 Reproduksjon av innspilte opptak
- 58.210 Utgivelse av programvare for dataspill
- 59.110 Produksjon av film, video og fjernsynsprogrammer
- 59.120 Etterarbeid knyttet til produksjon av film, video og fjernsynsprogrammer
- 59.130 Distribusjon av film, video og fjernsynsprogrammer
- 59.140 Filmfremvisning
- 59.200 Produksjon og utgivelse av musikk- og lydopptak
- 74.200 Fotografvirksomhet

Musikk

- 32.200 Produksjon av musikkinstrumenter
- 46.433 Engroshandel med plater, musikk- og videokassetter og CD- og DVD-plater
- 47.594 Butikkhandel med musikkinstrumenter og noter
- 47.630 Butikkhandel med innspillinger av musikk og video
- 74.903 Impresariovirksomhet
- 47.914 Postordre-/Internetthandel med elektriske husholdningsapparater, radio, fjernsyn, plater, kassetter og musikkinstrumenter

Kulturarv

- 91.011 Drift av folkebiblioteker
- 91.012 Drift av fag- og forskningsbiblioteker
- 91.013 Drift av arkiver
- 91.021 Drift av kunst- og kunstindustrimuseer
- 91.022 Drift av kulturhistoriske museer
- 91.023 Drift av naturhistoriske museer
- 91.029 Drift av museer ikke nevnt annet sted
- 91.030 Drift av historiske steder og bygninger og lignende severdigheter

TV og radio

- 60.100 Radiokringkasting
- 60.200 Fjernsynskringkasting

Kunstnerisk virksomhet

- 85.522 Undervisning i kunsthøgskole
- 85.529 Annen undervisning innen kultur
- 90.011 Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet innen musikk
- 90.012 Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet innen scenekunst
- 90.019 Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet ikke nevnt annet sted
- 90.020 Tjenester tilknyttet underholdningsvirksomhet
- 90.031 Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen visuell kunst
- 90.032 Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen musikk
- 90.033 Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen scenekunst
- 90.034 Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen litteratur
- 90.039 Selvstendig kunstnerisk virksomhet ikke nevnt annet sted
- 90.040 Drift av lokaler tilknyttet kunstnerisk virksomhet
- 32.120 Produksjon av gull- og sølvvarer og lignende artikler
- 32.130 Produksjon av bijouteri og lignende artikler

Organiserte opplevelser

- 79.903 Opplevelses-, arrangements- og aktivitetsarrangørvirksomhet
- 79.909 Turistrelaterte tjenester ikke nevnt annet sted
- 79.901 Turistkontorvirksomhet og destinasjonsselskaper
- 79.902 guider og reiseledere
- 91.040 Drift av botaniske og zoologiske hager og naturreservater
- 93.210 Drift av fornøyelses- og temaparker
- 93.291 Opplevelsesaktiviteter
- 93.292 Fritidsetablisement
- 93.299 Fritidsvirksomhet ellers

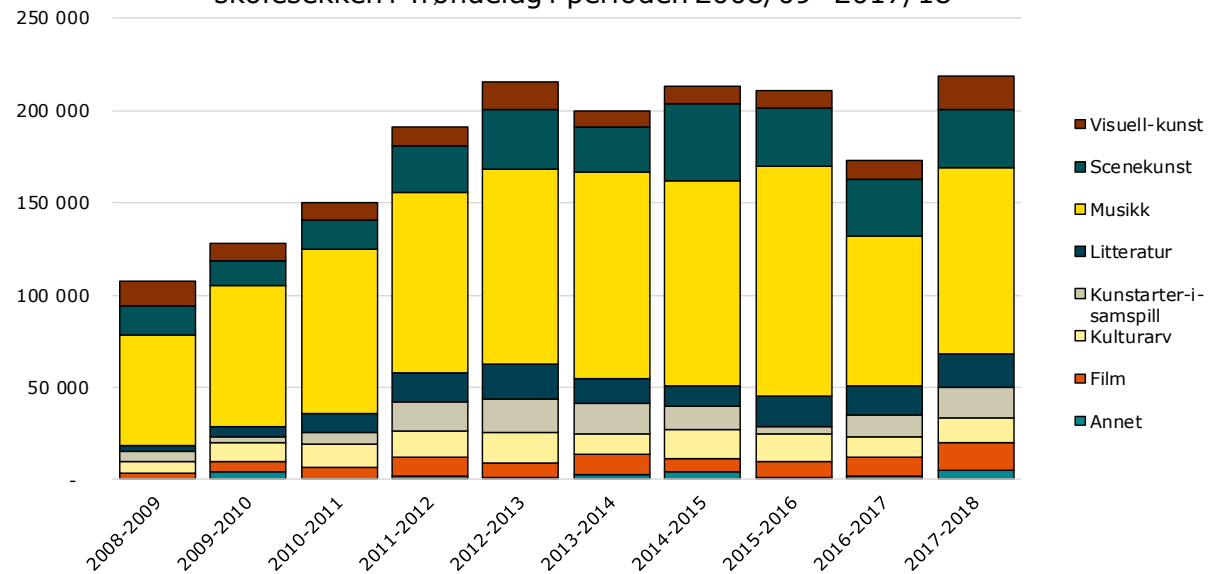
Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken er en nasjonal satsing som skal bidra til at alle skoleelever i Norge får møte profesjonell kunst og kultur av alle slag.

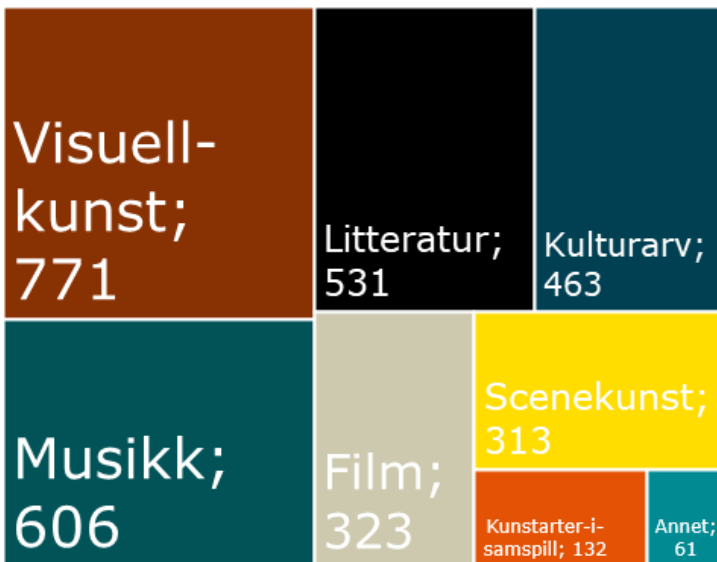
Elevene og skolene skal gjennom ordningen få mulighet til å oppleve, gjøre seg kjent med og utvikle forståelse for profesjonelle kunst- og kulturuttrykk av alle slag. Kulturtilbudene skal være av høy kvalitet og vise hele bredden av kulturuttrykk innenfor scenekunst, visuell kunst, musikk, film, litteratur og kulturarv.

I skoleåret 2017-2018 var det 3 200 DKS-hendelser på trønderske skoler, med totalt 218 451 deltagere. Det var *visuell kunst* som hadde flest hendelser i 2017 med 771, etterfulgt av *musikk* med 606 hendelser og *litteratur* med 531 hendelser. Selv om det var flest hendelser med visuell kunst så sto musikkarrangementer for nesten halvparten av antall deltagere, 101 134 deltagere i 2017. *Scenekunst* hadde nest flest deltagere i 2017 med 31 960.

Antall deltagere (elever) på hendelser/arrangementer i den kulturelle skolesekken i Trøndelag i perioden 2008/09- 2017/18

Hendelser i den kulturelle skolesekken 2017-2018 etter type uttrykk

Antall hendelser/arrangementer i den kulturelle skolesekken

	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Annet	:	171	:	65	13	34	87	19	11	61
Film	132	185	141	186	109	331	188	142	244	323
Kulturarv	331	400	547	560	619	451	707	562	272	463
Kunstarter-i-samspill	171	109	157	169	273	322	201	111	116	132
Litteratur	70	118	283	362	499	424	372	495	465	531
Musikk	808	848	869	728	818	844	878	1 063	615	606
Scenekunst	229	216	175	238	388	259	356	314	293	313
Visuell-kunst	590	477	415	484	535	387	426	416	408	771
Total	2 331	2 524	2 588	2 792	3 254	3 052	3 215	3 122	2 424	3 200

Antall deltagere (elever) på hendelser/arrangementer i den kulturelle skolesekken

	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Annet	:	4 079	:	2 028	832	2 535	4 634	1 417	1 897	5 497
Film	3 206	5 525	6 571	10 196	8 443	11 316	6 600	8 076	10 569	14 467
Kulturarv	6 516	10 761	12 478	14 206	16 268	10 619	16 008	15 058	10 579	13 285
Kunstarter-i-samspill	5 318	3 114	6 704	15 850	18 067	17 217	12 552	4 202	11 621	16 395
Litteratur	3 322	5 258	9 743	15 913	19 200	13 189	11 071	16 445	15 921	18 103
Musikk	60 137	76 591	89 290	97 381	105 603	111 751	110 996	124 944	81 260	101 134
Scenekunst	15 408	12 854	16 142	24 843	32 402	24 317	41 572	31 236	30 706	31 960
Visuell-kunst	13 585	9 726	9 178	10 991	14 814	8 449	9 452	9 581	10 345	17 610
Total	107 492	127 908	150 106	191 408	215 629	199 393	212 885	210 959	172 898	218 451

Idrettsanlegg og spillemidler

132 millioner kr i spillemidler til idrettsanlegg i Trøndelag i 2018

I anleggsregistret er det per oktober 2018 registret 16 interkommunale anlegg, 1 624 nærmiljøanlegg og 3 869 ordinære anlegg i Trøndelag. Det er et betydelig spenn i både type og størrelse på de ulike anleggene. Når man ser bort fra idrettshus og servicebygg så er det friluftslivsanlegg (584 anlegg), fotballbaner (480 anlegg) og skyteanlegg (442 anlegg) som er mest utbredt blant på de ordinære anleggene. Spillemidler er en viktig finansieringskilde for utvikling av idrettsanleggene i Trøndelag.

Når spilleoverskuddet fra Norsk Tipping skal fordeles så går først 6,4 % til helse- og rehabiliteringsformål. Deretter fordeles det resterende overskudd med 64 % til idrettsformål, 18 % til kulturformål og 18 % til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). I 2018 ble totalt 1,4 milliarder kr fordelt til idrettsanlegg. 132 millioner kr av dette gikk til Trøndelag.

I 2015-2017 var det i Trøndelag 334 spillemiddelsøknader knyttet til ordinære anlegg. Totalt ble det søkt midler til prosjekter med en kostand på 1,6 milliarder kr. Av dette ble det godkjent søknader tilsvarende 438 millioner kr.

Nærmiljøanlegg er anlegg som ikke er spesielt tilrettelagt for organisert konkurranseidrett, men hvor målsettingen er at de skal være allment tilgjengelige og beregnet for egenorganisert fysisk aktivitet.

Ordinære idrettsanlegg er i hovedsak nært knyttet til konkurranse- og treningsvirksomhet for idrettsorganisasjonene. De tekniske krav til mål og utforming av anleggene tar utgangspunkt i konkurransereglene til de enkelte særforbund.

Eksisterende ordinære anlegg i Trøndelag etter anleggskategori. Registrert i anleggsregistret per oktober 2018

Følgende kategorier er ekskludert fra illustrasjonen over: Idrettshus og servicebygg, Kart og Kulturarena

	Spillemiddelsøknader til ordinære anlegg 2015-2017				Fylkesvis tildeling av spillemidler til idrettsanlegg			
	Antall søknader	Kostnad (mill. kroner)	Kostnad per innbygger (kroner)	Godkjent søknadsbeløp (mill. kroner)	2017 (kroner)	20178 (kroner)	Endring 2017-2018	
Østfold	115	798	2 716	180	58 972 000	63 916 000	4 944 000	8,4 %
Akershus	248	1 917	3 222	411	127 738 000	134 484 000	6 746 000	5,3 %
Oslo	114	1 468	2 219	224	100 255 000	122 350 000	22 095 000	22,0 %
Hedmark	104	766	3 914	153	50 126 000	52 279 000	2 153 000	4,3 %
Oppland	140	646	3 418	156	55 722 000	60 406 000	4 684 000	8,4 %
Buskerud	127	1 050	3 791	266	76 388 000	86 745 000	10 357 000	13,6 %
Vestfold	147	764	3 124	220	61 506 000	62 456 000	950 000	1,5 %
Telemark	112	350	2 027	101	42 775 000	47 751 000	4 976 000	11,6 %
Aust-Agder	95	424	3 669	120	38 724 000	42 323 000	3 599 000	9,3 %
Vest-Agder	110	784	4 306	191	61 719 000	65 869 000	4 150 000	6,7 %
Rogaland	215	1 814	3 861	394	120 171 000	136 005 000	15 834 000	13,2 %
Hordaland	237	1 475	2 851	355	121 688 000	132 346 000	10 658 000	8,8 %
Sogn og Fjordane	214	512	4 669	152	53 266 000	59 471 000	6 205 000	11,6 %
Møre og Romsdal	154	868	3 276	202	72 721 000	77 132 000	4 411 000	6,1 %
Trøndelag	334	1 637	3 635	438	143 528 000	132 059 000	- 11 469 000	-8,0 %
Nordland	103	417	1 722	138	57 730 000	70 039 000	12 309 000	21,3 %
Troms	93	1 228	7 471	217	52 003 000	52 612 000	609 000	1,2 %
Finnmark	51	230	3 032	53	25 473 000	31 441 000	5 968 000	23,4 %
Totalt	2 713	17 139	3 286	3 970	1 320 505 000	1 429 684 000	109 179 000	8,3 %

KAPITTEL 7
FOLKEHELSE

Fokus Trøndelag:

Folkehelse

Folkehelse defineres som befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning. Folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade og lidelse eller som beskytter mot helsetrusler. Arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen er også en del av folkehelsearbeidet.

Folkehelsearbeidet handler i all hovedsak om å påvirke de bakenforliggende forhold som enten vil fremme helse eller skaper risiko og uhelse, og kan framstilles i en årsakskjede som strekker seg fra generelle samfunnsforhold til egenskaper ved enkeltmennesker.

Mange av temaene som har blitt omtalt i tidligere kapitler av Trøndelag i tall er faktorer som har en innvirkning på folkehelse. Flere av disse faktorene, som demografien og utviklingen i arbeidslivet i Trøndelag, legger viktige premisser for de generelle samfunnsforholdene som påvirker helsetilstanden til befolkningen.

Folkehelseloven og oversiktsdokumentet

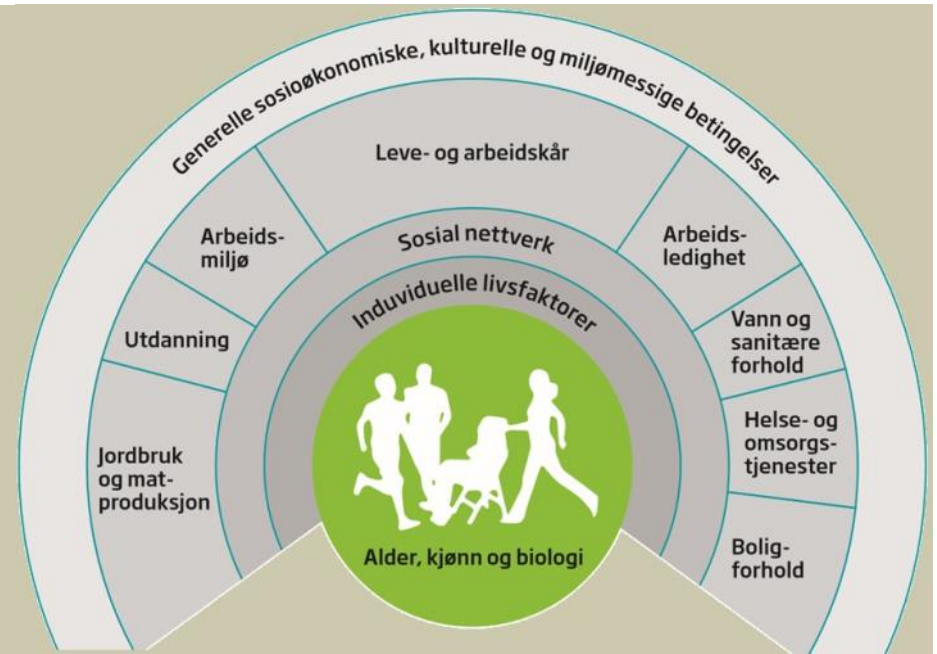
Folkehelseloven krever at den enkelte kommune/fylkeskommune skal ha nødvendig oversikt over befolkningens helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Gjennom oversiktsarbeidet skal kommunene identifisere sine folkehelseutfordringer. Oversiktsdokumentet skal gi en helhetlig oversikt som danner grunnlaget for arbeidet med utformingen av den kommunale planstrategien og for beslutninger i det løpende folkehelsearbeidet. Hovedhensikten med oversiktsdokumentet, som skal utarbeides hvert fjerde år, er å forankre folkehelsearbeidet politisk, på tvers av sektorer og som en langsiktig satsing.

Trøndelag fylkeskommune bruker «**Trøndelagsmodellen for folkehelsearbeid**» i sitt arbeid. Formålet er med modellen er også å veilede kommuner og andre om hvordan de kan arbeide kunnskapsbasert og systematisk med folkehelse.

Modellen består av sju steg. Ett av de sju stegene (steg 2) er å klargjøre kunnskapsgrunnlaget. Trøndelag i tall kan ses som en del i dette arbeidet, men dekker på ingen måte alle kravene til en folkehelseoversikt.

Hva utgjør kunnskapsgrunnlaget?

- God kunnskap om befolkningens helsetilstand
- God kunnskap om årsakssammenhenger
- God kunnskap om effekten av forebyggende- og helsefremmende tiltak

Kilde: Den sosiale helsemodellen - Whitehead og Dahlgren, 1991

Figur 1: Trøndelagsmodellen for folkehelsearbeid

Befolkningsforhold

Befolknings sammensetningen er en sentral forutsetning for folkehelse, og ulike aspekter ved den vil ha innvirkning på hvilke folkehelseutfordringer som gjør seg gjeldende. I Trøndelag er det mange kommuner med en aldrende befolkning, og andre kommuner med en stor andel hybelboere. Den yngre delen av befolkningen påvirkes i stor grad av sentraliseringen. Ungdom må flytte på hybel for å gå på videregående skole, og etter hvert høyere utdanning. Samtidig blir de eldre generasjonene igjen, og det oppstår en ubalanse i befolknings sammensetningen mellom bygd og by. Figurene under viser at en økende andel bor alene i hele Trøndelag, og at andelen konsekvent er høyere i Trondheim. Mye av forklaringen ligger i at det er en stor andel studenter blant befolkningen i Trondheim. Fordelingen av eneboere etter alder viser at en betydelig andel i gruppen 75 år og eldre også bor alene.

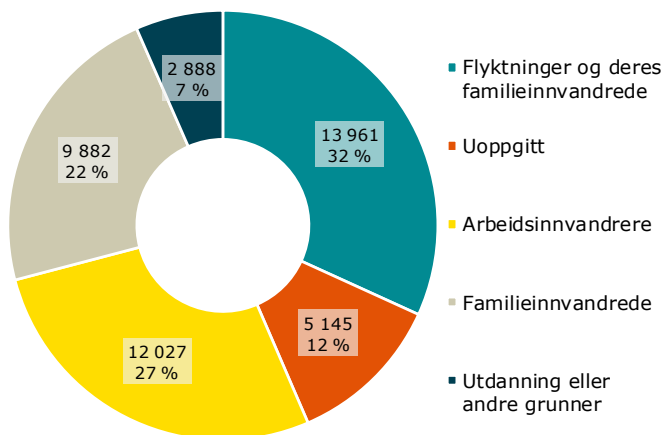
Innvandrerbefolkningen er også en del av befolkningsbildet som har innvirkning på folkehelse. Blant innvandrere er det ulike grunner til at de har flyttet til landet, og disse gruppene har ulike utfordringer. En del er bosatte flyktninger, en del er studenter, og en del er arbeidsinnvandrere. Arbeidsinnvandrere har en god tilknytning til arbeidslivet men kan være ekskludert på andre måter, mens flyktninger er bosatt i Norge på grunn av forhold i hjemlandet— noe som også vil påvirke helse.

I sysselsetningsstatistikken fordelt på ulike innvandrergupper går det også fram at sysselsettingen er mye lavere blant innvandrere fra enkelte deler av verden, spesielt fra de landene hvor majoriteten av flyktninger kommer fra. Sysselsetting blant innvandrere varierer basert på botid og utdanningsnivå. Grupper med lengre botid eller som kommer fra land med høyt utdanningsnivå i befolkningen har høyere sysselsetting.

Sysselsetting i Trøndelag. Hele befolkningen og ulike innvandrergupper (personer 20-66 år). 4.kvartal 2017		
	Antall sysselsatte	Sysselsetningsgrad
Hele befolkningen	214 397	76,4 %
Befolkningen eksklusive innvandrere	190 039	78,4 %
Alle innvandrere	24 358	63,7 %
Gruppe 1: EU/EFTA, Nord-Amerika, Australia og New Zealand	13 581	73,8 %
Gruppe 2: Asia, Tyrkia, Afrika, Latin-Amerika, Europa utenom EU/EFTA, Oseania utenom Australia og New Zealand	10 777	54,4 %

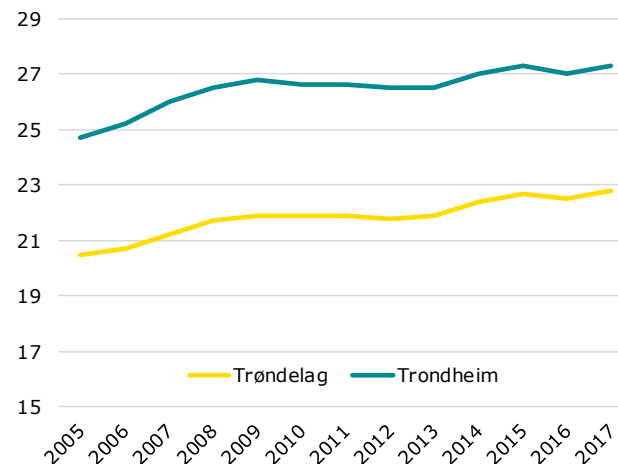
Kilde: SSB tabell 11607 og 07111

Innvandrere i Trøndelag etter innvandringsgrunn i 2017

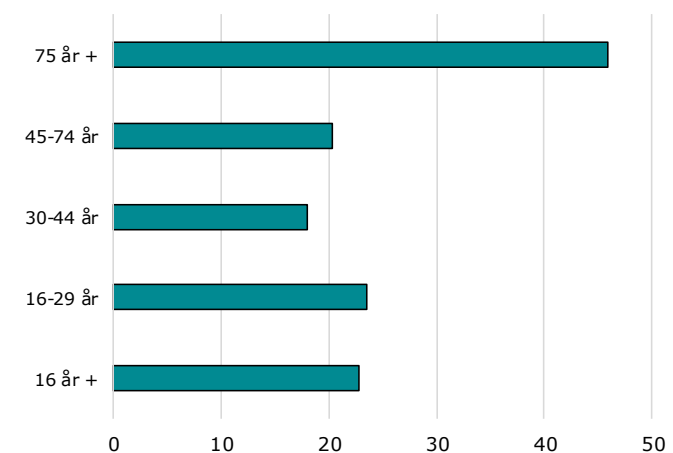
Kilde: Imdi

Andel av befolkningen som bor alene 2005-2017

Kilde: FHI

Andel som bor alene i Trøndelag i 2017 fordelt på alder.

Foreldres utdanning og barns gjennomføring av videregående utdanning

Frafall fra videregående opplæring er en folkehelseutfordring. Forskning har vist at den delen av befolkningen som ikke har videregående opplæring har større vanskeligheter med å få jobb, og at de som får jobb har lavere lønn og er de første som må gå ved nedskjæringer.

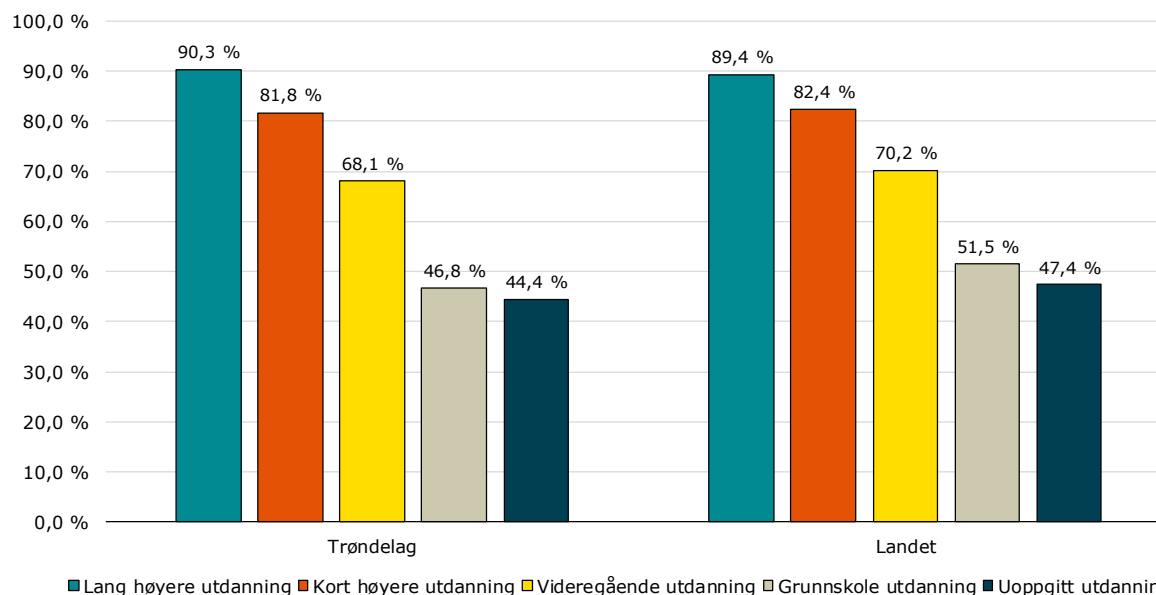
Svakere kvalifikasjoner kan dessuten gi fremtidige levekårsutfordringer. Sannsynligheten for å være registrert som arbeidssøker hos NAV og for å motta offentlig støtte er mye høyere i gruppen som ikke fullfører videregående opplæring enn i andre utdanningsgrupper.

Det er en sterk sammenheng mellom barns sannsynlighet for å gjennomføre videregående utdanning og det høyeste oppnådde utdanningsnivået til foreldrene. Det er ikke et mål at alle skal gjennomføre en lang høyere utdanning, men det vil opprettholde sosiale ulikheter når barna til de med lavest utdanning også har høyere risiko for å ikke gjennomføre det obligatoriske utdanningsløpet.

Sammenheng mellom foreldrenes utdanningsnivå og barns gjennomføring av videregående utdanning er gjeldende i alle kommuner i Trøndelag, men sett under ett er situasjon i Trøndelag rimelig nær landssnittet.

Kravet i arbeidsmarkedet i de ulike kommunene vil påvirke det generelle utdanningsnivået i kommunen, og behovet for formell kompetanse blant ungdommen som blir boende.

Gjennomføring av videregående utdanning på normert tid eller mer enn normert tid, fordelt på foreldrenes høyeste oppnådde utdanningsnivå, gjennomsnitt for 2012 til 2017.

Gjennomføring av videregående utdanning på normert tid eller mer enn normert tid, fordelt på foreldrenes høyeste oppnådde utdanningsnivå, gjennomsnitt for 2012 til 2017						
	Alle utdanningsnivå	Lang høyere utdanning	Kort høyere utdanning	Videregående utdanning	Grunnskole utdanning	Uoppgitt utdanning
Østfold	72,5 %	90,9 %	81,6 %	70,1 %	48,7 %	62,2 %
Akershus	80,4 %	91,8 %	86,6 %	74,3 %	55,2 %	65,8 %
Oslo	78,8 %	89,0 %	84,4 %	73,5 %	63,4 %	52,2 %
Hedmark	73,4 %	88,0 %	84,2 %	68,7 %	47,1 %	47,6 %
Oppland	74,4 %	95,0 %	83,1 %	69,3 %	52,7 %	48,5 %
Buskerud	74,3 %	88,0 %	82,2 %	70,7 %	54,8 %	50,0 %
Vestfold	75,0 %	89,4 %	82,0 %	70,6 %	51,5 %	66,7 %
Telemark	75,2 %	92,0 %	84,1 %	71,1 %	54,6 %	33,3 %
Aust-Agder	73,0 %	87,8 %	80,6 %	68,9 %	48,1 %	42,8 %
Vest-Agder	76,8 %	90,1 %	84,8 %	72,7 %	53,0 %	45,5 %
Rogaland	77,0 %	89,4 %	84,7 %	73,3 %	50,7 %	39,6 %
Hordaland	74,7 %	88,7 %	81,1 %	70,3 %	43,0 %	50,0 %
Sogn og Fjordane	77,6 %	86,7 %	84,0 %	75,4 %	50,5 %	50,0 %
Møre og Romsdal	76,0 %	89,5 %	84,5 %	71,3 %	51,3 %	53,3 %
Trøndelag	74,3 %	90,3 %	81,8 %	68,1 %	46,8 %	44,4 %
Nordland	67,8 %	84,5 %	75,3 %	63,7 %	44,8 %	42,1 %
Troms	68,9 %	86,1 %	77,1 %	59,8 %	48,8 %	31,6 %
Finnmark	62,2 %	85,0 %	69,4 %	58,0 %	38,3 %	30,8 %
Landet	74,4 %	89,4 %	82,4 %	70,2 %	51,5 %	47,4 %

Kilde: SSB tabell 09262

Inntektsforskjeller i Trøndelag

Inntekt og økonomi er grunnleggende påvirkningsfaktorer for helse. Forskning har vist at det er en sammenheng mellom inntektsnivå og helsetilstand. Levekår har stor betydning for motivasjon og evne til å opprettholde helsebringende levevaner som regelmessig fysisk aktivitet, sunt kosthold og avhold eller måtehold i bruk av tobakk og andre rusmidler. Lav inntekt øker sannsynligheten for dårlig selvopplevd helse, sykdom og for tidlig død. I tillegg har det å vokse opp i familier som over tid har lav inntekt stor betydning for barnas fremtidige helse og velferd.

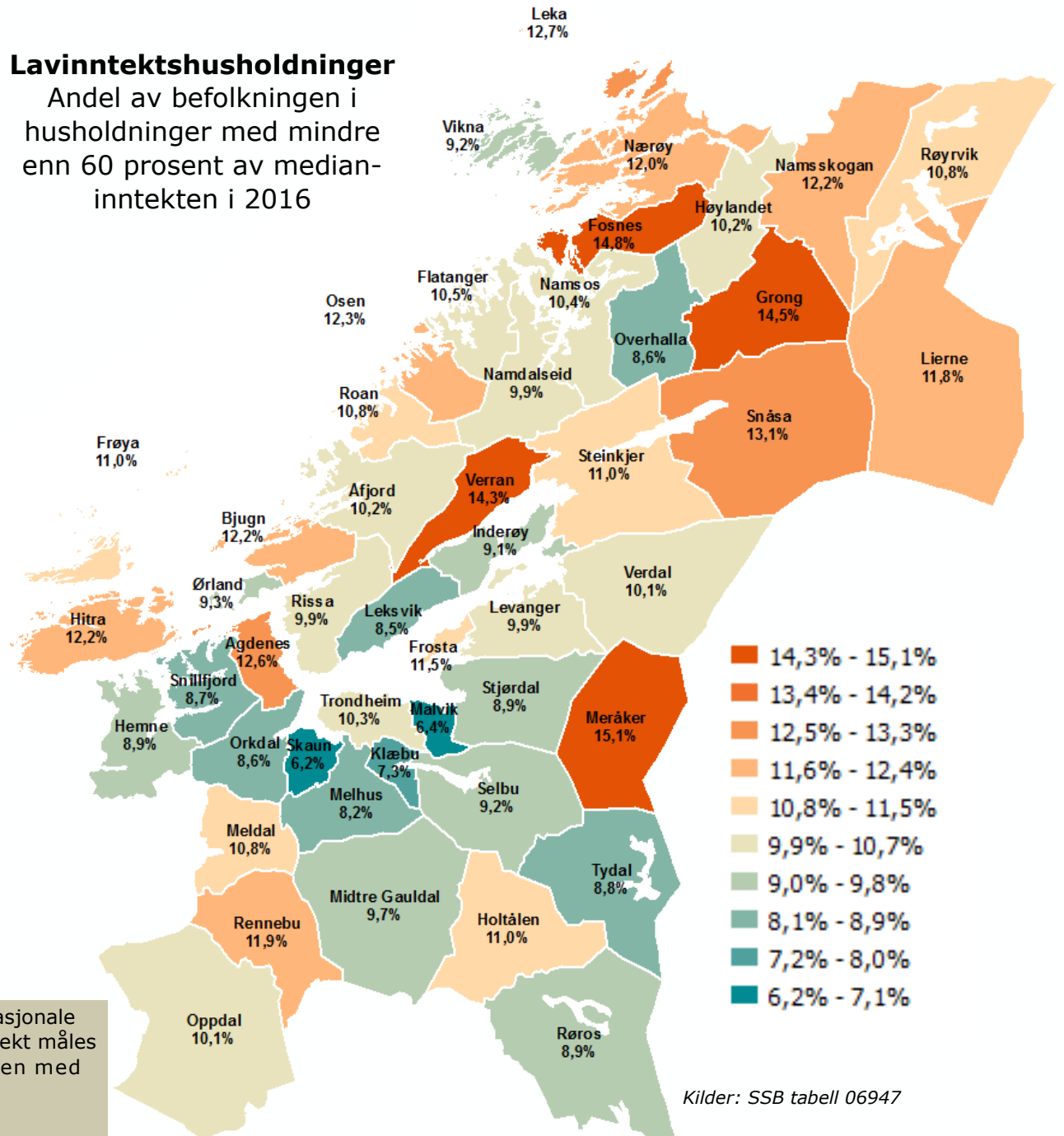
Fattigdom på et slikt nivå at man ikke har råd til mat eller strøm er ikke et stort problem i Norge. Samtidig er det store forskjeller i inntektsnivå, og inntekt er en viktig faktor for levekårene til den enkelte familie. Den klareste konsekvensen av lavere inntekt er begrensede muligheter i valg av bosted og deltagelse i aktiviteter.

Kartet viser hvordan andelen med en inntekt som er lavere enn 60 prosent av medianinntekten varierer fra kommune til kommune. En andel på opptil 15 prosent i mange kommuner utgjør en betydelig gruppe.

Andelen med lav inntekt ser også ut til å være lavere i Trondheimsområdet. Samtidig fanger ikke denne statistikken opp ulikheter i boligpriser. Inntektsnivået fanger heller ikke opp formue og oppsparte midler. Det er mulig å ha en lav inntekt men samtidig ha en god økonomi.

Husholdninger som har årsinntekt som er under 60 % av den nasjonale medianinntekten regnes som Lavinntektshusholdninger. Lavinntekt måles etter en **EU-skala** som gjør det mulig å sammenligne andelen med lavinntekt uavhengig av husholdningsstørrelse.

Lavinntektshusholdninger Andel av befolkningen i husholdninger med mindre enn 60 prosent av medianinntekten i 2016

Kilder: SSB tabell 06947

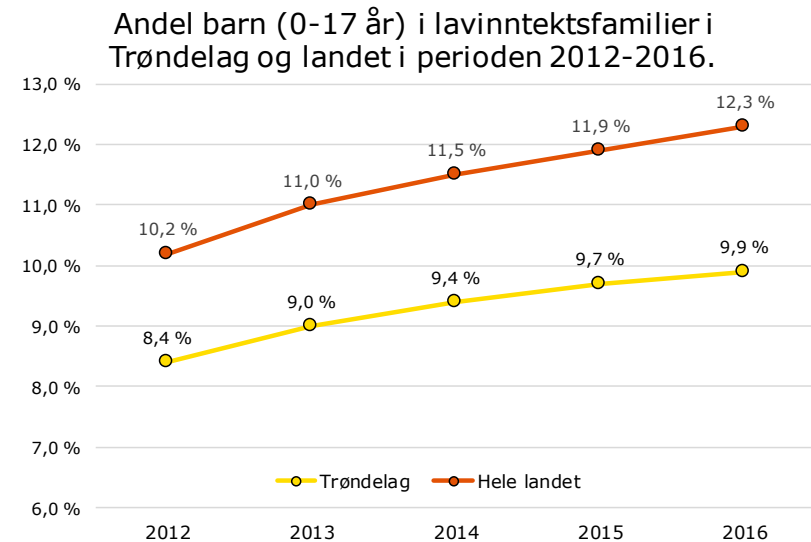
Andel barn i lavinntektsfamilier

Det er mange barn som lever i familier med lav inntekt. Basert på nasjonale tall er rundt halvparten av barna som bor i lavinntektshusholdninger innvandrere.

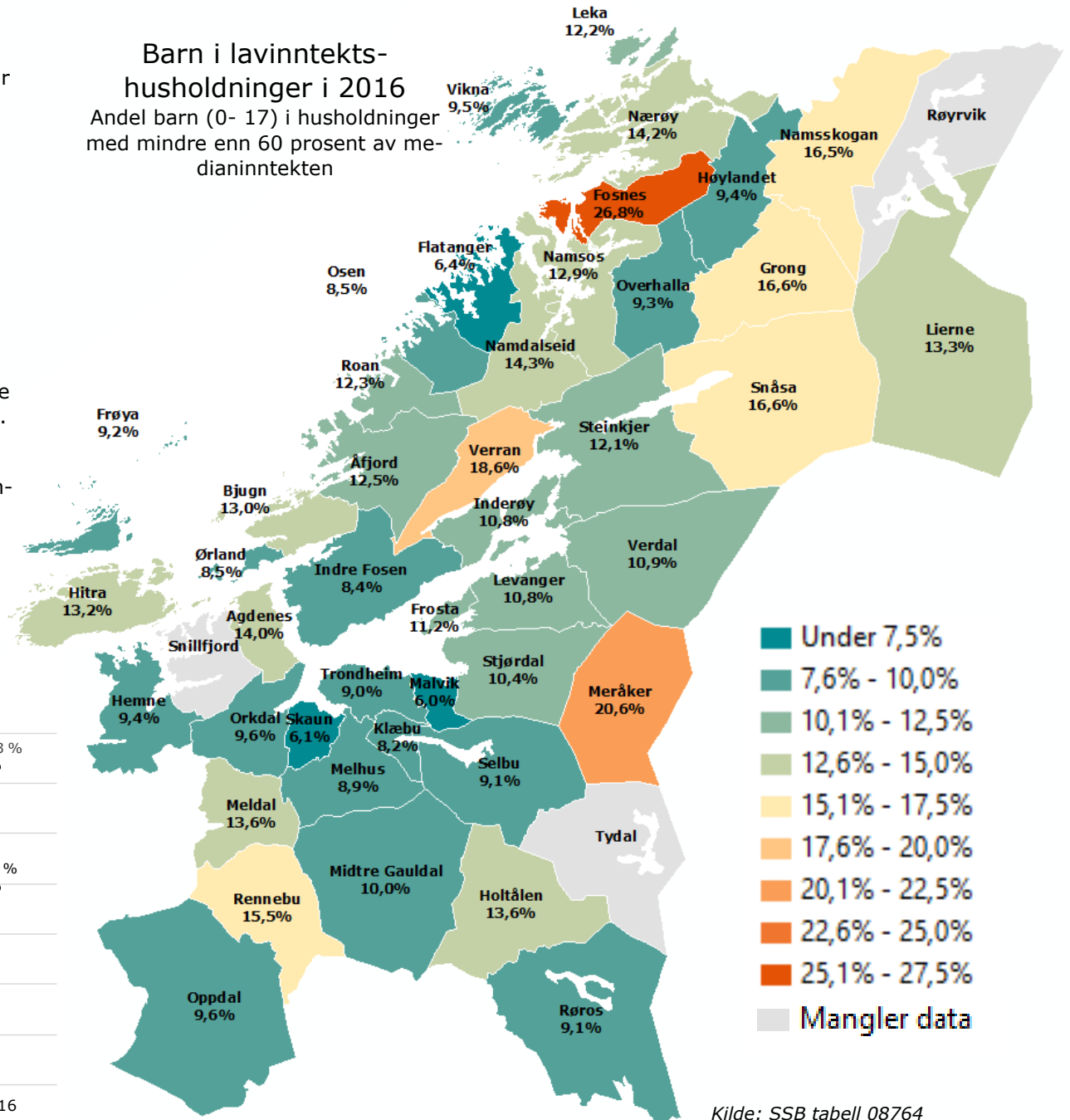
På kartet ser man andelen av barn i alderen 0-17 år som er i familier som tjener mindre enn 60 prosent av medianinntekten. I Trøndelag, så vel som i resten av landet, har andelen barn i lavinntektsfamilier økt, men andelen er samtidig lavere i fylket enn landet ellers.

I mange av de små kommunene vil store prosentandeler utgjøre få personer. Samtidig vil slike forskjeller bli mer synlige i mindre grupper. Spesielt når det gjelder barnefamilier er det flere dimensjoner i hvordan inntektsulikheter gjør seg gjeldende. Å ha en lav inntekt betyr ikke at man ikke har råd til mat, men kan ha konsekvenser for typen kosthold.

Tiltak og aktiviteter som foreldre må betale for vil utgjøre en langt større andel av budsjettet for de med en relativt lav inntekt. I organisert idrett koster både utstyr og deltakeravgift. Det synes godt hvilket utstyr familier har råd til, og de med lav inntekt risikerer også å måtte velge bort aktiviteter på grunn av økonomien.

Barn i lavinntekts-husholdninger i 2016
Andel barn (0- 17) i husholdninger med mindre enn 60 prosent av medianinntekten

Kilde: SSB tabell 08764

Medlemmer i lag og organisasjoner

Det sosiale miljøet er en viktig faktor for hvordan folkehelse utvikler seg. En viktig inngang til et sosialt miljø er frivillige lag og organisasjoner, samt idretten og deltagelse i politikken.

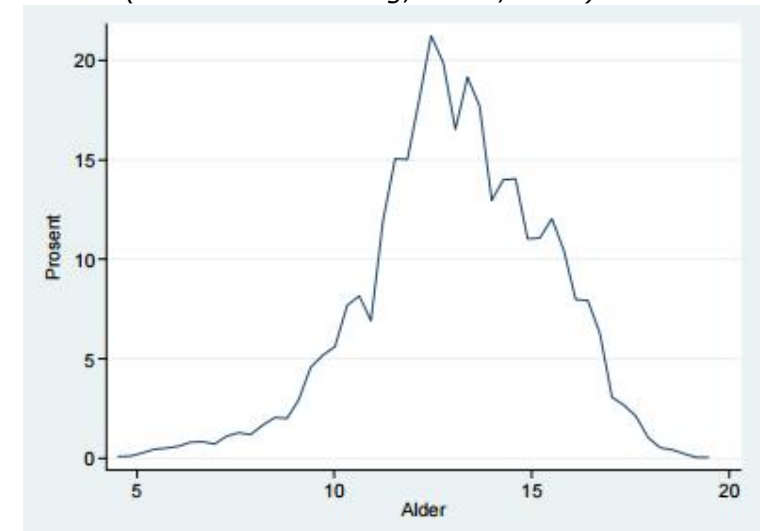
Det finnes mange lag og organisasjoner, men det er vanskelig å få oversikt over alle som er med. En del av organisasjonene er registret i Frivillighetsregistret, men ikke alle. Befolkningsgruppen det er vanskeligst å ha oversikt over er de som ikke er med i noen lag eller organisasjoner.

Det er omtrent 18 % som oppgir at de ikke er medlem i noen organisasjon i Trøndelag, som er mindre enn landsnittet på 23 %. Det er en større andel av de spurte i Trøndelag enn landsnittet som er medlem i to eller flere organisasjoner, og flere som er medlem i et idrettslag.

Det er dobbelt så mange som er meldt inn i to organisasjoner både nasjonalt og i Trøndelag sammenlignet med gruppen som oppgir at de ikke er meldt inn i noen organisasjoner. Dette indikerer at det er stor aktivitet i lag og organisasjoner, men at denne aktiviteten er konsentrert på en del av befolkningen, samtidig som en betydelig gruppe står utenfor.

Barn og unge er mer aktive i lag og organisasjoner enn voksne, spesielt innenfor idretten. I forbindelse med helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag fant man blant annet at det er i 13-15 årsalderen at flest unge slutter med organisert idrett.

Aldersfordelingen for når tidligere aktive ungdommer i Ung-HUNT 3 oppga å ha sluttet med organisert idrett (Folkehelse i endring, HUNT, 2011).

Registrerte frivillige organisasjoner i Trøndelag per august 2017 etter primær aktivitet.

Kilde: Frivillighetsregistret, Brønnøysund

Andel personer som er medlem i lag og organisasjoner (16 år og eldre)

	Hele landet			Trøndelag		
	2011	2014	2017	2011	2014	2017
Er sysselsatt og medlem i fag- eller arbeidsorganisasjon	54	53	51	62	64	62
Er sysselsatt og medlem i bransje-, næring eller yrkesorganisasjon	23	19	19	23	23	20
Er medlem i politisk parti	8	7	7	6	8	8
Er medlem i idrettslag	27	25	25	36	31	33
Er medlem i friluftslivsorganisasjon	15	15	14	14	17	15
Er medlem i organisasjon for musikk, teater og kunst	13	11	11	12	13	14
Er medlem i pasient- eller pårørende forening, eller annen helseorganisasjon	11	8	9	12	9	10
Er medlem i ideelle organisasjoner innen miljø, menneskerettigheter, humanitær eller annen hjelp	17	16	16	18	16	16
Er medlem i religiøs forening	.	8	6	.	6	3
Er medlem i en ikke-religiøs livssynsforening	3	3	3	1	3	4
Er medlem i andre organisasjoner	12	12	11	10	11	13
Er ikke medlem i noen organisasjoner	21	22	23	18	18	18
Er medlem i to eller flere organisasjoner	49	47	47	50	52	55
Antall sysselsatte som svarte	3246	5039	4114	286	449	376
Antall personer som svarte	4864	7373	6179	448	670	563

Kilde: SSB tabell 09138

Sosialt nettverk

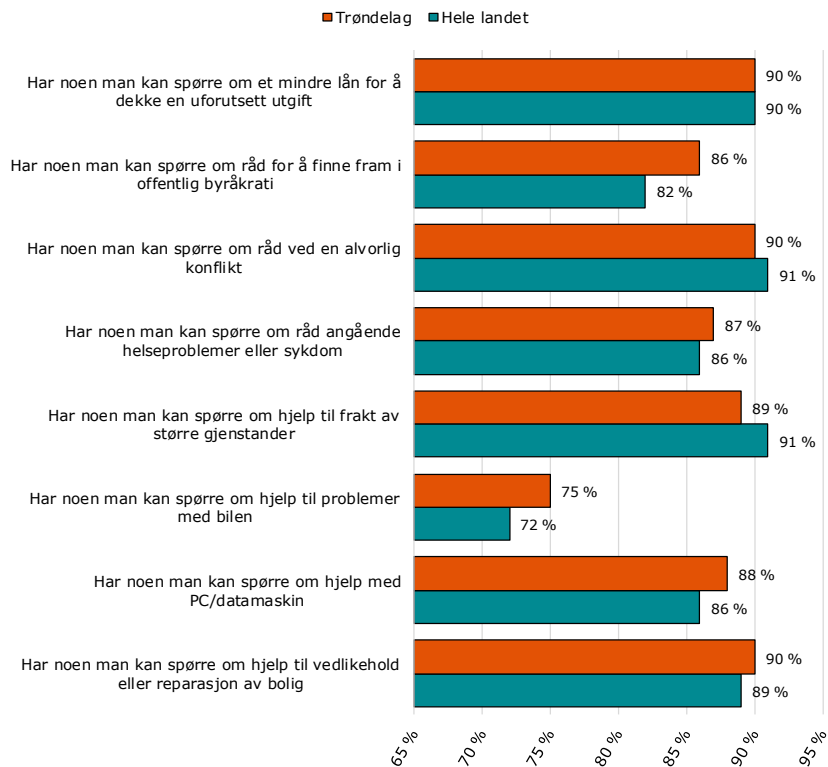
Vi har spesielt detaljert statistikk om oppvekstmiljøet til unge gjennom Ungdata, som er spørreundersøkelser som omhandler hvordan elever i ungdomskolen har det. Statistikken viser at deltagelse i fritidsorganisasjoner og hvor fornøyd ungdommen i gjennomsnitt er varierer en del mellom kommunene. I Selbu er 88,6 % av ungdommene med i en fritidsorganisasjon, mens det i Overhalla kun er 60,6 %.

På fylkes- og landsnivå ser man at gjennomsnittsverdiene er ganske like. Variasjoner på lokalt nivå forklares delvis av at ungdomskolene utgjør små grupper i mange av kommunene. Samtidig er dette god informasjon om hvordan skoleelever opplever oppvekstmiljøet og hvordan de har det i kommunen. Omtrent

like mange i Trøndelag som i landet forøvrig har en fortrolig venn, er plaget av ensomhet og er fornøyd med lokalmiljøet. Det er flere i Trøndelag som er med i en fritidsorganisasjon enn landsnittet.

Et sosialt nettverk er også en ressurs for ha noen å spørre om hjelp ved ulike problemer. SSB har gjennom levekårsundersøkelsen spurt om folk flest har noen å be om hjelp i ulike sammenhenger. I Trøndelag er det omtrent like mange som har noen å spørre om hjelp med ulike problemer som i landet ellers. Selv om det er noen mindre variasjoner, er det gjennomgående bildet at folk flest har noen å spørre om hjelp ved ulike problemer.

Sosialt nettverk (personer 16 år og eldre)
Levekårsundersøkelsen, 2017

Ungdata - Indikatorer for sosialt miljø i Trøndelag, 2017

	Med i fritidsorganisasjon	Fortrolig venn	Plaget av ensomhet	Fornøyd med lokalmiljøet		Med i fritidsorganisasjon	Fortrolig venn	Plaget av ensomhet	Fornøyd med lokalmiljøet
Trondheim	70,4	90,5	20,4	73,3	Malvik	75,6	88,3	17,3	64,4
Midtbyen	70,7	91,2	19,2	76,0	Selbu	88,6	94,1	17,9	58,7
Østbyen	73,7	89,8	19,7	73,5	Tydal
Lerkendal	73,6	91,4	20,8	73,5	Meråker
Heimdal	62,0	89,2	21,9	69,3	Stjørdal	70,7	90,9	19,7	66,3
Steinkjer	68,1	92,0	14,4	67,8	Frosta	75,1	87,6	15,1	68,1
Namsos	65,9	90,5	20,9	55,6	Levanger	73,0	92,9	16,9	71,9
Hemne	63,1	86,4	26,6	62,9	Verdal	62,7	90,0	18,9	70,8
Snillfjord	Verran	70,5	91,7	20,4	57,3
Hitra	Namdalseid
Frøya	Snåsa	78,8	85,5	15,0	63,1
Ørland	Lierne
Agdenes	Røyrvik
Bjugn	Namsskogan
Åfjord	76,1	89,2	24,0	75,3	Gronng	74,7	92,2	12,3	77,3
Roan	Høylandet
Osen	Overhalla	60,6	85,9	28,1	57,5
Oppdal	62,6	92,2	13,0	77,1	Fosnes
Rennebu	Flatanger
Meldal	65,9	91,1	19,7	66,6	Vikna	68,5	89,4	20,3	64,0
Orkdal	Nærøy	69,8	89,2	20,7	72,9
Røros	Leka
Holtålen	Inderøy	69,3	90,2	18,0	72,2
Midtre Gauldal	Indre Fosen	62,5	88,4	23,2	63,4
Melhus	69,4	90,6	18,3	69,3	Trøndelag	69,3	90,5	18,7	69,0
Skaun	Hele landet	65,6	90,1	19,1	69,8
Klæbu					

Statistikken fra Ungdata er basert på svarene til ungdomsskoleelever i kommunene. I en del av kommunene er det det ikke gjennomført undersøkelse i løpet av skoleåret og dette er årsaken til at det mangler data.

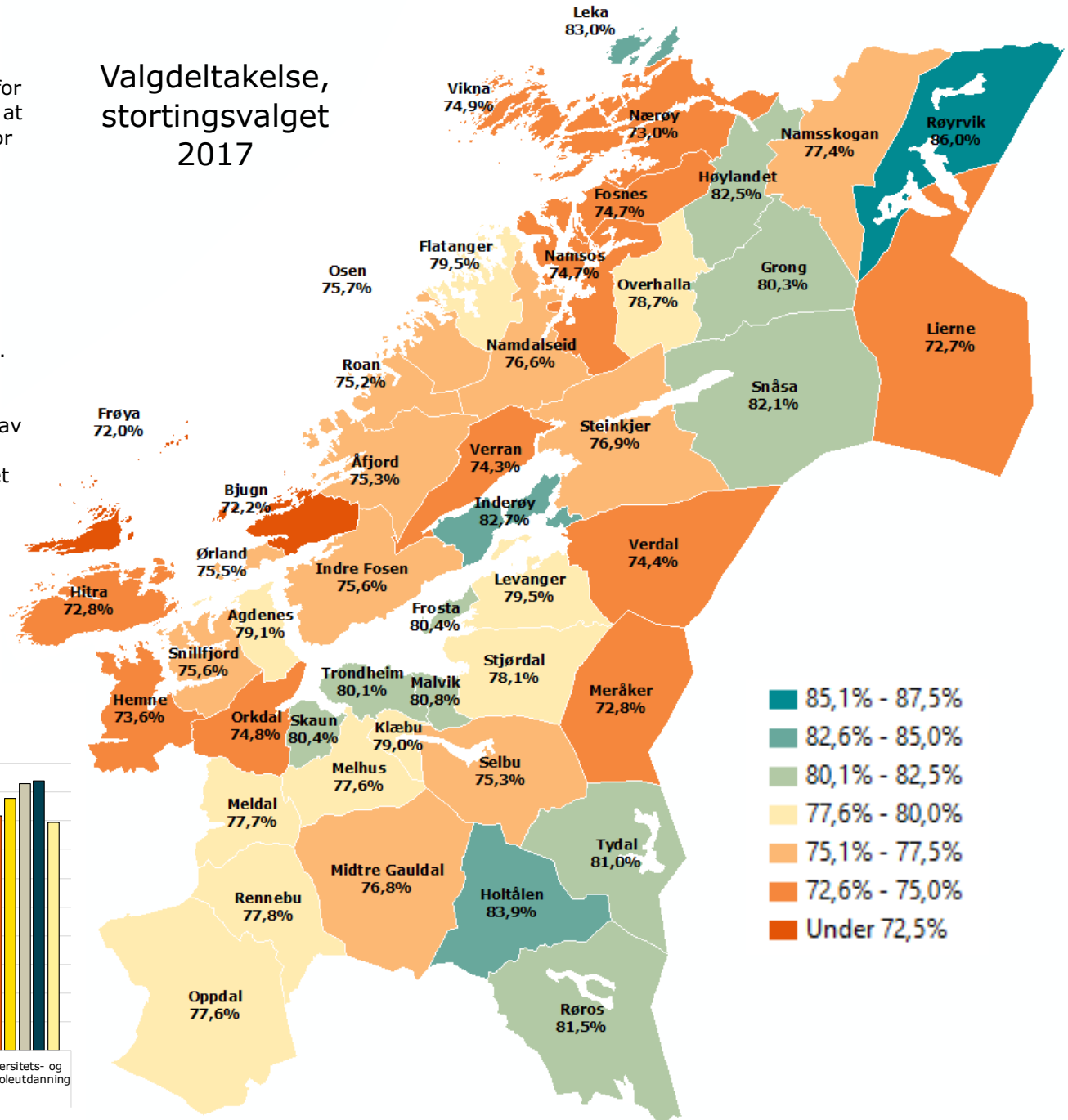
Valgdeltakelse

Demokrati er i seg selv et gode, og høy valgdeltakelse er derfor noe man bør etterstrebe. For folkehelsen er det en utfordring at enkelte grupper blir stående utenfor arenaer som er viktige for helsen — som utdanning og jobb. Når det er en nedgang i valgdeltagelsen, og de som stemmer ved valg i snitt har noe høyere alder og utdanning, gjør dette at unge med lavere utdanning i mindre grad blir hørt og deltar i politikken.

Av kartet går det frem at valgdeltakelsen varierer mye fra kommune til kommune. Figuren under viser hvordan deltakelsen varierer med kjønn, alder og utdanning, men effekten av de ulike faktorene vil variere mellom kommunene. Det er spesielt personer med universitets- og høyskoleutdanning som har høyere valgdeltakelse enn resten av befolkningen. Uansett utdanningsnivå så har den eldre delen av befolkningen høyere valgdeltakelse. Unntaket her er 18-19-åringene, der det ofte er høy deltagelse i forbindelse med at det er første gang man har mulighet til å stemme.

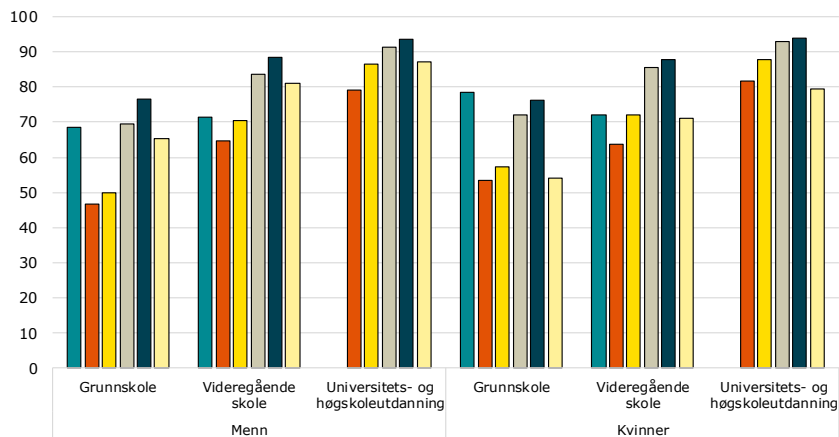
Lokale forhold i kommunene påvirker også valgdeltakelsen, spesielt gjelder dette på kommunevalgene der det kan være lokale saker som mobiliserer.

Valgdeltakelse, stortingsvalget 2017

Valgdeltakelse ved stortingsvalget 2017 etter kjønn, alder og utdanning

18-19 år 20-24 år 25-44 år 45-66 år 67-79 år 80 år eller eldre

Kilde: SSB tabell 10440

Kilde: SSB tabell 08243

Skader, ulykker og voldssomme dødsfall

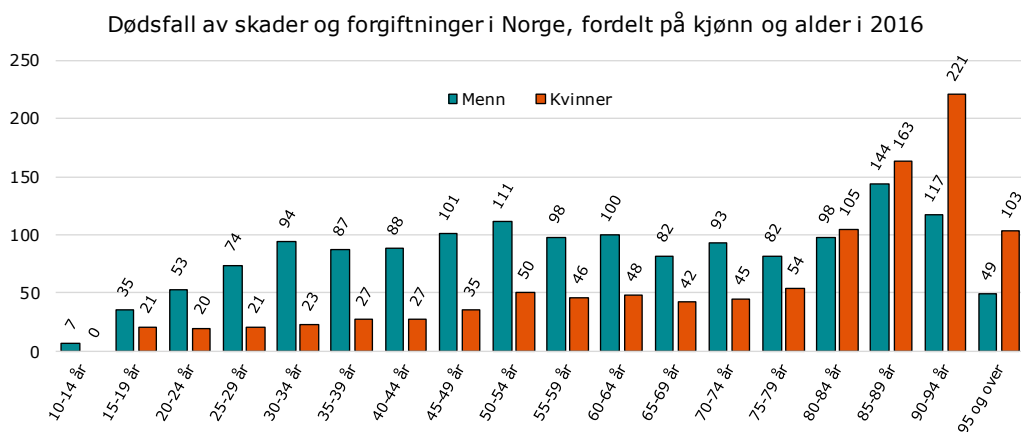
Å få oversikt over skader og ulykker er en komplisert oppgave. Skadebildet i Norge er formet av at det har blitt fokusert mye på sikkerhet og at behandling er bedre og mer tilgjengelig når ulykker inntreffer. Dette er et bilde som blir godt illustrert av hvordan skader og dødsfall i trafikken har gått ned — ettersom teknologien i bilene, veiene, og den mulige helsehjelpen har blitt kontinuerlig forbedret.

Ulykkesdødsfall har sunket siden midten av 1950-tallet, men det er klare kjønns- og aldersforskjeller. Det har hele tiden vært langt høyere risiko for menn enn kvinner. Hvis man bryter dødsårsaksstatistikken ned et hakk videre, er det en langt flere selvmord blant menn enn blant kvinner.

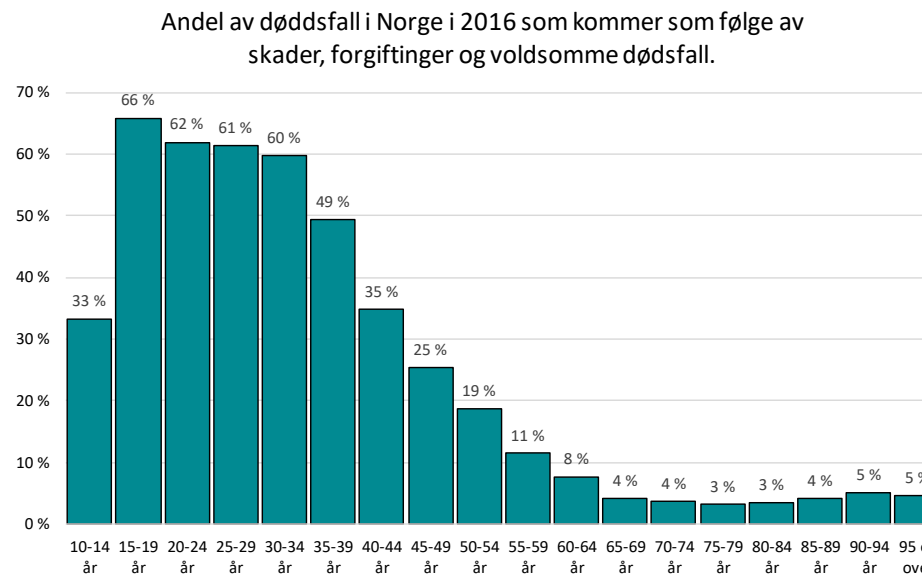
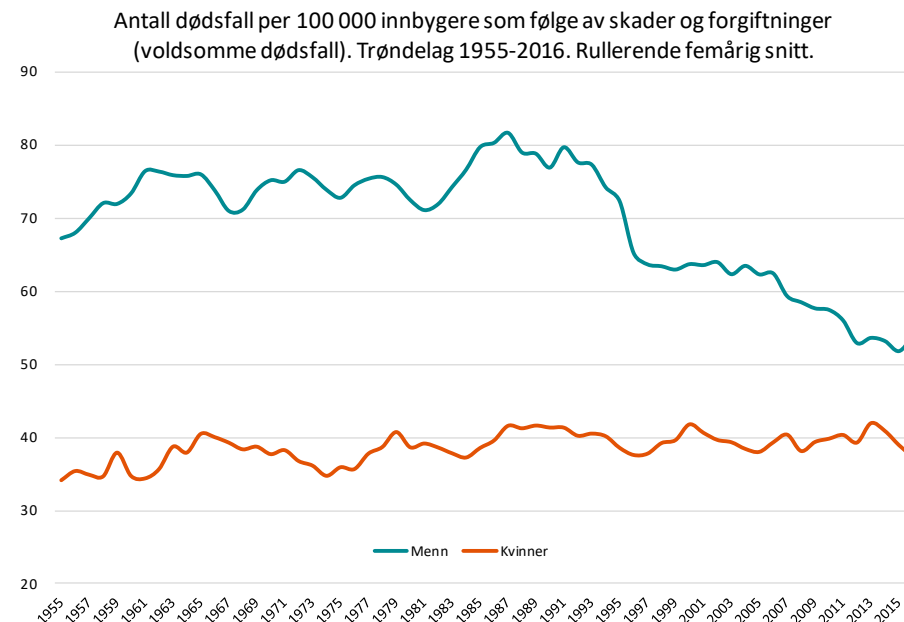
Utenom trafikkskader er det få gode kilder til skadestatistikk. Drukninger var for eksempel tidligere en mye vanligere dødsårsak, men i 2017 var det 94 personer som døde av drukning i Norge. Sju av disse ulykkene skjedde i Trøndelag. Det er en overvekt av voksne menn som dør i drukningsulykker og det er over dobbelt så mange menn enn kvinner som drukner. Her er altså også unge og barn langt mindre utsatt.

Arbeidsskader og ulykker er også et område hvor det settes inn en betydelig forebyggende innsats. I 2017 døde 27 personer av arbeidsskader. Dette er ikke statistikk som kan fordeles på fylker og samtidig gi meningsfull informasjon om variasjoner mellom de. Nasjonalt er det en nedgang i antall dødsfall på arbeidsplassen, fra 47 i 2013 til 27 i 2017. Det er en ubalanse i antall dødsfall mellom nordmenn og arbeidsinnvandrere. Nedgangen i antall dødsfall gjelder for nordmenn, mens andelen med annet statsborgerskap som har dødd har økt.

Det totale bildet for skader og ulykker viser at det er gjort mye bra arbeid, men at det samtidig gjenstår en innsats for å forebygge de ulykkene som fortsatt skjer. Kjønnfordelingen er spesielt påfallende, og illustrerer hvordan risikoen langt på vei er basert på én enkeltfaktor — kjønn. Det er i tur mange faktorer som gjør at menn er mer utsatt enn kvinner, og det er en målsetting å få bukt med disse.

Kilde: Dødsårsaksregisteret

*Voldssomme dødsfall inkludere både drap og selvmord

Vaksinasjonsdekning

Meslinger er en av sykdommene som er tilnærmet utryddet på grunn av vaksinasjonsprogrammet, hvor MMR-vaksinen gir immunitet mot kusma, meslinger og røde hunder.

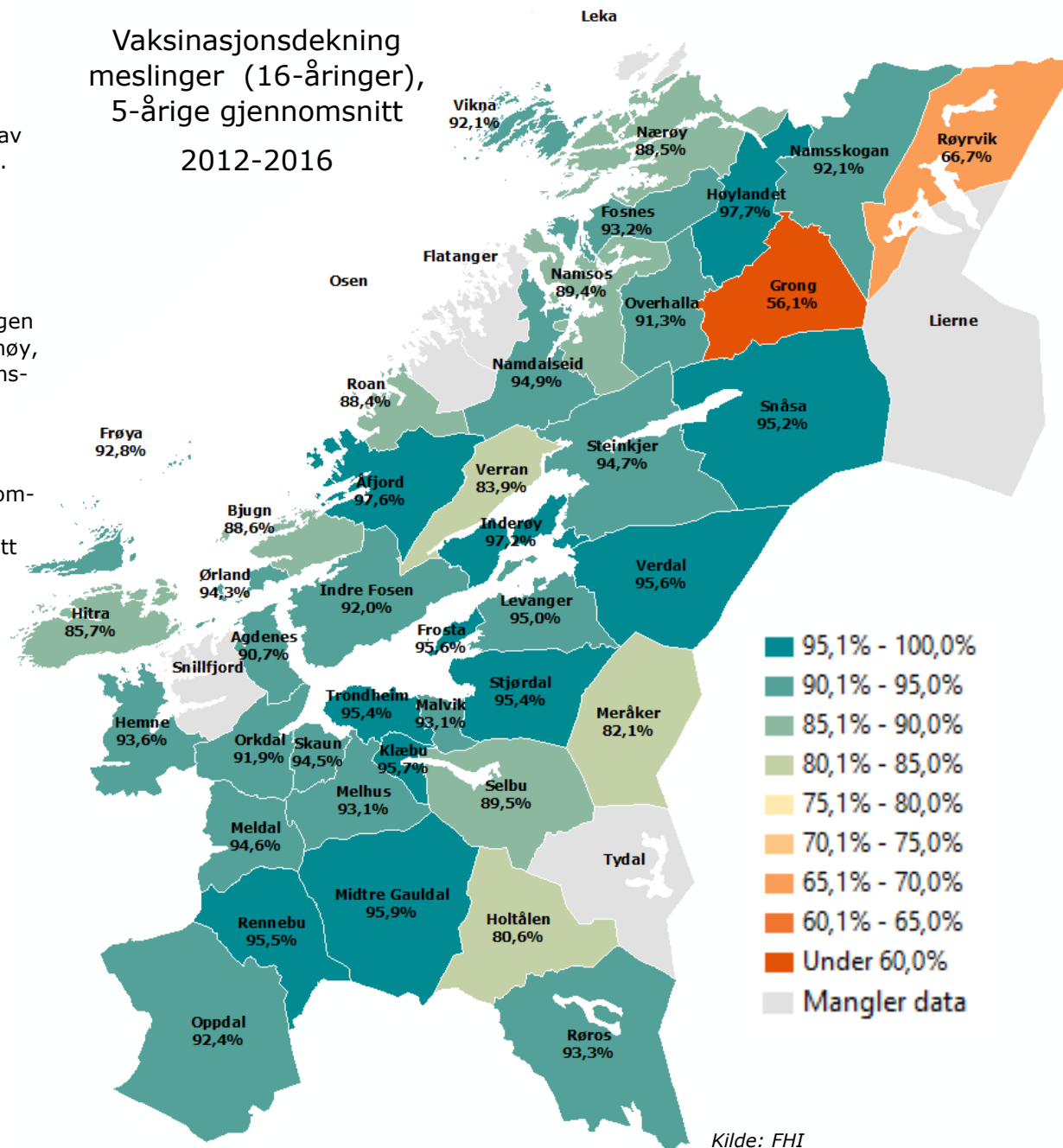
Vaksinedekningen for meslinger er relativt lik dekningen for de andre sykdommene i MMR-vaksinen, men det har vært utbrudd av meslinger nyere tid som har synliggjort behovet for programmet.

Meslingeutbrudd har forekommet blant flyktninger i asylmottak i Norge og i 2011 var det et utbrudd med tilfeller hos uvaksinerte barn i flere bydeler i Oslo.

For å opprettholde flokkimmuniteten er det viktig å opprettholde vaksinasjonsdekningen på et høyt nok nivå. Vaksinasjonsdekningen for Trøndelag sammenlignet med landet og de andre fylkene er høy, men det har vært periodevis lommer med en lavere vaksinasjonsdekning.

Kartet viser vaksinasjonsdekning for meslinger i kommunene i Trøndelag. Grongs andel er spesielt lav fordi det var svært lave vaksineringsstall i 2012 og 2013, som påvirker det 5-årige gjennomsnittet. De siste årene har Grong ligget nærmere de andre kommunene med en andel på 80 prosent, men andelen er fortsatt for lav.

Vaksinasjonsdekning
meslinger (16-åringer),
5-årige gjennomsnitt
2012-2016

Vaksinasjonsdekning 2016, sykdommer dekket av MMR-vaksinen for 16 åringer			
	Meslinger	Kusma	Røde hunder
Østfold	91,8	91,7	91,7
Akershus	92,2	91,9	91,9
Oslo	90,1	89,9	90,0
Hedmark	89,8	89,6	89,6
Oppland	92,3	92,1	92,1
Buskerud	89,6	89,6	89,6
Vestfold	88,2	88,2	88,2
Telemark	89,1	88,9	89,0
Aust-Agder	89,5	89,3	89,5
Vest-Agder	89,7	89,5	89,5
Rogaland	93,1	93,0	93,0
Hordaland	92,8	92,8	92,8
Sogn og Fjordane	90,2	90,1	90,3
Møre og Romsdal	92,4	92,3	92,3
Trøndelag	93,0	92,9	92,9
Nordland	90,2	90,1	90,2
Troms	89,9	89,8	89,8
Finnmark	88,4	88,5	88,5
Hele landet	91,1	90,9	91,0

Kilde: FHI

Kilde: FHI

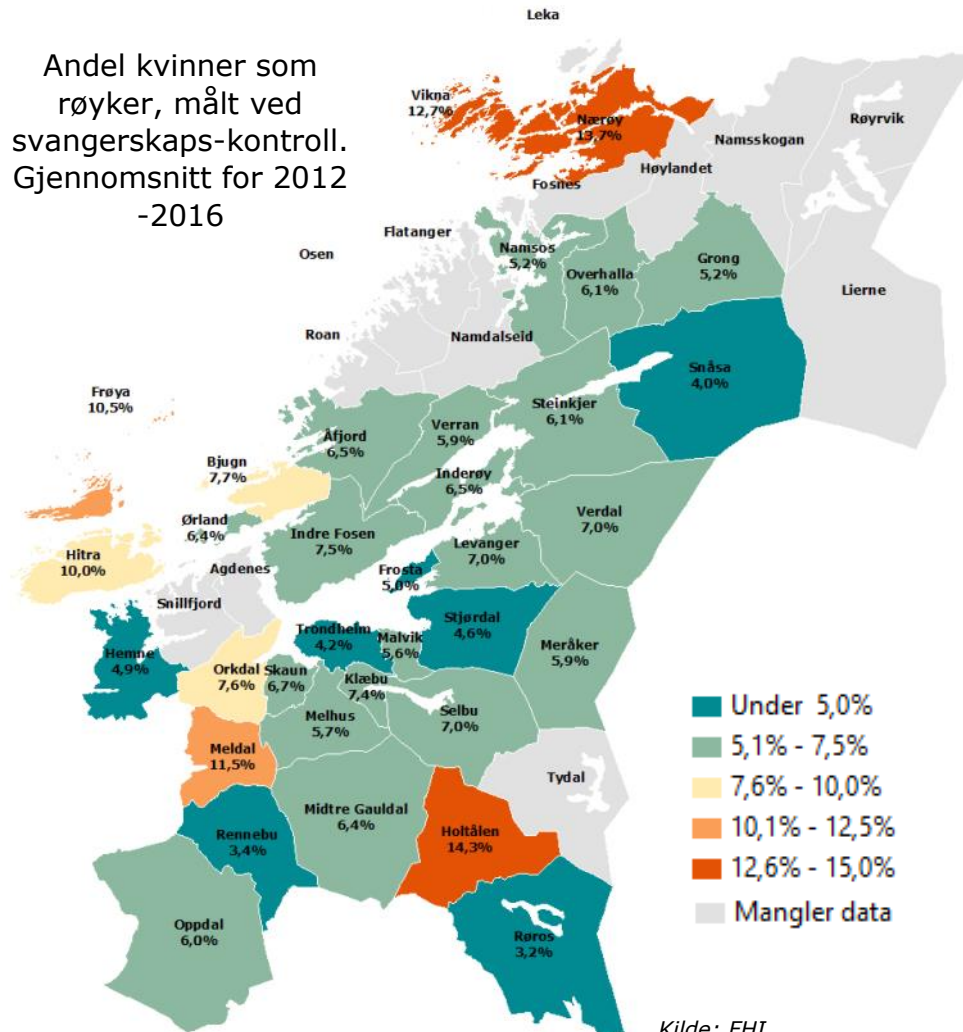
Tobakksbruk

Røyking er på vei ned. Snittet for perioden 2013–2017 viser at nivået sammenlignet med 2003–2007 er henholdsvis 20 % og 14 % lavere i gamle Sør- og Nord-Trøndelag.

Snusing er i dag populært blant de yngre årskullene. Blant 25 til 44-åringene i Trøndelag finnes den nest høyeste andelen dagligsnusere. Det eneste fylket som har en høyere andel i samme gruppe er Hedmark, mens Nordland og Trøndelag ligger på samme nivå.

Andelen dagligsnusere i hele befolkningen er høyest i Finnmark, men Trøndelag er nest øverst også på denne statistikken. Nasjonalt er det nå flere som snuser enn røyker, og andelen er høyest i aldersgruppen 16 til 24 år.

Andel kvinner som røyker, målt ved svangerskaps-kontroll. Gjennomsnitt for 2012–2016

Kilde: FHI

Andel dagligrøykere og av-og-til røykere i alderen 16 til 74 år (gjennomsnitt for periodene)

	2003-2007	2013-2017	Endring
Østfold	37 %	25 %	-12 %
Akershus	31 %	17 %	-14 %
Oslo	33 %	20 %	-13 %
Hedmark	37 %	21 %	-16 %
Oppland	35 %	18 %	-17 %
Buskerud	35 %	21 %	-14 %
Vestfold	40 %	19 %	-21 %
Telemark	38 %	26 %	-12 %
Aust-Agder	39 %	22 %	-17 %
Vest-Agder	39 %	18 %	-21 %
Rogaland	35 %	21 %	-14 %
Hordaland	34 %	21 %	-13 %
Sogn og Fjordane	34 %	19 %	-15 %
Møre og Romsdal	35 %	18 %	-17 %
Sør-Trøndelag	36 %	16 %	-20 %
Nord-Trøndelag	33 %	19 %	-14 %
Nordland	39 %	19 %	-20 %
Troms	39 %	21 %	-18 %
Finnmark	39 %	27 %	-12 %

Andel dagligsnusere fordelt på alder. Gjennomsnitt for 2013 til 2017

	16-24 år	25-44 år	45-64 år	65-74 år	16-74 år
Østfold	22 %	14 %	:	:	10 %
Akershus	17 %	14 %	5 %	:	9 %
Oslo	18 %	13 %	:	:	9 %
Hedmark	22 %	18 %	5 %	:	11 %
Oppland	19 %	14 %	:	:	11 %
Buskerud	16 %	13 %	:	:	9 %
Vestfold	16 %	16 %	:	:	10 %
Telemark	20 %	11 %	:	:	8 %
Aust-Agder	:	:	:	:	7 %
Vest-Agder	20 %	6 %	:	:	7 %
Rogaland	17 %	12 %	:	:	8 %
Hordaland	20 %	14 %	5 %	:	10 %
Sogn og Fjordane	:	:	:	:	9 %
Møre og Romsdal	17 %	11 %	6 %	:	9 %
Trøndelag	18 %	17 %	8 %	4 %	12 %
Nordland	22 %	17 %	:	:	11 %
Troms	23 %	14 %	:	:	10 %
Finnmark	:	:	:	:	13 %
Hele landet	19 %	14 %	5 %	1 %	10 %

Kilde: FHI og SSB tabell 07662

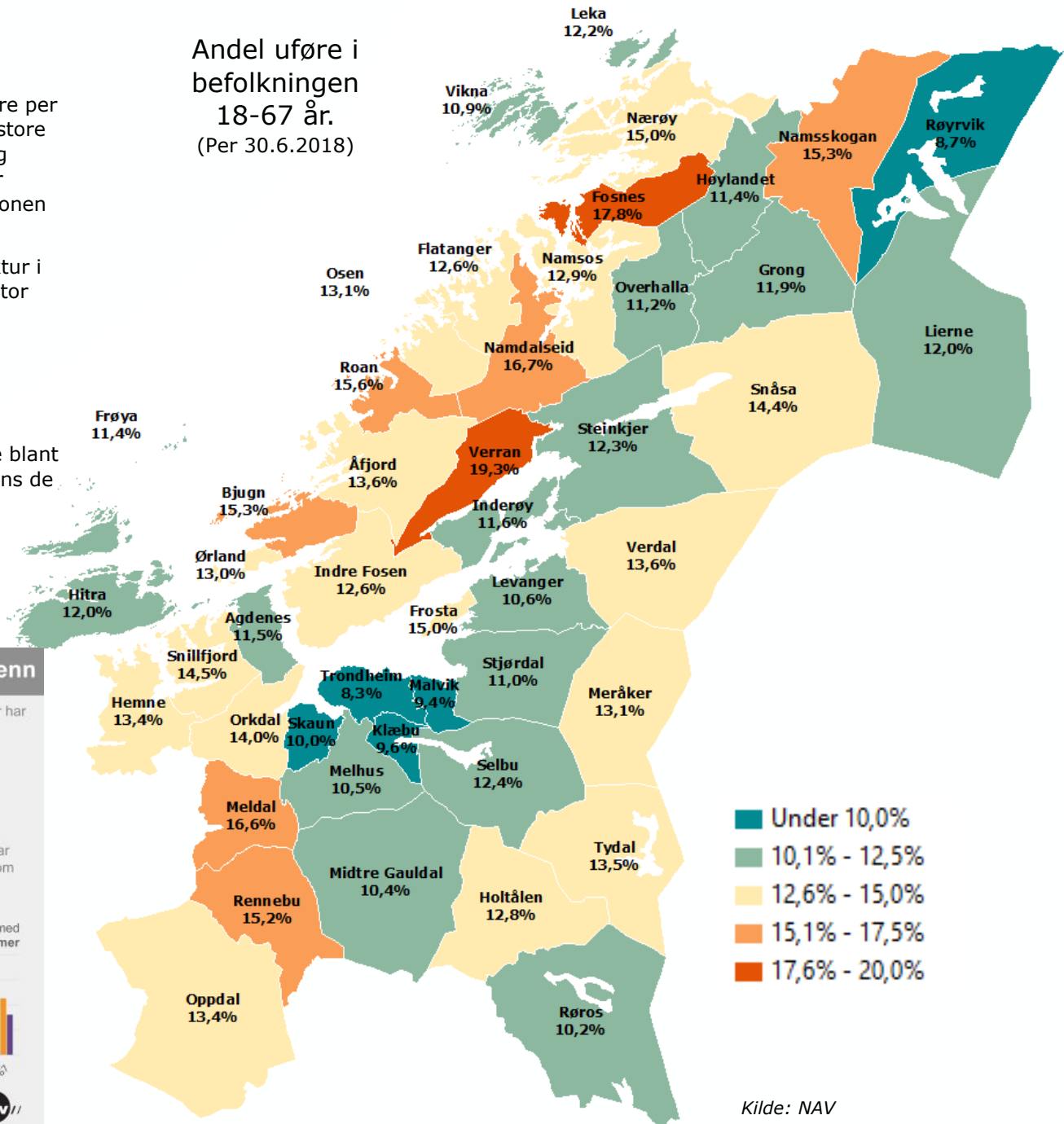
Uføre

10,4 % av befolkningen mellom 18-67 år i Trøndelag er uføre per 30.6.2018. Det er totalt 30 505 personer. Det er imidlertid store forskjeller mellom kommunene. Spesielt Verran (19,3 %) og Fosnes (17,8 %) har en veldig høy andel uføre, mens det er særlig Trondheim (8,3 %) og kommunene i Trondheimsregionen som har en veldig lav andel uføre.

En del av disse forskjellene kan forklares av ulik aldersstruktur i kommunene. I Trondheim og omegnskommuner er det en stor andel unge i befolkningen som bidrar til å redusere andelen uføre, mens i de fleste distriktskommune så bidrar alderssammensetningen til å trekke andelen uføre opp.

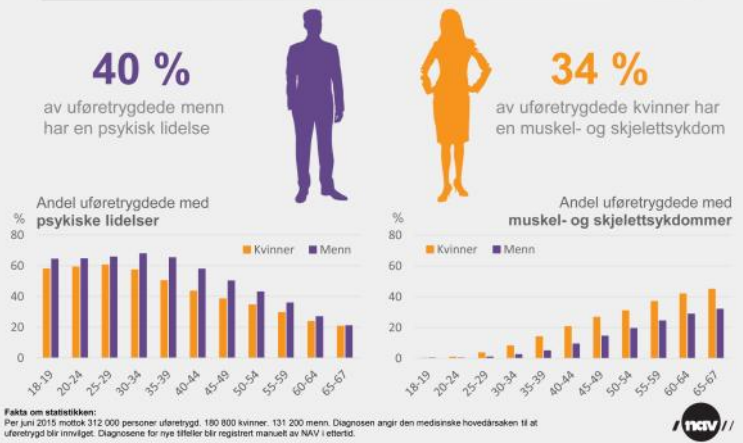
Diagnosemønsteret til uføretrygdene variere ganske mye avhengig av kjønn og alder. Kvinner har oftere muskel- og skjelettsykdom, mens psykiske lidelser er mer dominerende blant menn. Det er de unge som oftest har en psykisk lidelse, mens de fleste eldre uføre har en muskel- og skjelettsykdom.

Andel uføre i befolkningen 18-67 år. (Per 30.6.2018)

Psykiske lidelser er vanligste diagnose blant uføre menn

Diagnosemønsteret til uføretrygdene varierer avhengig av kjønn og alder. De fleste kvinner har en muskel- og skjelettsykdom, mens psykiske lidelser dominerer blant menn. Unge har oftest en psykisk lidelse, mens de fleste eldre har en muskel- og skjelettsykdom.

Kilde: NAV

Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag - HUNT

Helseundersøkelsene i Nord-Trøndelag er Norges største samling av helseopplysninger om en befolkning. Data er framskaffet gjennom tre befolkningsundersøkelser, HUNT1, 2, og 3 (1984-86, 1995-97, 2006-08). Til sammen har 120 000 personer samtykket til at aidentifiserte helseopplysninger kan gjøres tilgjengelig for godkjente forskningsprosjekter. Kartene til høyre viser utviklingen i andelen med en kroppsmasseindeks (KMI) over 30. En kroppsmasseindeks på mer enn 30 er definert som fedme, og de som ligger så høyt har også en høyere helseisiko. Høy KMI bidrar til mange tilfeller av hjerte- og karsykdom, diabetes og andre kroniske sykdommer. Kartene illustrerer den kontinuerlige oppgangen siden den første undersøkelsen på 80-tallet.

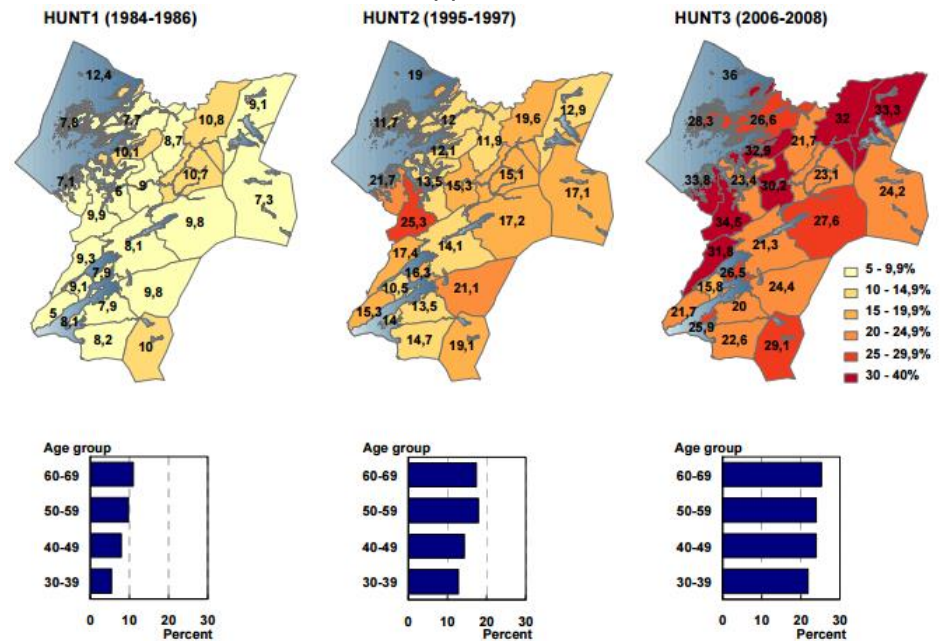
Selv om HUNT har langt mer omfattende statistikk på kommunenivå enn det som for eksempel finnes i SSBs levekårsundersøkelse er denne statistikken nå snart ti år gammel. Med runde fire av HUNT som ferdigstilles i januar 2019 så vil ny statistikk om helhetstilstanden til den nordtrønderske befolkningen bli gjort tilgjengelig, og man vil kunne følge den videre utviklingen i folkehelsen.

Statistikken i tabellen under er hentet fra UNG-HUNT3, som var en tverrsnittstudie blant ungdom i Nord-Trøndelag i alderen 13 til 20 år. Disse viser betydelige variasjoner mellom kommunene på de ulike variablene. I gjennomsnitt er det cirka 11 % som oppgir at de har dårlig egenvurdert helse i gamle Nord-Trøndelag, men andelen varierer mellom 9 % og 15 % i kommunene.

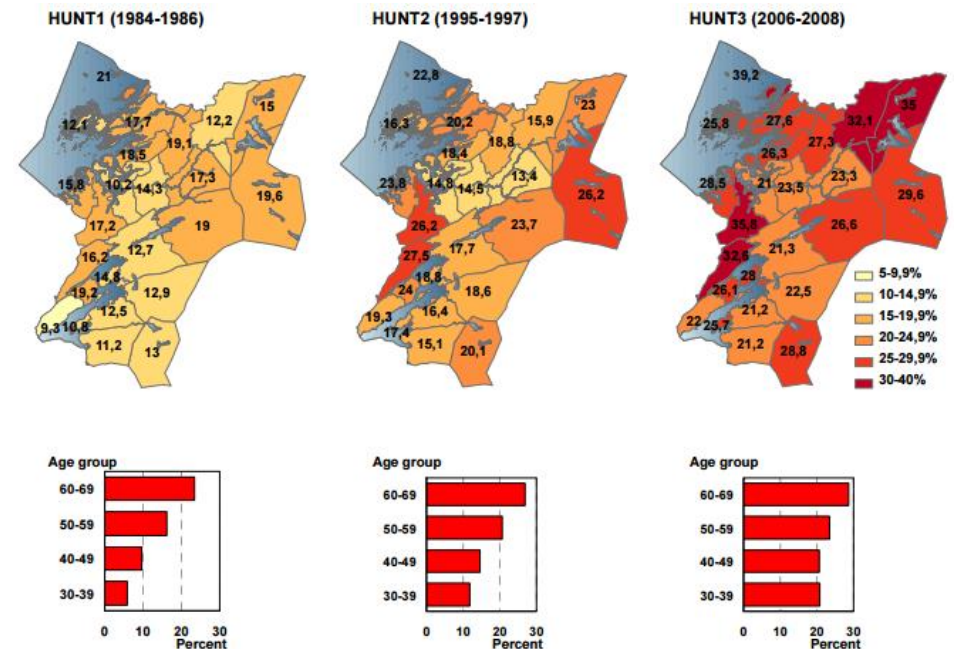
Egenrapportert helse, sykdom og livskvalitet (UNG-HUNT 3, innsamlet 2006 til 2008)						
	Dårlig egenvurdert helse	Dårlig livskvalitet	Ofte trøtt og sliten	Symptomer på angst og depresjon	Smarter, hodepine/migrene	Smarter, nakke og skuldre
Steinkjer	9,0 %	25,4 %	53,2 %	12,4 %	17,3 %	17,0 %
Namsos	13,6 %	27,7 %	58,9 %	15,5 %	22,9 %	18,2 %
Meråker	12,1 %	23,6 %	51,0 %	12,2 %	20,3 %	12,8 %
Stjørdal	9,5 %	23,8 %	53,4 %	12,7 %	18,2 %	20,1 %
Frosta	13,0 %	25,3 %	53,1 %	20,0 %	23,2 %	15,9 %
Leksvik	9,5 %	22,5 %	42,9 %	11,4 %	17,0 %	19,3 %
Levanger	11,0 %	25,1 %	48,4 %	13,1 %	19,6 %	16,0 %
Verdal	11,0 %	22,3 %	49,8 %	13,9 %	18,4 %	18,7 %
Verran	10,9 %	20,4 %	44,3 %	17,7 %	17,7 %	19,4 %
Namdalseid	24,8 %	24,8 %	57,3 %	18,5 %	18,5 %	15,7 %
Snåsa		22,0 %	50,9 %	11,1 %	19,9 %	16,6 %
Lieme			48,1 %		15,7 %	
Røyrvik			41,4 %			
Namsskogan			51,3 %			
Grong	12,9 %	22,9 %	50,4 %	12,9 %	16,0 %	16,2 %
Høylandet	0,0 %	0,0 %	44,1 %	0,0 %	0,0 %	20,6 %
Overhalla	11,5 %	24,3 %	61,0 %	13,1 %	14,8 %	14,8 %
Fosnes		32,5 %	70,0 %	0,0 %	0,0 %	
Flatanger		22,1 %	48,5 %	0,0 %	17,7 %	
Vikna	14,7 %	26,1 %	52,2 %	13,2 %	21,2 %	17,5 %
Nærøy	10,4 %	21,1 %	53,7 %	9,5 %	16,8 %	15,6 %
Leka			40,0 %			0,0 %
Inderøy	12,2 %	24,1 %	55,9 %	14,1 %	17,8 %	19,0 %
Nord-Trøndelag	10,7 %	24,3 %	52,4 %	12,8 %	18,7 %	17,7 %

Kilde: HUNT

Prosentandel menn med kroppsmasse lik eller over 30

Prosentdel kvinner med kroppsmasse lik eller over 30

Helsetilstand

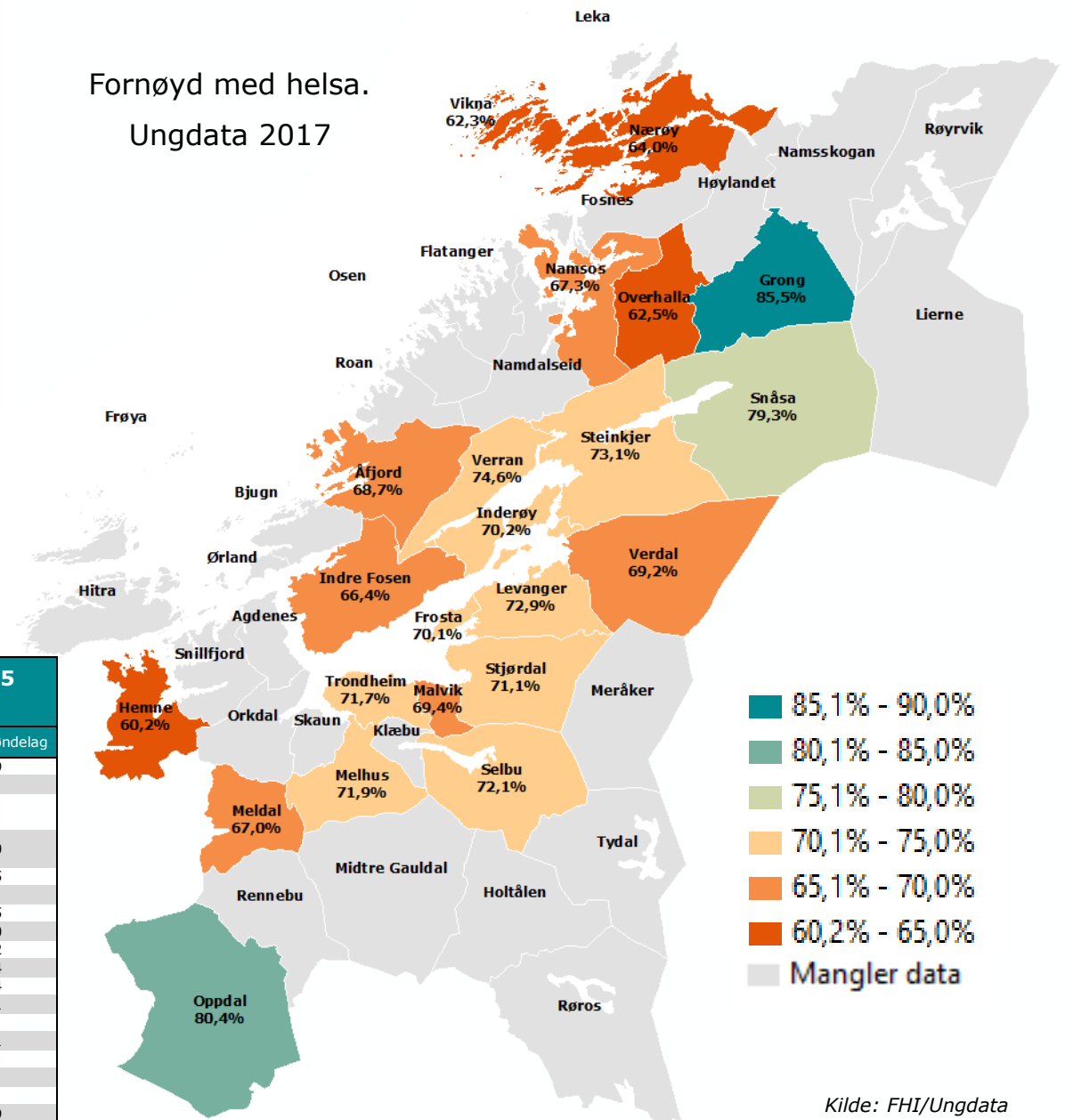
Å kartlegge helsetilstanden er en oppgave som forutsetter et omfattende tilfang av statistikk. Mens HUNT gir en slik oversikt for det tidligere Nord-Trøndelag, finnes ikke tilsvarende tall for det gamle Sør-Trøndelag.

Gjennom levekårsundersøkelsen har SSB stilt en rekke spørsmål om helsetilstanden til et utvalg som er representativt for landet. Dette utgjør 15 000 personer på nasjonalt nivå. Den samme statistikken er brutt ned på fylkesnivå, men for tidligere Nord- og Sør-Trøndelag utgjør dette bare 400 personer for hvert fylke. På grunn av dette er statistikken for fylkene lite nøyaktig. Tallene gir kun en indikasjon om hvordan helsetilstanden er, framfor en beskrivelse.

Blant de spurte er andelen med svært god helse ganske lik mellom de gamle trøndelagsfylkene og landet. Tidligere Sør-Trøndelag har generelt sett en noe bedre skår enn landet og gamle Nord-Trøndelag, men ikke med en stor margin.

Kartet som viser andelen som oppgir at de er fornøyd med helse er hentet fra Ungdataundersøkelsen. Her er statistikken basert på svarene fra ungdomsskoler som har gjennomført ungdomsundersøkelsen i 2017.

Fornøyd med helse. Ungdata 2017

Helsetilstand i landet, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag, 2015 (andel som har svart ja på de ulike spørsmålene)			
	Landet	Sør-Trøndelag	Nord-Trøndelag
Svært god eller god helse	79	81	79
Dårlig eller svært dårlig helse	7	6	8
Sykdom som skaper store begrensninger i å utføre alminnelig hverdagsaktiviteter	6	6	6
Sykdom som skaper noen begrensninger i å utføre alminnelig hverdagsaktiviteter	11	10	10
Svært god eller god tannhelse	76	78	75
Dårlig eller svært dårlig tannhelse	7	7	6
Langvarig sykdom eller helseproblemer	34	31	35
Astma siste 12 måneder	7	7	10
Høyt blodtrykk siste 12 måneder	13	10	12
Siltasjegykt, artrose siste 12 måneder	10	9	14
Rygglidelser, isjias, lumbago, prolaps siste 12 måneder	15	10	14
Nakkidelser siste 12 måneder	10	10	11
Diabetes siste 12 måneder	4	4	5
Pollenallergi, høysnue, matallergi siste 12 måneder	19	18	21
Depresjon siste 12 måneder	7	5	8
Skadet i hjemmeulykke siste 12 måneder	2	1	4
Skadet i fritidsulykke siste 12 måneder	5	5	4
Skadet i ulykke, fikk behandling av helsepersonell i alt	65	62	59
Fravær fra arbeid på grunn av helseproblemer	41	39	39
Varighet av sykefravær	23	16	22
Antall personer som svarte	8 164	426	405

Kilde: SSB tabell 11231

Kilde: FHI/Ungdata

Tannhelse

God tannhelse er viktig for den generelle helse, for velvære og for livskvalitet. Tannhelsen i befolkningen kan i tillegg si noe om kosthold, munnhygiene og levevaner generelt. Informasjon om tannhelse kan derfor være et viktig område innenfor folkehelsearbeid. Fylkeskommunen har ansvar for å samordne all tannhelsetjeneste i fylket og å organisere en offentlig tannhelsetjeneste. I Trøndelag består den offentlige tannhelsetjenesten av 52 tannklinikker, hvorav 40 er fast bemannet og 12 er ambuleringssklinikker. I tillegg er det en rekke private tannlegekontor.

Tannhelsetilstanden i Trøndelag

I de årlige opplysningene om tannhelse fra KOSTRA (KOMMune-STat-RAPportering) er 5-, 12- og 18-åringer brukt som indikatorer. Av 5-åringene som ble undersøkt i Trøndelag i 2017, er det 83,4 % som ikke har hatt hull i tennene. Dette er bedre enn landsgjennomsnittet, som var 81,3 %. For 12-åringene i fylket er det 59,8 % som ikke har hatt hull i tennene – nokså likt med landsgjennomsnittet som var 60,0 %. Resultatene for 18-åringene i fylket viser at 25,9 % ikke har hatt hull i tennene. Landsgjennomsnittet var noe bedre, hvor 26,6 % var kariesfrie.

Fylkesforskjeller i barn og unges tannhelse

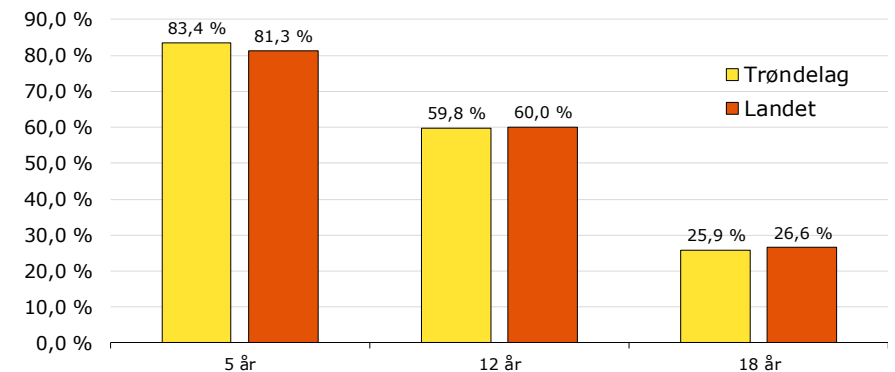
Tannstatus varierer fra fylke til fylke. Tannhelsen hos 18-åringer gir et bilde av tannhelse og tannhelsetilbudet som gruppen har hatt de siste 18 årene. I 2017 var andelen som ikke har hatt karies av 18-åringene høyest i Hedmark med 37,4 %. Lavest resultat var det i Finnmark med 18,4 %. Statistikken viser at ungdom mellom 12 og 18 år er en utsatt gruppe. Tenåringene er derfor en viktig målgruppe for forebyggende og helsefremmende arbeid.

Andel uten karies i 2017 - Null hull			
	5 år	12 år	18 år
Østfold	81,0 %	59,6 %	27,3 %
Akershus	80,8 %	62,8 %	30,6 %
Oslo	72,7 %	60,0 %	30,1 %
Hedmark	84,2 %	70,4 %	37,4 %
Oppland	83,2 %	61,2 %	28,9 %
Buskerud	81,3 %	62,8 %	28,2 %
Vestfold	80,1 %	55,7 %	21,8 %
Telemark	79,9 %	53,0 %	21,2 %
Aust-Agder	85,2 %	61,2 %	23,3 %
Vest-Agder	79,9 %	57,1 %	22,1 %
Rogaland	83,2 %	60,9 %	25,2 %
Hordaland	83,7 %	56,7 %	22,3 %
Sogn og Fjordane	82,1 %	66,2 %	31,6 %
Møre og Romsdal	84,7 %	55,4 %	32,0 %
Trøndelag	83,4 %	59,8 %	25,9 %
Nordland	82,9 %	58,8 %	21,1 %
Troms	81,2 %	61,6 %	21,9 %
Finnmark	78,1 %	46,8 %	18,4 %
Landet	81,3 %	60,0 %	26,6 %

Tannklinikker i Trøndelag

Andel uten karies i 2017. "Null hull"

Folkehelseprofil for Trøndelag

Folkehelseprofilen viser status på en rekke indikatorer som beskriver folkehelsebildet i fylket. De grønne verdiene viser hvor fylket skiller seg positivt fra gjennomsnittet, mens de røde viser hvor vi ligger dårligere an.

Folkehelseprofilen gir et sammenligningsgrunnlag med landsnittet og de andre fylkene. Mange av indikatorene viser gode tall for Trøndelag sammenlignet med gjennomsnittet, men samtidig betydelige utfordringer som det er viktig å fortsette innsatsen for å utbedre.

I Trøndelag er det få som er daglig-røykere, og det er over gjennomsnittet forventet levealder både for kvinner og menn. Det er også en lav andel i lavinntektsfamilier i fylket sammenlignet med resten av landet.

Trøndelag har marginalt høyere valgdeltakelse enn landet ellers. Det er en høy andel som har gjennomført videregående utdanning blant de unge voksne, og det er færre enn gjennomsnittet som bor trangt eller er barn av eneforsørgere.

På mange av de skolerelaterte indikatorene ligger fylket under gjennomsnittet, og det er også flere overvektige enn landsnittet i Trøndelag. Andelen overvektige er målt ved sesjon, og er en indikasjon på hvordan utviklingen er for unge voksne.

Tema	Indikator	Fylke	Norge	Enhet (*)	Periode(**)	Folkehelsebarometer for Trøndelag
Befolkning	1 Befolkning over 80 år	4,3	4,2	prosent	2017	
	2 Personer som bor alene, 45 år +	24,6	25,3	prosent	2017	
	3 Valgdeltakelse, stortingsvalg	78,4	78,2	prosent	2017	
Levekår	4 Vgs eller høyere utdanning, 30-39 år	84	81	prosent (a)	2016	
	5 Lavinntekt (husholdninger), 0-17 år	9,9	12	prosent	2016	
	6 Inntektsulikhet, P90/P10	-	2,8	-	2015	
	7 Bor trangt, 0-17 år	17	19	prosent	2016	
	8 Barn av enslige forsørgere	14,7	15,0	prosent	2016	
Miljø	9 Uføreytelser, mottakere 18-24 år	4,3	4,3	prosent	2016	
	10 God drikkevannsforsyning	92	88	prosent	2016	
	11 Forsyningsgrad, drikkevann	86	88	prosent	2016	
Skole	12 Skader, 0-14 år, beh. i sykehus (ny def.)	9,6	8,6	per 1000 (a)	2016	
	13 Trives på skolen, 10. klasse	84	86	prosent	2016/17	
	14 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. kl.	28	25	prosent	2016/17	
	15 Laveste mestringsnivå i regning, 5. kl.	24	23	prosent	2016/17	
Levevaner	16 Frafall i videregående skole	21	21	prosent	2016	
	17 Røyking, daglig, 16-44 år	6	8,4	prosent (a,k)	2013-2017	
	18 Røyking, daglig, 45-74 år	15	16	prosent (a,k)	2013-2017	
	19 Snusbruk, daglig, 16-44 år	17	15	prosent (a,k)	2013-2017	
	20 Overvekt inkl. fedme, 17 år	24	23	prosent	2016	
	21 Alkoholomset., dagligvare og Vinmonopol	4,9	5	liter per person	2016	
Helse og sykdom	22 Forventet levealder, menn	80,2	79,8	år	2010-2016	
	23 Forventet levealder, kvinner	84,0	83,7	år	2010-2016	
	24 Utdanningsforskjell i forventet levealder	4,9	5	år	2009-2015	
	25 Psykiske sympt./lid., primærh.tj., 15-29 år	163	158	per 1000 (a)	2016	
	26 Muskel og skjelett, primærh.tj. (ny def.)	330	316	per 1000 (a)	2016	
	27 Hjerte- og karsykdom (ny definisjon)	16,4	16,7	per 1000 (a)	2016	
	28 Type 2-diabetes, legemiddelbrukere	35	36	per 1000 (a)	2016	
	29 Tykk- og endetarmskreft, nye tilfeller	77	80	per 100 000 (a)	2016	
	30 Føflekkreft, nye tilfeller	39	39	per 100 000 (a)	2016	
	31 Antibiotikabruk, resepter	349	354	per 1000 (a)	2016	
	32 Friske tenner, 5-åringer	83	80	prosent	2016	
	33 Vaksinasjonsdekning, meslinger, 9 år	96,2	95,6	prosent	2016	
	34 HPV-vaksine, dekning, jenter 16 år	82	81	prosent	2016	

- Fylket ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Fylket ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Fylket er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået
- Fylket er signifikant forskjellig fra landsnivået
- Ikke testet for statistisk signifikans
- Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom fylkene i landet

Kilde: FHI

